

LIETUVOS RESPUBLIKOS
**CIVILINIO PROCESO KODEKSO PATVIRTINIMO, ĮSIGALIOJIMO IR
ĮGYVENDINIMO**
ĮSTATYMAS

2002 m. vasario 28 d. Nr. IX-743
Vilnius

1 straipsnis. Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso patvirtinimas

Šiuo Įstatymu Seimas patvirtina Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodeksą (toliau – Civilinio proceso kodeksas).

2 straipsnis. Civilinio proceso kodekso įsigaliojimas

Civilinio proceso kodeksas įsigalioja nuo 2003 m. sausio 1 d.

3 straipsnis. Civilinio proceso kodekso normų, reglamentuojančių atstovavimą, taikymas

Asmenys, kurie netenka teisės atstovauti kitiems asmenims pagal Civilinio proceso kodeksą, tačiau yra pateikę teismui įgalinimus iki Civilinio proceso kodekso įsigaliojimo, turi teisę atstovauti neviršydami įgaliojime ar kitame dokumente, patvirtinančiame asmens įgalinimus, numatytų įgalinimų iki įgaliojimo ar kito dokumento, patvirtinančio asmens įgalinimus, termino pabaigos ar kitaip pasibaigus įgalinimams, bet ne ilgiau kaip iki sprendimo toje byloje įsiteisėjimo.

4 straipsnis. Civilinio proceso kodekso 29 straipsnio ir 123 straipsnio 4 dalies nuostatų, susijusių su juridinių asmenų registru, taikymas

Civilinio proceso kodekso 29 straipsnio ir 123 straipsnio 4 dalies nuostatos, susijusios su juridinių asmenų registru, taikomos nuo juridinių asmenų registro veiklos pradžios. Iki juridinių asmenų registro veiklos pradžios Civilinio proceso kodekso 29 straipsnio ir 123 straipsnio 4 dalyje nurodyta informacija nustatoma pagal įmonių rejestro ar kitų juridinius asmenis registruojančių registrų duomenis.

5 straipsnis. Civilinio proceso kodekso nuostatų, reglamentuojančių bylinėjimosi išlaidas, taikymas

1. Už ieškinį (pareiškimus, prašymus), pateiktą iki Civilinio proceso kodekso įsigaliojimo, žyminis mokestis mokamas pagal procesines teisės normas, galiojusias iki šio Kodekso įsigaliojimo.

2. Už apeliacinius skundus, atskiruosius skundus ar kasacinius skundus dėl bylų, kurios atitinkamai pirmosios instancijos teisme ar apeliacinės instancijos teisme buvo nagrinėjamos pagal teisės normas, galiojusias iki Civilinio proceso kodekso įsigaliojimo, žyminis mokestis mokamas vadovaujantis iki Civilinio proceso kodekso įsigaliojimo galiojusiomis procesinėmis teisės normomis, jei jos nustato mažesnę žyminį mokestį.

3. Šio Įstatymo 3 straipsnyje nurodytu atveju bylinėjimosi (teismo) išlaidos atstovo pagalbai apmokėti priteisiamos pagal procesines teisės normas, galiojusias iki Civilinio proceso kodekso įsigaliojimo.

6 straipsnis. Bylų nagrinėjimas pirmosios instancijos teisme

1. Pirmosios instancijos teismai iki Civilinio proceso kodekso įsigaliojimo priimtus ieškinius (pareiškimus, prašymus) išnagrinėja pagal procesines teisės normas, galiojusias iki šio Kodekso įsigaliojimo.

2. Kai apeliacinės instancijos ar kasacinis teismas priima sprendimą perduoti bylą pirmosios instancijos teismui nagrinėti iš naujo, pirmosios instancijos teismas ją nagrinėja pagal Civilinio proceso kodeksą. Šiuo atveju netaikomi Civilinio proceso kodekso 141, 142, 143 straipsniuose numatyti apribojimai ir jų nesilaikymo pasekmės.

3. Bylas, priimtas savo žinion pagal teismoingumo taisykles, galiojusias iki Civilinio proceso kodekso įsigaliojimo, teismas išsprendžia iš esmės, nors pagal Civilinio proceso kodeksą byla būtų teisinga kitam teismui.

7 straipsnis. Bylų nagrinėjimas apeliacinės instancijos teisme

1. Bylose, kuriose sprendimai pirmosios instancijos teisme priimti iki Civilinio proceso kodekso įsigaliojimo, apeliaciniai skundai ar atskirieji skundai dėl jų išnagrinėjami pagal procesines teisės normas, galiojusias iki šio Kodekso įsigaliojimo.

2. Kai kasacinis teismas priima nutartį perduoti bylą iš naujo nagrinėti apeliacinės instancijos teismui, apeliacinės instancijos teismas ją nagrinėja pagal Civilinio proceso kodeksą.

3. Civilinio proceso kodekso 303 straipsnyje nustatytas apeliacijos ribojimas netaikomas ieškinio pareiškimams, kurie buvo priimti iki Civilinio proceso kodekso įsigaliojimo.

8 straipsnis. Bylų nagrinėjimas kasacine tvarka

Bylose, kuriose sprendimai ar nutartys apeliacinės instancijos teisme priimti iki Civilinio proceso kodekso įsigaliojimo, kasaciniai skundai dėl šių sprendimų ar nutarčių išnagrinėjami pagal procesines, įskaitant reglamentuojančias atstovavimą, teisės normas, galiojusias iki šio Kodekso įsigaliojimo.

9 straipsnis. Prašymų atnaujinti procesą nagrinėjimas

Prašymai atnaujinti procesą, priimti iki Civilinio proceso kodekso įsigaliojimo, nagrinėjami pagal procesines teisės normas, galiojusias iki šio Kodekso įsigaliojimo.

10 straipsnis. Vykdomųjų dokumentų vykdymas

1. Vykdomieji dokumentai dėl piniginių sumų išieškojimo, gauti vykdyti teismo antstolių kontoroje iki Civilinio proceso kodekso įsigaliojimo, užbaigiami vykdyti pagal procesines teisės normas, galiojusias iki šio Kodekso įsigaliojimo, išskyrus šiame straipsnyje nustatytus atvejus. Kiti vykdomieji dokumentai, taip pat vykdomieji dokumentai, gauti vykdyti teismo antstolių kontoroje įsigaliojus Civilinio proceso kodeksui (nesvarbu, ar jie pirmą ar pakartotinį kartą teikiami teismo antstolių kontorai), vykdomi pagal Civilinio proceso kodeksą.

2. Taikant iki Civilinio proceso kodekso įsigaliojimo galiojusias teisės normas, reglamentuojančias teismo sprendimų vykdymo procesą, visus procesinius veiksmus, kuriuos turėtų atlikti vyresnysis teismo antstolis, atlieka apylinkės teismo, prie kurio yra teismo antstolių kontora, teisėjas.

3. Raginimas įvykdyti sprendimą pagal vykdomuosius dokumentus, išduotus iki Civilinio proceso kodekso įsigaliojimo, tačiau gautus vykdyti teismo antstolių kontoroje po šio Kodekso įsigaliojimo, siunčiamas ar įteikiamas pagal Civilinio proceso kodeksą.

4. Vykdomosiose bylose, kuriose po Civilinio proceso kodekso įsigaliojimo išieškojimas vykdomas pagal procesines teisės normas, galiojusias iki šio Kodekso įsigaliojimo, tačiau kuriose teismo antstolis turtą areštuoja po šio Kodekso įsigaliojimo, nuo turto arešto akto surašymo momento toliau išieškojimas iš šio turto vykdomas pagal Civilinio proceso kodeksą.

5. Vykdamas išieškojimą iš skolininko darbo užmokesčio ir iš kitų jam prilygintų išmokų bei davinių, neatsižvelgiant į tai, kada pradėtas vykdyti vykdomasis dokumentas, įsigaliojus Civilinio proceso kodeksui išieškojimas vykdomas pagal jame nustatytus dydžius.

6. Civilinio proceso kodekso nustatytas 10 metų senaties įsiteisėjusio teismo sprendimo pateikimo vykdyti terminas taikomas, jeigu šis terminas prasidėjo įsigaliojus šiam Kodeksui, taip pat jei iki Civilinio proceso kodekso įsigaliojimo nustatytas 3 metų įsiteisėjusio teismo sprendimo pateikimo vykdyti terminas yra nepasibaigęs iki šio Civilinio proceso kodekso įsigaliojimo. Iki šio Kodekso įsigaliojimo praėjusi senaties įsiteisėjusio teismo sprendimo pateikimo vykdyti termino dalis įskaitoma į šio Kodekso nustatytą senaties įsiteisėjusio teismo sprendimo pateikimo vykdyti terminą.

7. Institucijos ar įstaigos, pagal įstatymus ar kitus teisės aktus turėjusios teisę priimti sprendimus, kurie iki Civilinio proceso kodekso įsigaliojimo buvo laikomi vykdomaisiais dokumentais, ir toliau turi teisę išduoti šiuos vykdomuosius dokumentus ir šie dokumentai vykdomi pagal Civilinio proceso kodeksą, jei įstatymai nenustato kitaip.

8. Iki Antstolių įstatymo įsigaliojimo dienos Civilinio proceso kodekse numatyti mokėjimai ir pervedimai į antstolio depozitinę sąskaitą atliekami į teismo antstolių kontoros depozitinę sąskaitą.

11 straipsnis. Tarptautinis procesas

Prašymai dėl užsienio teismų sprendimų pripažinimo ir vykdymo, gauti iki Civilinio proceso kodekso įsigaliojimo, nagrinėjami pagal procesines teisės normas, galiojusias iki šio Kodekso įsigaliojimo.

12 straipsnis. Teisės aktų, reikalingų Civilinio proceso kodeksui įgyvendinti, parengimas ir patvirtinimas

1. Vyriausybė iki 2002 m. rugsėjo 1 d. patvirtina ar įgalioja atitinkamą valstybės instituciją patvirtinti:

- 1) kuratoriaus atlyginimo už atstovavimą tvarką ir įkainius;
- 2) išlaidų, susijusių su bylos nagrinėjimu, dydžius ir jų apmokėjimo tvarką;
- 3) produktų ir kitų greitai gendančių daiktų, po apžiūros perduotų įmonėms, įstaigoms ar organizacijoms, galinčioms sunaudoti juos pagal paskirtį, grąžinimo ar atlyginimo už juos tvarką;
- 4) sprendimų vykdymo instrukciją.

2. Vyriausybė iki 2002 m. rugsėjo 1 d., atsižvelgdama į Civilinio proceso kodeksą, parengia ir pateikia Seimui Įmonių bankroto įstatymo pakeitimo įstatymo, Įmonių restruktūrizavimo įstatymo pakeitimo įstatymo ir Advokatūros įstatymo pakeitimo įstatymo projektus.

3. Teisingumo ministras iki 2002 m. rugsėjo 1 d. patvirtina:

- 1) kartu su finansų ministru – išlaidų, susijusių su procesinių dokumentų įteikimu, apmokėjimo dydį ir tvarką;
- 2) suderinęs su Lietuvos advokatų taryba, išlaidų, susijusių su advokato ar advokato padėjėjo pagalba neturtinio pobūdžio ginčiuose, priteisimo maksimalius dydžius;
- 3) pažymos apie procesinio dokumento įteikimą formą;
- 4) procesinių dokumentų formas pagal atskiras reikalavimų rūšis.

4. Teisingumo ministerija sudaro sąlygas nuo Civilinio proceso kodekso įsigaliojimo skelbti apie visą iš varžytynių parduodamą turtą viename tinklapyje internete.

13 straipsnis. Teisės aktų pakeitimas ir pripažinimas netekusiais galios

1. Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso pakeitimo ir papildymo įstatymo (Žin., 2001, Nr. [55-1947](#)) 43 straipsnio 3 dalyje vietoj datos „2002 m. liepos 1 d.“ įrašyti datą „2003 m. sausio 1 d.“ ir šią dalį išdėstyti taip:

„3. Pratęsti Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso, priimto 1964 m. liepos 7 d. (Žin., 1964, Nr. [19-139](#)), su visais pakeitimais ir papildymais galiojimą iki 2003 m. sausio 1 d.“

2. Įsigaliojus Civilinio proceso kodeksui, netenka galios šie teisės aktai:

- 1) Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodeksas (Žin., 1964, Nr. [19-139](#); 1966, Nr. 33-238; 1967, Nr. 36-349; 1968, Nr. 9-64; 1970, Nr. 6-37; 1972, Nr. 21-161, Nr. 30-241; 1973, Nr. 31-275; 1975, Nr. 9-72; 1977, Nr. 30-396; 1981, Nr. 16-183, Nr. 21-268, Nr. 28-331; 1982, Nr. 12-100, Nr. 14-128; 1984, Nr. 34-390; 1985, Nr. 7-61, Nr. 8-73; 1986, Nr. 4-32; 1987, Nr. 36-429; 1988, Nr. 4-29, Nr. 17-160; 1989, Nr. 27-330; 1991, Nr. [5-134](#), Nr. [33-891](#); 1993, Nr. [6-113](#), Nr. [54-1051](#), Nr. [62-1168](#); 1994, Nr. [43-776](#), Nr. [51-949](#), Nr. [58-1131](#), [1134](#), Nr. [93-1809](#); 1995, Nr. [19-435](#), Nr. [44-1079](#), Nr. [51-1244](#), Nr. [55-1353](#), Nr. [59-1482](#), Nr. [63-1580](#), Nr. [104-2325](#), Nr. [106-2351](#), [2354](#), Nr. [107-2397](#), [2412](#); 1996, Nr. [4-90](#), Nr. [16-413](#), Nr. [41-991](#), Nr. [67-1602](#), [1606](#), Nr. [73-1744](#), Nr. [110-2506](#); 1997, Nr. [39-952](#), Nr. [63-1471](#), Nr. [64-1496](#), [1510](#), Nr. [66-1613](#), Nr. [99-2503](#), Nr. [104-2619](#), [2624](#), Nr. [108-2730](#), Nr. [117-3009](#), Nr. [118-3044](#); 1998, Nr. [26-673](#), Nr. [38-1000](#), Nr. [55-1517](#), Nr. [66-1911](#), Nr. [112-3106](#), Nr. [115-3232](#); 1999, Nr. [11-242](#), Nr. [13-312](#), Nr. [23-648](#), Nr. [32-901](#), [904](#), Nr. [36-1065](#), [1069](#), Nr. [43-1360](#), Nr. [63-2059](#), Nr. [101-2900](#), Nr. [113-](#)

[3287](#); 2000, Nr. [32-887](#), Nr. [54-1555](#), Nr. [56-1641](#), Nr. [64-1929](#), Nr. [85-2571](#), Nr. [89-2746](#), Nr. [92-2870](#), Nr. [113-3604](#); 2001, Nr. [23-763](#), Nr. [31-1013](#), Nr. [55-1947](#));

2) Lietuvos Respublikos hipotekos įstatymas (Žin., 1992, Nr. [31-951](#); 1994, Nr. [76-1419](#); 1996, Nr. [100-2264](#); 1997, Nr. [63-1468](#); 1998, Nr. [31-822](#); 1999, Nr. [101-2901](#); 2000, Nr. [75-2268](#), Nr. [85-2586](#); 2001, Nr. [55-1941](#));

3) Lietuvos Respublikos kilnojamojo turto įkeitimo įstatymas (Žin., 1997, Nr. [60-1400](#), Nr. [117-3008](#); 1998, Nr. [31-821](#); 1999, Nr. [99-2843](#); 2001, Nr. [55-1942](#)).

Skelbiu šį Lietuvos Respublikos Seimo priimtą įstatymą.

RESPUBLIKOS PREZIDENTAS

VALDAS ADAMKUS

**LIETUVOS RESPUBLIKOS
CIVILINIO PROCESO
KODEKSAS**

**I DALIS
BENDROSIOS NUOSTATOS**

**I SKYRIUS
PAGRINDINĖS NUOSTATOS**

1 straipsnis. Civilinio proceso įstatymai

1. Šis Kodeksas nustato civilinių, darbo, šeimos, intelektinės nuosavybės, konkurencijos, bankroto, restruktūrizavimo bylų ir kitų bylų dėl privatinų teisinių santykių bei ypatingosios teisenos bylų nagrinėjimo ir sprendimų priėmimo bei vykdymo, prašymų dėl užsienio teismų sprendimų ir arbitražų sprendimų pripažinimo ir vykdymo Lietuvos Respublikoje nagrinėjimo tvarką. Darbo, šeimos, intelektinės nuosavybės, konkurencijos, bankroto ir restruktūrizavimo bylos bei ypatingosios teisenos bylos nagrinėjamos pagal šio Kodekso taisykles, išskyrus išimtis, kurias nustato kiti Lietuvos Respublikos įstatymai.

2. Jeigu yra prieštaravimų tarp šio Kodekso ir kitų Lietuvos Respublikos įstatymų, teismas vadovaujasi šio Kodekso normomis, išskyrus atvejus, kai šis Kodeksas suteikia pirmenybę kitų įstatymų normoms.

3. Jeigu Lietuvos Respublikos tarptautinėse sutartyse nustatytos kitokios normos, negu tos, kurias numato šis Kodeksas ir kiti Lietuvos Respublikos įstatymai, taikomos Lietuvos Respublikos tarptautinių sutarčių normos.

4. Įgyvendinant Europos Sąjungos teisės aktus, kituose įstatymuose gali būti nustatomos ir kitos bylų nagrinėjimo, sprendimų priėmimo bei vykdymo taisyklės, negu numato šis Kodeksas.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [IX-2126](#), 2004-04-15, *Žin.*, 2004, Nr. 63-2244 (2004-04-28)

Nr. [IX-2171](#), 2004-04-27, *Žin.*, 2004, Nr. 72-2494 (2004-04-30)

2 straipsnis. Civilinio proceso tikslai

Civilinio proceso tikslai – ginti asmenų, kurių materialinės subjektinės teisės ar įstatymų saugomi interesai pažeisti ar ginčijami, interesus, tinkamai taikyti įstatymus teismui nagrinėjant civilines bylas, priimant sprendimus bei juos vykdant, taip pat kuo greičiau atkurti teisinę taiką tarp ginčo šalių, aiškinti bei plėtoti teisę.

3 straipsnis. Bylų nagrinėjimas pagal galiojančią teisę

1. Teismas privalo nagrinėti bylas vadovaudamasis Lietuvos Respublikos Konstitucija (toliau – Konstitucija), Lietuvos Respublikos tarptautinėmis sutartimis, Lietuvos Respublikos įstatymais, kitais teisės aktais. Teismas, aiškindamas ir taikydamas įstatymus bei kitus teisės aktus, privalo vadovautis teisingumo, sąžiningumo ir protingumo principais.

2. Lietuvos Respublikos tarptautinių sutarčių ar įstatymų numatytais atvejais užsienio teisę taiko, aiškina bei jos turinį nustato teismas savo iniciatyva (*ex officio*).

3. Jeigu yra pagrindas manyti, kad įstatymas ar kitas teisės aktas ar jo dalis, kuris turėtų būti taikomas konkrečioje byloje, prieštarauja Konstitucijai ar įstatymams, teismas sustabdo bylos nagrinėjimą ir, atsižvelgdamas į Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo (toliau – Konstitucinis Teismas) kompetenciją, kreipiasi į jį prašydamas spresti, ar tas įstatymas ar teisės aktas atitinka Konstituciją ar įstatymus. Gavęs Konstitucinio Teismo nutarimą, teismas atnaujiną bylos nagrinėjimą.

4. Nustatęs, kad teisės norminis aktas ar jo dalis, kurio atitikimo Konstitucijai ar įstatymams kontrolė nepriklauso Konstitucinio Teismo kompetencijai, prieštarauja įstatymui ar Vyriausybės teisės norminiam aktui, teismas, priimdamas sprendimą, neturi tokiu teisės aktu

vadovautis. Bendrosios kompetencijos teismas turi teisę sustabdyti bylos nagrinėjimą ir nutartimi kreiptis į administracinį teismą, prašydamas patikrinti, ar atitinkamas teisės norminis aktas ar jo dalis atitinka įstatymą ar Vyriausybės teisės norminį aktą. Gavęs įsiteisėjusį administracinio teismo sprendimą, teismas atnaujiną bylos nagrinėjimą. Norminis administracinis aktas (ar jo dalis) laikomas panaikintu ir paprastai negali būti taikomas nuo tos dienos, kurią oficialiai buvo paskelbtas įsiteisėjęs administracinio teismo sprendimas dėl atitinkamo norminio akto (ar jo dalies) pripažinimo neteisėtu.

5. Teismas, nagrinėdamas bylas, taiko Europos Sąjungos teisės normas ir vadovaujasi Europos Sąjungos teisminių institucijų sprendimais, preliminariais nutarimais Europos Sąjungos teisės aktų aiškinimo ir galiojimo klausimais. Teismas, kuriam taikant Europos Sąjungos teisės normas iškilo Europos Sąjungos teisės aktų aiškinimo ar galiojimo klausimas, kurį išnagrinėti būtina, kad sprendimas byloje būtų priimtas, turi teisę sustabdyti bylos nagrinėjimą ir kreiptis į kompetentingą Europos Sąjungos teisminę instituciją su prašymu pateikti dėl to preliminarų nutarimą. Teismas, kuris yra galutinė instancija nagrinėjamoje byloje ir kuriam taikant Europos Sąjungos teisės normas iškilo Europos Sąjungos teisės aktų aiškinimo ar galiojimo klausimas, privalo prašyti kompetentingos Europos Sąjungos teisminės institucijos preliminarų nutarimo Europos Sąjungos teisės aktų aiškinimo ar galiojimo klausimu.

6. Jeigu nėra įstatymo, reglamentuojančio ginčo materialinę arba procesinę santykį, teismas taiko įstatymą, reglamentuojantį panašius santykius (įstatymo analogija), o jeigu ir tokio įstatymo nėra, teismas vadovaujasi bendraisiais teisės principais (teisės analogija). Pagal analogiją negali būti taikomos specialiosios, t. y. bendrųjų taisyklių išimtis numatančios, teisės normos.

7. Jeigu įstatymai ar ginčo šalių susitarimas numato, kad tam tikrus klausimus teismas sprendžia savo nuožiūra, teismas tai darydamas privalo vadovautis teisingumo, protingumo ir sąžiningumo kriterijais.

8. Civilinių bylų procesas vyksta pagal bylos nagrinėjimo, atskirų procesinių veiksmų atlikimo arba teismo sprendimo vykdymo metu galiojančius civilinio proceso įstatymus.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [IX-1490](#), 2003-04-08, Žin., 2003, Nr. 39-1765 (2003-04-25)

4 straipsnis. Vienodos teismų praktikos formavimas

Teismai, taikydami teisę, atsižvelgia į Teismų įstatymo nustatyta tvarka paskelbtose kasacine tvarka priimtose nutartyse esančius teisės taikymo išaiškinimus.

II SKYRIUS CIVILINIO PROCESO PRINCIPAI

5 straipsnis. Teisė kreiptis į teismą teisminės gynybos

1. Kiekvienas suinteresuotas asmuo turi teisę įstatymų nustatyta tvarka kreiptis į teismą, kad būtų apginta pažeista ar ginčijama jo teisė arba įstatymų saugomas interesas.

2. Atsisakymas teisės kreiptis į teismą negalioja.

3. Teismas imasi nagrinėti civilinę bylą pagal asmens (arba jo atstovo), kuris kreipėsi, kad būtų apginta jo teisė arba įstatymų saugomas interesas, pareiškimą. Įstatymų nustatytais atvejais pareiškimą teismui dėl viešojo intereso gynimo valstybės vardu gali pareikšti prokuroras arba kita įstatymų įgaliota institucija.

4. Ieškinio teisenos bylose paduodami ieškiniai, o ypatingosios teisenos ir kitose bylose – pareiškimai ar prašymai.

6 straipsnis. Teisingumą vykdo tik teismai vadovaudamiesi asmenų lygybės įstatymui ir teismui principu

Teisingumą civilinėse bylose vykdo tik teismai vadovaudamiesi asmenų lygybės įstatymui ir teismui principu, nepaisydami jų lyties, rasės, tautybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų, užsiėmimo rūšies ir pobūdžio, kitų aplinkybių.

7 straipsnis. Proceso koncentracija ir ekonomiškumas

1. Teismas imasi šiame Kodekse nustatytų priemonių, kad būtų užkirstas kelias procesui vilkinti, ir siekia, kad byla būtų išnagrinėta teismo vieno posėdžio metu, jeigu tai nekenkia

tinkamai išnagrinėti bylą, taip pat kad įsiteisėjęs teismo sprendimas būtų įvykdytas per įmanomai trumpesnę laiką ir kuo ekonomiškiau.

2. Dalyvaujantys byloje asmenys privalo sąžiningai naudotis ir nepiktnaudžiauti jiems priklausančiomis procesinėmis teisėmis, rūpintis greitu bylos išnagrinėjimu, rūpestingai ir laiku, atsižvelgdami į proceso eigą, pateikti teismui įrodymus ir argumentus, kuriais grindžiami jų reikalavimai ar atsikirtimai.

8 straipsnis. Kooperacijos principas

Teismas, šio Kodekso nustatyta tvarka bendradarbiaudamas su dalyvaujančiais byloje asmenimis, imasi priemonių, kad byla būtų tinkamai išnagrinėta.

9 straipsnis. Teismo posėdžio viešumas

1. Visuose teismuose bylos nagrinėjamos viešai. Motyvuota teismo nutartimi teismo posėdis gali būti uždaras – žmogaus asmeninio ar šeiminio gyvenimo slaptumui apsaugoti, taip pat jeigu viešai nagrinėjama byla gali atskleisti valstybės, profesinę ar komercinę paslaptį.

2. Uždareame teismo posėdyje gali būti dalyvaujantys byloje asmenys, o reikiamais atvejais – ir liudytojai, vertėjai bei ekspertai.

3. Uždareame teismo posėdyje byla nagrinėjama laikantis visų proceso taisyklių. Teismo sprendimo rezoliucinė dalis paskelbiama viešai, išskyrus bylas dėl įvaikinimo.

4. Į teismo posėdžių salę jaunesni kaip šešiolikos metų asmenys neįleidžiami, jeigu jie nėra dalyvaujantys byloje asmenys arba liudytojai.

5. Teismo posėdžio eigai, įrodymams fiksuoti ir jiems tirti teismas gali naudoti bet kurias technines priemones. Dalyvaujantys byloje asmenys savo procesinėms funkcijoms vykdyti viešame teismo posėdyje gali daryti garso įrašą teismo posėdžiui užfiksuoti. Apie daromą garso įrašą dalyvaujantys byloje asmenys privalo informuoti posėdžio pirmininką. Dalyvaujantys byloje asmenys, neinformavę teismo apie daromą garso įrašą, atsako Lietuvos Respublikos įstatymų nustatyta tvarka. Kitiems asmenims draudžiama teismo posėdžio metu filmuoti, fotografuoti, daryti garso ar vaizdo įrašus bei naudoti kitas technines priemones. Asmenims, pažeidusiems šį draudimą teismo posėdžio metu, taikoma įstatymų numatyta atsakomybė.

10 straipsnis. Bylos medžiagos viešumas

1. Visa išnagrinėtos civilinės bylos ir vykdomosios bylos medžiaga, išskyrus medžiagą tų bylų, kurios buvo išnagrinėtos uždareame teismo posėdyje, yra vieša ir su ja susipažinti gali ir byloje nedalyvavę asmenys. Jie turi teisę daryti bylos medžiagos nuorašus ir išrašus. Tokią teisę šie asmenys įgyja, kai sprendimas ar teismo procesą užbaigianti nutartis įsiteisėja, o jeigu byla gali būti nagrinėjama kasacine tvarka, – ją išnagrinėjus kasacine tvarka arba pasibaigus apskundimo kasacine tvarka terminui. Su vykdomosios bylos medžiaga galima susipažinti, kai sprendimas yra įvykdytas.

2. Priimdamas viešame teismo posėdyje sprendimą ar procesą užbaigiančią nutartį, teismas turi teisę dalyvaujančių byloje asmenų prašymu ar savo iniciatyva motyvuota nutartimi nustatyti, kad bylos medžiaga ar jos dalis yra nevieša, kai reikia apsaugoti žmogaus asmens, jo privataus gyvenimo ir nuosavybės slaptumą, informacijos apie žmogaus sveikatą konfidencialumą, taip pat jeigu yra pagrindas manyti, kad bus atskleista valstybės, tarnybos, profesinė, komercinė ar kita įstatymų saugoma paslaptis. Dėl teismo nutarties, kuria atmestas prašymas, gali būti duodamas atskiras skundas.

3. Norėdamas susipažinti su išnagrinėtos bylos medžiaga, asmuo atitinkamo teismo pirmininkui turi pateikti nustatytos formos prašymą, kuriame nurodo savo vardą, pavardę, gyvenamąją vietą ir asmens kodą bei susipažinimo su išnagrinėtos bylos medžiaga tikslą. Susipažinimo su išnagrinėtos bylos medžiaga tvarką nustato Teisingumo ministerija suderinusi su Lietuvos archyvų departamentu prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės.

4. Su bylos medžiaga, sudarančia valstybės ar tarnybos paslaptį, turi teisę susipažinti asmenys, kuriems ši teisė yra specialiai suteikta vadovaujantis įstatymais.

11 straipsnis. Proceso kalba

1. Teismo procesas Lietuvos Respublikoje vyksta valstybine kalba.

2. Asmenims, nemokantiems valstybinės kalbos, garantuojama teisė naudotis vertėjo paslaugomis.

3. Už vertėjo paslaugas teismo posėdžio metu atlyginama iš valstybės biudžeto.

12 straipsnis. Rungimosi principas

Civilinės bylos visuose teismuose nagrinėjamos laikantis rungimosi principo. Kiekviena šalis privalo įrodyti tas aplinkybes, kuriomis remiasi kaip savo reikalavimų ar atsikirtimų pagrindu, išskyrus atvejus, kai yra remiamasi aplinkybėmis, kurių nereikia įrodinėti.

13 straipsnis. Dispozityvumo principas

Šalys ir kiti proceso dalyviai, laikydamiesi šio Kodekso nuostatų, turi teisę laisvai disponuoti joms priklausančiomis procesinėmis teisėmis.

14 straipsnis. Betarpiškumo principas

1. Teismas privalo tiesiogiai ištirti visus byloje esančius įrodymus, išskyrus šiame Kodekse numatytus atvejus.

2. Teismas savo sprendimą gali pagrįsti tik tais įrodymais, kurie buvo ištirti teismo posėdyje.

3. Teismas, priimdamas sprendimą, neturi teisės spręsti klausimo dėl neįtrauktų dalyvauti byloje asmenų teisių ir pareigų.

4. Dalyvaujantys byloje asmenys baigiamųjų kalbų metu gali remtis tik tomis aplinkybėmis, kurios buvo ištirtos teismo posėdyje, nagrinėjant bylą iš esmės.

15 straipsnis. Žodiškumo principas

Šalys ir kiti proceso dalyviai paaiškinimus, parodymus duoda, taip pat savo prašymus, pageidavimus pateikia žodžiu, išskyrus šiame Kodekse numatytus atvejus.

16 straipsnis. Bylos nagrinėjimo nepertraukiamumas ir teisėjų sudėties nekintamumas

1. Civilinės bylos nagrinėjimo metu teismas negali nagrinėti jokių kitų bylų, išskyrus šio Kodekso numatytus atvejus.

2. Jeigu bylos nagrinėjimo metu keičiasi teisėjų sudėtis, bylos nagrinėjimas turi būti atidėtas, o po to ji turi būti pradėta nagrinėti nuo pat pradžios, išskyrus atvejus, kai dalyvaujantys byloje asmenys neprieštarauja, kad byla būtų nagrinėjama toliau nuo to procesinio veiksmo, kurį atlikus ji buvo atidėta.

3. Jeigu civilinei bylai nagrinėti reikia daug laiko, gali būti skiriamas atsarginis teisėjas. Atsarginis teisėjas būna teismo posėdžio salėje nuo bylos nagrinėjimo pradžios ir, jeigu pasitraukia iš teismo sudėties teisėjas, jį pakeičia. Atsarginiam teisėjui stojus į pasitraukusiojo vietą, byla nagrinėjama toliau.

17 straipsnis. Šalių procesinis lygiateisiškumas

Šalių procesinės teisės yra lygios.

18 straipsnis. Teismo sprendimo, nutarties, įsakymo ir nutarimo privalomumas

Įsiteisėję teismo sprendimas, nutartis, įsakymas ar nutarimas yra privalomi valstybės ar savivaldybių institucijoms, tarnautojams ar pareigūnams, fiziniams bei juridiniams asmenims ir turi būti vykdomi visoje Lietuvos Respublikos teritorijoje.

19 straipsnis. Sprendimo priėmimo slaptumas

1. Sprendimo, nutarties, įsakymo ar nutarimo priėmimo metu sprendimų priėmimo kambaryje gali būti tik teisėjas (teisėjai), kuris (kurie) nagrinėjo konkrečią bylą.

2. Sprendimo, nutarties, įsakymo ar nutarimo priėmimo metu sprendimų priėmimo kambaryje teisėjams draudžiama konsultuotis su kitais asmenimis klausimais, susijusiais su bylos išsprendimu.

20 straipsnis. Valstybės garantuota teisinė pagalba

Fiziniai asmenys turi teisę į valstybės apmokamą teisinę pagalbą įstatymų ir kitų teisės aktų nustatyta tvarka.

21 straipsnis. Teisėjų ir teismų nepriklausomumas ir nešališkumas

Teisėjai ir teismai, vykdydami teisingumą, yra nepriklausomi ir nešališki.

**III SKYRIUS
BYLOS, NAGRINĖTINOS TEISME**

22 straipsnis. Civilinių bylų priskirtinumas teismams

1. Teismams nagrinėti šio Kodekso nustatyta tvarka priskiriami ginčai, kylantys iš civilinių, šeimos, darbo, intelektinės nuosavybės, bankroto, restruktūrizavimo ir kitų privatinų teisinių santykių. Įstatymų numatytais atvejais gali būti nustatyta išankstinė ginčų sprendimo ne teisme tvarka.

2. Teismai taip pat nagrinėja bylas ypatingosios teisenos tvarka bei prašymus dėl užsienio teismų sprendimų ir arbitražų sprendimų pripažinimo ir vykdymo Lietuvos Respublikoje.

23 straipsnis. Ginčų perdavimas spręsti arbitražui

Šalys savo susitarimu gali perduoti spręsti arbitražo tvarka bet kokią ginčą dėl teisės, išskyrus ginčus, kurie pagal įstatymus negali būti nagrinėjami arbitraže.

24 straipsnis. Bylos priskyrimo teismui prioritetas

1. Jeigu byloje sujungiami keli tarpusavyje susiję reikalavimai, iš kurių nors vienas yra priskirtas teismui, visi reikalavimai turi būti nagrinėjami teisme.

2. Jeigu iškyla abejonių arba galiojančių įstatymų kolizija dėl konkretaus ginčo priskyrimo teismui ar kitai institucijai, ginčas nagrinėjamas teisme.

**IV SKYRIUS
TEISMINGUMAS**

25 straipsnis. Civilinių bylų teisingumas

Civilines bylas nagrinėja apylinkės ir apygardos teismai, kaip pirmosios instancijos teismai, šio Kodekso nustatyta tvarka.

26 straipsnis. Civilinių bylų rūšinis teisingumas

1. Visas civilines bylas pirmąją instanciją nagrinėja apylinkės teismai, išskyrus bylas, nurodytas šio Kodekso 27, 28 straipsniuose.

2. Jeigu byloje vienas iš pareikštų reikalavimų yra susijęs su individualaus pobūdžio administraciniu teisės aktu, kurio teisėtumas ginčijamas šioje byloje, tai bendrosios kompetencijos teismas, nagrinėdamas bylą, joje išsprendžia ir tokio akto teisėtumo klausimą.

27 straipsnis. Civilinės bylos, teisingos apygardos teismams

Apygardos teismai, kaip pirmosios instancijos teismai, nagrinėja civilines bylas:

1) kuriose ieškinio suma didesnė kaip vienas šimtas tūkstančių litų, išskyrus šeimos teisinių santykių bylas dėl turto padalijimo;

2) dėl autorinių neturtinių teisinių santykių;

3) dėl civilinių viešo konkurso teisinių santykių;

4) dėl bankroto ir restruktūrizavimo;

5) pagal banko laikinojo administratoriaus pareiškimą dėl banko akcinio kapitalo sumažinimo;

6) kurių viena šalis yra užsienio valstybė;

7) pagal ieškinius dėl priverstinio akcijų (dalių, pajų) pardavimo;

8) pagal ieškinius dėl juridinio asmens veiklos tyrimo;

9) kitas civilines bylas, kurias pagal įstatymus kaip pirmosios instancijos teismas nagrinėja apygardos teismai.

28 straipsnis. Civilinės bylos, teisingos tik Vilniaus apygardos teismui

Tik Vilniaus apygardos teismas, kaip pirmosios instancijos teismas, nagrinėja civilines bylas:

- 1) dėl ginčų, numatytų Lietuvos Respublikos patentų įstatyme;
- 2) dėl ginčų, numatytų Lietuvos Respublikos prekių ženklų įstatyme;
- 3) dėl įvaikinimo pagal užsienio valstybių piliečių prašymus įvaikinti Lietuvos Respublikos pilietį, gyvenantį Lietuvos Respublikoje arba užsienio valstybėje;
- 4) kitas civilines bylas, kurias pagal galiojančius įstatymus kaip pirmosios instancijos teismas nagrinėja tik Vilniaus apygardos teismas.

29 straipsnis. Ieškinio pareiškimas pagal atsakovo gyvenamąją vietą

Ieškinys pareiškiamas teismui pagal atsakovo gyvenamąją vietą. Juridiniam asmeniui ieškinys pareiškiamas pagal juridinio asmens buveinę, nurodytą juridinių asmenų registre. Tais atvejais, kai atsakovas yra valstybė ar savivaldybė, ieškinys pareiškiamas pagal valstybei ar savivaldybei atstovaujančios institucijos buveinę.

30 straipsnis. Teisingumas pagal ieškovo pasirinkimą

1. Ieškinys atsakovui, kurio gyvenamoji vieta nežinoma, gali būti pareiškiamas pagal jo turto buvimo vietą arba pagal paskutinę žinomą jo gyvenamąją vietą.

2. Ieškinys atsakovui, neturinčiam Lietuvos Respublikoje gyvenamosios vietos, gali būti pareiškiamas pagal jo turto buvimo vietą arba pagal paskutinę žinomą jo gyvenamąją vietą Lietuvos Respublikoje.

3. Ieškinys, susijęs su juridinio asmens filialo veikla, gali būti pareiškiamas taip pat pagal filialo buveinę.

4. Ieškinys dėl išlaikymo priteisimo ir dėl tėvystės nustatymo gali būti pareiškiamas taip pat pagal ieškovo gyvenamąją vietą.

5. Ieškinys dėl atlyginimo žalos, padarytos sužalojant fizinio asmens sveikatą, taip pat atimant gyvybę, gali būti pareiškiamas pagal ieškovo gyvenamąją vietą arba žalos padarymo vietą.

6. Ieškinys dėl žalos, padarytos asmenų turtui, gali būti pareiškiamas pagal ieškovo gyvenamąją vietą (buveinę) arba žalos padarymo vietą.

7. Ieškinys dėl žalos, atsiradusios dėl neteisėto nuteisimo, neteisėto suėmimo kardomosios priemonės taikymo tvarka, neteisėto sulaikymo, neteisėto procesinės prievartos priemonių pritaikymo, neteisėtos administracinės nuobaudos – arešto – paskyrimo, taip pat dėl žalos, atsiradusios dėl neteisėtų teisėjo ar teismo veiksmų nagrinėjant civilinę bylą, gali būti pareiškiamas pagal ieškovo gyvenamąją vietą.

8. Ieškinys dėl atlyginimo nuostolių, atsiradusių laivams susidūrus, ir dėl atlyginimo išieškojimo už pagalbos suteikimą bei gelbėjimą jūroje, taip pat visais kitais atvejais, kai ginčas kyla dėl vežimo jūra teisinių santykių, gali būti pareiškiamas ir pagal atsakovo laivo buvimo vietą arba laivo įregistravimo uostą.

9. Ieškinys dėl sutarčių, kuriose nurodyta įvykdymo vieta, gali būti pareiškiamas taip pat pagal sutarties įvykdymo vietą.

10. Ieškinys, susijęs su globėjo, rūpintojo ar turto administratoriaus pareigų ėjimu, gali būti pareiškiamas taip pat pagal globėjo, rūpintojo gyvenamąją vietą arba turto administratoriaus gyvenamąją ar buveinės vietą.

11. Ieškinys dėl vartojimo sutarčių taip pat gali būti pareiškiamas pagal vartotojo gyvenamąją vietą.

12. Teisė pasirinkti vieną iš kelių teismų, kuriems byla teisinga, priklauso ieškovui.

31 straipsnis. Išimtinis teisingumas

1. Ieškiniai dėl daiktinių teisių į nekilnojamąjį daiktą, dėl naudojimosi nekilnojamuoju daiktu, išskyrus pareiškimus dėl sutuoktinių turto padalijimo santuokos nutraukimo bylose, dėl arešto nekilnojamajam daiktui panaikinimo teisingi nekilnojamojo daikto ar pagrindinės jo dalies buvimo vietos teismui.

2. Palikėjo kreditorių ieškiniai, pareikšti prieš įpėdiniams priimant palikimą, yra teisingi palikimo ar pagrindinės jo dalies buvimo vietos teismui.

3. Išimtinis teismingumas gali būti keičiamas šio Kodekso 35 straipsnio numatytais atvejais ir tvarka.

32 straipsnis. Sutartinis teismingumas

1. Šalys gali rašytiniu tarpusavio susitarimu pakeisti teritorinį tos bylos teismingumą.
2. Išimtinis ir rūšinis teismingumas šalių susitarimu negali būti pakeičiamas.

33 straipsnis. Kelių tarpusavyje susijusių bylų teismingumas

1. Ieškinys keliems atsakovams, gyvenantiems ar esantiems ne toje pačioje vietoje, pareiškiamas pagal vieno iš atsakovų gyvenamąją vietą ar buveinę ieškovo pasirinkimu.

2. Priešieškinis, neatsižvelgiant į tai, koks jo teismingumas, pareiškiamas tos vietos teismui, kuriame nagrinėjamas pradinis ieškinys. Jeigu priešieškinio padavimas keičia rūšinį bylos teismingumą, pradinį ieškinį nagrinėjantis teismas perduoda visą bylą nagrinėti pagal rūšinį teismingumą.

3. Jeigu vienas iš ieškovo reikalavimų turi būti pareiškiamas pagal išimtinio teismingumo taisykles, tai ieškinys paduodamas pagal išimtinio teismingumo taisykles.

4. Jeigu vienas iš ieškovo reikalavimų teismingas apygardos teismui, ieškinys dėl visų reikalavimų nagrinėjamas apygardos teisme.

5. Civilinis ieškinys iš baudžiamosios bylos, jeigu jis nebuvo pareikštas ar nebuvo išspręstas nagrinėjant baudžiamąją bylą, pareiškiamas nagrinėti civilinio proceso tvarka pagal šio Kodekso nustatytas teismingumo taisykles.

34 straipsnis. Teismo priimtos savo žinion bylos perdavimas kitam teismui

1. Teismas, laikydamasis teismingumo taisyklių, priimtą bylą turi išspręsti iš esmės, nors vėliau ji taptų teisinga kitam teismui, išskyrus šio Kodekso 35 straipsnyje nustatytus atvejus bei pasikeitus rūšiniam teismingumui.

2. Teismas nutartimi perduoda bylą nagrinėti kitam teismui:

1) jeigu pripažįsta, kad ta byla operatyviau ir ekonomiškiau bus išnagrinėta kitame teisme, konkrečiai – pagal daugumos įrodymų buvimo vietą, išskyrus išimtinio teismingumo atvejų;

2) jeigu atsakovas, kurio gyvenamoji vieta pirmiau nebuvo žinoma, paprašo perduoti bylą jo gyvenamosios vietos teismui;

3) jeigu, nušalinus vieną ar kelis teisėjus ar teisėjams nusišalinus, jų pakeisti kitais tame teisme negalima;

4) jeigu, iškėlus bylą tame teisme, paaiškėja, kad ji buvo priimta pažeidžiant teismingumo taisykles;

5) sustabdžius bylą dėl to, kad atsakovui iškelta bankroto ar restruktūrizavimo byla. Tokiu atveju ji perduodama bankroto ar restruktūrizavimo bylą nagrinėjančiam teismui.

3. Dėl teismo nutarties bylą perduoti kitam teismui, išskyrus šio straipsnio 2 dalies 2, 3 ir 5 punktuose nurodytus atvejus, gali būti paduodamas atskirasis skundas. Byla perduodama iš vieno teismo į kitą, kai įsiteisėja dėl to priimta teismo nutartis.

35 straipsnis. Bylos perdavimas iš teismo, kuriam ji teisinga, kitam teismui

1. Siekiant, kad byla būtų išnagrinėta operatyviau ir ekonomiškiau, išimtiniais atvejais byla gali būti perduodama kitam tos pačios pakopos teismui.

2. Klausimą dėl bylos perdavimo iš vieno apylinkės teismo kitam apylinkės teismui išsprendžia apygardos teismo, kurio teritorijoje yra apylinkės teismai, pirmininkas arba šio teismo Civilinių bylų skyriaus pirmininkas. Klausimą dėl bylos perdavimo iš vieno apylinkės teismo kitam apylinkės teismui, esančiam kito apygardos teismo veiklos teritorijoje, arba iš vieno apygardos teismo kitam išsprendžia Lietuvos apeliacinio teismo pirmininkas arba šio teismo Civilinių bylų skyriaus pirmininkas.

3. Atsižvelgdamas į bylos sudėtingumą, apylinkės teismo, nagrinėjančio bylą, prašymu, apygardos teismo pirmininkas arba šio teismo Civilinių bylų skyriaus pirmininkas, kurio veiklos teritorijoje yra atitinkamas apylinkės teismas, turi teisę bylą, teisingą apylinkės teismui, perduoti nagrinėti apygardos teismui.

4. Jeigu kaip byloje dalyvaujantis asmuo yra teisėjas, o byla teisinga teismui, kuriame jis dirba, arba teisme, kuriam teisinga byla, teisėju dirba byloje dalyvaujančio asmens artimieji

giminaičiai (išskyrus Lietuvos Aukščiausiąjį Teismą, Lietuvos apeliacinį teismą), sutuoktinis (sugyventinis), aukštesniosios pakopos teismo pirmininkas ar Civilinių bylų skyriaus pirmininkas perduoda tokią bylą nagrinėti kitam tos pačios pakopos teismui.

36 straipsnis. Ginčų dėl teismo sprendimo

1. Kiekvieną bylą, iš vieno teismo perduotą kitam šio Kodekso 34, 35 straipsniuose nustatyta tvarka, turi besąlygiškai priimti savo žinion tas teismas, kuriam ji perduota, ir jokie ginčai dėl to tarp teismų neleidžiami. Jeigu byla aukštesnės pakopos teismui, vadovaujantis šio Kodekso 34 straipsnio 2 dalies 4 punktu, perduodama neteisėtai, tai konstatavęs aukštesnės pakopos teismas nutartimi bylą grąžina nagrinėti pagal teismo sprendimą. Ši nutartis yra galutinė ir neskundžiama.

2. Bendrosios kompetencijos teismo ir administracinio teismo ginčus dėl teismo sprendimo rašytinio proceso tvarka išsprendžia speciali teisėjų kolegija, į kurią įeina Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus pirmininkas ir Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo pirmininko pavaduotojas ir po vieną šių teismų pirmininkų paskirtą teisėją.

3. Bendrosios kompetencijos teismai motyvuotus prašymus ar nutartis spręsti teismo sprendimo klausimus paduoda per Lietuvos Aukščiausiąjį Teismą, informuodami apie tai dalyvaujančius byloje asmenis. Prašymą ar nutartį speciali teisėjų kolegija išnagrinėja per 10 dienų nuo prašymo ar nutarties gavimo, nekviessdama į posėdį byloje dalyvaujančių asmenų. Kolegijos posėdžiams pirmininkauja Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus pirmininkas. Sprendimas priimamas bendru sutarimu arba kolegijos narių balsų dauguma. Jei balsai pasiskirsto po lygiai, lemia posėdžio pirmininko balsas. Nutartis dėl bylos teismo sprendimo neskundžiama. Byla per tris dienas nuo specialios teisėjų kolegijos nutarties priėmimo išsiunčiama į atitinkamą pirmosios instancijos teismą, kuriam ji teisinga, arba į apeliacinės instancijos teismą, kuriam nutartis dėl teismo sprendimo yra privaloma.

4. Šio straipsnio 2 ir 3 dalyse nustatyta tvarka gali būti išspręstas ir teismo sprendimo klausimas bylose, kuriose sujungti keli tarpusavyje susiję reikalavimai, iš kurių vieni nagrinėtini bendrosios kompetencijos teisme, o kiti – administraciniame teisme.

V SKYRIUS PROCESO DALYVIAI

37 straipsnis. Dalyvaujantys byloje asmenys

1. Dalyvaujančiais byloje asmenimis laikomi proceso dalyviai, turintys teisinį suinteresuotumą bylos baigtimi.

2. Dalyvaujančiais byloje asmenimis yra šalys, tretieji asmenys, asmenys, pareiškę ieškinį šio Kodekso 49 straipsnio nustatyta tvarka, pareiškėjai, suinteresuoti asmenys šio Kodekso 442 straipsnyje išvardytose bylose, šio Kodekso 431 straipsnyje numatyti kreditoriai ir skolininkai, taip pat šių asmenų atstovai.

38 straipsnis. Civilinis procesinis veiksnumas

1. Galėjimas įgyvendinti savo teises teisme ir pavesti atstovui vesti bylą (civilinis procesinis veiksnumas) priklauso juridiniams asmenims ir fiziniams asmenims, kurie yra pasiekę pilnametystę – aštuoniolika metų, nepilnamečiams, įstatymų nustatyta tvarka sudariusiems santuoką, taip pat nepilnamečiams, kurie įstatymų nustatyta tvarka teismo pripažinti visiškai veiksniais (emancipuotais).

2. Nepilnamečių nuo keturiolikos iki aštuoniolikos metų, taip pat fizinių asmenų, kurių civilinis veiksnumas apribotas, atstovais pagal įstatymą teisme yra atitinkamai jų tėvai, tėvų ar rūpintojai. Tokiose bylose teismas privalo įtraukti dalyvauti nepilnamečius ar fizinius asmenis, kurių civilinis veiksnumas apribotas, atitinkamai viena iš šalių ar kitais dalyvaujančiais byloje asmenimis.

3. Nepilnamečiai nuo keturiolikos metų turi teisę kreiptis į teismą dėl savo teisių ar įstatymų saugomų interesų gynimo savarankiškai, jeigu ginčas yra dėl santykių, kuriuose jie turi visišką civilinį veiksnumą.

4. Nepilnamečių iki keturiolikos metų, taip pat fizinių asmenų, pripažintų neveiksniais, teises ir įstatymų saugomus interesus gina teisme jų atstovai pagal įstatymą – atitinkamai jų tėvai, tėviai, globėjai.

39 straipsnis. Kuratoriaus paskyrimas

1. Šaliai, kuri neturi civilinio procesinio veiksnio ir atstovo pagal įstatymą arba kuri neturi jai atstovaujančio organo, arba kurios gyvenamoji ir darbo vieta nežinoma, priešingos šalies, kuri siekia atlikti skubius procesinius veiksmus, prašymu teismas gali paskirti kuratorių, kuris konkrečioje byloje veikia kaip atstovas pagal įstatymą. Kuratoriumi gali būti paskirtas tik fizinis asmuo ir tik jo sutikimu. Teismo nutartis paskirti kuratorių gali būti priimama rašytinio proceso tvarka. Kuratoriaus įgaliojimai pasibaigia išnykus aplinkybėms, kurių pagrindu buvo paskirtas kuratorius, ar paskyrus šalies atstovą pagal įstatymą. Kuratorius turi jo atstovaujamos šalies procesines teises ir pareigas.

2. Apie kuratoriaus paskyrimą, išskyrus atvejus, kai kuratorius paskiriamas šaliai, neturinčiai civilinio procesinio veiksnio ir atstovo pagal įstatymą, teismas viešai paskelbia teisme (nutartis apie kuratoriaus paskyrimą pakabinama teismo skelbimų lentoje) bei suinteresuotos šalies lėšomis viename iš pagrindinių Lietuvos Respublikos dienraščių ne vėliau kaip prieš keturiolika dienų iki teismo posėdžio dienos.

3. Kuratorius pagal Vyriausybės ar jos įgaliosios institucijos nustatytus įkainius bei tvarką turi teisę gauti atlyginimą už atstovavimą. Atstovavimo išlaidas apmoka šalis, kurios iniciatyva kuratorius yra paskirtas. Šalis, kuri prašo paskirti kuratorių, jo atstovavimo išlaidas sumoka iš anksto.

4. Kuratoriumi negali būti skiriamas asmuo, turintis teisinį suinteresuotumą bylos baigtimi, jeigu šis suinteresuotumas yra priešingas atstovaujamosios šalies interesams.

40 straipsnis. Trūkumų šalinimas

1. Jeigu galima pašalinti procesinio pobūdžio trūkumus, susijusius su civiliniu procesiniu šalies veiksnium, teismas nustato terminą trūkumams pašalinti. Tais atvejais, kai yra būtinas atstovavimas pagal įstatymą, o atstovo pagal įstatymą nėra, teismas kreipiasi į atitinkamą instituciją dėl atstovo pagal įstatymą paskyrimo ir šio Kodekso 39 straipsnio 1 dalyje nurodytu atveju paskiria kuratorių.

2. Teismas turi teisę leisti asmeniui, neturinčiam civilinio procesinio veiksnio (taip pat ir asmeniui, turinčiam tik ribotą civilinį procesinį veiksnumą), arba asmeniui, kuris neturi jam atstovaujančio organo, atlikti tam tikrus procesinius veiksmus tuo atveju, kai per nustatytą terminą trūkumai bus pašalinti, o atlikti procesiniai veiksmai patvirtinti įgaliojoto vesti bylą asmens.

3. Jeigu šiame straipsnyje nurodytų trūkumų neįmanoma pašalinti arba jeigu jie yra nepašalinami per teismo nustatytą terminą, procesiniai veiksmai, dėl kurių atlikimo buvo būtina pašalinti teismo nurodytus trūkumus, teismo nutartimi pripažįstami neatliktais. Ši teismo nutartis priimama rašytinio proceso tvarka.

41 straipsnis. Šalys

1. Civiliniame procese šalimis – ieškovu arba atsakovu – gali būti fiziniai ir juridiniai asmenys.

2. Tais atvejais, kai pareiškiamas ieškinys viešajam interesui apginti, ieškovu tokioje byloje yra institucija, pareiškusi ieškinį. Teismas apie pradėtą bylą praneša asmenims, su kurių teisėmis yra susijęs pareikštas ieškinys.

42 straipsnis. Šalių teisės ir pareigos

1. Šalys turi teisę susipažinti su bylos medžiaga, daryti išrašus ir nuorašus, pareikšti nušalinimus, teikti įrodymus, dalyvauti tiriant įrodymus, užduoti klausimus kitiems dalyvaujantiems byloje asmenims, liudytojams ir ekspertams, pateikti prašymus, duoti teismui paaiškinimus žodžiu ir raštu, teikti savo argumentus ir samprotavimus visais bylos nagrinėjimo metu kylančiais klausimais, prieštarauti kitų dalyvaujančių byloje asmenų prašymams, argumentams ir samprotavimams, gauti teismo sprendimų, nutarčių ar nutarimų, kuriais išsprendžiama byla, nuorašus, apskusti teismo sprendimus bei nutartis ar nutarimus ir naudotis kitomis procesinėmis teisėmis, kurias šalims suteikia šis Kodeksas. Ieškovas taip pat turi teisę

pakeisti ieškinio pagrindą arba dalyką, padidinti ar sumažinti ieškinio reikalavimus šio Kodekso nustatyta tvarka arba atsisakyti ieškinio. Atsakovas turi teisę pripažinti ieškinį. Šalys gali užbaigti bylą taikos sutartimi.

2. Teismas nepriima ieškovo ieškinio atsisakymo, atsakovo pripažinimo ieškinio ir netvirtina šalių taikos sutarties, jeigu tie veiksmai prieštarauja imperatyvioms įstatymų nuostatoms ar viešajam interesui.

3. Šalys gali reikalauti, kad teismo sprendimas būtų priverstinai įvykdytas.

4. Pareiškėjai ir suinteresuoti asmenys ypatingosios teisenos byloje turi šalių teises ir pareigas, išskyrus šio Kodekso nustatytas išimtis.

5. Šalys joms priklausančiomis procesinėmis teisėmis privalo naudotis sąžiningai. Šalys turi taip pat kitas šiame Kodekse numatytas pareigas.

6. Šalys turi teisę dalyvauti renkant įrodymus Europos Sąjungos teisės aktų nustatyta tvarka Europos Sąjungos valstybės narės teisme.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [IX-2171](#), 2004-04-27, *Žin.*, 2004, Nr. 72-2494 (2004-04-30)

43 straipsnis. Procesinis bendrininkavimas

1. Ieškinys gali būti pareiškiamas bendrai kelių ieškovų arba keliems atsakovams, jeigu ieškinio dalykas yra:

1) bendrai pagal įstatymus jiems priklausančios teisės arba pareigos (privalomas bendrininkavimas);

2) to paties pobūdžio reikalavimai arba įsipareigojimai, pagrįsti ta pačia medžiaga fakto ir teisės klausimais, kai kiekvienas iš reikalavimų atskirai galėtų būti atskiro ieškinio dalykas (neprivalomas bendrininkavimas).

2. Jeigu nagrinėjant bylą paaiškėja, kad ieškinio reikalavimas gali būti nukreiptas dar kitiems byloje nedalyvaujantiems asmenims, teismas ieškovo prašymu gali patraukti šiuos asmenis dalyvauti byloje atsakovais.

44 straipsnis. Bendrininkų santykiai

1. Kiekvienas bendrininkas veikia savo vardu.

2. Bendrininkai gali pavesti bylą vesti vienam iš bendrininkų.

3. Jeigu ginčijamo santykio pobūdis arba įstatymai lemia tai, kad teismo sprendimai bus nedalomai susiję su visų bendrininkų teisėmis ar pareigomis (privalomas bendrininkavimas), visų procesinių veiksmų, atliktų dalyvavusių nagrinėjant bylą bendrininkų, pasekmės taikomos ir tiems bendrininkams, kurie į bylos nagrinėjimą neatvyko be svarbių priežasčių. Taikos sutarčiai sudaryti, atsisakyti ieškinio ar ieškinį pripažinti būtinas visų bendrininkų (bendraieškių arba bendraatsakovių) sutikimas, išskyrus atvejus, kai šie veiksmai yra atliekami tik neviršijant reikalavimų ar įsipareigojimų.

4. Kiekvienas iš bendrininkų turi teisę savarankiškai vesti bylą. Į teismo posėdį kviečiami visi bendrininkai, kuriems byla nėra užbaigta.

45 straipsnis. Netinkamos šalies pakeitimas tinkama

1. Teismas, bylos nagrinėjimo metu nustatęs, kad ieškinys pareikštas ne to asmens, kuriam priklauso reikalavimo teisė, arba ne tam asmeniui, kuris turi pagal ieškinį atsakyti, gali vienos iš šalių motyvuotu prašymu, nenutraukdamas bylos, pakeisti pradinį ieškovą arba atsakovą tinkamu ieškovu arba atsakovu.

2. Jeigu ieškovas nesutinka, kad jis būtų pakeistas kitu asmeniu, tai šis asmuo gali įstoti į bylą kaip trečiasis asmuo, pareiškiantis savarankiškus reikalavimus dėl ginčo dalyko. Apie tai teismas praneša šiam asmeniui.

3. Jeigu ieškovas nesutinka, kad atsakovas būtų pakeistas kitu asmeniu, teismas nagrinėja bylą iš esmės.

4. Teismui nusprendus pakeisti netinkamą šalį tinkama arba įstojus į bylą trečiajam asmeniui, bylos nagrinėjimas atidedamas. Pakeitus netinkamą šalį tinkama ar įstojus į procesą naujiems byloje dalyvaujantiems asmenims, bylos nagrinėjimas pradedamas iš pradžių, išskyrus atvejus, kai naujai į procesą įstojęs byloje dalyvaujantis asmuo prašo, kad byla būtų nagrinėjama toliau.

46 straipsnis. Tretieji asmenys, pareiškiantys savarankiškus reikalavimus

1. Tretieji asmenys, pareiškiantys savarankiškus reikalavimus dėl ginčo dalyko, gali įstoti į bylą iki baigiamųjų kalbų pradžios.
2. Tretieji asmenys, pareiškiantys savarankiškus reikalavimus, turi visas ieškovo teises ir pareigas.
3. Teismo nutartis atsisakyti įtraukti asmenį į procesą trečiuoju asmeniu, pareiškiančiu savarankiškus reikalavimus, neskundžiama atskiruoju skundu.

47 straipsnis. Tretieji asmenys, nepareiškiantys savarankiškų reikalavimų

1. Tretieji asmenys, nepareiškiantys savarankiškų reikalavimų dėl ginčo dalyko, gali įstoti į bylą ieškovo arba atsakovo pusėje iki baigiamųjų kalbų pradžios, jeigu bylos išsprendimas gali turėti įtakos jų teisėms arba pareigoms. Jie gali būti įtraukiami dalyvauti byloje taip pat motyvuotu šalių prašymu arba teismo iniciatyva.
2. Tretieji asmenys, nepareiškiantys savarankiškų reikalavimų, turi šalies procesines teises ir pareigas, išskyrus teisę pakeisti ieškinio pagrindą ir dalyką, padidinti arba sumažinti ieškinio reikalavimus, atsisakyti ieškinio, pripažinti ieškinį arba sudaryti taikos sutartį. Jie taip pat neturi teisės reikalauti, kad teismo sprendimas būtų priverstinai įvykdytas.
3. Pareiškime dėl įstojimo į procesą trečiuoju asmeniu, nepareiškiančiu savarankiškų reikalavimų, turi būti nurodytas įstojimo į procesą pagrindas bei kurios iš šalių pusėje siekiama įstoti.
4. Tretysis asmuo, nepareiškiantis savarankiškų reikalavimų, negali veikti procese prieš šalies, kurios pusėje jis dalyvauja, interesus.

48 straipsnis. Procesinis teisių perėmimas

1. Tais atvejais, kai viena iš ginčijamo arba sprendimu nustatyto teisinio santykio šalių pasitraukia iš bylos (fizinio asmens mirtis, juridinio asmens pabaiga ar pertvarkymas, reikalavimo perleidimas, skolos perkėlimas ir kitais įstatymų numatytais atvejais), teismas, jei yra pagrindas, tą šalį pakeičia jos teisių perėmėju, išskyrus atvejus, kai yra negalimas materialinių subjektinių teisių perėmimas. Teisių perėmimas galimas bet kurioje proceso stadijoje.
2. Teisių perėmėjui visi veiksmai, atlikti procese iki jo įstojimo, yra privalomi tiek, kiek jie būtų buvę privalomi tam asmeniui, kurio vietoj įstojo teisių perėmėjas.
3. Procesinis teisių perėmėjas privalo pagrįsti savo dalyvavimą procese.

49 straipsnis. Prokuroro, valstybės ir savivaldybių institucijų bei kitų asmenų teisė pareikšti ieškinį viešajam interesui apginti bei šių subjektų teisė duoti išvadą byloje

1. Įstatymų numatytais atvejais prokuroras, valstybės ir savivaldybių institucijos bei kiti asmenys gali pareikšti ieškinį viešajam interesui ginti.
2. Valstybės ir savivaldybių institucijos įstatymų numatytais atvejais gali būti teismo įtraukiamos proceso dalyviais arba įstoti į procesą savo iniciatyva, kad duotų išvadą byloje, siekiant įvykdyti jiems pavestas pareigas, jeigu tai yra susiję su viešojo intereso gynimu.
3. Jeigu pareikštas ieškinys viešajam interesui apginti yra susijęs su fizinių ar juridinių asmenų teisėmis, šie asmenys jų pačių arba asmens, pareiškusio ieškinį šio straipsnio nustatyta tvarka, prašymu arba teismo iniciatyva įtraukiami dalyvauti procese trečiaisiais asmenimis, nepareiškiančiais savarankiškų reikalavimų, arba bendraieškiais.
4. Šio straipsnio 2 dalyje nurodytų institucijų dalyvavimas procese yra būtinas, jeigu teismas pripažįsta, jog tai reikalinga.
5. Viešajam interesui apginti gali būti pareiškiamas grupės ieškinys.

50 straipsnis. Prokuroro, valstybės ir savivaldybių institucijų bei kitų asmenų procesinės teisės ir pareigos

1. Prokuroras, valstybės ir savivaldybių institucijos bei kiti asmenys, pareiškę ieškinį viešajam interesui apginti, turi visas ieškovo procesines teises ir pareigas, išskyrus atvejus, kai kiti įstatymai nustato kitaip.

2. Valstybės ir savivaldybių institucijos, dalyvaujančios procese išvadai duoti, turi teisę susipažinti su bylos medžiaga, duoti paaiškinimus, teikti įrodymus, dalyvauti įrodymų tyrime, pateikti prašymus.

51 straipsnis. Atstovavimas teisme

1. Asmenys gali vesti savo bylas teisme patys arba per atstovus. Paties asmens dalyvavimas byloje neatima iš jo teisės turėti šioje byloje atstovą.

2. Atstovo atvykimas į teismo posėdį laikomas tinkamu byloje dalyvaujančio asmens, kuriam jis atstovauja, dalyvavimu teismo posėdyje, išskyrus atvejus, kai teismas pripažįsta, jog atstovaujamojo dalyvavimas procese yra būtinas.

3. Šio Kodekso bei Civilinio kodekso nustatytais atvejais asmuo privalo turėti byloje advokatą.

4. Valstybei teisme atstovauja Vyriausybė, įstatymų numatytais atvejais – Vyriausybės įgaliota arba kita institucija. Valstybei teisme taip pat gali atstovauti atstovai pagal pavedimą.

52 straipsnis. Fizinį asmenų atstovų pagal įstatymą teisių ir pareigų įforminimas

1. Fizinį asmenų atstovai pagal įstatymą privalo pateikti teismui dokumentus, patvirtinančius jų teises ir pareigas.

2. Byloje turinčiam dalyvauti fiziniam asmeniui, nustatyta tvarka pripažintam nežinia kur esančiu, atstovauja jo turto administratorius (laikinasis administratorius), paskirtas nežinia kur esančio fizinio asmens turtui saugoti ir tvarkyti. Apie tai jis pateikia teismui atitinkamą dokumentą.

53 straipsnis. Įpėdinio, dar nepriėmusio palikimo, atstovas pagal įstatymą

Byloje turinčiam dalyvauti mirusio ar nustatyta tvarka paskelbto mirusiu fizinio asmens įpėdiniui, jeigu palikimo dar niekas nepriėmė, atstovauja paskirtasis palikimo turtui saugoti ir tvarkyti testamentą vykdytojas arba palikimo administratorius. Jis pateikia teismui dokumentą apie jo paskyrimą testamentą vykdytoju arba palikimo administratoriumi.

54 straipsnis. Atstovų pagal įstatymą teisės

1. Atstovai pagal įstatymą atstovaujamųjų vardu atlieka visus procesinius veiksmus, kuriuos atlikti teisė priklauso atstovaujamiesiems, išskyrus įstatymų numatytas išimtis.

2. Atstovai pagal įstatymą gali pavesti bylą vesti teisme kitam jų pasirinktam atstovui.

55 straipsnis. Atstovavimas teisme juridiniams asmenims

1. Juridinių asmenų bylas teisme veda jų organai ar dalyviai, veikiantys pagal įstatymus ar steigimo dokumentus, jiems suteiktas teises ir pareigas. Šiais atvejais laikoma, kad bylą veda pats juridinis asmuo.

2. Juridinių asmenų atstovais teisme gali būti atitinkamų juridinių asmenų darbuotojai (apeliacinės instancijos teismuose – turintys aukštąjį universitetinį teisinį išsilavinimą) arba advokatai ar advokatų padėjėjai, turintys jų praktikai vadovaujančio advokato rašytinį leidimą atstovauti konkrečioje byloje.

3. Kartu su šio straipsnio 1 ir 2 dalyse nurodytais asmenimis juridiniam asmeniui gali atstovauti ir kiti asmenys – neteisinių sričių specialistai (auditoriai, buhalteriai, mokesčių konsultantai, patentiniai patikėtiniai ir kt.).

56 straipsnis. Asmenys, kurie gali būti teisme atstovais pagal pavedimą

1. Atstovais pagal pavedimą teisme gali būti:

1) advokatai;

2) advokatų padėjėjai, turintys jų praktikai vadovaujančio advokato rašytinį leidimą atstovauti konkrečioje byloje;

3) vienas iš bendrininkų kitų bendrininkų pavedimu;

4) asmenys, turintys aukštąjį universitetinį teisinį išsilavinimą, jeigu jie atstovauja savo artimiesiems giminaičiams ar sutuoktiniui (sugyventiniui);

5) profesinės sąjungos, jeigu jos atstovauja profesinės sąjungos nariams darbo teisinių santykių bylose.

2. Kartu su šio straipsnio 1 dalies 1 ir 2 punktuose nurodytais asmenimis atstovais pagal pavedimą gali būti ir kiti asmenys.

3. Neleisti atstovauti pagal pavedimą teismas gali tik tada, kai atstovas pagal įstatymus negali būti įgaliotojo atstovu.

57 straipsnis. Atstovo pagal pavedimą teisių ir pareigų įforminimas

1. Atstovo pagal pavedimą teisės turi būti išreikštos įstatymų nustatyta tvarka išduotame ir įformintame įgaliojime.

2. Fizinį asmenų duodami įgaliojimai patvirtinami notarine tvarka, išskyrus Civiliniame kodekse nurodytus atvejus, kai įgaliojimo patvirtinimas yra prilyginamas notariniam jo patvirtinimui. Šio Kodekso 55 straipsnyje nurodytu atveju įgaliojimus Civilinio kodekso nustatyta tvarka taip pat gali patvirtinti atitinkamo juridinio asmens organas.

3 dalies redakcija iki 2005 m. gegužės 1 d.:

3. Advokato arba advokato padėjėjo teisės ir pareigos bei jų mastas patvirtinami rašytine su klientu sudaryta sutartimi.

3 dalies redakcija nuo 2005 m. gegužės 1 d.:

3. Advokato arba advokato padėjėjo teisės ir pareigos bei jų mastas patvirtinami rašytine su klientu sudaryta sutartimi ar jos išrašu. Tuo atveju, kai yra teikiama valstybės garantuojama teisinė pagalba, advokato teisės ir pareigos bei jų mastą patvirtina Valstybės garantuojamos teisinės pagalbos įstatyme nurodyti dokumentai.

4. Šio Kodekso 56 straipsnio 1 dalies 3 ir 4 punktuose nurodytos atstovo teisės gali būti išreiškiamos teisme žodiniu įgaliotojo pareiškimu, kuris turi būti įrašytas į teismo posėdžio protokolą, jei protokolą rašomas. Jeigu teismo posėdžio protokolą nerašomas, įgaliojimas turi būti patvirtintas šio straipsnio 2 dalyje nustatyta tvarka.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [X-80](#), 2005-01-20, *Žin.*, 2005, Nr. 18-574 (2005-02-08)

58 straipsnis. Įgaliojimas vesti bylas

Įgaliojimas gali būti duodamas tam tikrai įgaliotojo bylai, kelioms ar visoms jo byloms vesti arba atskiriems procesiniams veiksams atlikti.

59 straipsnis. Atstovo pagal pavedimą teisės

1. Įgaliojimas atstovauti teisme suteikia atstovui teisę atlikti atstovaujamojo vardu visus procesinius veiksmus, išskyrus išimtis, nurodytas įgaliojime.

2. Įgaliojimas atstovui pareikšti ieškinį ir priešieškinį, atsisakyti pareikšto ieškinio ir jį pripažinti, sudaryti taikos sutartį, perįgalioti, gauti vykdomąjį raštą ir pateikti jį vykdymui, gauti turtą, paduoti prašymą dėl proceso atnaujinimo turi būti atskirai aptarti įgaliojime.

60 straipsnis. Asmenys, kurie negali būti atstovais teisme

Atstovais teisme negali būti:

- 1) teisėjai, išskyrus atvejus, kai jie yra atstovai pagal įstatymą;
- 2) prokurorai, išskyrus atvejus, kai jie yra atstovai pagal įstatymą arba byloje dalyvauja kaip prokuratūros įgaliotiniai;
- 3) asmenys, kuriems nustatyta globa ar rūpyba;
- 4) asmenys, kuriems tokią teisę riboja įstatymai.

61 straipsnis. Kiti proceso dalyviai

1. Kiti proceso dalyviai (liudytojai, vertėjai, ekspertai) – įstatymų nustatyta tvarka procese dalyvaujantys asmenys, kurie teisiškai nesuinteresuoti bylos baigtimi.

2. Kiti proceso dalyviai turi šio Kodekso nustatytas procesines teises ir pareigas.

VI SKYRIUS TEISMO SUDĖTIS. NUŠALINIMAI

62 straipsnis. Teismo sudėtis

1. Apylinkių teismuose civilines bylas nagrinėja vienas teisėjas. Nagrinėdamas civilines bylas jis veikia apylinkės teismo vardu. Apylinkės teismo pirmininkas, atsižvelgdamas į bylos sudėtingumą, turi teisę bylai nagrinėti sudaryti trijų teisėjų kolegiją.

2. Apygardų teismuose bylas, kurios yra nagrinėjamos pirmąja instancija, nagrinėja vienas teisėjas. Apygardos teismo pirmininkas ar šio teismo Civilinių bylų skyriaus pirmininkas, atsižvelgdamas į bylos sudėtingumą, turi teisę bylai nagrinėti pirmąja instancija sudaryti trijų teisėjų kolegiją. Apygardų teismuose bylas, kurios yra nagrinėjamos apeliacine tvarka, nagrinėja trijų teisėjų kolegija, išskyrus šio Kodekso numatytus atvejus, kai tam tikrus procesinius veiksmus gali atlikti vienas teisėjas.

3. Lietuvos apeliaciniame teisme civilines bylas nagrinėja trijų teisėjų kolegija, išskyrus šio Kodekso 818 straipsnio 5 dalyje nurodytą išimtį.

4. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo civilines bylas nagrinėja trijų arba išplėstinė septynių teisėjų kolegija, arba šio teismo Civilinių bylų skyriaus plenarinė sesija.

5. Kolegiją sudaro ir jos pirmininką skiria atitinkamo teismo ar jo Civilinių bylų skyriaus pirmininkas.

6. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus plenarinei sesijai pirmininkauja Lietuvos Aukščiausiojo Teismo pirmininkas, o kai šis nedalyvauja plenarinės sesijos posėdyje, – šio teismo Civilinių bylų skyriaus pirmininkas. Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus plenarinės sesijos posėdis yra teisėtas, jeigu jame dalyvauja ne mažiau kaip du trečdaliai skyriaus teisėjų. Sprendimas priimamas plenarinės sesijos posėdyje dalyvaujančių teisėjų balsų dauguma. Jei balsai pasiskirsto po lygiai, lemia posėdžio pirmininko balsas.

7. Bylos teismuose skirstomos laikantis nustatytos bylų paskirstymo tvarkos.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [IX-2171](#), 2004-04-27, *Žin.*, 2004, Nr. 72-2494 (2004-04-30)

63 straipsnis. Tvarka, kuria teismas sprendžia klausimus

1. Visus klausimus, kurie kyla nagrinėjant bylą, teisėjai sprendžia balsų dauguma. Sprendžiant kiekvieną klausimą, nė vienas teisėjas neturi teisės susilaikyti. Posėdžio pirmininkas kalba ir balsuoja paskutinis. Trumpiausią teisėjo darbo stažą turintis teisėjas kalba ir balsuoja pirmas.

2. Teisėjas, nesutinkantis su daugumos nuomone, gali išdėstyti raštu atskirąją nuomonę.

64 straipsnis. Teisėjo ir kitų proceso dalyvių nušalinimas

Teisėjas, teismo posėdžio sekretorius, ekspertas ir vertėjas negali dalyvauti nagrinėjant bylą ir turi būti nušalinami, jeigu jie patys tiesiogiai ar netiesiogiai suinteresuoti bylos baigtimi arba yra kitokių aplinkybių, kurios kelia abejonių dėl jų nešališkumo.

65 straipsnis. Pagrindai teisėjui nušalinti

1. Teisėjas privalo nusišalinti nuo bylos nagrinėjimo arba jam gali būti pareikštas nušalinimas:

1) byloje, kurioje jis yra dalyvaujantis byloje asmuo arba su dalyvaujančiu byloje asmeniu susijęs tokiais teisiniais santykiais, dėl kurių bylos baigtis gali turėti įtakos jo teisėms arba pareigoms;

2) jeigu jis yra su šalimis ar kitais dalyvaujančiais byloje asmenimis susijęs giminystės (tiesiosios aukštutinės ir tiesiosios žemutinės linijos giminaičiai, tikrieji bei netikrieji broliai ir seserys, įtėviai ir įvaikiai) ar svainystės ryšiais;

3) jeigu jį su viena iš šalių ar kitais dalyvaujančiais byloje asmenimis sieja santuokos, globos ar rūpybos santykiai;

4) byloje, kurioje jis buvo arba yra vienos iš šalių arba kitų dalyvaujančių byloje asmenų atstovas;

5) jeigu jis pats, jo sutuoktinis (sugyventinis) arba jo artimieji giminaičiai yra tiesiogiai ar netiesiogiai suinteresuoti bylos baigtimi;

6) jeigu jis dalyvavo priimant sprendimą byloje žemesniosios ar aukštesniosios instancijos teisme arba šioje byloje dalyvavo kaip liudytojas, ekspertas, prokuroras, valstybės ar savivaldybės institucijos atstovas.

2. Teisėjo nušalinimo pagrindai, susiję su santuoka, globa ar rūpyba, lieka galioti ir tais atvejais, kai santuoka, globa ar rūpyba yra pasibaigusi.

66 straipsnis. Kiti teisėjo nušalinimo pagrindai

Be šio Kodekso 65 straipsnyje numatytų pagrindų, teisėjas privalo nusišalinti nuo bylos nagrinėjimo arba jam gali būti pareikštas nušalinimas ir kitais atvejais, jeigu yra aplinkybių, kurios kelia abejonių dėl jo nešališkumo.

67 straipsnis. Pagrindai ekspertui, vertėjui, teismo posėdžio sekretoriui nušalinti

1. Pagrindai, nurodyti šio Kodekso 65 straipsnio 1 dalies 1–5 punktuose, taikomi taip pat ekspertui, vertėjui ir teismo posėdžio sekretoriui.

2. Ekspertas taip pat negali dalyvauti nagrinėjant bylą, jeigu:

1) jis yra dėl tarnybos ar kitaip priklausomas bent nuo vienos iš šalių ar kitų dalyvaujančių byloje asmenų;

2) jis atliko reviziją, auditą ar kitokį patikrinimą, kurio medžiaga buvo pagrindas tai civilinei bylai iškelti.

3. Jeigu ekspertas, vertėjas ar teismo posėdžio sekretorius pirmiau nagrinėjant tą bylą dalyvavo atitinkamai kaip ekspertas, vertėjas, teismo posėdžio sekretorius, tai nėra pagrindas jiems nušalinti.

68 straipsnis. Pareiškimai dėl nušalinimų

1. Jeigu yra aplinkybių, nurodytų šio Kodekso 65, 66 ir 67 straipsniuose, teisėjas, ekspertas, vertėjas, teismo posėdžio sekretorius privalo pareikšti, kad jie patys nusišalina. Tais pačiais pagrindais nušalinimą gali pareikšti dalyvaujantys byloje asmenys.

2. Nušalinimas turi būti motyvuotas ir pareiškiamas (žodžiu arba raštu) prieš pradėdant nagrinėti bylą iš esmės. Vėliau pareikšti nušalinimą leidžiama tik tais atvejais, kada pareiškiantis nušalinimą asmuo apie pagrindą nušalinti sužino vėliau. Rašytiniame procese nušalinimas turi būti pareiškiamas raštu.

3. Kol nėra išspręstas klausimas dėl teisėjo nušalinimo, byloje gali būti atliekami tik neatidėliotini procesiniai veiksmai.

69 straipsnis. Pareikšto nušalinimo išsprendimo tvarka

1. Teisėjo (teisėjų) nušalinimo klausimą sprendžia atitinkamo teismo pirmininkas, teismo pirmininko pavaduotojas, Civilinių bylų skyriaus pirmininkas arba jų paskirtas teisėjas nedelsdami, bet ne vėliau kaip per tris dienas nuo nušalinimo pareiškimo dienos. Jeigu nušalinimas pareiškiamas teismo pirmininkui, nušalinimo klausimą sprendžia didžiausią teisėjo darbo stažą turintis to teismo teisėjas. Tais atvejais, kai teisme nėra pakankamo skaičiaus teisėjų, nušalinimo klausimą sprendžia atitinkamas aukštesniosios pakopos teismas.

2. Klausimas dėl teisėjo nušalinimo išsprendžiamas rašytinio proceso tvarka, išklausius nušalinamo teisėjo.

3. Eksperto, vertėjo ir teismo posėdžio sekretoriaus nušalinimo klausimą sprendžia nagrinėjantis bylą teismas.

4. Jeigu bylą nagrinėja teisėjų kolegija ir nušalinimas pareiškiamas ne visiems kolegijos nariams, nušalinimo klausimą išsprendžia teisėjai (teisėjas), kuriems nušalinimas nėra pareikštas. Jeigu balsų už ir prieš nušalinimą yra po lygiai, teisėjas laikomas nušalintu.

70 straipsnis. Pareiškimo dėl nušalinimo patenkinimo pasekmės

1. Kai nušalintas ar nusišalino apylinkės teismo teisėjas, bylą nagrinėja kitas šio teismo teisėjas. Kai teisėjo pakeisti kitu teisėju nėra galimybės, byla nusiunčiama apygardos teismui, kad šis perduotų ją nagrinėti į kitą apylinkės teismą.

2. Kai nušalinamas ar nusišalino apygardos teismo, Lietuvos apeliacinio teismo ar Lietuvos Aukščiausiojo Teismo teisėjas, jis pakeičiamas kitu teisėju. Kai nusišalino ar nušalinama visa teisėjų kolegija, bylą nagrinėja to paties teismo kiti teisėjai.

71 straipsnis. Neleistinumas teisėjui pakartotinai dalyvauti nagrinėjant bylas

1. Teisėjas, dalyvavęs nagrinėjant civilinę bylą pirmosios instancijos teisme, negali dalyvauti nagrinėjant tą bylą apeliacinės instancijos teisme ir kasaciniame teisme, taip pat nagrinėjant bylą pirmosios instancijos teisme, jeigu panaikintas sprendimas, buvo priimtas jam dalyvaujant.

2. Teisėjas, dalyvavęs nagrinėjant civilinę bylą apeliacinės instancijos teisme, negali dalyvauti nagrinėjant tą bylą kasaciniame teisme ir pirmosios instancijos teisme, taip pat apeliacinės instancijos teisme, jeigu panaikintas sprendimas ar nutartis, kuriais byla išspręsta iš esmės, buvo priimti jam dalyvaujant apeliacinės instancijos teisme.

3. Teisėjas, dalyvavęs nagrinėjant civilinę bylą kasaciniame teisme, negali dalyvauti nagrinėjant tą bylą apeliacinės instancijos ir pirmosios instancijos teisme.

4. Teisėjo dalyvavimas nagrinėjant apeliacinį ar kasacinį skundą netrukdo jam nagrinėti tą pačią bylą pakartotinai apeliacine ar kasacine tvarka, išskyrus šio straipsnio 2 dalyje numatytus atvejus.

VII SKYRIUS PROCESINIAI TERMINAI

72 straipsnis. Civilinių bylų išnagrinėjimo terminai

1. Teismas privalo rūpintis, kad civilinė byla teisme būtų išnagrinėta per kuo trumpesnę laiką, nebūtų vilkinamas bylos išnagrinėjimas, turi siekti, kad civilinė byla būtų išnagrinėta per vieną teismo posėdį.

2. Atskiroms civilinių bylų kategorijoms įstatymų gali būti nustatytas bylos išnagrinėjimo terminas.

73 straipsnis. Procesinių terminų skaičiavimas

1. Procesiniai veiksmai atliekami įstatymų nustatytais terminais. Tais atvejais, kai procesinių terminų nėra nustatę įstatymai, juos nustato teismas.

2. Terminai procesiniams veiksams atlikti apibrėžiami tikslia kalendorine data arba nurodomas įvykis, kuris būtinai turi įvykti, arba laiko tarpas. Pastaruoju atveju veiksmas gali būti atliekamas per visą laiko tarpą.

3. Metais, mėnesiais, savaitėmis ar dienomis skaičiuojama procesinio termino eiga prasideda rytojaus dieną nuo nulio valandų nulis minučių po tos kalendorinės datos arba to įvykio, kuriais apibrėžta termino pradžia, jeigu įstatymų nenumatyta ko kita.

74 straipsnis. Procesinių terminų pabaiga

1. Metais skaičiuojamas terminas pasibaigia atitinkamą paskutinių termino metų mėnesį ir dieną dvidešimt ketvirtą valandą nulis minučių.

2. Mėnesiais skaičiuojamas terminas pasibaigia atitinkamą termino paskutinio mėnesio dieną dvidešimt ketvirtą valandą nulis minučių.

3. Jeigu metais ar mėnesiais skaičiuojamo termino pabaiga tenka tokiam mėnesiui, kuris atitinkamos dienos neturi, tai terminas pasibaigia paskutinę to mėnesio dieną.

4. Savaitėmis skaičiuojamas terminas pasibaigia atitinkamą paskutinės termino savaitės dieną dvidešimt ketvirtą valandą nulis minučių.

5. Tais atvejais, kai paskutinė termino diena tenka ne darbo ar oficialios šventės dienai, termino pabaigos diena laikoma po jos einanti darbo diena.

6. Procesinis veiksmas, kuriam atlikti nustatytas terminas, turi būti atliekamas iki paskutinės termino dienos dvidešimt ketvirtos valandos nulis minučių. Tačiau, jeigu veiksmas turi būti atliktas teisme, tai terminas pasibaigia nustatytu teismo darbo dienos pabaigos metu.

7. Jeigu skundas, dokumentai ar pinigai įteikti paštui ar telegrafui iki paskutinės termino dienos dvidešimt ketvirtos valandos nulis minučių, terminas nelaikomas praleistu.

75 straipsnis. Procesinių terminų praleidimo pasekmės

1. Teisė atlikti procesinius veiksmus išnyksta pasibaigus įstatymų nustatytam ar teismo paskirtam jiems atlikti terminui. Procesiniai dokumentai, paduoti pasibaigus tam terminui, grąžinami juos padavusiems asmenims.

2. Termino, nustatyto tam tikrai procesinei pareigai atlikti, praleidimas neatleidžia nuo pareigos atlikimo.

76 straipsnis. Procesinių terminų sustabdymas

Visų nepasibaigusių procesinių terminų eiga sustabdoma, kai sustabdomas bylos nagrinėjimas. Terminų sustabdymas prasideda nuo to laiko, kada atsiranda aplinkybės, sudariusios pagrindą bylai sustabdyti. Nuo bylos atnaujinimo dienos procesiniai terminai eina toliau.

77 straipsnis. Procesinių terminų pratęsimas

1. Teismo paskirti ir nepasibaigę procesiniai terminai teismo gali būti pratęsimi. Teismas, svarstydamas termino pratęsimo klausimą, gali pareikalauti užstato iki vieno tūkstančio litų, kurį turi sumokėti asmuo, prašantis pratęsti procesinį terminą. Nesumokėjus pareikalauto užstato, termino pratęsimo klausimas toliau nesvarstomas.

2. Užstatas pereina valstybei, kai asmuo, prašantis pratęsti terminą, neatlieka veiksmų, kuriems atlikti procesinis terminas buvo pratęstas.

78 straipsnis. Procesinių terminų atnaujinimas

1. Asmenims, praleidusiems įstatymų nustatytą ar teismo paskirtą terminą dėl priežasčių, kurias teismas pripažįsta svarbiomis, praleistas terminas gali būti atnaujinamas.

2. Pareiškimas dėl praleisto termino atnaujinimo paduodamas teismui, kuriame reikėjo atlikti procesinį veiksmą, ir nagrinėjamas rašytinio proceso tvarka.

3. Paduodant pareiškimą dėl termino atnaujinimo, kartu turi būti atliekamas procesinis veiksmas (paduodamas skundas, dokumentai ar atliekami kiti veiksmai), kuriam atlikti praleistas terminas.

4. Pareiškimas dėl termino atnaujinimo turi būti motyvuotas. Prie pareiškimo turi būti pridedami įrodymai, pagrindžiantys praleisto termino atnaujinimo būtinumą.

5. Teismo nutartis, kuria išsprendžiamas procesinio termino atnaujinimo klausimas, turi būti motyvuota.

6. Dėl teismo nutarties, kuria atmetamas pareiškimas dėl praleisto procesinio termino atnaujinimo, gali būti duodamas atskirasis skundas.

VIII SKYRIUS BYLINĖJIMOSI IŠLAIDOS

79 straipsnis. Bylinėjimosi išlaidos

Bylinėjimosi išlaidas sudaro žyminis mokestis ir išlaidos, susijusios su bylos nagrinėjimu.

80 straipsnis. Žyminio mokesčio dydis

1. Kiekvienas ieškinys (pradinis ar priešieškinis), pareiškimas dėl ikisutartinių santykių, trečiojo asmens, pareiškusio savarankišką reikalavimą dėl ginčo dalyko, pareiškimas jau pradėtoje byloje, pareiškimas ypatingosios teisenos bylose apmokamas tokio dydžio žyminiu mokesčiu:

1) turtiniuose ginčiuose – nuo ieškinio sumos: iki vieno šimto tūkstančių litų – 3 procentai, bet ne mažiau kaip penkiasdešimt litų; nuo didesnės kaip vienas šimtas tūkstančių litų sumos iki trijų šimtų tūkstančių litų – trys tūkstančiai litų plus 2 procentai nuo ieškinio sumos, viršijančios vieną šimtą tūkstančių litų; nuo didesnės kaip trys šimtai tūkstančių litų sumos – septyni tūkstančiai litų plus 1 procentas nuo ieškinio sumos, viršijančios tris šimtus tūkstančių litų. Bendras žyminio mokesčio dydis turtiniuose ginčiuose negali viršyti trisdešimt tūkstančių litų;

2) kituose ginčiuose – vieno šimto litų;

3) bylose dėl teismo įsakymų – ketvirtadalio sumos, mokėtinos už ieškinį, bet ne mažiau kaip dešimt litų;

4) dokumentinio proceso tvarka nagrinėjamose bylose – pusė sumos, mokėtinos už ieškinį, bet ne mažiau kaip dvidešimt litų;

5) ypatingosios teisenos bylose – vieno šimto litų, išskyrus šiame Kodekse numatytus atvejus.

2. Už atskiruosius skundus žyminis mokestis nemokamas.

3. Už prašymą sprendimą peržiūrėti už akių mokamas penkiasdešimties litų dydžio žyminis mokestis.

4. Už apeliacinius ir kasacinius skundus mokamas tokio paties dydžio žyminis mokestis, koks mokėtinas paduodant ieškinį (pareiškimą ypatingosios teisenos byloje). Turtiniuose ginčiuose už apeliacinius ir kasacinius skundus šio straipsnio 1 dalies 1 punkte nurodyti žyminio mokesčio dydžiai skaičiuojami nuo ginčijamos sumos.

5. Už prašymus dėl proceso atnaujinimo mokamas vieno šimto litų žyminis mokestis.

81 straipsnis. Mokestis už išduodamus procesinius dokumentus

Dalyvaujantys byloje asmenys už pakartotinį teismo procesinio dokumento nuorašo išdavimą moka dešimt litų, o už nuorašo kiekvieno puslapio paruošimą – vieno lito mokestį. Kiti asmenys šiame straipsnyje nurodyto dydžio mokestį moka ir už pirmą teismo išduodamo procesinio dokumento nuorašo išdavimą, išskyrus šiame Kodekse nurodytus atvejus. Šiame straipsnyje nurodytas mokestis yra mokamas į teismo specialiąją sąskaitą.

82 straipsnis. Žyminio mokesčio, sprendimų vykdymo išlaidų ir teismo baudų indeksavimas

1. Šiame Kodekse nustatytą žyminį mokestį, sprendimų vykdymo išlaidas ir teismo baudas, išskyrus apskaičiuojamas procentais, teismai indeksuoja atsižvelgdami į ketvirčio vartojimo kainų indeksą, jeigu jis didesnis negu 110.

2. Taikytinas indeksas apskaičiuojamas laikotarpiui nuo įstatymo, kuriame nustatytas žyminis mokestis ir teismo baudos, įsigaliojimo mėnesio iki kiekvieno ketvirčio pradžios.

3. Vyriausybės įgaliota institucija teismų taikomus indeksus skelbia „Valstybės žiniuose“ vieną kartą per ketvirtį.

4. Paskelbtas indeksas taikomas nuo atitinkamo ketvirčio antro mėnesio 1 dienos.

83 straipsnis. Atleidimas nuo žyminio mokesčio ir kitų bylinėjimosi išlaidų mokėjimo

1. Bylose, kurias nagrinėja teismai, nuo žyminio mokesčio mokėjimo atleidžiami:

1) ieškovai (darbuotojai) – bylose dėl visų reikalavimų, kylančių iš darbo teisinių santykių;

2) ieškovai – bylose dėl išlaikymo priteisimo;

3) ieškovai – bylose dėl žalos, susijusios su fizinio asmens sveikatos sužalojimu, gyvybės atėmimu, įskaitant ir bylas dėl žalos, susijusios su fizinio asmens sveikatos sužalojimu ar gyvybės atėmimu nelaimingo atsitikimo darbe ar susirgimo profesine liga atveju, atlyginimo;

4) ieškovai – bylose dėl nusikalstama veika padarytos turtinės ir neturtinės žalos atlyginimo;

5) prokuroras, valstybės ir savivaldybių institucijos bei kiti asmenys, kai ieškinys pareiškiamas arba pareiškimas paduodamas siekiant apginti viešąjį, valstybės arba savivaldybės interesus, – toje bylos dalyje, kurioje siekiama apginti viešąjį, valstybės arba savivaldybės interesą;

6) šalys – bylose dėl žalos, atsiradusios dėl neteisėto nuteisimo, neteisėto suėmimo kardomosios priemonės taikymo tvarka, neteisėto sulaikymo, neteisėto procesinės prievartos priemonių pritaikymo, neteisėto administracinės nuobaudos – arešto – paskyrimo, taip pat dėl žalos, atsiradusios dėl neteisėtų teisėjo ar teismo veiksmų nagrinėjant civilinę bylą;

7) šalys – bylose dėl prarasto turto ryšium su politinėmis represijomis;

8) įmonė (įstaiga), kuriai iškelta bankroto ar restruktūrizavimo byla arba kurioje vykdoma neteisminė bankroto procedūra, o kiti dalyvaujantys byloje asmenys – už šiose bylose paduotus apeliacinius ir kasacinius skundus;

9) ieškovai ir turtinius reikalavimus pareiškiantys asmenys – bankroto ar restruktūrizavimo byloje;

10) valstybės ir savivaldybių institucijos (įstaigos) – už ieškinius dėl lėšų išieškojimo;

11) Lietuvos bankas, akcinė bendrovė Turto bankas, valstybės įmonė Valstybės turto fondas;

12) sutuoktiniai – už prašymus nutraukti santuoką bendru sutikimu (Civilinio kodekso 3.51 straipsnis) ir vieno sutuoktinio prašymu (Civilinio kodekso 3.55 straipsnis);

13) pareiškėjai – už pareiškimus, paduodamus šio Kodekso V dalies XXXIX skyriuje nustatyta tvarka;

14) asmenys - kitais šiame Kodekse ar kituose įstatymuose numatytais atvejais.

2. Šio straipsnio 1 dalyje nurodyti asmenys atleidžiami nuo žyminio mokesčio už ieškinius, priešieškinius, pareiškimus, apeliacinius ir kasacinius skundus, taip pat už prašymus dėl proceso atnaujinimo.

3. Asmens prašymu teismas, atsižvelgdamas į asmens turtinę padėtį, turi teisę rašytinio proceso tvarka iš dalies atleisti jį nuo žyminio mokesčio mokėjimo. Prašymas iš dalies atleisti asmenį nuo žyminio mokesčio mokėjimo turi būti motyvuotas. Prie prašymo turi būti pridėti įrodymai, patvirtinantys prašymo pagrįstumą. Teismo nutartis dėl šio prašymo turi būti motyvuota.

4. Fiziniai asmenys, kurie Vyriausybės nustatyta tvarka pripažinti socialiai remtinais, nuo bylinėjimosi išlaidų mokėjimo yra atleidžiami, išskyrus išlaidas, nurodytas 88 straipsnio 1 dalies 5–7 punktuose.

4 dalis netenka galios nuo 2005 m. gegužės 1 d.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [X-80](#), 2005-01-20, *Žin.*, 2005, Nr. 18-574 (2005-02-08)

84 straipsnis. Žyminio mokesčio sumokėjimo atidėjimas

Teismas rašytinio proceso tvarka, atsižvelgdamas į asmenų turtinę padėtį, iki sprendimo (nutarties) priėmimo gali atidėti žyminio mokesčio sumokėjimą. Prašymas atidėti žyminio mokesčio mokėjimą turi būti motyvuotas. Prie prašymo turi būti pridedami įrodymai, įrodantys žyminio mokesčio atidėjimo būtinumą.

85 straipsnis. Ieškinio suma

1. Ieškinio suma nustatoma tokiu būdu:

- 1) bylose dėl pinigų išieškojimo – pagal ieškomą sumą;
- 2) bylose dėl turto išreikalavimo – pagal išreikalaujamo turto rinkos vertę;
- 3) bylose dėl išlaikymo priteisimo periodinėmis išmokomis išieškojimo – pagal bendrą išmokų už vienerius metus sumą;
- 4) bylose dėl terminuotų išmokų ar davinių – pagal bendrą visų išmokų ar davinių sumą, bet ne daugiau kaip už trejus metus;
- 5) bylose dėl neterminuotų arba iki gyvos galvos išmokų ar davinių – pagal bendrą išmokų ar davinių už trejus metus sumą;
- 6) bylose dėl išmokų ar davinių sumažinimo arba padidinimo – pagal sumą, kuria sumažinamos arba padidinamos išmokos ar daviniai, bet ne daugiau kaip už vienerius metus;
- 7) bylose dėl išmokų ar davinių nutraukimo – pagal bendrą likusių išmokų ar davinių sumą, bet ne daugiau kaip už vienerius metus;
- 8) bylose dėl neturtinės žalos atlyginimo – pagal reikalaujamą priteisti sumą;
- 9) bylose dėl daiktinių teisių į turtą – pagal turto rinkos vertę;
- 10) jeigu ieškinį sudaro keli savarankiški reikalavimai – pagal bendrą visų reikalavimų sumą.

2. Ieškinio sumą nurodo ieškovas. Tuo atveju, jeigu nurodyta suma aiškiai neatitinka tikrosios išreikalaujamo turto vertės, ieškinio sumą rašytinio proceso tvarka nustato teismas.

86 straipsnis. Žyminio mokesčio primokėjimas

1. Jeigu ieškinio pareiškimo metu ieškinio sumą nustatyti sunku, žyminio mokesčio dydį preliminariai rašytinio proceso tvarka nustato teismas, o paskui papildomai sumokamas žyminis mokestis pagal ieškinio sumą, kurią nustato teismas.

2. Jeigu ieškinio reikalavimai padidinami, trūkstama žyminio mokesčio suma primokama pagal padidintą ieškinio sumą.

3. Jeigu šalis žyminio mokesčio neprimoka, ieškinys gali būti paliktas nenagrinėtas visas arba ta reikalavimų dalis, už kurią žyminis mokestis neprimokėtas.

87 straipsnis. Žyminio mokesčio grąžinimas

1. Sumokėtas žyminis mokestis arba jo dalis suinteresuoto asmens pareiškimu grąžinami šiais atvejais:

- 1) kai sumokėta daugiau žyminio mokesčio, negu numato įstatymai;
- 2) kai ieškinys atsiimamas;
- 3) kai atsisakoma priimti ieškinį, prašymą bei skundą arba kai šie grąžinami be sprendimo;

4) kai byla nutraukiama, jei ji nenagrinėtina teisme, ar kai ieškovas nesilaikė tos kategorijos byloms nustatytos ginčo išankstinio sprendimo ne teisme tvarkos ir negalima šia tvarka pasinaudoti;

5) ieškinį palikus nenagrinėtą, kai ieškovas nesilaikė tos kategorijos byloms nustatytos ginčo išankstinio sprendimo ne teisme tvarkos ir galima pasinaudoti šia tvarka, taip pat kai ieškinį padavė neveiksnus asmuo bei kai šalis neprimokėjo žyminio mokesčio;

6) sustabdžius bylos nagrinėjimą, kai yra įsiteisėjusi nutartis iškelti atsakovui bankroto ar restruktūrizavimo bylą;

7) panaikinus sprendimą dėl absoliučių jo negaliojimo pagrindų. Šiuo atveju yra grąžinamas žyminis mokestis, sumokėtas už atitinkamą apeliacinį ar kasacinį skundą.

2. Jeigu ieškovas atsisako pareikšto ieškinio arba šalys sudaro taikos sutartį, grąžinama 75 procentai sumokėto žyminio mokesčio sumos. Šioje dalyje nurodyto dydžio žyminis mokestis grąžinamas ir tuo atveju, jeigu ieškovas atsisako pareikšto ieškinio dėl to, kad, pareiškus ieškinį, atsakovas ieškovo reikalavimus patenkino iki bylos nagrinėjimo iš esmės pabaigos.

3. Žyminį mokestį grąžina Valstybinė mokesčių inspekcija remdamasi teismo nutartimi.

4. Pareiškimas dėl žyminio mokesčio grąžinimo gali būti paduotas teismui ne vėliau kaip per dvejus metus nuo tos dienos, kurią yra atliktas atitinkamas procesinis veiksmas, kurio pagrindu prašoma grąžinti žyminį mokestį. Jeigu grąžinamas permokėtas žyminis mokestis, šis terminas skaičiuojamas nuo teismo sprendimo, nutarties ar nutarimo įsiteisėjimo dienos. Žyminio mokesčio grąžinimo klausimą teismas išsprendžia nutartimi rašytinio proceso tvarka.

88 straipsnis. Išlaidos, susijusios su bylos nagrinėjimu

1. Prie išlaidų, susijusių su bylos nagrinėjimu, priskiriamos:

1) sumos, išmokėtos liudytojams, ekspertams, ekspertinėms įstaigoms ir vertėjams, bei išlaidos, susijusios su vietos apžiūra;

2) atsakovo paieškos išlaidos;

3) išlaidos, susijusios su procesinių dokumentų įteikimu;

4) išlaidos, susijusios su teismo sprendimo vykdymu;

5) atlyginimo už kuratoriaus darbą išlaidos;

6) išlaidos advokato ar advokato padėjėjo pagalbai apmokėti;

7) išlaidos, susijusios su valstybinės teisinės pagalbos skyrimu;

8) kitos būtinos ir pagrįstos išlaidos.

2. Šiame straipsnyje, išskyrus šio straipsnio 1 dalies 6 ir 8 punktuose, nurodytų išlaidų didžiausius dydžius ir jų išmokėjimo tvarką nustato Vyriausybė arba jos įgaliota institucija.

89 straipsnis. Sumos, išmokėtinios liudytojams, ekspertams ir vertėjams

1. Liudytojams, ekspertams ir vertėjams už jų atitraukimą nuo tiesioginio darbo ar įprasto užsiėmimo teismas apmoka už kiekvieną dėl teismo iškvietimo sugaištą dieną.

2. Ekspertams apmokama už ekspertizės atlikimą, vertėjams – už vertimą.

3. Bylose dėl priverstinio akcijų pardavimo ir juridinių asmenų veiklos tyrimo ekspertų darbas apmokamas Civilinio kodekso nustatyta tvarka.

4. Liudytojams, ekspertams ir vertėjams atlyginamos jų turėtos dėl atvykimo į teismą, važiavimo bei gyvenamosios patalpos nuomos išlaidos ir išmokami dienpinigiai.

90 straipsnis. Liudytojams, ekspertams ir ekspertinėms įstaigoms išmokėtinų sumų, vietos apžiūros bei vertimo išlaidų paėmimas iš šalių

1. Šalis, kuri pateikė prašymą iškviesti liudytojus ar ekspertus, atlikti ekspertizę, apžiūrėti įvykio vietą, taip pat kurios pateiktas procesinis dokumentas turi būti išverstas į užsienio kalbą, iš anksto sumoka teismo nustatyto dydžio užstatą bylinėjimosi išlaidoms padengti. Jeigu šio Kodekso ar kitų įstatymų numatytais atvejais teismas savo iniciatyva iškviečia liudytojus, ekspertus ar paskiria ekspertizę, atlieka įvykio vietos apžiūrą, šių veiksmų atlikimo išlaidos sumokamos iš valstybės biudžeto.

2. Jeigu nurodytus prašymus pareiškia abi šalys, tai užstatą sumoka abi šalys lygiomis dalimis.

3. Užstatas sumokamas į teismo specialiąją sąskaitą. Nustatant užstato dydį, atsižvelgiama į būsimų išlaidų dydžius.

4. Šaliai, kurios iniciatyva iškviestas liudytojas davė parodymus, neturinčius reikšmės bylai, turėtos išlaidos dėl jo iškvietimo iš kitos šalies nepriteisiamos.

91 straipsnis. Liudytojams, vertėjams, ekspertams ir ekspertinėms įstaigoms priklausančių sumų išmokėjimas

1. Sumas, priklausančias liudytojams, ekspertams ir vertėjams, teismas išmoka, kai jie atlieka savo pareigas.

2. Sumas, priklausančias ekspertinėms įstaigoms už ekspertizės atlikimą, teismas išmoka pagal pateiktą sąskaitą atlikus ekspertizę.

3. Šios sumos išmokamos iš teismo specialiosios sąskaitos, atidarytos banke pagal teismo buvimo vietą.

4. Vertėjams už vertimą priklausančias sumas teismas išmoka iš tam skirtų valstybės biudžeto lėšų, išskyrus vertėjams išmokėtas sumas už šalių pateiktų procesinių dokumentų vertimą į užsienio kalbą.

5. Sumos, išmokėtos liudytojams, ekspertams ir ekspertinėms įstaigoms, vietos apžiūros išlaidos, kai užstatas nebuvo paimtas, priteisiamos į teismo specialiąją sąskaitą iš šalies, kurios nenaudai priimtas sprendimas, arba iš šalių proporcingai patenkintų ir atmetų reikalavimų dydžiui.

92 straipsnis. Išlaidų, susijusių su procesinių dokumentų įteikimu, apmokėjimas

1. Išlaidas, susijusias su procesinių dokumentų įteikimu, apmoka šalis, kurios procesinis dokumentas turi būti siunčiamas.

2. Išlaidų, susijusių su procesinių dokumentų įteikimu, dydį bei apmokėjimo tvarką nustato teisingumo ministras ir finansų ministras.

93 straipsnis. Bylinėjimosi išlaidų paskirstymas

1. Šaliai, kurios naudai priimtas sprendimas, jos turėtas bylinėjimosi išlaidas teismas priteisia iš antrosios šalies, nors ši ir būtų atleista nuo bylinėjimosi išlaidų mokėjimo į valstybės biudžetą.

2. Jeigu ieškinys patenkintas iš dalies, šiame straipsnyje nurodytos išlaidos priteisiamos ieškovui proporcingai teismo patenkintų reikalavimų daliai, o atsakovui – proporcingai teismo atmetų ieškinio reikalavimų daliai.

3. Šiame straipsnyje išdėstytos taisyklės taikomos taip pat ir tam žyminiam mokesčiui, kurį šalys įmoka paduodamos apeliacinius ir kasacinius skundus, taip pat prašymus dėl proceso atnaujinimo.

4. Jeigu apeliacinės instancijos teismas ar kasacinis teismas, neperduodamas bylos iš naujo nagrinėti, pakeičia teismo sprendimą arba priima naują sprendimą, jis atitinkamai pakeičia bylinėjimosi išlaidų paskirstymą. Jeigu apeliacinės instancijos teismas ar kasacinis teismas bylinėjimosi išlaidų nepaskirsto, šį klausimą išsprendžia pirmosios instancijos teismas.

94 straipsnis. Bylinėjimosi išlaidų paskirstymas, kai ieškinio atsisakoma ar sudaroma taikos sutartis

1. Ieškovui atsisakius ieškinio, atsakovas jo turėtų išlaidų neatlygina. Tačiau jeigu ieškovas atsisako pareikšto ieškinio dėl to, kad, pareiškus ieškinį, atsakovas ieškovo reikalavimus patenkino, tai ieškovo prašymu teismas priteisia jam iš atsakovo ieškovo turėtas bylinėjimosi išlaidas.

2. Jeigu šalys, sudarydamos taikos sutartį, nenumatė bylinėjimosi išlaidų paskirstymo tvarkos, teismas šį klausimą išsprendžia pagal šio skyriaus nuostatas.

95 straipsnis. Piktnaudžiavimo procesinėmis teisėmis pasekmės

1. Šalis, kuri nesąžiningai pareiškė nepagrįstą ieškinį (apeliacinį, kasacinį skundą) arba sąmoningai veikė prieš teisingą ir greitą bylos išnagrinėjimą ir išsprendimą, gali būti teismo įpareigota atlyginti kitai šaliai jos patirtus nuostolius. Motyvuotas prašymas dėl nuostolių atlyginimo gali būti paduotas iki bylos išnagrinėjimo iš esmės pabaigos.

2. Teismas, nustatęs šio straipsnio 1 dalyje numatytus piktnaudžiavimo atvejus, gali paskirti asmeniui iki dvidešimt tūkstančių litų baudą.

96 straipsnis. Bylinėjimosi išlaidų atlyginimas valstybei

1. Bylinėjimosi išlaidos, nuo kurių mokėjimo ieškovas buvo atleistas, išieškomos iš atsakovo į valstybės biudžetą proporcingai patenkintai ieškinio reikalavimų daliai.
2. Jeigu ieškinyje atmetas, bylinėjimosi išlaidos išieškomos į valstybės biudžetą iš ieškovo, kuris nuo bylinėjimosi išlaidų mokėjimo neatleistas.
3. Jeigu ieškinyje patenkintas iš dalies, o atsakovas atleistas nuo bylinėjimosi išlaidų mokėjimo, tai bylinėjimosi išlaidos išieškomos į valstybės biudžetą iš ieškovo, neatleisto nuo bylinėjimosi išlaidų mokėjimo, proporcingai atmetam jo ieškinio reikalavimų daliai.
4. Jeigu abi šalys nuo bylinėjimosi išlaidų mokėjimo atleistos, bylinėjimosi išlaidos apmokamos iš valstybės biudžeto lėšų.

97 straipsnis. Atsakovo paieškos ir sprendimų vykdymo išlaidos

1. Atsakovo paieškos išlaidas sudaro asmens, prašiusio paskelbti paiešką, išlaidos, susijusios su paieška, ir valstybės institucijos išlaidos asmens paieškai.
2. Asmens paieškos išlaidų klausimą sprendžia paiešką paskelbęs teismas. Paieškos išlaidos išieškomos teismo nutartimi.
3. Sprendimų vykdymo išlaidos yra atlyginamos teisės aktų nustatyto dydžio ir šių aktų nustatyta tvarka.

98 straipsnis. Išlaidų advokato ar advokato padėjėjo pagalbai apmokėti atlyginimas

1. Šaliai, kurios naudai priimtas sprendimas, teismas priteisia iš antrosios šalies išlaidas už advokato ar advokato padėjėjo, dalyvavusio nagrinėjant bylą, pagalbą, taip pat už pagalbą rengiant procesinius dokumentus bei teikiant konsultacijas. Šios išlaidos negali būti priteisiamos, jeigu prašymas dėl jų priteisimo bei išlaidų dydį patvirtinantys įrodymai nepateikti iki bylos išnagrinėjimo iš esmės pabaigos.
2. Šalies išlaidos, susijusios su advokato ar advokato padėjėjo pagalba, atsižvelgiant į konkrečios bylos sudėtingumą ir advokato ar advokato padėjėjo darbo ir laiko sąnaudas, yra priteisiamos ne didesnės, kaip yra nustatyta teisingumo ministro kartu su Lietuvos advokatų tarybos pirmininku patvirtintose rekomendacijose dėl užmokesčio dydžio.
3. Šio straipsnio nuostatos taikomos priteisiant išlaidas kiekvienos instancijos teisme atstovavusio advokato ar advokato padėjėjo pagalbai apmokėti.

99 straipsnio redakcija iki 2005 m. gegužės 1 d.:

99 straipsnis. Valstybinės teisinės pagalbos skyrimas ir išlaidų atlyginimo tvarka

1. Asmenims, turintiems teisę gauti valstybinę teisinę pagalbą, ši pagalba skiriama teismo nutartimi įstatymo, reglamentuojančio valstybinę teisinę pagalbą, nustatytais atvejais ir tvarka.
2. Valstybinė teisinė pagalba gali būti paskirta bet kurios proceso stadijos metu.
3. Teismo priimta nutartis skirti valstybinę teisinę pagalbą galioja ir nagrinėjant tą patį ginčą kitos instancijos teisme, tačiau asmuo, kuriam paskirta valstybinė teisinė pagalba, turi kitos instancijos teismui pateikti reikiamus įrodymus, kad teismas galėtų patikrinti, ar asmeniui ši pagalba neturi būti nutraukta ir ar nėra įstatymų numatytų valstybinės teisinės pagalbos pasibaigimo pagrindų.
4. Valstybinė teisinė pagalba nutraukiama ir baigiama teismo nutartimi įstatymo, reglamentuojančio valstybinę teisinę pagalbą, nustatytais atvejais ir tvarka.
5. Asmuo, kuriam teismo nutartimi atsisakyta skirti valstybinę teisinę pagalbą arba ji nutraukiama, gali paduoti atskirąjį skundą.
6. Valstybinės teisinės pagalbos išlaidos valstybei atlyginamos pagal šio Kodekso 96 straipsnyje nustatytas taisykles.

99 straipsnio redakcija nuo 2005 m. gegužės 1 d.:

99 straipsnis. Valstybės garantuojamos teisinės pagalbos teikimas ir išlaidų atlyginimo tvarka

1. Asmenims, turintiems teisę gauti valstybės garantuojamą teisinę pagalbą, ši pagalba teikiama Valstybės garantuojamos teisinės pagalbos įstatymo nustatytais atvejais ir tvarka.
2. Valstybės garantuojamos teisinės pagalbos išlaidos valstybei atlyginamos pagal šio Kodekso 96 straipsnyje nustatytas taisykles.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [X-80](#), 2005-01-20, *Žin.*, 2005, Nr. 18-574 (2005-02-08)

100 straipsnis. Nutarčių, priimtų dėl bylinėjimosi išlaidų, apskundimas

1. Dėl teismo nutarties, priimtą dėl bylinėjimosi išlaidų, gali būti duodamas atskiras skundas.
2. Dėl teismo nutarčių žyminį mokestį sumokėti ar mokėjimą atidėti atskirąjį skundą gali paduoti tik asmenys, dėl kurių šios teismo nutartys yra priimtąs.
3. Atskirojo skundo padavimas sustabdo nutarčių vykdymą.

**IX SKYRIUS
UŽSTATAS**

101 straipsnis. Užstatas

1. Šio Kodekso numatytais atvejais teismas, siekdamas užtikrinti procesinių veiksmų atlikimą arba galimų nuostolių padengimą, motyvuota nutartimi dalyvaujantį byloje asmenį ar kitą asmenį, prašantį atlikti tam tikrą procesinį veiksmą, gali įpareigoti teismui įmokėti nustatyto dydžio piniginių užstatą.
2. Užstatas gali būti įmokamas pinigais į teismo depozitinę sąskaitą. Neatlikus procesinių veiksmų, kuriems užtikrinti yra paskiriamas užstatas, užstatas atitenka valstybei.
3. Jeigu užstatas neįmokamas, teismas gali atsisakyti atlikti procesinius veiksmus, kurių užtikrinimą turėjo garantuoti užstatas.

102 straipsnis. Užstato dydis

1. Užstato paskyrimo klausimą teismas sprendžia dalyvaujančio byloje asmens ar kito asmens prašymu arba savo iniciatyva.
2. Užstato dydį nustato teismas, atsižvelgdamas į asmens, kuris įpareigojamas užstatą įmokėti, turtinę padėtį.
3. Užstatui įmokėti teismas negali paskirti trumpesnio kaip trijų dienų termino. Užstato dydis turi atitikti atliekamo procesinio veiksmo pobūdį ir negali viršyti vieno šimto tūkstančių litų.
4. Nutartis paskirti užstatą gali būti skundžiama atskiruoju skundu.

**X SKYRIUS
TEISMO NUOBAUDOS**

103 straipsnis. Teismo nuobaudų rūšys

1. Teismo nuobaudos yra tokios:
 - 1) įspėjimas;
 - 2) pašalinimas iš teismo posėdžių salės;
 - 3) bauda;
 - 4) areštas.
2. Teismo nuobaudos skiriamos teismo nutartimi.
3. Teismo nuobaudos gali būti skiriamos byloje dalyvaujantiems asmenims, kitiems proceso dalyviams (liudytojams, ekspertams, vertėjams) bei kitiems asmenims šiame Kodekse numatytais atvejais.

104 straipsnis. Įspėjimas

1. Įspėjimas skiriamas asmenims, kurie bylos nagrinėjimo metu pažeidžia teismo posėdžio tvarką.
2. Nutartis paskirti įspėjimą yra užrašoma teismo posėdžio protokole, o jeigu teismo posėdžio protokolas nerašomas, – įspėjimas skiriamas rašytine teismo nutartimi. Nutartis skirti įspėjimą neskundžiama.

105 straipsnis. Pašalinimas iš teismo posėdžių salės

1. Pašalinimas iš teismo posėdžių salės skiriamas asmeniui, kuris bylos nagrinėjimo metu pažeidžia teismo posėdžio tvarką, jeigu prieš tai jam buvo paskirtas įspėjimas.

2. Nutartis pašalinti asmenį iš teismo posėdžio salės yra užrašoma teismo posėdžio protokole, o jeigu teismo posėdžio protokolas nerašomas, – asmuo iš teismo posėdžių salės pašalinamas rašytine teismo nutartimi. Nutartis pašalinti asmenį iš teismo posėdžių salės neskundžiama.

3. Nutartis įvykdoma nedelsiant po jos priėmimo.

106 straipsnis. Teismo baudų skyrimas

1. Teismas baudas skiria šiame Kodekse numatytais atvejais ir jame nustatyto dydžio.

2. Nutarties skirti baudą nuorašas ne vėliau kaip kitą dieną po nutarties priėmimo pasiunčiamas asmeniui, kuriam paskirta bauda, jeigu asmuo teismo posėdyje nedalyvavo.

3. Baudos, paskirtos juridinių asmenų vadovams ar juridinių asmenų atstovams, išieškomos iš jų asmeninių lėšų.

107 straipsnis. Baudos panaikinimas ar sumažinimas

1. Asmuo, kuriam paskirta bauda, per keturiolika dienų nuo nutarties priėmimo gali prašyti teismą, paskyrusį baudą, ją panaikinti ar sumažinti. Teismas tokį pareiškimą nagrinėja rašytinio proceso tvarka.

2. Dėl teismo nutarties, kuria pareiškimas panaikinti ar sumažinti baudą atmetamas, gali būti duodamas atskirasis skundas. Atskirąjį skundą gali paduoti tik asmuo, kuriam bauda paskirta.

3. Skundo padavimas sustabdo nutarties vykdymą.

108 straipsnis. Areštas

1. Areštą teismas skiria šiame Kodekse numatytais atvejais ir tais atvejais numatytos trukmės. Areštas negali būti skiriamas nėščioms moterims, vaikams, asmeniui, kuris vienas augina vaiką iki dvylikos metų, vyresniems kaip šešiasdešimt penkerių metų asmenims, taip pat invalidams.

2. Asmuo, kuriam paskirtas areštas, gali būti policijos sulaikytas teismo posėdžių salėje. Nutarties nuorašas nedelsiant įteikiamas asmeniui, kuriam paskirtas areštas.

109 straipsnis. Arešto panaikinimas, jo trukmės sumažinimas, nuobaudos pakeitimas

1. Asmuo, kuriam paskirtas areštas, gali prašyti areštą paskyrusį teismą panaikinti areštą ar sumažinti jo trukmę, taip pat pakeisti areštą bauda. Toks prašymas ne vėliau kaip kitą dieną nagrinėjamas teismo posėdyje, kai pranešama asmeniui, kuriam paskirtas areštas. Šio asmens neatvykimas nekliudo išnagrinėti jo prašymą. Areštuotas asmuo teismo pareikalavimu į teismo posėdį atvesdinamas.

2. Dėl teismo nutarties, kuria prašymas visiškai ar iš dalies atmetamas, asmuo, kuriam areštas paskirtas, gali paduoti atskirąjį skundą.

3. Prašymo padavimas sustabdo nutarties skirti areštą vykdymą.

XI SKYRIUS PROCESAS

PIRMASIS SKIRSNIS PROCESINIAI DOKUMENTAI

110 straipsnis. Dalyvaujančių byloje asmenų procesinių dokumentų sąvoka

Dalyvaujančių byloje asmenų procesiniai dokumentai – tai šių asmenų ieškiniai, priešieškiniai, atsiliepipimai į ieškinius ar priešieškinius, dublikai (ieškovo atsiliepipimai į atsakovo pareikštą atsiliepipimą), triplikai (atsakovo atsiliepipimai į dubliką), atskirieji, apeliaciniai ir kasaciniai skundai bei atsiliepipimai į juos ir kiti dokumentai, kuriuose rašytinio proceso metu pareikšti jų prašymai, reikalavimai, atsikirtimai ar paaiškinimai.

111 straipsnis. Dalyvaujančių byloje asmenų procesinių dokumentų forma ir turinys

1. Procesiniai dokumentai teismui pateikiami raštu.

2. Kiekviename dalyvaujančio byloje asmens procesiniame dokumente turi būti:

- 1) teismo, kuriam paduodamas procesinis dokumentas, pavadinimas;
 - 2) dalyvaujančių byloje asmenų procesinė padėtis, vardas, pavardė, asmens kodas (jeigu jis yra žinomas), gyvenamoji vieta, o tais atvejais, kai dalyvaujantys byloje asmenys arba vienas iš jų yra juridinis asmuo, – jo visas pavadinimas, buveinė, kodas, atsiskaitomosios sąskaitos numeris ir kredito įstaigos rekvizitai. Asmeniui pageidaujant, kad procesiniai dokumentai būtų įteikti per telekomunikacijų galinį įrenginį, nurodomas tokio telekomunikacijų galinio įrenginio adresas;
 - 3) procesinio dokumento pobūdis ir dalykas;
 - 4) aplinkybės, patvirtinančios procesinio dokumento dalyką, ir įrodymai, patvirtinantys šias aplinkybes;
 - 5) priedai pridedami prie pateikiamo procesinio dokumento;
 - 6) procesinį dokumentą paduodančio asmens parašas ir jo surašymo data.
3. Procesiniame dokumente, kuriuo atsisakoma pareikšto ieškinio, atskirojo, apeliacinio ar kasacinio skundo, turi būti pažymėta, kad pareiškėjui žinomos tokio atsisakymo procesinės pasekmės.
4. Jeigu procesinį dokumentą teismui pateikia atstovas, procesiniame dokumente nurodomi šio straipsnio 2 dalies 2 punkte numatyti duomenys apie atstovą, taip pat pridedamas dokumentas, įrodantis atstovo teises ir pareigas, jeigu tokio dokumento byloje dar nėra arba jeigu byloje esančio įgaliojimo terminas yra pasibaigęs.
5. Už dalyvaujančių byloje asmenį, kuris negali pasirašyti, procesinį dokumentą pasirašo jo įgaliotas asmuo, nurodydamas priežastį, dėl kurios pats dalyvaujantis byloje asmuo negalėjo pasirašyti pateikiamo dokumento.

112 straipsnis. Paruošiamieji dokumentai

Procesiniuose dokumentuose, kuriais siekiama pasirengti žodiniam bylos nagrinėjimui, papildomai turi būti:

- 1) pasiūlymai, prašymai arba reikalavimai, kurie bus pareikšti žodinio nagrinėjimo metu;
- 2) priešingos šalies pateiktų įrodymų bei reikalavimų vertinimas;
- 3) įrodymai, kuriais šalis pagrindžia savo reikalavimus arba atsikirtimus. Jeigu šalis pati įrodymų pateikti negali, būtina nurodyti negalėjimo pateikti priežastį bei suformuluoti prašymą teismui juos išreikalauti, nurodant jų buvimo vietą bei aplinkybes, kurias šie įrodymai gali patvirtinti.

113 straipsnis. Pateikiamų procesinių dokumentų skaičius ir kalba

1. Dalyvaujantys byloje asmenys teismui pateikia procesinių dokumentų originalus. Be to, teismui pateikiama tiek procesinių dokumentų nuorašų, kad po vieną tektų priešingai šaliai (procesinio bendrininkavimo atveju visiems bendrininkams) ir tretiesiems asmenims, išskyrus šio Kodekso numatytus atvejus. Vietoj procesinio dokumento nuorašų gali būti pateikti keli procesinio dokumento egzemplioriai.

2. Procesinių dokumentų priedų pateikiama toks pat skaičius, kaip ir procesinių dokumentų, išskyrus atvejus, kai dėl didelės apimties teismas leidžia nepateikti priedų dalyvaujantiems byloje asmenims.

3. Visi procesiniai dokumentai ir jų priedai teismui pateikiami valstybine kalba, išskyrus šiame Kodekse bei kituose teisės aktuose numatytas išimtis.

114 straipsnis. Procesinių dokumentų priedų pateikimo forma

1. Dalyvaujantis byloje asmuo, kuris procesinio dokumento turinį pagrindžia rašytiniais įrodymais, prideda jų originalus arba nuorašus, patvirtintus teismo, notaro, byloje dalyvaujančio advokato ar dokumentą išdavusio (gavusio) asmens.

2. Teismas savo iniciatyva ar dalyvaujančio byloje asmens prašymu gali pareikalauti pateikti dokumentų originalus. Dalyvaujančio byloje asmens prašymas pateikti dokumentų originalus turi būti pateikiamas ieškinyje, priešieškinyje, atsiliepime į pareikštą ieškinį arba kituose dalyvaujančių byloje asmenų procesiniuose dokumentuose. Vėliau tokį prašymą dalyvaujantys byloje asmenys gali pateikti, jeigu priežastis, dėl kurių prašymas nebuvo pateiktas anksčiau, teismas pripažįsta svarbiomis arba jeigu tokio prašymo patenkinimas neužvilkins bylos išnagrinėjimo.

3. Tais atvejais, kai su procesinio dokumento turiniu susijusi tik dalis dokumento, teismui gali būti pateikiamos atitinkamos dokumentų dalys (išrašai, ištraukos).

115 straipsnis. Procesinių dokumentų ir jų priedų priėmimas ir trūkumų ištaisymas

1. Teismas, nustatęs, kad pateikto procesinio dokumento forma ir turinys atitinka keliamus reikalavimus, procesinio dokumento priėmimo klausimą gali išspręsti rezoliucija, išskyrus šiame Kodekse numatytus atvejus.

2. Jeigu procesiniai dokumentai neatitinka jų formai ir turiniui keliamų reikalavimų arba nesumokėtas žyminis mokestis, teismas priima nutartį ir nustato pakankamą terminą, tačiau ne trumpesnę kaip septynios dienos, trūkumams pašalinti. Nutartis išsiunčiama ne vėliau kaip kitą dieną po jos priėmimo dienos.

3. Jeigu dalyvaujantis byloje asmuo, pateikęs procesinį dokumentą, pagal teismo nurodymus ir nustatytu terminu pašalina trūkumus, procesinis dokumentas laikomas paduotu pradinio jo pateikimo teismui dieną. Priešingu atveju procesinis dokumentas laikomas nepaduotu ir teisėjo nutartimi grąžinamas jį padavusiam asmeniui.

4. Klaidingas procesinio dokumento pavadinimo nurodymas arba kiti aiškūs netikslumai nėra kliūtis atlikti procesinius veiksmus, kurių yra prašoma pateiktame procesiniame dokumente.

5. Teismo nutartis pašalinti procesinio dokumento trūkumus yra įteikiama tik šį dokumentą pateikusiam asmeniui. Ši nutartis nėra skundžiama atskiruoju skundu. Teismo nutartis, kuria procesinis dokumentas grąžintas dėl to, kad nepašalinti jo trūkumai, skundžiama atskiruoju skundu.

6. Šiame straipsnyje išvardytos teismo nutartys priimamos rašytinio proceso tvarka.

116 straipsnis. Teismo procesiniai dokumentai

1. Teismo procesiniai dokumentai (sprendimai, įsakymai, nutartys, nutarimai, rezoliucijos, teismo posėdžio protokolai, šaukimai ir pranešimai) – tai proceso metu teismo priimti dokumentai.

2. Visi teismo procesiniai dokumentai yra surašomi, priimami ir įteikiami šio Kodekso nustatyta tvarka.

ANTRASIS SKIRSNIS ĮTEIKIMAS

117 straipsnis. Įteikimo būdai

1. Teismas procesinius dokumentus įteikia registruotu paštu, per antstolius, kurjerius, kitais šiame Kodekse nurodytais būdais, o įstatymų ir kitų teisės aktų nustatytais atvejais – telekomunikacijų galiniais įrenginiais. Procesinius dokumentus įteikti per telekomunikacijų galinius įrenginius galima dalyvaujančio byloje asmens sutikimu.

2. Jeigu dalyvaujantis byloje asmuo sutinka, teismas gali išduoti jam procesinį dokumentą, kad jį įteiktų adresatui.

118 straipsnis. Įteikimas atstovui

1. Tais atvejais, kai šalis ar tretysis asmuo veda bylą per atstovą, su byla susiję procesiniai dokumentai įteikiami tik atstovui.

2. Atstovas, gavęs atitinkamus dokumentus, privalo nedelsdamas apie tai informuoti atstovaujamąjį ir sudaryti jam galimybę susipažinti su gautais procesiniais dokumentais.

119 straipsnis. Įteikimas advokatams

Jei abiem ginčo šalims atstovauja advokatai, vienos šalies advokatas su byla susijusį procesinį dokumentą persiunčia tiesiogiai kitos šalies advokatui. Apie šį persiuntimą yra pažymima šio procesinio dokumento, skirto teismui, egzemplioriuje. Šiame straipsnyje nurodytas įteikimo būdas yra negalimas, jei nuo dokumento įteikimo pradedamas skaičiuoti naikinamasis procesinis terminas.

120 straipsnis. Dokumentų įteikimas procesinio bendrininkavimo atveju

1. Procesinio bendrininkavimo atveju, kai nėra bendrininkų paskirto vieno atstovo, teismas turi teisę priešingos šalies prašymu arba savo iniciatyva pasiūlyti bendrininkams, kad jie paskirtų

vieną iš bendrininkų arba kitą subjektą įgaliotu asmeniu su byla susijusiems procesiniams dokumentams gauti.

2. Jeigu bendrininkai nepaskiria šio straipsnio 1 dalyje nurodyto įgalioto asmens, teismas turi teisę kitos šalies prašymu arba savo iniciatyva bendrininkų lėšomis ir rizika įgaliotą asmenį nutartimi paskirti pats, jeigu tuo būdu bus pagreitinta ir supaprastinta proceso eiga. Šioje dalyje nurodyta nutartis teismo pakeičiama arba panaikinama, jeigu bendrininkai pareiškia, kad jie turi teisinį suinteresuotumą nebūti atstovaujami vieno asmens.

3. Šio straipsnio nustatyta tvarka paskirtas įgaliotas asmuo procesiniams dokumentams gauti privalo, jeigu susitarimu nenustatyta kitaip, nedelsdamas informuoti asmenis, kuriems atstovauja, apie gautus procesinius dokumentus, sudaryti jiems galimybę susipažinti su gautais procesiniais dokumentais. Procesinių dokumentų įteikimas bendrininkų įgaliotam asmeniui prilyginamas jų įteikimui visiems asmenims, kuriems jis atstovauja.

121 straipsnis. Pareiga informuoti

1. Dalyvaujantys byloje asmenys privalo nedelsdami informuoti teismą ir kitus byloje dalyvaujančius asmenis apie kiekvieną procesinių dokumentų įteikimo vietos pasikeitimą.

2. Jeigu dalyvaujantys byloje asmenys nesilaiko šio straipsnio 1 dalyje nurodytos pareigos, procesiniai dokumentai siunčiami paskutiniu teismui žinomą adresu ir yra laikomi įteiktais.

3. Už šio straipsnio 1 dalyje nurodytos pareigos nevykdymą teismas dalyvaujantiems byloje asmenims turi teisę skirti iki vieno tūkstančio litų baudą.

122 straipsnis. Įteikimo vieta

1. Procesiniai dokumentai yra įteikiami fizinio asmens gyvenamojoje ar darbo vietoje arba kitoje vietoje, kurioje jis yra.

2. Juridiniams asmenims visi procesiniai dokumentai įteikiami juridinių asmenų registre nurodytu buveinės adresu, išskyrus atvejus, kai juridinis asmuo nurodo kitą adresą.

123 straipsnis. Įteikimo tvarka

1. Jeigu dalyvaujantis byloje asmuo yra fizinis asmuo, procesiniai dokumentai įteikiami jam asmeniškai, o jeigu jis neturi civilinio procesinio veiksnio, – atstovui pagal įstatymą.

2. Juridiniams asmenims adresuoti procesiniai dokumentai įteikiami šio juridinio asmens vadovui, valdymo organams arba raštinės darbuotojui.

3. Jeigu procesinį dokumentą pristatantis asmuo neranda adresato jo gyvenamojoje ar darbo vietoje, dokumentas yra įteikiamas kuriam nors iš kartu su juo gyvenančių pilnamečių šeimos narių, išskyrus atvejus, kai byloje šeimos nariai turi priešingą teisinį suinteresuotumą bylos baigtimi, o jeigu ir jų nėra, – namo (bendrijos) administracijai, butų eksploatavimo organizacijai, seniūnijos seniūnui ar darbovietės administracijai.

4. Jeigu procesinį dokumentą pristatantis asmuo neranda adresato juridinio asmens buveinės vietoje ar kitoje juridinio asmens nurodytoje vietoje, procesinis dokumentas įteikiamas bet kuriam kitam įteikimo vietoje esančiam juridinio asmens darbuotojui. Jeigu juridinių asmenų registre nurodytoje juridinio asmens buveinės vietoje procesinį dokumentą įteikti šiame skirsnyje nustatyta tvarka nėra galimybės, tinkamu procesinio dokumento įteikimu laikomas įteikimas juridinių asmenų registre nurodytiems administracijos vadovui arba valdymo organo nariams, kaip fiziniams asmenims, taip pat ir pilnamečiams jų šeimos nariams šio straipsnio 3 dalyje numatytu atveju.

5. Procesinio dokumento įteikimo diena laikoma jo įteikimo šio straipsnio 1–4 dalyse numatytiems asmenims diena. Jeigu procesinis dokumentas įteikiamas ne pačiam adresatui, priėmęs dokumentą asmuo privalo esant pirmai galimybei perduoti jį adresatui.

6. Dalyvaujantiems byloje asmenims yra įteikiami procesinių dokumentų nuorašai, išskyrus teismo šaukimus ir pranešimus.

124 straipsnis. Teismo šaukimo, pranešimo ir kito procesinio dokumento įteikimo patvirtinimas

1. Teismo šaukimas ir ieškinio (pareiškimo, skundo, atsiliepimo į pareikštą ieškinį, dubliko) nuorašas adresatui yra įteikiamas pasirašytinai. Kai teismo šaukimą ar ieškinio nuorašą įteikia paštas, teismo kurjeris ar antstolis, adresatas pasirašo teisingumo ministro nustatytos formos

pažymoje, kurios viena dalis lieka adresatui, o kita su parašu bei nurodyta įteikimo data grąžinama teismui. Kai teismo šaukimas ar ieškinio nuorašas įteikiamas ne pačiam adresatui, jį priėmęs asmuo privalo pažymoje įrašyti savo vardą, pavardę, taip pat savo ryšį su adresatu arba einamas pareigas. Jeigu teismo šaukimas ar ieškinio nuorašas įteikiamas telekomunikacijų galiniais įrenginiais, apie įteikimą patvirtinama įstatymų ar kitų teisės aktų nustatyta tvarka.

2. Atsisakymas priimti šaukimą ar ieškinio nuorašą arba pasirašyti apie jų gavimą pažymoje prilyginamas jų įteikimui, išskyrus atvejus, kai įteikiama šio Kodekso 117 straipsnio 2 dalyje numatytu būdu. Žymą apie atsisakymą priimti šaukimą ar ieškinio nuorašą ir atsisakymo priežastis padaro įteikiantis asmuo. Kai šaukimai, ieškinio nuorašai įteikiami telekomunikacijų galiniais įrenginiais, laikoma, kad asmuo atsisakė priimti šiuos procesinius dokumentus, jeigu per tris dienas nuo įteikimo dienos nepasirašo elektroniniu parašu nustatytos formos pažymos arba kitokia forma nepatvirtina, kad dokumentai jam yra įteikti. Šios nuostatos taip pat taikomos, kai atsisakoma priimti kitus procesinius dokumentus.

3. Kai nėra galimybės teismo šaukimą ar ieškinio nuorašą adresatui įteikti asmeniškai pasirašytinai, šie procesiniai dokumentai pasirašytinai įteikiami šio Kodekso 123° straipsnio 3 ir 4 dalyse ar 129, 130 straipsniuose nustatyta tvarka.

4. Pranešimai ir kiti procesiniai dokumentai šio Kodekso nustatytais būdais ir tvarka įteikiami be grąžintinos teismui pažymos apie jų įteikimą adresatui. Apie pranešimo, kito procesinio dokumento įteikimą adresatui pašto darbuotojai, antstoliai ar kurjeriai pažymi atitinkamose knygosė, nurodydami adresatą, procesinio dokumento įteikimo datą, procesinį dokumentą priėmusį asmenį ir jo ryšį su adresatu arba einamas pareigas, jeigu įteikiama ne pačiam adresatui.

5. Šio straipsnio 1 dalies nuostatų dėl teisingumo ministro nustatytos formos pažymos užpildymo ir grąžinimo turi būti laikomasi, kai procesinį dokumentą įteikia dalyvaujantis byloje asmuo (117 straipsnio 2 dalis).

125 straipsnis. Procesinių dokumentų įteikimas sukarintoms organizacijoms

Procesiniai dokumentai sukarintoms organizacijoms šio Kodekso nustatyta tvarka įteikiami atitinkamos organizacijos ar jos padalinio vadui arba budėtojiui.

126 straipsnis. Procesinių dokumentų įteikimas įkalintiems asmenims

Įkalintiems asmenims procesiniai dokumentai įteikiami per atitinkamos įkalinimo įstaigos administraciją.

127 straipsnis. Procesinių dokumentų įteikimas teisme

Procesinius dokumentus galima pasirašytinai įteikti adresatui teisme.

128 straipsnis. Daugkartinis įteikimas

Jeigu tas pats procesinis dokumentas adresatui yra įteikiamas kelis kartus, jis laikomas įteiktu pirmojo įteikimo dieną.

129 straipsnis. Procesinių dokumentų įteikimas kuratoriui

1. Jeigu šaliai, kurios gyvenamoji ir darbo vietos yra nežinomos, taip pat šaliai, kuri neturi jai atstovaujančio organo, turi būti įteiktas ieškinio nuorašas arba kiti procesiniai dokumentai, sukeliantys būtinumą ginti šios šalies teises, iki jos gyvenamosios ar darbo vietos paaiškėjimo arba atstovo įstojimo į procesą, minėti dokumentai gali būti įteikiami kuratoriui, kurį paskiria bylą nagrinėjantis teismas suinteresuotos šalies prašymu.

2. Teismas paskiria kuratorių, jeigu suinteresuotas asmuo įrodo, kad adresato gyvenamoji ir darbo vietos yra nežinomos arba jei šalis neturi jai atstovaujančio organo. Bylose dėl išlaikymo priteisimo ar tėvystės nustatymo, taip pat bylose, susijusiose su šiomis bylomis, teismas gali paskirti kuratorių tik atlikęs atsakovo paieškos procedūrą.

3. Procesiniai dokumentai yra laikomi įteiktais šaliai nuo jų įteikimo kuratoriui dienos.

130 straipsnis. Procesinių dokumentų įteikimas viešo paskelbimo būdu

1. Jeigu adresato gyvenamoji ir darbo vietos yra nežinomos ir jeigu šio Kodekso nustatyta tvarka nėra galimybės paskirti kuratoriaus arba kai byloje yra daugiau kaip dešimt dalyvaujančių

byloje asmenų ir nėra galimybės įteikti procesinių dokumentų šio Kodekso 120 straipsnyje nustatyta tvarka, teismas gali įteikti procesinius dokumentus viešo paskelbimo spaudoje būdu. Taip gali būti įteikiami ieškinio nuorašas atsakovui, teismo šaukimai, pranešimai ir kiti procesiniai dokumentai dalyvaujantiems byloje asmenims.

2. Šio straipsnio 1 dalyje numatytu būdu procesiniai dokumentai gali būti įteikti juridiniam asmeniui, jeigu jų nebuvo galima įteikti šiame skirsnyje nustatyta tvarka.

3. Procesiniai dokumentai viešo paskelbimo spaudoje būdu įteikiami prašančios šalies lėšomis.

4. Šio straipsnio 1 dalyje nurodytu būdu procesiniai dokumentai įteikiami paskelbiant vietos laikraštyje (jeigu toks yra) ir viename iš pagrindinių Lietuvos Respublikos dienraščių pranešimą, kuriame turi būti nurodoma:

- 1) teismas;
- 2) procesinio dokumento pobūdis;
- 3) adresatas;
- 4) teismo posėdžio data (jeigu ji yra paskirta).

5. Šio straipsnio 4 dalyje nurodytas pranešimas turi būti paskelbtas ne vėliau kaip prieš keturiolika dienų iki teismo posėdžio dienos. Procesinis dokumentas laikomas įteiktu pranešimo paskelbimo spaudoje dieną.

131 straipsnis. Nepagrįstas kuratoriaus paskyrimas arba viešas paskelbimas

1. Jeigu paaiškėja, kad prašymas paskirti kuratorių arba įteikti procesinius dokumentus viešai paskelbiant buvo nepagrįstas, teismas nutartimi nustato įprastinį procesinio dokumento įteikimo būdą, o jei yra būtinybė, nutartimi atnaujina bylos nagrinėjimą nuo kuratoriaus paskyrimo arba dokumentų įteikimo viešai paskelbiant momento.

2. Šaliai, kuri pateikdama melagingus duomenis padarė įtaką, kad nepagrįstai būtų paskirtas kuratorius arba viešai paskelbti procesiniai dokumentai, bylą nagrinėjantis teismas gali skirti baudą iki vieno tūkstančio litų.

132 straipsnis. Atsakovo paieškos paskelbimas

Išimtiniais atvejais, atsižvelgdamas į bylos aplinkybes, jeigu nežinoma atsakovo buvimo vieta, teismas gali paskelbti atsakovo paiešką per policiją, jei ieškovas įrodo, kad jis ėmėsi visų priemonių atsakovo gyvenamajai vietai nustatyti.

TREČIASIS SKIRSNIS TEISMO ŠAUKIMAI IR PRANEŠIMAI

133 straipsnis. Teismo šaukimai ir pranešimai

1. Dalyvaujantiems byloje asmenims teismo šaukimais ar pranešimais pranešama apie teismo posėdžio ar atskirų procesinių veiksmų atlikimo laiką ir vietą. Dalyvaujančiam byloje asmeniui tinkamai įteikus teismo šaukimą, apie kitus teismo posėdžius pranešama pranešimais. Teismo šaukimais taip pat šaukiami į teismą liudytojai, vertėjai ir ekspertai.

2. Dalyvaujantiems byloje asmenims šaukimas ar pranešimas turi būti įteiktas šio Kodekso 117–132 straipsniuose nustatyta tvarka ir tokiais terminais, kad jie turėtų pakankamai laiko nustatytu laiku atvykti į teismą ir pasirengti bylai.

3. Rašytinio proceso atveju teismas apie procesinių dokumentų priėmimo laiką ir vietą dalyvaujančius byloje asmenis informuoja pranešimais, išskyrus atvejus, kai šis Kodeksas nenumato tokio informavimo.

134 straipsnis. Šaukimo ir pranešimo turinys

Šaukime ir pranešime turi būti nurodoma:

- 1) adresato pavadinimas;
- 2) teismo pavadinimas ir sudėtis, tikslus adresas;
- 3) teismo posėdžio ar atskiro procesinio veiksmo atlikimo vieta ir laikas;
- 4) bylos, apie kurią adresatas informuojamas ar į kurią šaukiamas, pavadinimas;
- 5) šaukiamojo ar informuojamojo procesinė padėtis;

- 6) pasiūlymas dalyvaujantiems byloje asmenims, kad šie pateiktų visus turimus įrodymus, kuriais grindžia savo reikalavimus ar atsikirtimus;
- 7) kad asmuo, priėmęs šaukimą, kai adresato nebuvo, privalo esant pirmai galimybei įteikti jį adresatui;
- 8) neatvykimo pasekmės.

KETVIRTASIS SKIRSNIS IEŠKINYS

135 straipsnis. Ieškinio turinys

1. Teismui pateikiamas ieškinytis turi atitikti bendruosius reikalavimus, keliamus procesinių dokumentų turiniui. Ieškinyje, be to, turi būti nurodoma:
 - 1) ieškinio suma, jeigu ieškinytis turi būti įkainotas;
 - 2) aplinkybės, kuriomis ieškovas grindžia savo reikalavimą (faktinis ieškinio pagrindas);
 - 3) įrodymai, patvirtinantys ieškovo išdėstytas aplinkybes, liudytojų gyvenamosios vietos ir kitokių įrodymų buvimo vietą;
 - 4) ieškovo reikalavimas (ieškinio dalykas);
 - 5) ieškovo nuomonė dėl sprendimo už akių priėmimo, jeigu byloje nebus pateiktas atsiliepiamas į pareikštą ieškinį arba parengiamasis procesinis dokumentas;
 - 6) informacija, ar byla bus vedama per advokatą.
2. Prie ieškinio turi būti pridėti dokumentai ir kiti įrodymai, kuriais ieškovas grindžia savo reikalavimus, taip pat duomenys, kad žyminis mokestis sumokėtas, bei prašymai dėl įrodymų, kurių ieškovas pateikti negali, išreikalavimo, nurodant priežastis, kodėl negalima pateikti šių įrodymų.

136 straipsnis. Kelių ieškinio reikalavimų sujungimas ir išskyrimas

1. Ieškovas turi teisę sujungti į vieną ieškinį kelis tarpusavyje susijusius reikalavimus.
2. Teismas, priimančias ieškinį, kuriame yra sujungti keli reikalavimai, turi teisę išskirti vieną ar kelis iš jų į atskirą bylą, jeigu pripažįsta, kad tikslingiau nagrinėti juos skyrium.
3. Kai sujungtus reikalavimus pareiškia keli ieškovai arba jeigu jie pareiškiami keliems atsakovams, priimančias ieškinį teismas turi teisę išskirti vieną ar kelis reikalavimus į atskirą bylą, jeigu pripažįsta, kad tikslingiau nagrinėti juos skyrium.
4. Teismas, nustatęs, kad teismo (teismų) žinioje yra kelios vienuarūšės bylos, kuriose dalyvauja tos pačios šalys, arba kelios bylos pagal vieno ieškovo ieškinius skirtingiems atsakovams, arba pagal skirtingų ieškovų ieškinius tam pačiam atsakovui, gali sujungti tas bylas į vieną bylą, kad jos būtų kartu išnagrinėtos, jeigu taip sujungus bus greičiau ir teisingai išnagrinėti ginčai, taip pat tais atvejais, kai jose nagrinėjami reikalavimai tarpusavyje susiję ir dėl to bylų negalima išnagrinėti skyrium.

137 straipsnis. Ieškinio priėmimas

1. Ieškinio priėmimo klausimą teismas išsprendžia priimdamas rezoliuciją. Šis procesinis veiksmas laikomas civilinės bylos iškėlimu.
2. Teismas atsisako priimti ieškinį, jeigu:
 - 1) ieškinytis nenagrinėtinas teisme;
 - 2) ieškinytis neteismingas tam teismui;
 - 3) suinteresuotas asmuo, kreipęsis į teismą, nesilaikė įstatymų nustatytos tai bylų kategorijai išankstinio bylos sprendimo ne teisme tvarkos;
- 4) yra įsiteisėjęs teismo arba arbitražo sprendimas, priimtas dėl ginčo tarp tų pačių šalių, dėl to paties dalyko ir tuo pačiu pagrindu, arba teismo nutartis priimti ieškovo atsakymą ieškinio ar patvirtinti šalių taikos sutartį;
- 5) teismo žinioje yra byla dėl ginčo tarp tų pačių šalių, dėl to paties dalyko ir tuo pačiu pagrindu;
- 6) šalys yra sudariusios susitarimą perduoti tą ginčą spręsti arbitražui ir atsakovas prieštarauja ginčo nagrinėjimui teisme bei reikalauja laikytis arbitražinio susitarimo;
- 7) pareikimą paduoda neveiksnus fizinis asmuo;
- 8) pareikimą suinteresuoto asmens vardu padavė neįgaliotas vesti byla asmuo.

3. Teismas, atsisakydamas priimti pareiškimą, priima dėl to motyvuotą nutartį. Nutartyje teismas privalo nurodyti, į kurią instituciją ar teismą reikia pareiškėjui kreiptis, jeigu byla nenagrinėtina teisme ar neteisminga tam teismui, arba kaip pašalinti aplinkybes, kliudančias priimti ieškinį. Teismo nutartis dėl ieškinio priėmimo turi būti priimta ne vėliau kaip per dešimt dienų nuo atitinkamo ieškinio registravimo teisme dienos. Jeigu ieškinyje prašoma taikyti laikinąsias apsaugos priemones, ieškinio priėmimo klausimas turi būti išsprendžiamas nedelsiant, bet ne vėliau kaip per tris dienas. Teismo nutarties, kuria atsisakoma priimti ieškinį, nuorašas, taip pat ieškinys bei jo priedai ne vėliau kaip per tris dienas nuo nutarties atsisakyti priimti ieškinį įteikiamas arba pasiunčiamas pareiškėjui.

4. Teismo atsisakymas priimti ieškinį šio straipsnio 2 dalies 2–8 punktuose numatytais pagrindais nekliaudo vėl kreiptis į teismą su tuo pačiu ieškiniu, jeigu yra pašalintos arba išnyko aplinkybės, kliudžiusios priimti ieškinį.

5. Dėl teismo nutarties, kuria atsisakyta priimti ieškinį, gali būti duodamas atskirasis skundas.

6. Teisėjas, priėmęs pareiškimą apie civilinės bylos dėl registruojamo daikto teisinio statuso arba daiktinių teisių į jį iškėlimo faktą, ne vėliau kaip kitą darbo dieną apie tai praneša viešo registro tvarkytojui, kuriame įregistruotas daiktas ar daiktinės teisės į jį.

138 straipsnis. Ieškinio trūkumų šalinimas

Jeigu ieškinys neatitinka šio Kodekso 135 straipsnio reikalavimų, ieškinio trūkumai šalinami šio Kodekso nustatyta procesinių dokumentų trūkumams pašalinti tvarka.

139 straipsnis. Ieškinio atsiėmimas

1. Ieškovas tol, kol teismas neišsiuntė ieškinio nuorašo atsakovui, turi teisę atsiimti pateiktą ieškinį. Vėliau ieškinį atsiimti galima tik turint atsakovo sutikimą.

2. Ieškinio atsiėmimą teismas įformina nutartimi, kuria ieškinį palieka nenagrinėtą. Ši nutartis atskiruoju skundu neskundžiama.

140 straipsnis. Ieškinio atsisakymas, atsakovo pripažinimas ieškinio ir šalių taikos sutarties sudarymas

1. Bet kurioje proceso stadijoje ieškovas, kreipęsis į teismą, turi teisę raštu ar žodžiu pareikšti teismui, kad jis atsisako ieškinio. Kai ieškinio atsisakoma žodžiu, teismas išaiškina ieškovui procesines atsisakymo pasekmes. Ieškovo rašytinis pareiškimas dėl ieškinio atsisakymo pridedamas prie bylos, o žodinis pareiškimas įrašomas į teismo posėdžio protokolą ir ieškovo pasirašomas. Teismas priima nutartį priimti ieškinio atsisakymą ir nutraukia bylą. Ieškinio atsisakymo rašytiniame pareiškime turi būti nurodyta, kad asmeniui yra žinomos ieškinio atsisakymo pasekmės. Tokį pareiškimą teismas išsprendžia rašytinio proceso tvarka. Jeigu rašytiniame pareiškime nėra nurodyta, kad ieškovui yra žinomos procesinės ieškinio atsisakymo pasekmės, teismas išsiunčia jam pranešimą, kuriame nurodomos procesinės ieškinio atsisakymo pasekmės. Negavus tokio atsisakymo atšaukimo per septynias dienas nuo teismo pranešimo išsiuntimo dienos, laikoma, jog ieškovas ieškinio neatsisako.

2. Bet kurioje proceso stadijoje atsakovas turi teisę raštu ar žodžiu pareikšti, kad ieškinį pripažįsta. Rašytinis atsakovo pareiškimas, kuriuo pripažįstamas ieškinys, pridedamas prie bylos, o žodinis pareiškimas įrašomas į teismo posėdžio protokolą ir atsakovo pasirašomas. Kai atsakovas pripažįsta ieškinį, jeigu nėra šio Kodekso 42 straipsnio 2 dalyje numatytų aplinkybių, teismas, atsižvelgdamas į dalyvaujančių byloje asmenų nuomonę, gali nuspręsti baigti bylos nagrinėjimą iš esmės.

3. Bet kurioje proceso stadijoje šalys gali baigti bylą taikos sutartimi. Rašytinės šalių taikos sutarties tekstas pridedamas prie bylos, o žodinis pareiškimas įrašomas į teismo posėdžio protokolą ir šalių pasirašomas. Prieš tvirtindamas šalių taikos sutartį, teismas išaiškina šalims šių procesinių veiksmų pasekmes, o tvirtindamas taikos sutartį, priima nutartį, kuria nutraukia bylą. Nutartyje turi būti nurodomos tvirtinamos šalių taikos sutarties sąlygos.

4. Jeigu teismas nepriima suinteresuoto asmens, kuris kreipėsi į teismą, ieškinio atsisakymo ar atsakovo pripažinimo ieškinio arba netvirtina šalių taikos sutarties, jis priima dėl to motyvuotą nutartį.

141 straipsnis. Ieškinio dalyko arba ieškinio pagrindo pakeitimas

1. Iki nutarties skirti bylą nagrinėti teismo posėdyje priėmimo ieškovas turi teisę pakeisti ieškinio dalyką arba ieškinio pagrindą. Dėl ieškinio dalyko arba ieškinio pagrindo pakeitimo teismui yra pateikiamas rašytinis pareiškimas, kuris turi atitikti bendruosius reikalavimus, keliamus procesinių dokumentų turiniui. Vėlesnis ieškinio dalyko arba ieškinio pagrindo pakeitimas yra galimas tik tuo atveju, jeigu tokio pakeitimo būtinumas iškilo vėliau arba jeigu yra gautas priešingos šalies sutikimas, arba jeigu teismas mano, kad tai neužvilkins bylos nagrinėjimo.

2. Pakeitus ieškinio dalyką ar ieškinio pagrindą, netaikomos normos, nustatančios pasirengimą bylos nagrinėjimui, tačiau teismas nustato ne trumpesnę kaip keturiolikos dienų terminą nuo procesinio dokumento įteikimo dienos pasiruošti bylos nagrinėjimui.

3. Teismas gali atsisakyti tenkinti pareiškimą dėl ieškinio dalyko arba ieškinio pagrindo pakeitimo, jeigu tai užvilkins bylos nagrinėjimą, o ieškovui buvo paskirtas terminas visiškai suformuluoti ieškinio dalyką ir ieškinio pagrindą, ir šis galėjo remtis pareiškime nurodytomis aplinkybėmis.

4. Teismo nutartis atsisakyti tenkinti pareiškimą dėl ieškinio dalyko ar ieškinio pagrindo pakeitimo atskiruoju skundu neskundžiama.

5. Procesinio dokumento dėl ieškinio dalyko ar ieškinio pagrindo pakeitimo nuorašas įteikiamas šio Kodekso nustatyta tvarka dalyvaujantiems byloje asmenims.

142 straipsnis. Atsiliepimas į ieškinį

1. Kartu su ieškinio nuorašu teismas atsakovui ir tretiesiems asmenims nusiunčia pranešimą dėl atsiliepimų į pareikštą ieškinį pateikimo teismui. Pranešime teismas nustato ne trumpesnę kaip keturiolikos, bet ir ne ilgesnę kaip trisdešimties dienų terminą atsiliepimams pareikšti, nurodo atsiliepimų nepateikimo pasekmes bei atsakovo pareigą pateikti atsiliepimą į ieškinį. Išimtiniais atvejais teismas, atsižvelgdamas į atsakovo ar trečiojo asmens prašymą ir bylos sudėtingumą, gali šį terminą pratęsti iki šešiasdešimties dienų. Šioje dalyje nurodyti terminai skaičiuojami nuo atitinkamo pranešimo įteikimo dienos.

2. Atsiliepimai į pareikštą ieškinį turi atitikti procesiniams dokumentams keliamus turinio reikalavimus. Atsiliepimuose į pareikštą ieškinį papildomai nurodoma:

1) sutinkama ar ne su pareikštu ieškiniu;

2) nesutikimo motyvai;

3) įrodymai, kuriais yra grindžiami nesutikimo motyvai;

4) atsakovo nuomonė dėl sprendimo už akių priėmimo, jeigu ieškovas nepateiks paruošiamųjų procesinių dokumentų;

5) informacija, ar byla bus vedama per advokatą.

3. Teismas turi teisę atsisakyti priimti įrodymus ir motyvus, kurie galėjo būti pateikti atsiliepime į ieškinį, jeigu mano, kad vėlesnis jų pateikimas užvilkins sprendimo priėmimą byloje.

4. Jeigu atsakovas be pateisinamos priežasties per nustatytą terminą nepateikia atsiliepimo į ieškinį, teismas turi teisę, jei yra ieškovo prašymas, priimti sprendimą už akių.

143 straipsnis. Priešieškinis

1. Atsakovas turi teisę iki nutarties skirti bylą nagrinėti teisme priėmimo pareikšti ieškovui priešieškinį, kad jis būtų išnagrinėtas kartu su pradinio ieškiniu. Vėlesnis priešieškinio priėmimas yra galimas tik tuo atveju, jeigu tokio priėmimo būtinumas iškilo vėliau arba jeigu yra gautas priešingos šalies sutikimas, arba jeigu teismas mano, kad tai neužvilkins bylos nagrinėjimo.

2. Teismas priima priešieškinį, jeigu:

1) priešpriešiniu reikalavimu siekiama įskaityti pradinio ieškinio reikalavimą;

2) patenkinus priešieškinį, bus visiškai ar iš dalies nebegalima patenkinti pradinio ieškinio;

3) tarp priešieškinio ir pradinio ieškinio yra tarpusavio ryšys, ir juos kartu nagrinėjant bus galima greičiau ir teisingai išnagrinėti ginčus.

3. Priešieškinis pareiškiamas pagal taisykles, šio Kodekso nustatytas ieškiniui pareikšti. Teismo nutartis atsisakyti priimti priešieškinį atskiruoju skundu neskundžiama.

4. Teismas atsisako priimti priešieškinį, jeigu nėra šio straipsnio 2 dalyje numatytų pagrindų.

PENKTASIS SKIRSNIS LAIKINOSIOS APSAUGOS PRIEMONĖS

144 straipsnis. Pagrindas laikinosioms apsaugos priemonėms

1. Teismas dalyvaujančių byloje ar kitų suinteresuotų asmenų prašymu gali imtis laikinųjų apsaugos priemonių, jeigu jų nesiėmus teismo sprendimo įvykdymas gali pasunkėti arba pasidaryti nebeįmanomas.

2. Teismas savo iniciatyva gali taikyti laikinasias apsaugos priemones tik tais atvejais, jeigu tai yra būtina siekiant apginti viešąjį interesą.

3. Laikinosios apsaugos priemonės gali būti taikomos tiek nepareiškus ieškinio, tiek ir bet kurioje civilinio proceso stadijoje šiame skirsnyje nustatyta tvarka.

145 straipsnis. Laikinosios apsaugos priemonės

1. Laikinosios apsaugos priemonės gali būti:

- 1) atsakovo nekilnojamojo daikto areštas;
- 2) įrašas viešame registre dėl nuosavybės teisės perleidimo draudimo;
- 3) kilnojamųjų daiktų, piniginių lėšų ar turtinių teisių, priklausančių atsakovui ir esančių pas atsakovą arba trečiuosius asmenis, areštas;
- 4) atsakovui priklausančio daikto sulaikymas;
- 5) atsakovo turto administratoriaus paskyrimas;
- 6) draudimas atsakovui dalyvauti tam tikruose sandoriuose arba imtis tam tikrų veiksmų;
- 7) draudimas kitiems asmenims perduoti atsakovui turtą arba vykdyti kitas prievoles;
- 8) išimtiniais atvejais draudimas atsakovui išvykti iš nuolatinės gyvenamosios vietos;
- 9) turto realizavimo sustabdymas, jeigu pareikštas ieškinyje dėl arešto šiam turtui panaikinimo;
- 10) išieškojimo vykdymo procese sustabdymas;
- 11) laikino materialinio išlaikymo priteisimas ar laikinų apribojimų nustatymas;
- 12) įpareigojimas atlikti veiksmus, užkertančius kelią žalai atsirasti ar padidėti;
- 13) kituose įstatymuose numatytos priemonės, kurių nesiėmus teismo sprendimo įvykdymas gali pasunkėti ar pasidaryti nebeįmanomas.

2. Teismas gali panaudoti kelias laikinasias apsaugos priemones, tačiau bendra jų suma neturi būti iš esmės didesnė už ieškinio sumą. Laikinosios apsaugos priemonės parenkamos vadovaujantis ekonomiškumo principu.

3. Tam tikrų kategorijų civilinėse bylose įstatymais gali būti nustatytas konkrečių laikinųjų apsaugos priemonių taikymas.

4. Dėl laikinųjų apsaugos priemonių teismas priima motyvuotą nutartį, kurioje turi būti nurodyta laikinoji apsaugos priemonė, jos mastas, įvykdymo tvarka ir būdas. Jei yra taikomas turto areštas, teismas nutartimi turi išspręsti to turto saugojimo, valdymo bei naudojimo klausimą.

5. Tais atvejais, kai yra laikinai apribojamos nuosavybės teisės į daiktą, priklausančią bendrosios nuosavybės teise, gali būti areštuota tik asmeniui, kuriam taikomos laikinosios apsaugos priemonės, priklausanči turto dalis. Jei turto dalis bendrojoje nuosavybėje nenustatyta, laikinai, kol bus nustatyta šio asmens turto dalis bendrojoje nuosavybėje, gali būti areštuotas visas turtas.

6. Areštavus lėšas, esančias bankų ir kitų kredito įstaigų sąskaitose, leidžiama su jomis atlikti tik tas operacijas, kurios nurodytos teismo nutartyje.

7. Tais atvejais, kai areštuojamos apyvartoje esančios prekės, žaliavos, pusgaminiai, pagaminta produkcija, turto valdytojas turi teisę keisti šio turto sudėtį ir formą tik tuo atveju, jei mažes jų bendra vertė ir jei teismo nutartyje nėra nustatyta kitaip.

8. Asmuo, kurio turtas areštuotas, atsako už nustatytų apribojimų pažeidimą nuo nutarties areštuoti turtą paskelbimo jam momento, o nesant galimybės paskelbti, taip pat ir tais atvejais, kai nutartis dėl laikinosios apsaugos priemonės priimama šiam asmeniui nedalyvaujant, – nuo nutarties įregistravimo turto arešto akto registre momento.

146 straipsnis. Vienos laikinosios apsaugos priemonės pakeitimas kita

1. Teismas gali dalyvaujančių byloje ar kitų suinteresuotų asmenų pagrįstu prašymu pakeisti vieną laikinąją apsaugos priemonę kita. Apie tokį prašymą teismas privalo pranešti

dalyvaujantiems byloje ar kitiems suinteresuotiems asmenims, kurie dėl tokio prašymo turi teisę pareikšti prieštaravimus.

2. Teismas gali netaikyti laikinųjų apsaugos priemonių, jeigu atsakovas įmoka reikalaujamą sumą į teismo specialiąją sąskaitą arba už atsakovą yra laiduojama. Taip pat atsakovas gali įkeisti turimą turtą.

3. Atlikus veiksmus, nurodytus šio straipsnio 2 dalyje, po to, kai laikinoji apsaugos priemonė buvo pritaikyta, teismas nutartimi gali paskirtą laikinąją apsaugos priemonę pakeisti ar panaikinti.

4. Draudimas atsakovui išvykti iš gyvenamosios vietos gali būti panaikinamas įmokėjus reikalaujamą sumą į teismo specialiąją sąskaitą arba už atsakovą laidavus.

5. Teismo iniciatyva viena laikinoji apsaugos priemonė gali būti pakeičiama kita tik tais atvejais, jei yra siekiama apginti viešąjį interesą.

6. Teismas prašymą nagrinėja rašytinio proceso tvarka.

147 straipsnis. Atsakovo nuostolių, galimų dėl laikinųjų apsaugos priemonių taikymo, atlyginimo užtikrinimas

1. Teismas, taikydamas laikinasias apsaugos priemones, gali pareikalauti, kad ieškovas ar kitas prašymą taikyti laikinasias apsaugos priemones padavęs asmuo pateiktų atsakovo nuostolių, galinčių atsirasti dėl laikinųjų apsaugos priemonių taikymo, atlyginimo užtikrinimą, kuriuo taip pat gali būti ir banko garantija.

2. Jeigu asmuo, kuris turi įmokėti pinigus arba pateikti banko garantiją, to nepadaro per teismo nustatytą terminą, laikinosios apsaugos priemonės panaikinamos.

3. Įsiteisėjus sprendimui, kuriuo ieškinys atmestas, atsakovas turi teisę reikalauti, kad ieškovas atlygintų nuostolius, kuriuos jam padarė ieškovo prašymu taikytos laikinosios apsaugos priemonės.

148 straipsnis. Prašymo dėl laikinųjų apsaugos priemonių taikymo išnagrinėjimas

1. Prašymą dėl laikinųjų apsaugos priemonių teismas išsprendžia ne vėliau kaip per tris dienas nuo jo gavimo. Apie prašymo nagrinėjimą yra pranešama atsakovui. Laikinosios apsaugos priemonės gali būti taikomos nepranešus atsakovui tik išimtiniais atvejais, kai yra reali grėsmė, jog toks pranešimas sutrukdytų laikinųjų apsaugos priemonių taikymą arba padarys jų taikymą nebeįmanomą.

2. Teismas gali imtis laikinųjų apsaugos priemonių remdamasis pagrįstu rašytiniu suinteresuoto asmens prašymu iki ieškinio teismui padavimo dienos. Pateikdamas tokį prašymą, suinteresuotas asmuo sumoka pusę šio Kodekso 80 straipsnyje numatyto žyminio mokesčio, kuris negražinamas nepareiškus ieškinio, išskyrus atvejus, kai ieškinys nepareiškiamas be suinteresuoto asmens kaltės. Šiuo atveju teismas, pritaikęs laikinasias apsaugos priemones, nustato terminą, per kurį turi būti pateiktas ieškinys. Šis terminas negali būti ilgesnis kaip keturiolika dienų. Nepateikus per teismo nustatytą terminą ieškinio, laikinosios apsaugos priemonės panaikinamos. Minėtas prašymas turi būti pateikiamas teismui, kuris pagal teisingumo taisykles nagrinės patį ieškinį.

3. Asmuo, prašantis taikyti laikinasias apsaugos priemones, iki ieškinio padavimo dienos privalo nurodyti teismui, dėl kokių priežasčių ieškinys nebuvo paduotas iš karto, ir pateikti įrodymus, patvirtinančius tam tikrą grėsmę pareiškėjo turtiniams interesams.

4. Nutartyje dėl laikinųjų apsaugos priemonių taikymo nurodoma:

1) nutarties priėmimo laikas ir vieta;

2) teismo, priėmusio nutartį, pavadinimas ir sudėtis;

3) nutarties priėmimo motyvai ir laikinųjų apsaugos priemonių taikymo pagrindas;

4) asmuo, kuriam taikomos laikinosios apsaugos priemonės (fizinio asmens vardas, pavardė, asmens kodas (jeigu žinomas), gyvenamoji vieta; juridinio asmens pavadinimas, buveinės adresas, kodas);

5) asmuo, kurio reikalavimų įvykdymui užtikrinti taikomos laikinosios apsaugos priemonės (fizinio asmens vardas, pavardė, asmens kodas, gyvenamoji vieta; juridinio asmens pavadinimas, buveinės adresas, kodas);

6) taikomos laikinosios apsaugos priemonės apibūdinimas (jeigu laikinoji apsaugos priemonė susijusi su turtu, tai nurodoma turto pavadinimas, kodas (jei turtas registruotas turto registre), trumpas aprašymas, buvimo vieta ir kiti turtą identifikuojantys duomenys);

7) jeigu laikinoji apsaugos priemonė susijusi su turtu, turto savininkas (bendraturčiai) – fizinio asmens vardas, pavardė, asmens kodas, gyvenamoji vieta; juridinio asmens pavadinimas, buveinės adresas, kodas;

8) laikinosios apsaugos priemonės taikymo mastas, įvykdymo būdai, taip pat kalendorine data nustatytas laikinosios apsaugos priemonės taikymo terminas, jeigu jis nustatomas;

9) kiti su taikoma laikinąja apsaugos priemone susiję teisių apribojimai, jeigu jie taikomi;

10) jeigu laikinoji apsaugos priemonė susijusi su turtu, turto saugotojas ar administratorius (fizinio asmens vardas, pavardė, asmens kodas, gyvenamoji vieta; juridinio asmens pavadinimas, buveinės adresas, kodas), jeigu jį skiria teismas;

11) nutarties vykdymo tvarka;

12) nutarties apskundimo tvarka.

4. Jeigu taikoma laikinoji apsaugos priemonė susijusi su turtu, išsamūs turto duomenys nutartyje gali būti nenurodyti, jeigu areštuojamas turto registre neregistruojamas kilnojamasis daiktas arba nutarties priėmimo dieną teismui nėra žinoma, kiek ir kokio turto turi atsakovas. Šiais atvejais surasti ir aprašyti atsakovo turtą pavedama antstoliui.

5. Nutartis dėl laikinųjų apsaugos priemonių taikymo įsigalioja nuo jos priėmimo momento, tačiau per septynias dienas gali būti skundžiama atskiruoju skundu. Apie nutarties priėmimą šio Kodekso nustatyta tvarka yra pranešama asmeniui, kuriam taikoma laikinoji apsaugos priemonė, ir jam išaiškinama atsakomybė už nustatytų apribojimų pažeidimą.

6. Teismas gali pasirašytinai uždrausti atsakovui išvykti iš nuolatinės gyvenamosios vietos be teismo leidimo.

149 straipsnis. Atsakomybė dėl laikinųjų apsaugos priemonių pažeidimo

Jeigu pažeidžiami uždraudimai, nurodyti šio Kodekso 145 straipsnio 1 dalies 6, 7, 8 ir 12 punktuose, kaltiesiems asmenims teismo nutartimi gali būti skiriama iki vieno tūkstančio litų bauda. Be to, ieškovas turi teisę išieškoti iš tų asmenų nuostolius, atsiradusius dėl teismo nutarties dėl laikinųjų apsaugos priemonių neįvykdymo.

150 straipsnis. Laikinųjų apsaugos priemonių galiojimas ir panaikinimas

1. Laikinosios apsaugos priemonės dalyvaujančių byloje ir kitų suinteresuotų asmenų prašymu gali būti panaikintos teismo, kurio žinioje yra byla, nutartimi.

2. Teismas gali panaikinti savo iniciatyva laikinąsias apsaugos priemones:

1) kai to reikalauja viešasis interesas;

2) jeigu asmuo, kuris kreipėsi dėl laikinosios apsaugos priemonės taikymo, per teismo nustatytą terminą nepaduoda ieškinio;

3) jeigu asmuo, kuris šio Kodekso 147 straipsnyje nustatyta tvarka turėjo įmokėti pinigų sumą į banko sąskaitą, neįvykdo šios pareigos per nustatytą terminą.

3. Laikinųjų apsaugos priemonių panaikinimo klausimą teismas išsprendžia rašytinio proceso tvarka.

4. Teismui atmetus ieškinį, laikinosios apsaugos priemonės, kurių buvo imtasi, paliekamos iki teismo sprendimo įsiteisėjimo. Teismas laikinųjų apsaugos priemonių panaikinimo klausimą turi išspręsti sprendimu.

5. Jeigu ieškinys patenkinamas, taikytos laikinosios apsaugos priemonės galioja iki teismo sprendimo įvykdymo.

151 straipsnis. Nutarčių dėl laikinųjų apsaugos priemonių apskundimas

1. Dėl visų pirmosios instancijos teismo nutarčių dėl laikinųjų apsaugos priemonių gali būti duodamas atskirasis skundas. Šio skundo padavimas nesustabdo bylos nagrinėjimo.

2. Jeigu nutartis taikyti laikinąsias apsaugos priemones buvo priimta ir apie tai nepranešta asmeniui, kuris duoda skundą, terminas skundui paduoti skaičiuojamas nuo nutarties nuorašo įteikimo šiam asmeniui dienos.

3. Atskirojo skundo dėl nutarties taikyti laikinąsias apsaugos priemones padavimas nesustabdo nutarties vykdymo.

4. Atskirojo skundo padavimas dėl nutarties panaikinti laikinąsias apsaugos priemones arba jas pakeisti kitomis sustabdo tos nutarties vykdymą.

5. Apeliacinės instancijos teismo nutartys dėl laikinųjų apsaugos priemonių neskundžiamos.

152 straipsnis. Nutarčių dėl laikinųjų apsaugos priemonių įvykdymas

1. Teismo nutartis dėl laikinosios apsaugos priemonės taikymo vykdoma skubiai.
2. Nutartis pakeisti vieną laikinąją apsaugos priemonę kita arba ją panaikinti vykdoma įsiteisėjus šiai nutarčiai.
3. Šiame straipsnyje nurodyta nutartis nedelsiant nusiunčiama antstoliui, viešo registro tvarkytojui arba kitam pareigūnui ar asmeniui, įgaliotam vykdyti nutartis.
4. Šiame skyriuje nurodytas nutartis antstolis vykdo teismo sprendimams vykdyti nustatyta tvarka.

**XII SKYRIUS
TEISMO POSĖDŽIAI**

**PIRMASIS SKIRSNIS
VADOVAVIMAS PROCESUI**

153 straipsnis. Teismo posėdžių formos

1. Teismo posėdžiai vyksta žodinio proceso tvarka, tai yra kviečiant į jį dalyvaujančius byloje asmenis, išskyrus tuos atvejus, kai šis Kodeksas numato kitaip.
2. Šio Kodekso nustatytais atvejais galimas rašytinis procesas. Šiuo atveju į teismo posėdį dalyvaujantys byloje asmenys nekviečiami ir jame nedalyvauja. Apie rašytinį procesą dalyvaujantys byloje asmenys yra informuojami pranešimais, išskyrus atvejus, kai šis Kodeksas nenumato, kad būtų informuojama apie procesinių veiksmų atlikimą.

154 straipsnis. Teismo posėdžių skyrimas ir vieta

1. Jeigu įstatymai nenumato kitaip, teismo posėdį skiria teismas.
2. Teismo posėdžiai vyksta teismo, nagrinėjančio bylą, patalpose.
3. Žodinis bylos nagrinėjimas gali vykti ir ne teismo, nagrinėjančio bylą, patalpose, jeigu kitoje vietoje bylą bus lengviau išnagrinėti arba bus sutaupyta bylinėjimosi išlaidų, palyginti su bylos nagrinėjimu teismo patalpose.

155 straipsnis. Nedalyvavimas teismo posėdyje

1. Laikoma, kad dalyvaujantis byloje asmuo nedalyvavo teismo posėdyje, jeigu jis į teismo posėdį neatvyko, nors apie tai jam buvo tinkamai pranešta.
2. Laikoma, kad dalyvaujantis byloje asmuo nedalyvavo teismo posėdyje, jeigu jis atvyko į teismo posėdį, tačiau jam nesibaigus be teismo leidimo pasišalino.
3. Laikoma, kad dalyvaujantis byloje asmuo nedalyvavo atliekant tam tikrus procesinius veiksmus, jeigu jie turi būti atlikti advokato, o juos atliko pats atstovaujamasis.

156 straipsnis. Bylos nagrinėjimo atidėjimas

1. Atidėti bylos nagrinėjimą teismas turi teisę šio Kodekso numatytais atvejais, taip pat tais atvejais, kai negalima nagrinėti bylos tame teismo posėdyje dėl to, kad neatvyko vertėjas arba kad pareikštas priešieškinis, arba kad būtina išreikalauti naujus įrodymus ar dėl kitų svarbių priežasčių (neatvykimas dėl ligos, atostogos, komandiruotė, kitoks užimtumas, šalies atstovo užimtumas kitose bylose ir kitos panašios priežastys paprastai nelaikomos svarbiomis priežastimis).
2. Teismas, atidėdamas bylos nagrinėjimą, paskiria naujo teismo posėdžio laiką ir apie tai pasirašytinai praneša atvykusiems asmenims. Neatvykusiems ir naujai įtraukiamiems dalyvauti procese asmenims apie naują teismo posėdžio laiką pranešama šio Kodekso nustatyta tvarka.
3. Atidėdamas bylos nagrinėjimą, teismas gali apklausti atvykusius liudytojus, jeigu teismo posėdyje yra dalyvaujantys byloje asmenys arba jeigu jų nėra be svarbių priežasčių. Apklausti liudytojai paprastai iš naujo nebešaukiami, tačiau išimtiniais atvejais teismo nutartimi jie gali būti antrą kartą šaukiami į naują teismo posėdį.

4. Bylos nagrinėjimą atidėjus, byla nagrinėjama iš pradžių. Jeigu dalyvaujantys byloje asmenys neprieštarauja, naujas bylos nagrinėjimas gali būti pradėtas nuo to procesinio veiksmo, kurį atlikus byla buvo atidėta.

157 straipsnis. Bylos nagrinėjimo iš esmės atnaujinimas

1. Jeigu teismas baigiamųjų kalbų metu ar sprendimų priėmimo kambaryje pripažįsta, jog yra reikalinga nustatyti naujas aplinkybes, turinčias reikšmės bylai, arba ištirti naujus įrodymus, jis priima nutartį atnaujinti bylos nagrinėjimą iš esmės. Baigus nagrinėti bylą iš esmės, teismas vėl klauso baigiamųjų kalbų bendra tvarka.

2. Bylos nagrinėjimo iš esmės atnaujinimas galimas ir kitais šio Kodekso nustatytais atvejais.

158 straipsnis. Teismo posėdžio pirmininkas

1. Apylinkės teismo posėdžiui pirmininkauja šio teismo pirmininkas, jo pavaduotojas ar teisėjas. Apygardos teismo, Lietuvos apeliacinio teismo ir Lietuvos Aukščiausiojo Teismo posėdžiams pirmininkauja atitinkamai apygardos teismo, Lietuvos apeliacinio teismo ir Lietuvos Aukščiausiojo Teismo pirmininkas, Civilinių bylų skyriaus pirmininkas ar jų paskirtas kitas teisėjas.

2. Posėdžio pirmininkas pradeda, vadovauja ir baigia teismo posėdį, suteikia proceso dalyviams žodį, taip pat gali atimti šią teisę iš asmenų, kurie nevykdo jo nurodymų.

3. Posėdžio pirmininkas turi rūpintis tinkamu, nepertraukiamu ir kuo greitesniu bylos išnagrinėjimu, išaiškinti šalių, trečiųjų asmenų ir jų atstovų pagal įstatymą teises ir pareigas, išskyrus atvejus, kai jie bylą veda per atstovą, bei šalinti iš nagrinėjimo teisme visa tai, kas nesusiję su nagrinėjama byla. Šioje dalyje nurodytas pareigas taip pat turi kiti teisėjai, jeigu bylą nagrinėja teisėjų kolegija.

159 straipsnis. Posėdžio pirmininko pareiga užtikrinti tinkamą bylos išnagrinėjimą

1. Posėdžio pirmininkas rūpinasi, kad būtų nustatytos išsamios esminės bylos aplinkybės, imasi priemonių šalims sutaikyti. Žodinio bylos nagrinėjimo iš esmės metu posėdžio pirmininkas gali užduoti klausimų dalyvaujantiems byloje asmenims, reikalauti iš jų paaiškinimų, nurodyti jiems aplinkybes, kurias būtina nustatyti bylai teisingai išnagrinėti, pareikalauti iš jų įrodymų, kuriais tos aplinkybės turi būti pagrįstos, arba šio Kodekso nustatyta tvarka rinkti įrodymus savo iniciatyva.

2. Jeigu dalyvaujantis byloje asmuo žodinio bylos nagrinėjimo iš esmės metu nukrypsta nuo parengiamųjų procesinių dokumentų, posėdžio pirmininkas atkreipia į tai šio asmens dėmesį. Byloje esantys procesiniai dokumentai, įteikti šio Kodekso nustatyta tvarka, teismo posėdžio metu neskaitomi, išskyrus atvejus, kai dalyvaujantys byloje asmenys nežino jų turinio arba kai reikalinga tiksliai šį dokumentą cituoti.

160 straipsnis. Posėdžio pirmininko teisės

1. Siekdamas įgyvendinti šio Kodekso 158 ir 159 straipsniuose nurodytas funkcijas, posėdžio pirmininkas pirmosios instancijos teisme turi teisę:

- 1) pripažinti, kad šalis būtinai turi atvykti į teismo posėdį;
 - 2) išreikalauti iš asmenų įrodymus, kurių negali gauti dalyvaujantys byloje asmenys;
 - 3) apklausti dalyvaujančius byloje asmenis, paskirti ekspertą ar iškviesti į teismo posėdį būtinus liudytojus;
 - 4) įpareigoti dalyvaujančius byloje asmenis pateikti teismui įrodymus, kuriuos jie turi ir kuriais remiasi vienas iš jų;
 - 5) šio Kodekso ir kitų įstatymų nustatytais atvejais rinkti įrodymus savo iniciatyva.
2. Šiame straipsnyje nurodytas teises taip pat turi kiti teisėjai, jeigu bylą nagrinėja teisėjų kolegija.

161 straipsnis. Pasiūlymas pasirūpinti atstovavimu

1. Tais atvejais, kai posėdžio pirmininkas mano, jog šalis arba tretysis asmuo be atstovo pagalbos nesugeba (nesugebės) tinkamai ginti savo teisių, jis gali pasiūlyti šiems asmenims

pasirūpinti, kad jiems būtų atstovaujama procese, ir dėl to atidėti bylos nagrinėjimą. Bylos nagrinėjimo metu bylą atidėti šiame straipsnyje nurodytu pagrindu galima tik vieną kartą.

2. Šaliai arba trečiajam asmeniui nepasinaudojus teismo pasiūlymu pasirūpinti atstovavimu, byla nagrinėjama toliau.

162 straipsnis. Priemonės, kurių imamasi prieš teismo posėdžio tvarkos pažeidėjus

1. Asmenį, kuris bylos nagrinėjimo metu pažeidžia teismo posėdžio tvarką, posėdžio pirmininkas teismo vardu įspėja.

2. Jeigu posėdžio pirmininko patvarkymų neklauso dalyvaujantis byloje asmuo, teismo nutartimi jis gali būti pašalinamas iš teismo posėdžių salės atskirų teismo veiksmų laikui arba teismas atideda bylos nagrinėjimą. Asmeniui, kuris buvo pašalintas atskirų veiksmų laikui, grįžus į teismo posėdžių salę, posėdžio pirmininkas supažindina jį su teismo veiksmais, atliktais jo nesant.

3. Jeigu posėdžio pirmininko patvarkymų neklauso liudytojas, ekspertas ar vertėjas, teismo nutartimi jie gali būti pašalinami iš teismo posėdžio salės. Jeigu pašalinamas iš teismo posėdžių salės vertėjas ar ekspertas, vertėju ar ekspertu kviečiamas kitas asmuo.

4. Jeigu tvarką teismo posėdyje pažeidžia ir posėdžio pirmininko patvarkymų neklauso kiti asmenys, jie posėdžio pirmininko patvarkymu gali būti pašalinami iš teismo posėdžio salės.

5. Nutartis apie įspėjimą ar pašalinimą iš teismo posėdžio salės įrašoma į teismo posėdžio protokolą.

6. Asmenims, nurodytiems šio straipsnio 2, 3 ir 4 dalyse, piktybiškai nepaklususiems posėdžio pirmininko patvarkymui arba pažeidusiems tvarką teismo posėdžio metu, teismo nutartimi skiriama iki vieno tūkstančio litų bauda arba areštas iki penkiolikos parų.

7. Jeigu tvarką teismo posėdyje pažeidžia ir posėdžio pirmininko patvarkymų neklauso advokatas, teismas taip pat gali apie tai informuoti Advokatų tarybą.

ANTRASIS SKIRSNIS BYLOS NAGRINĖJIMO SUSTABDYMAS

163 straipsnis. Privalomasis bylos sustabdymas

Teismas privalo sustabdyti bylą šiais atvejais:

1) kai miršta fizinis asmuo arba pasibaigia juridinis asmuo, kuris buvo bylos šalis, jeigu atsižvelgiant į ginčo teisinius santykius yra leidžiamas teisių perėmimas;

2) kai šalis netenka veiksnumo;

3) kai negalima nagrinėti tos bylos tol, kol bus išspręsta kita byla, nagrinėjama civiline, baudžiamąja ar administracine tvarka;

4) kai nagrinėjant bylą, kurioje atsakovui pareikšti turtiniai reikalavimai, paaiškėja, kad tų pačių turtinių reikalavimų patenkinimas yra susijęs su iškeltos baudžiamosios bylos nagrinėjimu;

5) kai nagrinėjant bylą, kurioje atsakovui pareikšti turtiniai reikalavimai, paaiškėja, kad jam iškelta bankroto ar restruktūrizavimo byla;

6) kai nagrinėjant bylą, kurioje komerciniam bankui pareikšti turtiniai reikalavimai, paaiškėja, kad Lietuvos bankas yra paskyręs komerciniam bankui laikinąjį administratorių;

7) kai teismas kreipiasi į Konstitucinį Teismą šio Kodekso 3 straipsnio 3 dalyje nustatyta tvarka ir pagrindais;

8) kai teismas kreipiasi į administracinį teismą šio Kodekso 3 straipsnio 4 dalyje nustatyta tvarka ir pagrindais;

9) kai teismas kreipiasi į kompetentingą Europos Sąjungos teisminę instituciją šio Kodekso 3 straipsnio 5 dalyje nustatyta tvarka ir pagrindais;

10) kitais įstatymų numatytais atvejais.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [IX-1490](#), 2003-04-08, *Žin.*, 2003, Nr. 39-1765 (2003-04-25)

164 straipsnis. Teismo teisė sustabdyti bylą

Teismas gali dalyvaujančių byloje asmenų pareiškimu ar savo iniciatyva sustabdyti bylą šiais atvejais:

1) kai yra paskelbta atsakovo paieška;

2) kai teismas paskiria ekspertizę;

3) kai šalis tarnauja Lietuvos Respublikos krašto apsaugos dalinyje, kuriame paskelbta karinė padėtis;

4) kitais atvejais, kai teismas pripažįsta, jog bylą sustabdyti yra būtina.

165 straipsnis. Teismo nutarčių dėl bylos sustabdymo apskundimas

Dėl teismo nutarties sustabdyti bylą, išskyrus nutartį sustabdyti bylą dėl kreipimosi į Konstitucinį Teismą ar administracinį teismą, gali būti duodamas atskirasis skundas.

166 straipsnis. Bylos sustabdymo terminai ir pasekmės

1. Byla sustabdoma:

1) šio Kodekso 163 straipsnio 1 ir 2 punktuose numatytais atvejais – iki paaiškės mirusio fizinio asmens ar pasibaigusio juridinio asmens teisių perėmėjas ar aplinkybės, dėl kurių teisių perėmimas neįvyko, arba iki bus paskirtas neveiksniam fiziniam asmeniui atstovas pagal įstatymą;

2) šio Kodekso 163 straipsnio 3 punkte numatytu atveju – iki įsiteisės teismo sprendimas, nuosprendis, nutartis ar nutarimas arba iki bus priimtas nutarimas byloje, nagrinėjamoje administracine tvarka;

3) šio Kodekso 163 straipsnio 4 punkte numatytais atvejais – iki bus išnagrinėta baudžiamoji byla arba bus panaikintas laikinasis nuosavybės teisių apribojimas;

4) šio Kodekso 163 straipsnio 6 punkte numatytais atvejais – iki komercinio banko laikinojo administratoriaus įgaliojimų pabaigos;

5) šio Kodekso 164 straipsnio 3 punkte numatytu atveju – iki šalis baigs tarnybą Lietuvos Respublikos krašto apsaugos dalinyje, kuriame paskelbta karinė padėtis;

6) kitais šio Kodekso 163 ir 164 straipsniuose numatytais atvejais – iki bus pašalintos aplinkybės, dėl kurių buvo sustabdyta byla.

2. Šio Kodekso 163 straipsnio 5 punkte numatytu atveju sustabdyta byla perduodama bankroto ar restruktūrizavimo bylą iškėlusiam teismui, o šis ją atnaujina ir prideda prie bankroto ar restruktūrizavimo bylos.

3. Sustabdžius bylos nagrinėjimą, jokie procesiniai veiksmai byloje neatliekami, išskyrus klausimų dėl laikinųjų apsaugos priemonių sprendimą.

167 straipsnis. Bylos atnaujinimas

1. Byla atnaujinama išnykus aplinkybėms, dėl kurių ji buvo sustabdyta, šalių pareiškimu ar teismo iniciatyva.

2. Dėl bylos atnaujinimo priimama teismo nutartis.

3. Atnaujinta byla nagrinėjama pagal šio Kodekso nustatytas bendrąsias taisykles.

TREČIASIS SKIRSNIS TEISMO POSĖDŽIO PROTOKOLAS

168 straipsnis. Privalomumas rašyti protokolą

Kiekviename pirmosios instancijos teismo posėdyje rašomas teismo posėdžio protokolai, išskyrus šiame Kodekse nurodytus atvejus.

169 straipsnis. Protokolo turinys

1. Teismo posėdžio ar atskirame posėdyje atlikto procesinio veiksmo protokole turi atsispindėti visi esminiai bylos nagrinėjimo ar atskiros procesinio veiksmo atlikimo momentai.

2. Protokole nurodoma:

1) teismo posėdžio ar procesinio veiksmo atlikimo data ir vieta;

2) teismo posėdžio ar atskiros procesinio veiksmo atlikimo pradžios laikas ir pabaigos laikas;

3) teismo, nagrinėjančio bylą ar atliekančio atskirąjį procesinį veiksmą, pavadinimas, teismo sudėtis, teismo posėdžio sekretorius, šalių, jų atstovų bei kitų dalyvaujančių byloje asmenų, liudytojų, ekspertų bei vertėjų vardai ir pavardės (pavadinimai);

4) ginčo dalykas;

5) duomenys apie dalyvaujančių byloje asmenų, liudytojų, ekspertų, vertėjų atvykimą į teismo posėdį ir apie jų neatvykimo priežastis;

- 6) teismo išaiškinimas dalyvaujantiems byloje asmenims jų procesinių teisių ir pareigų;
- 7) dalyvaujančių byloje asmenų pareiškimų ir prašymų esmė;
- 8) posėdžio pirmininko patvarkymai ir teismo nutartys, priimtose neišnešant į sprendimų priėmimo kambarį, taip pat jų motyvai;
- 9) dalyvaujančių byloje asmenų paaiškinimų, klausimų, liudytojų parodymų, eksperto paaiškinimų dėl pateiktos išvados, daiktinių ir rašytinių įrodymų apžiūros duomenų, taip pat duomenų apie nuotraukų, vaizdo ar garso įrašo apžiūrėjimo, peržiūrėjimo ar perklausymo santrauka;
- 10) valstybės ar savivaldybių institucijų išvadų santraukos;
- 11) baigiamųjų kalbų esmė;
- 12) informacija apie nutarčių, nutarimų ir sprendimo paskelbimą.

170 straipsnis. Protokolo rašymas ir jo pasirašymas

1. Protokolą rašo teismo posėdžio sekretorius pačiame teismo posėdyje. Posėdžio pirmininkas turi teisę diktuoti protokolo turinį.
2. Surašomas atskiras kiekvieno teismo posėdžio ar atskiro procesinio veiksmo ne posėdyje protokolas.
3. Kiekvienas teismo posėdis gali būti stenografuojamas ar daromas jo garso įrašas. Iššifruota stenograma prilyginama teismo posėdžio protokolui. Garso įrašas pridedamas prie teismo posėdžio protokolo. Apie daromą garso įrašą pažymima protokole (stenogramoje).
4. Dalyvaujantis byloje asmuo turi teisę prašyti, kad į protokolą būtų įrašytos aplinkybės, kurias jis laiko esminėmis bylai. Šis prašymas tenkinamas posėdžio pirmininko pritarimu, o kai byla nagrinėjama kolegialiai, – teisėjų kolegijos pritarimu. Posėdžio pirmininkas turi teisę pasiūlyti šalims pasirašyti jų duotus paaiškinimus, kurie surašyti protokole.
5. Protokolas turi būti baigtas rašyti ar spausdinti ir pasirašytas ne vėliau kaip kitą dieną po teismo posėdžio ar atskiro procesinio veiksmo atlikimo pabaigos.
6. Protokolą pasirašo posėdžio pirmininkas arba pranešėjas ir sekretorius, įrašydami pasirašymo datą. Visi pakeitimai, pataisymai, papildymai turi būti protokole aptarti.

171 straipsnis. Pastabos dėl protokolo

Dalyvaujantys byloje asmenys turi teisę susipažinti su protokolu, teismo posėdžių stenogramomis, garso įrašais ir per tris dienas nuo protokolo pasirašymo dienos gali pareikšti rašytines pastabas dėl protokolo. Pastabose turi būti nurodoma, kas yra neteisingai įrašyta į protokolą, ir siūlymai, kaip turi būti įrašyta.

172 straipsnis. Pastabų dėl protokolo išnagrinėjimas

1. Pastabas dėl protokolo ar stenogramos išnagrinėja teismo posėdžio pirmininkas rašytinio proceso tvarka ir, kai su pastabomis sutinka, rezoliucija patvirtina, kad jos yra teisingos.
2. Jeigu teismo posėdžio pirmininkas nesutinka su pateiktomis pastabomis, tai:
 - 1) jeigu bylą nagrinėjo ar atskirą procesinį veiksmą atliko teisėjų kolegija, pastabas nagrinėja tos pačios kolegijos teisėjai, o išimtiniais atvejais – du tos kolegijos teisėjai, pranešus pastabas pateikusiems asmenims ir išklausius jų nuomonę, jei šie atvyko;
 - 2) jeigu bylą nagrinėjo ar atskirą procesinį veiksmą atliko vienas teisėjas, jis pakviečia pateikusius pastabas asmenis ir išklauso jų nuomonę, jei šie kviešti atvyko.
3. Jeigu teismas atmeta pastabas, turi būti priimta motyvuota nutartis.
4. Visos pastabos dėl protokolo pridedamos prie bylos.
5. Pastabos dėl protokolo turi būti išnagrinėtos per tris dienas nuo jų pateikimo dienos.

KETVIRTASIS SKIRSNIS TEISMO PAVEDIMAI

173 straipsnis. Teismo pavedimai

Prireikus surinkti įrodymus kitame mieste arba rajone, nagrinėjantis bylą teismas paveda atitinkamam teismui atlikti tam tikrus procesinius veiksmus (šalių, trečiųjų asmenų ir liudytojų apklausą, vietos apžiūrą ir kitus).

174 straipsnis. Nutartis dėl teismo pavedimo

1. Nutartis dėl teismo pavedimo gali būti priimama tiek pasirengimo nagrinėti teisme, tiek nagrinėjimo teisme metu.

2. Nutartyje dėl teismo pavedimo turi būti trumpai išdėstoma nagrinėjamos bylos esmė, nurodomos aplinkybės, kurias reikia nustatyti, įrodymai, kuriuos turi surinkti pavedimą vykdančias teismas. Nutartyje taip pat gali būti išdėstomi klausimai, kurie turi būti pateikiami liudytojui. Ši nutartis yra privaloma teismui, kuriam ji adresuojama, ir turi būti įvykdyta ne vėliau kaip per trisdešimt dienų nuo pavedimo gavimo.

175 straipsnis. Teismo pavedimo įvykdymo tvarka

1. Teismo pavedimas įvykdomas teismo posėdyje pagal šio Kodekso taisykles. Dalyvaujantiems byloje asmenims pranešama apie posėdžio vietą ir laiką, tačiau jų neatvykimas nekliudo įvykdyti pavedimą.

2. Protokolai ir visa vykdančiam pavedimą surinkta medžiaga iš karto nusiunčiama nagrinėjančiam bylą teismui.

3. Jeigu liudytojai, kurie davė parodymus pavedimą vykdančiam teismui, atvyksta į bylą nagrinėjančią teismą, jie gali būti teismo apklausiami bendra tvarka.

II DALIS

PROCESAS PIRMOSIOS INSTANCIJOS TEISME

XIII SKYRIUS

ĮRODYMAI

PIRMASIS SKIRSNIS BENDROSIOS NUOSTATOS

176 straipsnis. Įrodinėjimas

1. Įrodinėjimo tikslas – teismo įsitikinimas, pagrįstas byloje esančių įrodymų tyrimu ir įvertinimu, kad tam tikros aplinkybės, susijusios su ginčo dalyku, egzistuoja arba neegzistuoja.

2. Įrodinėjimo procesas vyksta šio Kodekso nustatyta tvarka.

177 straipsnis. Įrodymai

1. Įrodymai civilinėje byloje – bet kokie faktiniai duomenys, kuriais remdamasis teismas įstatymų nustatyta tvarka konstatuoja, kad yra aplinkybių, pagrindžiančių šalių reikalavimus bei atsikirtimus, ir kitokių aplinkybių, turinčių reikšmės bylai teisingai išspręsti, arba kad jų nėra.

2. Tie duomenys nustatomi šiomis priemonėmis: šalių ir trečiųjų asmenų (tiesiogiai ar per atstovus) paaiškinimais, liudytojų parodymais, rašytiniais įrodymais, daiktiniais įrodymais, apžiūrų protokolais ir ekspertų išvadomis.

3. Įrodinėjimo priemonėmis taip pat gali būti nuotraukos, vaizdo bei garso įrašai, padaryti nepažeidžiant įstatymų.

4. Bylos aplinkybės, kurios pagal įstatymus turi būti patvirtintos tam tikromis įrodinėjimo priemonėmis, negali būti patvirtinamos jokiais kitomis įrodinėjimo priemonėmis.

5. Faktiniai duomenys, sudarantys valstybės ar tarnybos paslaptį, negali būti įrodymais civilinėje byloje, iki jie bus išslaptinti įstatymų nustatyta tvarka.

178 straipsnis. Įrodinėjimo pareiga

Šalys turi įrodyti aplinkybes, kuriomis grindžia savo reikalavimus bei atsikirtimus, išskyrus atvejus, kai yra remiamasi aplinkybėmis, kurių šio Kodekso nustatyta tvarka nereikia įrodinėti.

179 straipsnis. Teismo veiksmai įrodinėjimo procese

1. Įrodymus pateikia šalys ir kiti dalyvaujantys byloje asmenys. Jeigu pateiktų įrodymų neužtenka, teismas gali pasiūlyti šalims ar kitiems byloje dalyvaujantiems asmenims pateikti papildomus įrodymus ir nustato terminą jiems pateikti.

2. Teismas turi teisę rinkti įrodymus savo iniciatyva tik šio Kodekso ir kitų įstatymų nustatytais atvejais.

180 straipsnis. Įrodymų ryšys su byla

Teismas priima nagrinėti tik tuos įrodymus, kurie patvirtina arba paneigia turinčias reikšmės bylai aplinkybes.

181 straipsnis. Atsisakymas priimti įrodymą

1. Atsisakymas priimti byloje dalyvaujančio asmens nustatyta tvarka pateiktą įrodymą turi būti motyvuojamas.

2. Teismas turi teisę atsisakyti priimti įrodymus, jeigu šie įrodymai galėjo būti pateikti anksčiau, o jų vėlesnis pateikimas užvilkins bylos nagrinėjimą.

182 straipsnis. Atleidimas nuo įrodinėjimo

Nereikia įrodinėti aplinkybių:

- 1) teismo pripažintų visiems žinomomis;
- 2) nustatytų įsiteisėjusiu teismo sprendimu kitoje civilinėje ar administracinėje byloje, kurioje dalyvavo tie patys asmenys, išskyrus atvejus, kai teismo sprendimas sukelia teises pasekmes ir nedalyvaujantiems byloje asmenims (prejudiciniai faktai);
- 3) asmens nusikalstamų veiksmų pasekmių, nustatytų įsiteisėjusiu teismo nuosprendžiu baudžiamojoje byloje (prejudiciniai faktai);
- 4) preziumuojamų pagal įstatymus ir nepaneigtų bendra tvarka;
- 5) kurios grindžiamos šalių pripažintais faktais (šio Kodekso 187 straipsnis).

183 straipsnis. Įrodymų tyrimas

1. Įrodymų tyrimą nagrinėjimo teisme metu vykdo bylą nagrinėjantis teismas šio Kodekso nustatyta tvarka. Įrodymų tyrimo tvarką nustato bylą nagrinėjantis teismas, atsižvelgdamas į dalyvaujančių byloje asmenų nuomonę.

2. Visus pasiūlymus dėl įrodymų tyrimo tvarkos dalyvaujantys byloje asmenys pateikia raštu arba žodžiu nagrinėjimo teisme metu. Įstatymų numatytais atvejais įrodymai gali būti tiriami dalyvaujantiems byloje asmenims nedalyvaujant.

3. Įrodymai tiriami laikantis betarpiškumo, žodiškumo ir bylos nagrinėjimo koncentruotumo principų. Išimtys gali būti nustatytos tik šiame Kodekse.

184 straipsnis. Pareiškimas apie įrodymo suklastojimą

1. Jeigu pareiškama, kad įrodymas yra suklastotas, tai pateikęs šį įrodymą asmuo gali prašyti teismą nelaikyti įrodymo įrodinėjimo priemone ir išspręsti bylą remiantis kitais įrodymais. Jei tokio prašymo nėra, teismas gali įpareigoti pareiškusį apie įrodymo suklastojimą asmenį pateikti suklastojimo įrodymus. Tokiam pareiškimui patikrinti teismas taip pat gali skirti ekspertizę arba išreikalausiti kitokius įrodymus.

2. Jeigu teismas padaro išvadą, kad įrodymas yra suklastotas, jis nepripažįsta jo įrodymu ir reikiamaiais atvejais apie suklastojimo faktą praneša prokurorui.

185 straipsnis. Įrodymų įvertinimas

1. Teismas įvertina byloje esančius įrodymus pagal vidinį savo įsitikinimą, pagrįstą visapusišku ir objektyviu aplinkybių, kurios buvo įrodinėjamos proceso metu, išnagrinėjimu, vadovaudamasis įstatymais.

2. Jokie įrodymai teismui neturi iš anksto nustatytos galios, išskyrus šiame Kodekse numatytas išimtis.

ANTRASIS SKIRSNIS ŠALIŲ IR TREČIŲJŲ ASMENŲ PAAIŠKINIMAI

186 straipsnis. Šalių ir trečiųjų asmenų paaiškinimai

1. Apklausos metu teismas išsiaiškina šaliai ar trečiajam asmeniui žinomas aplinkybes, turinčias reikšmės bylai.

2. Šalys ir tretieji asmenys, davę priesaiką byloje, turi teisę duoti paaiškinimus apie turinčias reikšmės bylai aplinkybes raštu.

3. Tuo atveju, jeigu šalis ar tretysis asmuo dėl svarbių priežasčių negali atvykti į teismą, teismas gali pareikalauti rašytinio paaiškinimo arba išimtiniais atvejais šį asmenį išklausti jo buvimo vietoje.

4. Šalių ir trečiųjų asmenų paaiškinimai apie jiems žinomas aplinkybes, turinčias reikšmės bylai, turi būti patikrinami ir įvertinami teismo. Šalių ir trečiųjų asmenų paaiškinimai, gauti teismo pavedimo vykdymo bei įrodymų užtikrinimo tvarka, balsu perskaitomi teismo posėdyje, jeigu dalyvaujantys byloje asmenys to pageidauja.

5. Šalies apklausai prilyginama atstovo, vieno iš bendrininkų (procesinio bendrininkavimo atveju) bei tikrojo ūkinės bendrijos nario arba individualios (personalinės) įmonės savininko, kai šalimi byloje yra ūkinė bendrija arba individuali (personalinė) įmonė, apklausa. Trečiojo asmens apklausai prilyginama atstovo bei tikrojo ūkinės bendrijos nario arba individualios (personalinės) įmonės savininko, kai trečiuoju asmeniu byloje yra ūkinė bendrija arba individuali (personalinė) įmonė, apklausa.

6. Prieš vykdant šalies ar trečiojo asmens apklausą, šalis ir tretysis asmuo prisiekia padėjęs ranką ant Lietuvos Respublikos Konstitucijos: „Aš, (vardas, pavardė), garbingai ir sąžiningai pasižadu sakyti byloje tiesą“. Prisiekusi šalis ar tretysis asmuo pasirašo priesaikos tekstą. Už priesaikos sulaužymą teismas šaliai ar trečiajam asmeniui turi teisę skirti iki vieno tūkstančio litų baudą.

187 straipsnis. Faktų pripažinimas

1. Šalis turi teisę pripažinti faktus, kuriais kita proceso šalis grindžia savo reikalavimą ar atsikirtimą.

2. Teismas gali laikyti pripažintą faktą nustatytu, jeigu įsitikina, kad pripažinimas atitinka bylos aplinkybes ir nėra šalies pareikštas dėl apgaulės, smurto, grasinimo, suklydimo ar siekiant nusišlėpti tiesą.

188 straipsnis. Teisė atsisakyti apklausos

Šalis ir tretysis asmuo turi teisę atsisakyti apklausos ar atsakymų į tam tikrus pateiktus klausimus, jeigu tai reikštų parodymus prieš save, savo šeimos narius ar artimuosius giminaičius.

TREČIASIS SKIRSNIS LIUDYTOJŲ PARODYMAI

189 straipsnis. Liudytojas

1. Liudytoju gali būti kiekvienas asmuo, nesvarbu, koks jo amžius ir giminystės ryšiai su byloje dalyvaujančiais asmenimis, kuriam gali būti žinomos kokios nors aplinkybės, turinčios ryšį su byla.

2. Negali būti apklausiami kaip liudytojai:

1) atstovai civilinėje byloje ar gynėjai baudžiamojoje byloje – apie aplinkybes, kurias jie sužinojo, kai jie ėjo atstovo ar gynėjo pareigas;

2) asmenys, kurie dėl fizinių ar psichinių trūkumų nesugeba teisingai suvokti turinčių reikšmės bylai aplinkybių arba duoti apie jas teisingų parodymų;

3) dvasininkai – apie aplinkybes, kurias jie sužinojo tikinčiojo išpažinties metu;

4) medikai – apie aplinkybes, sudarančias jų profesinę paslaptį;

5) kiti įstatymų nustatyti asmenys.

190 straipsnis. Prašymas šaukti liudytoją

Dalyvaujantis byloje asmuo, prašantis šaukti liudytoją, privalo nurodyti jo vardą, pavardę, gyvenamąją ar darbo vietą ir tas turinčias reikšmės bylai aplinkybes, kurias šis liudytojas gali patvirtinti. Prašymą šaukti liudytoją pateikęs dalyvaujantis byloje asmuo šio Kodekso nustatyta tvarka apmoka visas liudytojo turėtas išlaidas.

191 straipsnis. Liudytojo teisės ir pareigos

1. Šaukiamas liudytoju asmuo privalo atvykti į teismą ir duoti teisingus parodymus. Už liudytojo pareigų nevykdymą šaukiamas liudytoju asmuo atsako įstatymų nustatyta tvarka.

2. Atsisakyti duoti parodymus leidžiama, jeigu liudytojo parodymai reikštų parodymus prieš save, savo šeimos narius arba artimuosius giminaičius.

192 straipsnis. Liudytojo apklausos tvarka

1. Kiekvienas liudytojas šaukiamas į teismo posėdžio salę ir apklausiamas atskirai. Neapklausti liudytojai negali būti teismo posėdžio salėje bylos nagrinėjimo metu. Apklaustas liudytojas lieka salėje iki bylos nagrinėjimo pabaigos. Apklaustų liudytojų prašymu teismas, išklauses dalyvaujančių byloje asmenų nuomonę, gali leisti jiems išeiti iš teismo posėdžio salės.

2. Liudytojas gali būti teismo apklausiamas savo buvimo vietoje, jeigu jis teismo šaukiamas dėl ligos, senatvės, invalidumo ar kitų teismo pripažintų svarbiomis priežastčių negali atvykti, o dalyvaujantis byloje asmuo, kurio iniciatyva liudytojas yra kviečiamas, negali užtikrinti jo atvykimo.

3. Teismas nustato liudytojo asmens tapatybę, išaiškina liudytojo teises ir pareigas bei atsakomybę už priesaikos sulaužymą ir kitų liudytojo pareigų nevykdymą ar netinkamą vykdymą.

4. Prieš duodamas parodymus liudytojas žodžiu prisiekia padėjęs ranką ant Lietuvos Respublikos Konstitucijos: „Aš, (vardas, pavardė), garbingai ir sąžiningai pasižadu sakyti byloje tiesą, nieko nenuslėpdamas, nepridėdamas ir nepakeisdamas“. Prisiekęs liudytojas pasirašo priesaikos tekstą. Liudytojo pasirašytas priesaikos tekstas pridedamas prie teismo posėdžio protokolo.

5. Išsiaiškinęs liudytojo santykius su šalimis, trečiaisiais asmenimis bei kitas aplinkybes, turinčias reikšmės liudytojo parodymams įvertinti (liudytojo išsilavinimą, veiklos sritį ar kt.), teismas pasiūlo liudytojui teisingai pasakyti teismui viską, ką jis žino byloje, ir vengti pateikti informaciją, kurios šaltinio jis negali nurodyti.

6. Išklausius liudytojo parodymų, jam gali būti užduodama klausimų. Pirmasis liudytoją apklausia asmuo, kurio prašymu liudytojas buvo šaukiamas, ir jo atstovas, o vėliau – kiti dalyvaujantys byloje asmenys. Liudytojui, šauktam teismo iniciatyva, pirmasis pateikia klausimus ieškovas. Teisėjas šalina menamus ir tokius klausimus, kurie neturi ryšio su byla. Teisėjas turi teisę klausti bet kuriuo liudytojo apklausos momentu.

7. Prireikus teismas gali dalyvaujančio byloje asmens pareiškimu ar savo iniciatyva pakartotinai apklausti liudytoją tame pačiame posėdyje, apklaustą liudytoją iškviesti į to paties teismo kitą posėdį, taip pat suvesti liudytojus į akistatą.

193 straipsnis. Liudytojo naudojimasis užrašais

Liudytojas, duodamas parodymus, gali naudotis užrašais, jeigu jo parodymai susiję su skaičiais ar kitais duomenimis, kuriuos sunku atsiminti. Šie užrašai teisėjo pareikalavimu turi būti pateikiami teismui ir dalyvaujantiems byloje asmenims. Teismas gali pridėti juos prie bylos.

194 straipsnis. Nepilnamečio liudytojo apklausa

1. Apklausiant nepilnametį liudytoją, jaunesnį kaip šešiolikos metų, o teismo nuožiūra – jaunesnį kaip aštuoniolikos metų, šaukiami dalyvauti liudytojo atstovai pagal įstatymus, taip pat gali būti šaukiamas dalyvauti pedagogas arba valstybinės vaiko teisių apsaugos institucijos atstovas. Teismui leidus, šie asmenys gali užduoti liudytojui klausimų.

2. Liudytojui, jaunesniam kaip šešiolikos metų, posėdžio pirmininkas išaiškina jo pareigą teisingai papasakoti viską, ką jis žino byloje, bet toks liudytojas neprisiečia šio Kodekso 192 straipsnio 4 dalyje nustatyta tvarka.

3. Išimtiniais atvejais, kada tai reikalinga tiesai nustatyti ar siekiant nepakenkti nepilnamečio interesams, nepilnamečio liudytojo apklausos laikui teismo nutartimi gali būti pašalinamas iš teismo posėdžio salės kuris nors dalyvaujantis byloje asmuo. Tam asmeniui grįžus į teismo posėdžio salę, jam turi būti išdėstomas nepilnamečio liudytojo parodymų turinys ir suteikiama galimybė užduoti šiam liudytojui klausimų.

4. Liudytojas, jaunesnis kaip šešiolikos metų, po jo apklausos turi išeiti iš teismo posėdžio salės, išskyrus tuos atvejus, kai teismas pripažįsta, jog yra reikalinga, kad liudytojas liktų teismo posėdžio salėje.

195 straipsnis. Liudytojai, apklausti teismo pavedimo vykdymo ar įrodymų užtikrinimo tvarka

Liudytojų, apklaustų teismo pavedimo vykdymo ar įrodymų užtikrinimo tvarka, parodymai balsu perskaitomi teismo posėdyje, jeigu dalyvaujantys byloje asmenys to pageidauja. Jei šie liudytojai atvyksta į teismo posėdį, teismas gali apklausti juos bendra tvarka.

196 straipsnis. Atleidimas nuo apklausos

Jeigu bylos aplinkybės, kurioms nustatyti buvo šaukiami liudytojai, yra pakankamai nustatytos, tai dalyvaujančių byloje asmenų sutikimu teismas savo nutartimi gali atleisti nuo apklausos atvykusius liudytojus ar kai kuriuos iš jų.

KETVIRTASIS SKIRSNIS RAŠYTINIAI ĮRODYMAI

197 straipsnis. Rašytiniai įrodymai

1. Rašytiniai įrodymai – tai dokumentai, dalykinio ir asmeninio susirašinėjimo medžiaga, kitokie raštai, kuriuose yra duomenų apie aplinkybes, turinčias reikšmės bylai. Rašytiniai įrodymai skirstomi į oficialius ir privačius.

2. Dokumentai, išduoti valstybės ir savivaldybių institucijų, patvirtinti kitų valstybės įgaliotų asmenų neviršijant jiems nustatytos kompetencijos bei laikantis atitinkamiems dokumentams keliamų formos reikalavimų, laikomi oficialiaisiais rašytiniais įrodymais ir turi didesnę įrodomąją galią. Aplinkybės, nurodytos oficialiuose rašytiniuose įrodymuose, laikomos visiškai įrodytomis, iki jos bus paneigtos kitais byloje esančiais, išskyrus liudytojų parodymus, įrodymais. Draudimas panaudoti liudytojų parodymus netaikomas, jeigu tai prieštarautų sąžiningumo, teisingumo ir protingumo principams. Oficialiųjų rašytinių įrodymų įrodomoji galia įstatymais gali būti suteikta ir kitiems dokumentams.

198 straipsnis. Rašytinių įrodymų pateikimas

1. Rašytiniai įrodymai gali būti pateikiami dalyvaujančių byloje asmenų arba šio Kodekso nustatyta tvarka išreikalaujami teismo.

2. Rašytiniai įrodymai pateikiami šio Kodekso 114 straipsnyje nustatytos formos. Dokumento rašytinei formai prilyginami dalyvaujančių byloje asmenų pasirašyti dokumentai, įstatymų ir kitų teisės aktų nustatyta tvarka perduoti telekomunikacijų galiniais įrenginiais. Jeigu rašytinis įrodymas surašytas ne valstybine kalba, kartu pateikiamas nustatyta tvarka patvirtintas jo vertimas.

3. Byloje esantys dokumentų originalai juos pateikusių asmenų prašymu gali būti grąžinami. Tuo atveju byloje turi būti paliekami šio Kodekso nustatyta tvarka patvirtinti grąžinamų dokumentų nuorašai.

199 straipsnis. Rašytinių įrodymų išreikalavimas

1. Asmuo, prašantis teismą išreikalauti kokį nors rašytinį įrodymą iš dalyvaujančių byloje ar kitų asmenų, turi nurodyti:

- 1) rašytinį įrodymą, kurio reikalaujama;
- 2) pagrindą, kuriuo remiantis manoma, kad šį rašytinį įrodymą turi tas asmuo;
- 3) aplinkybes, kurias rašytinis įrodymas gali pagrįsti.

2. Rašytiniai įrodymai, kurių teismas reikalauja iš fizinių asmenų ar juridinių asmenų, siunčiami teismo nustatytu terminu tiesiogiai teismui.

3. Šio Kodekso 189 straipsnio 2 dalyje nurodyti asmenys neprivalo pateikti rašytinių įrodymų, jeigu juos pateikus būtų atskleistos aplinkybės, dėl kurių jie negali būti apklausiami kaip liudytojai. Jeigu minėtos aplinkybės sudaro tik rašytinio įrodymo dalį, susipažinimui turi būti pateiktas reikiamai patvirtintas rašytinio įrodymo išrašas, neįtraukiant tų aplinkybių aptariančių dalių. Asmuo neprivalo pateikti rašytinių įrodymų taip pat šio Kodekso 188 straipsnyje bei 191 straipsnio 2 dalyje nurodytais atvejais.

4. Teismas taip pat gali asmeniui, kuris prašo išreikalauti rašytinį įrodymą, duoti liudijimą apie teisę gauti tą įrodymą, kad jis būtų pateiktas teismui.

5. Fiziniai asmenys ar juridiniai asmenys, neturėdami galimybės pateikti reikalaujamą rašytinį įrodymą arba negalėdami jo pateikti per teismo nustatytą terminą, privalo pranešti apie tai teismui ir kartu nurodyti to priežastis.

6. Jeigu per nustatytą terminą teismo reikalavimas pateikti rašytinį įrodymą neįvykdytas ir nepranešta teismui apie tai, kad negalima jo pateikti dėl svarbių priežasčių arba nurodytas priežastis teismas pripažino nesvarbiomis, kaltiems asmenims gali būti skiriama iki vieno tūkstančio litų bauda. Baudos paskyrimas neatleidžia atitinkamų asmenų nuo pareigos pateikti teismo reikalaujamą rašytinį įrodymą.

7. Jeigu pateikti teismui dokumentus yra sunku, pavyzdžiui, dėl to, kad jų yra daug, arba dėl to, kad tik dalis iš jų turi bylai reikšmės, teismas gali pareikalauti pateikti reikiamai patvirtintus rašytinių įrodymų išrašus arba apžiūrėti ir ištirti šiuos įrodymus toje vietoje, kur jie laikomi.

200 straipsnis. Rašytinių įrodymų tyrimas

1. Rašytiniai įrodymai balsu perskaitomi teismo posėdyje ir pateikiami susipažinti dalyvaujantiems byloje asmenims, išskyrus atvejus, kai jie su šiais įrodymais susipažino iki teismo posėdžio pradžios, o reikiamais atvejais – taip pat ekspertams ir liudytojams.

2. Apžiūrėtų teismo posėdyje rašytinių įrodymų turinys reikiamais atvejais įrašomas į teismo posėdžio protokolą. Po to šie rašytiniai įrodymai, atsižvelgiant į dalyvaujančių byloje asmenų nuomonę, gali būti grąžinami juos pateikusiems asmenims. Tuo atveju byloje turi būti paliekami teisėjo patvirtinti rašytinių įrodymų nuorašai.

3. Rašytinius įrodymus balsu perskaičius ir su jais susipažinus, dalyvaujantys byloje asmenys gali pateikti paaiškinimus.

201 straipsnis. Asmeninio susirašinėjimo ir kitokio susižinojimo duomenų paskelbimas

Asmeninis susirašinėjimas ir kitokie asmeninio susižinojimo duomenys viešame teismo posėdyje gali būti paskelbti tik sutikus visiems asmenims, kurių susižinojimas tai yra. Priešingu atveju tokio susižinojimo duomenys, turintys reikšmę bylos išsprendimui, paskelbiami ir ištiriami uždareame teismo posėdyje.

202 straipsnis. Rašytinių įrodymų su trūkumais įrodomoji galia

Jeigu teismui pateiktuose rašytiniuose įrodymuose yra taisyčių ar kitų išorinių trūkumų, taip pat jeigu pateikiamos tik rašytinių įrodymų kopijos dėl to, kad jų originalai nėra išlikę, apie šių įrodymų įrodomąją galią sprendžia bylą nagrinėjantis teismas.

203 straipsnis. Teismo abejonė oficialaus rašytinio įrodymo tikrumu

Jeigu bylą nagrinėjančiam teismui kyla abejonių dėl pateikto oficialaus rašytinio įrodymo tikrumo, jis turi teisę dalyvaujančio byloje asmens prašymu arba savo iniciatyva pareikalauti iš dokumentą išdavusio asmens paaiškinimų, taip pat palyginti pateiktą dokumentą su kitais to asmens išduotais ar sudarytais ir patvirtintais dokumentais.

PENKTASIS SKIRSNIS DAIKTINIAI ĮRODYMAI

204 straipsnis. Daiktiniai įrodymai

Daiktiniai įrodymai – tai daiktai, kurie savo ypatingomis savybėmis arba pačiu savo buvimu gali būti priemonė turinčioms bylai reikšmės aplinkybėms nustatyti.

205 straipsnis. Asmens, prašančio išreikalauti daiktinį įrodymą, pareigos

Asmuo, prašantis teismą išreikalauti kokį nors daiktą kaip įrodymą, turi tą daiktą aprašyti, nurodyti pagrindą, kuriuo remiantis manoma, kad tą daiktą turi tas asmuo, priežastis, dėl kurių pats negali jo pateikti, ir aplinkybes, kurios gali būti nustatytos padedant šiam daiktiniam įrodymui.

206 straipsnis. Daiktinių įrodymų išreikalavimo ir pateikimo tvarka

1. Daiktiniai įrodymai, kurių teismas reikalauja iš fizinių asmenų ar juridinių asmenų, pateikiami per teismo nustatytą terminą tiesiogiai teismui.

2. Teismas gali duoti prašančiam išreikalausiti daiktinį įrodymą asmeniui liudijimą, patvirtinantį teisę gauti tą įrodymą, kad įrodymas būtų pateiktas teismui.

3. Fiziniai asmenys ar juridiniai asmenys, neturėdami galimybės pateikti reikalaujamą daiktą arba negalėdami jo pateikti per teismo nustatytą terminą, privalo pranešti apie tai teismui nurodydami priežastis.

207 straipsnis. Daiktinių įrodymų nepateikimo pasekmės

Jeigu dėl priežasčių, kurias teismas pripažįsta nesvarbiomis, per nustatytą terminą neįvykdytas teismo reikalavimas pateikti daiktinį įrodymą ir nepranešta teismui apie tai, kad jo negalima pateikti, kaltiems asmenims gali būti skiriama iki vieno tūkstančio litų bauda. Baudos paskyrimas neatleidžia nuo pareigos pateikti teismo reikalaujamą daiktą.

208 straipsnis. Daiktinių įrodymų laikymo tvarka

1. Daiktiniai įrodymai laikomi byloje arba pagal specialų aprašą perduodami į teismo daiktinių įrodymų saugojimo kamerą.

2. Atskirais atvejais daiktiniai įrodymai, teismui juos apžiūrėjus ir ištyrus, gali būti iki bylos baigimo grąžinami tiems asmenims, iš kurių jie buvo gauti, jeigu šie asmenys to prašo ir jeigu galima tokį prašymą patenkinti be žalos bylos išnagrinėjimui.

3. Daiktiniai įrodymai, kurių negalima atgabenti į teismą, saugomi jų buvimo vietoje. Tokiu atveju turi būti atliekama apžiūra šio Kodekso 210 straipsnio nustatyta tvarka.

4. Teismas imasi priemonių, kad daiktiniai įrodymai būtų išsaugoti nepasikeitę. Su daiktinių įrodymų saugojimu susijusios išlaidos tenka šių įrodymų saugojimu suinteresuotam asmeniui.

209 straipsnis. Daiktinių įrodymų tyrimas

1. Daiktinius įrodymus apžiūri teismas. Jie taip pat parodomi dalyvaujantiems byloje asmenims, o reikiamais atvejais – ekspertams ir liudytojams.

2. Asmenys, kuriems parodyti daiktiniai įrodymai, gali atkreipti teismo dėmesį į kurias nors aplinkybes, susijusias su apžiūra. Jų pareiškimai įrašomi į teismo posėdžio protokolą.

ŠEŠTASIS SKIRSNIS APŽIŪROS PROTOKOLAS

210 straipsnis. Apžiūros protokolai

1. Jeigu tai reikalinga bylos aplinkybėms ištirti, teismas savo iniciatyva ar dalyvaujančių byloje asmenų prašymu gali paskirti daiktinių ir rašytinių įrodymų apžiūrą jų buvimo vietoje arba vietos apžiūrą. Dėl apžiūros atlikimo teismas priima nutartį.

2. Apžiūrą atlieka visos sudėties teismas, dalyvaujantiems byloje asmenims pranešus apie apžiūros laiką ir vietą (išskyrus atvejus, kai apžiūra atliekama to paties teismo posėdžio, apie kurį dalyvaujantiems byloje asmenims yra pranešta, metu), o reikiamais atvejais – šaukiant liudytojus ir ekspertus. Asmens, kuriam pranešta apie apžiūrą, neatvykimas nekliudo atlikti apžiūros.

3. Apžiūros metu dalyvaujantiems byloje asmenims, liudytojams ar ekspertams gali būti užduodama klausimų. Šie asmenys turi teisę atkreipti teismo dėmesį į visa tai, kas, jų nuomone, gali padėti nustatyti bylos aplinkybes.

4. Apie apžiūros metu atliktus veiksmus ir jos rezultatus surašomas protokolai, kurį pasirašo visos sudėties teismas ir kiti dalyvavę apžiūroje asmenys. Prie protokolo pridedami visi darant apžiūrą sudaryti ir patikrinti planai, brėžiniai, nuotraukos ir kiti dokumentai kartu su jų aprašu.

5. Prireikus apžiūrą pagal teismo pavedimą gali atlikti ne bylą nagrinėjantis, o kitas teismas.

211 straipsnis. Greitai gendančių daiktų apžiūra

Produktus ir kitus greitai gendančius daiktus teismas nedelsdamas apžiūri. Po apžiūros šie produktai ir daiktai grąžinami tiems asmenims, iš kurių jie buvo gauti.

SEPTINTASIS SKIRSNIS EKSPERTO IŠVADA

212 straipsnis. Ekspertizės atlikimas ir ekspertų skyrimas

1. Išsiaiškinti nagrinėjant bylą kylančius klausimus, reikalaujančius specialių mokslo, medicinos, meno, technikos ar amato žinių, teismas gali skirti ekspertizę ir, atsižvelgdamas į dalyvaujančių byloje asmenų nuomonę, paskirti ekspertą arba pavesti atlikti ekspertizę kompetentingai ekspertizės įstaigai. Prireikus gali būti skiriami keli ekspertai ar ekspertų komisija.

2. Ekspertu gali būti skiriamas asmuo, turintis reikiamą kvalifikaciją išvadai duoti.

3. Civiliniame kodekse numatytais atvejais gali būti nustatyta kitokia ekspertų skyrimo ir ekspertizės atlikimo tvarka.

213 straipsnis. Klausimai ekspertui

Kiekvienas dalyvaujantis byloje asmuo turi teisę pateikti teismui klausimus, kuriais pageidauja gauti eksperto išvadą. Klausimus, kuriais reikalaujama eksperto išvados, galutinai nustato teismas nutartimi. Klausimų, kuriuos pasiūlė dalyvaujantis byloje asmuo, atmetimą teismas privalo motyvuoti.

214 straipsnis. Eksperto pareigos ir teisės

1. Paskirtas ekspertu asmuo teismo šaukiamas privalo atvykti ir duoti objektyvią išvadą jam pateiktais klausimais.

2. Ekspertas turi teisę susipažinti su bylos medžiaga, dalyvauti, kai teismas nagrinėja bylą, pateikti šalims, tretiesiems asmenims ar liudytojams klausimų, prašyti teismą pateikti jam papildomą medžiagą, jeigu tai reikalinga išvadai duoti.

3. Ekspertas turi teisę atsisakyti duoti išvadą, jeigu jis mano, kad pateikta jam medžiaga yra nepakankama išvadai duoti arba kad jam pateiktas klausimas viršija jo kvalifikaciją ar kompetenciją.

215 straipsnis. Eksperto atsakomybė

1. Už neatvykimą, kai teismas šaukia, ar už atsisakymą duoti išvadą dėl priežasčių, kurias teismas pripažino nesvarbiomis, ekspertui gali būti skiriama iki vieno tūkstančio litų bauda.

2. Už melagingos išvados davimą ekspertas atsako Baudžiamojo kodekso nustatyta tvarka.

3. Už duotos priesaikos sulaužymą ar nepagrįstą atsisakymą atlikti ekspertizę ekspertas atsako įstatymų nustatyta tvarka.

216 straipsnis. Eksperto išvada

1. Eksperto išvada pateikiama ir išdėstoma raštu ekspertizės akte. Ekspertizės akte turi būti smulkiai aprašomi atlikti tyrimai, jų pagrindų padarytos išvados ir pagrįsti atsakymai į teismo iškeltus klausimus.

2. Jeigu atlikdamas ekspertizę ekspertas nustato turinčių reikšmės bylai aplinkybių, dėl kurių jam klausimų pateikta nebuvo, jis turi teisę duoti savo išvadą ir dėl šių aplinkybių.

3. Jeigu byloje paskirti keli ekspertai, jie prieš duodami išvadą tarpusavyje pasitaria. Kai ekspertų nuomonės sutampa, visi ekspertai pasirašo bendrą išvadą. Ekspertai, kurie nesutinka su kitais ekspertais, parašo savo išvadą atskirai.

217 straipsnis. Eksperto apklausa

1. Eksperto išvada balsu perskaitoma teismo posėdyje. Prieš perskaitant eksperto išvadą, ekspertizę atlikęs teismo posėdyje dalyvaujantis ekspertas (ekspertai) prisiekia, padėjęs (padėję) ranką ant Lietuvos Respublikos Konstitucijos: „Aš, (vardas, pavardė), garbingai prisiekiu, kad sąžiningai vykdysiu savo pareigą remiantis visomis turimomis žiniomis pateikti objektyvią ir pagrįstą išvadą byloje“. Jeigu ekspertizė atliekama ne teismo posėdžio metu, eksperto pasirašytas priesaikos tekstas yra ekspertizės akto sudėtinė dalis.

2. Teismas turi teisę pasiūlyti ekspertui, kad jis savo išvadą išaiškintų žodžiu. Žodinis išaiškinimas įrašomas į teismo posėdžio protokolą.

3. Eksperto išvada išaiškinti ir papildyti ekspertui gali būti pateikiami klausimai. Pirmasis pateikia klausimus tas asmuo, kurio prašymu ekspertizė paskirta, po to – kiti dalyvaujantys byloje asmenys. Teismo iniciatyva paskirtam ekspertui pirmasis duoda klausimus ieškovas.

4. Teisėjai turi teisę duoti ekspertui klausimus bet kuriuo jo apklausos momentu.

218 straipsnis. Eksperto išvados įvertinimas

Eksperto išvada teismui neprivaloma ir įvertinama pagal vidinį teisėjo įsitikinimą, pagrįstą visapusišku, išsamiu ir objektyviu byloje esančių įrodymų ištyrimu. Tačiau teismo nesutikimas su eksperto išvada turi būti motyvuojamas bylos sprendime arba nutartyje.

219 straipsnis. Papildoma ir pakartotinė ekspertizė

1. Jeigu eksperto išvada yra nepakankamai aiški ar neišsami, teismas gali paskirti papildomą ekspertizę.

2. Jeigu teismui kyla abejonių dėl eksperto išvados pagrįstumo, taip pat jeigu yra prieštaravimų tarp kelių ekspertų išvadų, teismas gali paskirti pakartotinę ekspertizę ir pavesti ją daryti kitam ekspertui ar ekspertams.

AŠTUNTASIS SKIRSNIS KITI ĮRODYMAI

220 straipsnis. Nuotraukos, vaizdo ir garso įrašai

1. Nuotraukos, vaizdo ir garso įrašai, pateikti teismui kaip įrodymai, ištiriami teismo posėdyje. Dalyvaujantys byloje asmenys, liudytojai ar ekspertai, kuriems parodyti ar paskelbti minėti įrodymai, gali duoti paaiškinimus, daryti pareiškimus, atkreipti teismo dėmesį į bet kurias pastebėtas ar išgirstas aplinkybes. Visa tai įrašoma į teismo posėdžio protokolą.

2. Nuotraukų, vaizdo ar garso įrašų, kuriuose užfiksuotas privatus asmens gyvenimas, parodymas ar paskelbimas viešame teismo posėdyje leidžiamas tik to asmens sutikimu, o kitais atvejais – tik uždarame teismo posėdyje.

DEVINTASIS SKIRSNIS ĮRODYMŲ UŽTIKRINIMAS

221 straipsnis. Įrodymų užtikrinimas

Asmenys, kurie turi pagrindą baimintis, kad pateikti jiems reikalingus įrodymus vėliau pasidarys negalima arba sunku, gali prašyti teismą, tiek prieš ieškinio padavimą, tiek ir padavus jį, užtikrinti šiuos įrodymus.

222 straipsnis. Prašymas dėl įrodymų užtikrinimo

Asmens prašyme dėl įrodymų užtikrinimo, be procesiniams dokumentams privalomų elementų, turi būti nurodoma:

- 1) įrodymai, kuriuos reikia užtikrinti;
- 2) aplinkybės, kurias įrodymas turi patvirtinti;
- 3) priežastys, dėl kurių pareiškėjas prašo užtikrinti įrodymus.

223 straipsnis. Įrodymų užtikrinimo tvarka

1. Įrodymų užtikrinimo klausimu teismas rašytinio proceso tvarka priima nutartį, kurioje nurodo jos įvykdymo tvarką ir būdą. Nutartis įrodymų užtikrinimo klausimu turi būti priimta ne vėliau kaip per tris dienas nuo atitinkamo prašymo pateikimo teismui dienos.

2. Tais atvejais, kai asmuo, nepateikęs ieškinio, prašo įrodymų užtikrinimo, teismas, užtikrindamas įrodymus, paskiria ne ilgesnį kaip keturiolikos dienų terminą ieškiniui pateikti. Per teismo nustatytą terminą nepateikęs ieškinio, teismas nutartimi panaikina įrodymų užtikrinimo priemones. Užtikrindamas įrodymus, teismas gali pareikalauti, kad užtikrinimo prašantis asmuo pateiktų užstatą. Jeigu per teismo nustatytą terminą ieškinys nepateikiamas ir asmuo, patyręs nuostolių dėl įrodymų užtikrinimo, per trisdešimt dienų nepareiškia ieškinio dėl jų atlyginimo, užstatas grąžinamas.

3. Prašančiam užtikrinti įrodymus asmeniui ar dalyvaujantiems byloje asmenims pranešama apie įrodymų užtikrinimo laiką ir vietą, tačiau šių asmenų neatvykimas į teismo posėdį

nekliudo užtikrinti įrodymus. Išimtiniais atvejais, kai tai būtina dėl susiklosčiusių aplinkybių, įrodymai gali būti užtikrinami skubiai, iki pranešimo apie įrodymų užtikrinimą atitinkamiems asmenims.

4. Visa medžiaga, surinkta įrodymų užtikrinimo tvarka, siunčiama bylą nagrinėjančiam teismui.

224 straipsnis. Teismo nutarties, kuria atsisakoma užtikrinti įrodymus, apskundimas

Dėl teismo nutarties, kuria atsisakoma užtikrinti įrodymus, prašęs įrodymų užtikrinimo asmuo gali paduoti atskirąjį skundą.

**XIV SKYRIUS
GINČO TEISENA**

**PIRMASIS SKIRSNIS
PASIRENGIMAS CIVILINIŲ BYLŲ NAGRINĖJIMUI TEISME**

225 straipsnis. Teismo veiksmai priėmus ieškinį

Priėmus ieškinį, teismas:

- 1) prireikus patikslina šalių pareigą įrodinėti;
- 2) nusiunčia atsakovui ir tretiesiems asmenims pareikšto ieškinio bei jo priedų nuorašus;
- 3) nustato terminą atsiliepiamams pareikšti, nurodydamas jo nepateikimo pasekmes;
- 4) reikiamais atvejais priima sprendimą dėl advokato arba advokato padėjėjo paskyrimo teikti ieškovui ar atsakovui valstybės garantuojamą teisinę pagalbą, jei gautas ieškovo ar atsakovo prašymas;

4 punktas netenka galios nuo 2005 m. gegužės 1 d.

5) atlieka kitus veiksmus, kurie, teismo manymu, reikalingi tinkamai išnagrinėti bylą teismo posėdyje;

6) gavęs atsakovo ir trečiųjų asmenų atsiliepiamus ar pasibaigus atsiliepiamų pateikimo terminams, teismas nustato parengiamojo posėdžio vietą, datą bei laiką ir praneša apie tai dalyvaujantiems byloje asmenims, nurodydamas neatvykimo į parengiamąjį posėdį pasekmes, arba nustato, kad pasirengimas nagrinėti bylą teisme vyks paruošiamųjų dokumentų būdu.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [X-80](#), 2005-01-20, *Žin.*, 2005, Nr. 18-574 (2005-02-08)

226 straipsnis. Šalių ir trečiųjų asmenų pareigos pasirengimo nagrinėti bylą teisme metu

Pasirengimo nagrinėti bylą teisme metu šalys ir tretieji asmenys turi pateikti teismui visus turimus įrodymus bei paaiškinimus, turinčius reikšmės bylai, taip pat nurodyti įrodymus, kurių jie negali pateikti teismui, kartu nurodydami aplinkybes, trukdančias tai padaryti, bei galutinai suformuluoti savo reikalavimus ir atsikirtimus į pareikštus reikalavimus.

227 straipsnis. Pasirengimas nagrinėti bylą teisme paruošiamųjų dokumentų būdu

1. Bylą nagrinėjantis teismas privalo paskirti pasirengimo nagrinėti bylą teisme paruošiamaisiais dokumentais būdą, jeigu abi šalys yra atstovaujamos šio Kodekso 55 straipsnio ir 56 straipsnio 1 dalies 1 ir 2 punktuose nustatyta tvarka, išskyrus šio Kodekso 228 straipsnio 1 dalyje nurodytus atvejus.

2. Pasirengimo nagrinėti bylą teisme metu gali būti pateikiami ne daugiau kaip du paruošiamieji dokumentai (neįskaitant ieškinio ir atsiliepiamo į pareikštą ieškinį). Ieškovas privalo pateikti dubliką (ieškovo atsiliepiamą į atsakovo pareikštą atsiliepiamą), o atsakovas – tripliką (atsakovo atsiliepiamą į dubliką). Išimtiniais atvejais bylą nagrinėjantis teismas motyvuota nutartimi gali nustatyti didesnę kaip dviejų paruošiamųjų dokumentų skaičių. Paruošiamiesiems dokumentams pateikti gali būti nustatytas ne ilgesnis kaip keturiolikos dienų terminas nuo paruošiamųjų dokumentų įteikimo dienos. Teismas turi teisę atsisakyti priimti įrodymus bei

motyvus, kurie galėjo būti pateikti šioje dalyje nurodytuose procesiniuose dokumentuose, jeigu mano, kad vėlesnis jų pateikimas užvilkins sprendimo priėmimą byloje.

3. Pasirengimo nagrinėti bylą teisme metu teisėjas taip pat atlieka kitus procesinius veiksmus, būtinus tinkamai parengti bylą nagrinėti teisme (išreikalauja įrodymus, kurių dalyvaujantys byloje asmenys negali gauti, renka įrodymus savo iniciatyva, kai tokia teismo teisė numatyta šiame Kodekse, ir kitus).

4. Manydamas, jog byla yra parengta nagrinėti teisme, teismas nutartimi skiria bylą nagrinėti teismo posėdyje ir šio Kodekso nustatyta tvarka dalyvaujantiems byloje asmenims praneša apie teismo posėdžio laiką ir vietą.

228 straipsnis. Pasirengimas nagrinėti bylą teisme parengiamajame teismo posėdyje

1. Teismas, matydamas, jog byloje galima sudaryti taikos sutartį arba jeigu įstatymai įpareigoja teismą imtis priemonių šalims sutaisyti, arba jeigu tokiu būdu bus geriau ir išsamiau pasirengta nagrinėti bylą teisme, skiria parengiamąjį teismo posėdį.

2. Klausimą dėl parengiamojo teismo posėdžio paskyrimo teismas turi išspręsti ne vėliau kaip per keturiolika dienų nuo atsakovo ir trečiųjų asmenų atsiliepimų gavimo arba termino atsiliepimams pateikti pasibaigimo dienos. Parengiamasis posėdis turi įvykti ne vėliau kaip per trisdešimt dienų nuo nutarties skirti parengiamąjį posėdį priėmimo dienos.

229 straipsnis. Parengiamųjų teismo posėdžių skaičius

Paprastai bylai nagrinėti teisme pasirengiama vieno parengiamojo teismo posėdžio metu, tačiau išimtiniais atvejais arba matydamas, kad byloje gali būti sudaryta taikos sutartis, teismas turi teisę posėdyje paskirti antrojo parengiamojo posėdžio, kuris turi įvykti ne vėliau kaip per trisdešimt dienų, datą.

230 straipsnis. Parengiamojo teismo posėdžio eiga

1. Posėdžio pirmininkas į parengiamąjį teismo posėdį iškviečia šalis ir jas apklausia, siekdamas išsiaiškinti ginčo esmę, galutinai suformuluoti šalių reikalavimų ir atsikirtimų į pareikštus reikalavimus turinį, įrodymus, kuriais jos grindžia savo reikalavimus, bei atsikirtimus, įtrauktinus dalyvauti byloje asmenis ir atlieka kitus veiksmus, kurie, teismo manymu, reikalingi tinkamai išnagrinėti bylą teismo posėdyje.

2. Dėl neatvykusios į parengiamąjį posėdį šalies, kuriai yra tinkamai pranešta, ir atvykusios šalies prašymu bylą nagrinėjantis teismas šio Kodekso nustatyta tvarka priima sprendimą už akių.

3. Jeigu į parengiamąjį teismo posėdį be svarbių priežasčių neatvyksta abi šalys, kurioms yra tinkamai pranešta, teismas gali palikti ieškinį nenagrinėtą.

4. Parengiamasis teismo posėdis vyksta pagal bendrąsias proceso pirmojoje instancijoje taisykles. Parengiamojo teismo posėdžio metu yra rašomas teismo posėdžio protokolas.

5. Teismas, atsižvelgdamas į bylos pobūdį, gali nuspręsti, kad į parengiamąjį teismo posėdį turi atvykti šalys ir tretieji asmenys asmeniškai.

231 straipsnis. Taikinimo procedūra

1. Teismas, parengiamojo teismo posėdžio metu nustatęs ginčo esmę, pasiūlo šalims abipusių nuolaidų būdu pasiekti priimtina abiem šalims susitarimą ir sudaryti taikos sutartį. Teismas imasi priemonių šalims sutaisyti.

2. Taikos sutartimi gali būti išspręstas visas ginčas ar jo dalis (atskiri reikalavimai).

3. Parengiamojo teismo posėdžio metu šalių sudaryta taikos sutartis patvirtinama pagal šio Kodekso 140 straipsnio 3 dalyje nustatytas taisykles.

4. Nepavykus sudaryti šalių taikos sutarties, teismas, atsižvelgdamas į dalyvaujančių byloje asmenų nuomones ir parengęs bylą nagrinėti teisme, paskiria bylos nagrinėjimo vietą, laiką ir apie tai praneša dalyvaujantiems byloje asmenims.

5. Tais atvejais, kai parengiamojo teismo posėdžio metu paaiškėja, kad papildomi pasirengimo bylai nagrinėti teisme veiksmai nėra reikalingi, šalių sutikimu teismas turi teisę pradėti žodinį bylos nagrinėjimą ir išspręsti bylą iš esmės iš karto po parengiamojo teismo posėdžio, nepriimdamas šio Kodekso 232 straipsnyje nurodytos nutarties. Tokiu atveju bylos nagrinėjimas tęsiamas nuo nagrinėjimo teisme stadijos.

232 straipsnis. Nutartis skirti bylą nagrinėti teismo posėdyje

Manydamas, kad byla parengta nagrinėti teisme, teismas priima nutartį skirti bylą nagrinėti teismo posėdyje. Nutartyje, be bendrų teismo procesiniams dokumentams keliamų reikalavimų, nurodoma:

- 1) ieškovo reikalavimų esmė bei įrodymai, kuriais šie reikalavimai yra grindžiami;
- 2) atsakovo atsikirtimų į pareikštą reikalavimą esmė bei įrodymai, kuriais šie atsikirtimai yra grindžiami;
- 3) įrodymai, kurių teismas reikalauja savo iniciatyva, kai tokia teismo teisė numatyta šiame Kodekse;
- 4) teismo posėdžio laikas ir vieta;
- 5) pavedimas išsiųsti šaukimus dalyvaujantiems byloje asmenims;
- 6) pavedimas šaukti į teismo posėdį nutartyje išvardytus liudytojus, ekspertus, vertėjus ir kitus asmenis;
- 7) reikiamais atvejais – nutarimas įtraukti į bylą valstybės ar savivaldybių institucijas išvadai duoti;
- 8) kiti pavedimai, užtikrinantys, kad byla būtų tinkamai išnagrinėta.

233 straipsnis. Teismo nutarčių, priimtų pasirengimo nagrinėti teisme metu, apskundimas

Teismo nutartys, priimtose pasirengimo nagrinėti teisme metu, atskiraisiais skundais neskundžiamos, išskyrus tas, kurios gali būti skundžiamos pagal šio Kodekso 334 straipsnio 1 dalyje numatytas taisykles.

ANTRASIS SKIRSNIS NAGRINĖJIMAS TEISME

234 straipsnis. Teismo posėdis

Civilinė byla teismo posėdyje nagrinėjama, kai yra pranešta byloje dalyvaujantiems asmenims.

235 straipsnis. Nagrinėjimo teisme betarpiškumas, žodiškumas ir nepertraukiamumas

1. Teismas, nagrinėdamas bylą, privalo tiesiogiai ištirti byloje esančius įrodymus: apklausti dalyvaujančius byloje asmenis, išklausti liudytojų parodymus, ištirti ekspertų išvadas, rašytinius, daiktinius ir kitus įrodymus.

2. Byla nagrinėjama žodžiu ir tos pačios sudėties teismo. Jeigu bylos nagrinėjimo procese vienas iš teisėjų pakeičiamas, nagrinėjimas teisme turi būti pradedamas nuo pat pradžios, išskyrus atvejus, nurodytus šio Kodekso 16 straipsnyje.

3. Teismo posėdis kiekvienoje byloje vyksta nepertraukiamai, išskyrus atvejus, kai yra skelbiama pertrauka, kurios trukmė negali būti ilgesnė kaip penkios dienos. Kol pradėta nagrinėti byla bus baigta nagrinėti, teismas neturi teisės nagrinėti kitų bylų, išskyrus atvejus, kai bylos nagrinėjimas atidedamas, byla sustabdoma arba padaroma pertrauka, atidedamas sprendimo priėmimas ir paskelbimas.

4. Rašytiniu arba į teismo posėdžio protokolą įrašytu ir šalių pasirašytu sutikimu, kuris gali būti atšaukiamas tik iš esmės pasikeitus procesinei padėčiai, teismas nutartimi turi teisę nuspręsti nagrinėti bylą rašytinio proceso tvarka. Rašytinio proceso tvarka bylos nagrinėjimas nėra galimas, jeigu nuo šalių pareikšto sutikimo praėjo daugiau kaip trys mėnesiai.

5. Pripažinęs, kad žodinio proceso tvarka bylos aplinkybės bus ištirtos išsamiau, teismas turi teisę panaikinti šio straipsnio 4 dalyje nurodytas nutartis ir paskirti žodinį bylos nagrinėjimą.

236 straipsnis. Teismo posėdžio tvarka

1. Teismui įeinant ir išeinant, teismo tvarkdarys ar teismo posėdžio sekretorius paskelbia: „Teismas eina, prašom stoti“. Įėjus teismui į teismo posėdžių salę, visi esantys teismo posėdžio salėje atsistoja ir posėdžio pirmininkui pakvietus sėdasi į savo vietas.

2. Visi dalyvaujantys byloje asmenys, taip pat kiti proceso dalyviai į teismą kreipiasi ir savo parodymus bei paaiškinimus duoda stovėdami. Jeigu kuris nors iš dalyvaujančių byloje asmenų ar kitų proceso dalyvių yra ligotas arba yra kitos rimtos priežastys, parodymai ar paaiškinimai gali būti duodami sėdint.

237 straipsnis. Posėdžio pirmininko patvarkymų privalomumas

1. Visi dalyvaujantys byloje asmenys, taip pat visi teismo posėdžio salėje esantys asmenys privalo neprieštaraudami paklusti posėdžio pirmininko patvarkymams dėl nustatytos teismo posėdžio tvarkos.

2. Už posėdžio pirmininko patvarkymų nevykdymą gali būti taikomos teismo nuobaudos, numatytos šio Kodekso 162 straipsnyje.

238 straipsnis. Teismo posėdžio pradžia

Paskirtu laiku posėdžio pirmininkas pradeda teismo posėdį ir paskelbia, kuri byla nagrinėjama.

239 straipsnis. Šauktų dalyvauti byloje asmenų atvykimo patikrinimas

1. Teismo posėdžio sekretorius praneša teismui, kurie iš šauktų dalyvauti toje byloje asmenų yra atvykę, ar įteikti šaukimai neatvykusiems ir kokios yra žinomos jų neatvykimo priežastys.

2. Teismas nustato atvykusiųjų asmens tapatybę, taip pat patikrina pareigūnų ir atstovų įgaliojimus.

240 straipsnis. Vertėjui jo pareigų išaiškinimas

1. Posėdžio pirmininkas išaiškina vertėjui jo pareigą išversti asmenų, nemokančių valstybinės kalbos, kuria vyksta procesas, paaiškinimus, parodymus, pareiškimus, o asmenims, nemokantiems kalbos, kuria vyksta procesas, – paaiškinimų, parodymų, pareiškimų, balsu perskaitomų dokumentų turinį, taip pat posėdžio pirmininko patvarkymus, teismo nutartis ir sprendimą.

2. Prieš atlikdamas savo pareigas vertėjas, padėjęs ranką ant Lietuvos Respublikos Konstitucijos, prisiekia: „Aš, (vardas, pavardė), pasižadu sąžiningai vykdyti vertėjo pareigas pasitelkdamas (pasitelkdama) visus savo sugebėjimus“. Prisiekęs vertėjas pasirašo priesaikos tekstą ir šis pridedamas prie teismo posėdžio protokolo.

3. Vertėjas įspėjamas, kad už priesaikos sulaužymą jis atsako Baudžiamojo kodekso nustatyta tvarka.

4. Jeigu vertėjas be teisėto pagrindo atsisako atlikti savo pareigas, jam nagrinėjančio bylą teismo nutartimi gali būti skiriama iki vieno tūkstančio litų bauda.

241 straipsnis. Liudytojų pareiga apleisti teismo posėdžio salę

Atvykę liudytojai posėdžio pirmininko patvarkymu privalo apleisti teismo posėdžio salę. Posėdžio pirmininkas imasi priemonių, kad teismo apklausti liudytojai teismo patalpoje nesusižinotų su dar neapklaustais liudytojais.

242 straipsnis. Teismo sudėties paskelbimas ir nušalinimo teisės išaiškinimas

Posėdžio pirmininkas paskelbia teismo sudėtį, praneša, kas dalyvaus kaip ekspertas, vertėjas, teismo posėdžio sekretorius, ir išaiškina dalyvaujantiems byloje asmenims, atvykusiems į teismo posėdį, jų teisę pareikšti nušalinimus.

243 straipsnis. Dalyvaujantiems byloje asmenims jų teisių ir pareigų išaiškinimas

Posėdžio pirmininkas šio Kodekso nustatyta tvarka išaiškina šalims, tretiesiems asmenims ir jų atstovams pagal įstatymą, atvykusiems į teismo posėdį, jų procesines teises ir pareigas, išskyrus atvejus, jeigu šalys ar tretieji asmenys bylą veda ne patys, o per advokatą.

244 straipsnis. Eksperto įspėjimas

Posėdžio pirmininkas išaiškina ekspertui jo teises bei pareigas ir įspėja, kad už žinomai melagingos išvados davimą jis atsako Baudžiamojo kodekso nustatyta tvarka.

245 straipsnis. Dalyvaujančių byloje asmenų prašymų išsprendimas

1. Posėdžio pirmininkas paklausia, ar dalyvaujantys byloje asmenys turi prašymų.
2. Dalyvaujančių byloje asmenų prašymai išsprendžiami teismo nutartimi, išklausius kitų dalyvaujančių byloje asmenų nuomones. Jeigu teismui pateikti dalyvaujančių byloje asmenų prašymai galėjo būti pateikti anksčiau, teismas juos gali atmesti, jei šių prašymų tenkinimas užvilkins sprendimo byloje priėmimą.
3. Jeigu teismas prašymą atmeta, tai neapriboja asmens, kurio prašymas atmestas, teisės vėl pateikti jį vėliau, atsižvelgiant į nagrinėjimo teisme eigą.

246 straipsnis. Šalių ir jų atstovų neatvykimo į teismo posėdį pasekmės

1. Kai į teismo posėdį neatvyksta ieškovas, kuriam tinkamai nepranešta apie teismo posėdžio laiką ir vietą ir jis neturi atstovo, teismas bylos nagrinėjimą atideda. Bylos nagrinėjimas atidedamas taip pat tuo atveju, kai ieškovas bylą veda per atstovą, tačiau į teismo posėdį neatvyksta ieškovas ir jo atstovas ir tinkamai apie teismo posėdžio vietą ir laiką nepranešta ieškovo atstovui. Bylos nagrinėjimas gali būti atidėtas ieškovo ar jo atstovo prašymu, jeigu jis iki teismo posėdžio pradžios pateikia dokumentus, pateisinančius savo neatvykimą, ir teismas neatvykimo priežastis pripažįsta svarbiomis (neatvykimas dėl ligos, atostogos, komandiruotė, šalies atstovo užimtumas kitose bylose, kitoks užimtumas ir kiti panašūs atvejai paprastai nelaikomi svarbiomis priežastimis). Kitais atvejais teismas atsakovo prašymu ir šio Kodekso nustatyta tvarka priima sprendimą už akių. Kai atsakovas neprašo priimti sprendimą už akių, teismas palieka ieškinį nenagrinėtą.
2. Kai į teismo posėdį neatvyksta atsakovas, kuriam tinkamai nebuvo pranešta apie posėdžio laiką ir vietą, ir jis neturi atstovo, teismas bylos nagrinėjimą atideda. Bylos nagrinėjimas atidedamas taip pat tuo atveju, kai atsakovas bylą veda per atstovą, tačiau į teismo posėdį neatvyksta atsakovas ir jo atstovas ir tinkamai apie teismo posėdžio vietą ir laiką nepranešta atsakovo atstovui. Bylos nagrinėjimas gali būti atidėtas atsakovo ar jo atstovo prašymu, jeigu jis iki teismo posėdžio pradžios pateikia dokumentus, pateisinančius savo neatvykimą, ir teismas neatvykimo priežastis pripažįsta svarbiomis (neatvykimas dėl ligos, atostogos, komandiruotė, šalies atstovo užimtumas kitose bylose, kitoks užimtumas ir kiti panašūs atvejai paprastai nelaikomi svarbiomis priežastimis). Kitais atvejais teismas ieškovo prašymu ir šio Kodekso nustatyta tvarka priima sprendimą už akių. Jeigu ieškovas neprašo priimti sprendimą už akių, teismas turi teisę arba atidėti bylos nagrinėjimą, arba bylą išnagrinėti iš esmės pagal bendrąsias ginčo teisenos taisykles.
3. Atidėdamas bylos nagrinėjimą, teismas turi teisę neatvykusiai šaliai paskirti iki vieno tūkstančio litų baudą, jeigu įstatymai nustato šios šalies pareigą dalyvauti teismo posėdyje arba teismas pripažįsta šalies dalyvavimą teismo posėdyje būtinu ir negalima sprendimo priimti už akių. Kai be svarbių priežasčių neatvyksta į teismo posėdį šalies atstovas ir dėl to teismas atideda bylos nagrinėjimą, teismas turi teisę skirti jam, taip pat juridinio asmens vadovui, dėl kurio kaltės atstovas neatvyko į teismo posėdį, iki vieno tūkstančio litų baudą.
4. Jeigu duomenų apie šalių neatvykimo priežastis nėra arba jeigu jos į teismo posėdį neatvyksta be svarbių priežasčių ir jeigu nė iš vienos jų negauta prašymo nagrinėti bylą jiems nedalyvaujant, teismas ieškinį palieka nenagrinėtą.
5. Neatvykusios šalies atstovo dalyvavimas teismo posėdyje laikomas tinkamu šalies dalyvavimu, išskyrus atvejus, kai teismas pripažįsta šalies asmeninį dalyvavimą teismo posėdyje būtinu. Jeigu teismas pripažįsta, kad šalies dalyvavimas būtinas ir ji neatvyksta į teismo posėdį, teismas priima sprendimą už akių.

247 straipsnis. Trečiųjų asmenų, nepareiškiančių savarankiškų reikalavimų, ar jų atstovų neatvykimo į teismo posėdį pasekmės

1. Kai neatvyksta į teismo posėdį kuris nors iš trečiųjų asmenų, nepareiškiančių savarankiškų reikalavimų, kuriam nėra tinkamai pranešta apie bylos nagrinėjimo vietą ir laiką ir jis neturi atstovo, teismas atideda bylos nagrinėjimą. Bylos nagrinėjimas atidedamas taip pat tuo atveju, kai tretysis asmuo bylą veda per atstovą, tačiau į teismo posėdį neatvyksta tretysis asmuo ir jo atstovas ir tinkamai apie teismo posėdžio vietą ir laiką nepranešta trečiojo asmens atstovui.

2. Bylos nagrinėjimas gali būti atidėtas trečiojo asmens, nepareiškiančio savarankiškų reikalavimų, ar jo atstovo prašymu, jeigu jis iki teismo posėdžio pradžios pateikia dokumentus, pateisinančius savo neatvykimą, ir teismas neatvykimo priežastis pripažįsta svarbiomis (neatvykimas dėl ligos, atostogos, komandiruočių, šalies atstovo užimtumas kitose bylose, kitoks užimtumas ir kiti panašūs atvejai paprastai nelaikomi svarbiomis priežastimis). Jeigu duomenų apie neatvykimo priežastis nėra arba jeigu teismas pripažįsta neatvykimo priežastis nesvarbiomis, byla gali būti nagrinėjama be neatvykusio asmens.

3. Kai be svarbių priežasčių neatvyksta į teismo posėdį tretieji asmenys, nepareiškiantys savarankiškų reikalavimų, ar jų atstovai, teismas turi teisę skirti jiems, taip pat juridinio asmens vadovui, dėl kurio kaltės atstovas neatvyko į teismo posėdį, iki vieno tūkstančio litų baudą.

248 straipsnis. Liudytojų, ekspertų ar vertėjų neatvykimo į teismo posėdį pasekmės

1. Kai neatvyksta į teismo posėdį liudytojai, ekspertai ar vertėjai, teismas išklauso dalyvaujančių byloje asmenų nuomonę dėl galimumo nagrinėti bylą be neatvykusių liudytojų, ekspertų ar vertėjų ir priima nutartį toliau nagrinėti bylą arba bylos nagrinėjimą atidėti.

2. Jeigu šaukiamas liudytojas, ekspertas ar vertėjas be svarbios priežasties neatvyko į teismą, jiems gali būti skiriama iki vieno tūkstančio litų bauda, o liudytojas, be to, teismo nutartimi gali būti atvesdinamas.

249 straipsnis. Bylos nagrinėjimas iš esmės

1. Bylos nagrinėjimas iš esmės pradedamas posėdžio pirmininko pranešimu apie bylą. Paskui posėdžio pirmininkas paklausia, ar ieškovas palaiko savo reikalavimus, ar atsakovas pripažįsta pareikštą ieškinį, taip pat ar išnaudotos visos galimybės sudaryti taikos sutartį.

2. Pirmas teismo posėdyje paaiškinimus duoda ieškovas ir jo pusėje dalyvaujantis tretysis asmuo, po to – atsakovas ir jo pusėje dalyvaujantis tretysis asmuo, taip pat kiti byloje dalyvaujantys asmenys. Dalyvaujantys byloje asmenys turi teisę užduoti vienas kitam klausimų. Kiekvienam dalyvaujančiam byloje asmeniui turi būti suteikiama galimybė pareikšti savo nuomonę dėl kiekvieno kito dalyvaujančio byloje asmens pareiškimo bei prašymo. Posėdžio pirmininkas šio Kodekso nustatytais atvejais balsu perskaito rašytinius dalyvaujančių byloje asmenų paaiškinimus, taip pat paaiškinimus, teismo gautus teismo pavedimo įvykdymo bei įrodymų užtikrinimo tvarka.

250 straipsnis. Įrodymų tyrimas

Išklausęs dalyvaujančių byloje asmenų paaiškinimus, teismas šio Kodekso 176–220 straipsniuose nustatyta tvarka ištiria visus kitus byloje esančius įrodymus.

251 straipsnis. Bylos nagrinėjimo iš esmės pabaiga

1. Ištyręs visus įrodymus, posėdžio pirmininkas paklausia dalyvaujančius byloje asmenis, ar jie nori papildyti bylos medžiagą.

2. Jeigu pateikiama prašymų papildyti bylos medžiagą, teismas apsveria juos ir priima dėl jų nutartį patenkinti arba atmesti prašymus. Jeigu byloje dalyvaujantys asmenys pateikia teismui papildomos medžiagos arba prašo išreikalauti papildomų įrodymų, teismas gali atmesti pareikštą prašymą, jei jo tenkinimas užvilkins sprendimo byloje priėmimą ir (arba) toks prašymas galėjo būti pateiktas anksčiau.

3. Išsprendus prašymus ir reikiamais atvejais atlikus papildomus veiksmus, taip pat kai nėra prašymų, išklausoma valstybės ir savivaldybių institucijų išvada, jeigu tokia byloje yra.

252 straipsnis. Valstybės ir savivaldybių institucijų išvada

1. Valstybės ir savivaldybių institucijų, teismo įtrauktų dalyvauti procese ar įstojusių į procesą savo iniciatyva, atstovai duoda savo išvadą teismo posėdyje po įrodymų ištirimo. Po to teismas ir dalyvaujantys byloje asmenys gali pateikti šių institucijų atstovams klausimus išvadai išaiškinti ir papildyti.

2. Šie asmenys baigiamosiose kalbose nedalyvauja.

253 straipsnis. Baigiamosios kalbos

1. Išsprendus šio Kodekso 251 straipsnio 3 dalyje nurodytus klausimus, posėdžio pirmininkas paskelbia, kad bylos nagrinėjimas iš esmės yra baigtas ir teismas pradeda klausyti baigiamųjų kalbų.

2. Baigiamosiose kalbose pirmi kalba ieškovas ir jo atstovas, po to – atsakovas ir jo atstovas.

3. Tretysis asmuo, pareiškęs savarankiškus reikalavimus dėl ginčo dalyko, ir jo atstovas kalba po šalių. Tretysis asmuo, nepareiškęs savarankiškų reikalavimų dėl ginčo dalyko, ir jo atstovas kalba po ieškovo arba atsakovo, kurio pusėje trečiasis asmuo dalyvauja byloje.

4. Baigiamųjų kalbų dalyviai neturi teisės savo kalbose remtis aplinkybėmis, kurių teismas netyrė, taip pat įrodymais, kurie nebuvo tiriami teismo posėdyje.

254 straipsnis. Replikos

Po to, kai kalbėjo visi baigiamųjų kalbų dalyviai, jie replikos teise gali trumpai pakalbėti antrą kartą dėl to, kas buvo pasakyta baigiamosiose kalbose. Paskutinės replikos teisė priklauso atsakovui ir (arba) jo atstovui.

255 straipsnis. Neleistinumas apriboti kalbų trukmę

Teismas neturi teisės apriboti dalyvaujančių baigiamosiose kalbose asmenų kalbų trukmės, bet posėdžio pirmininkas turi teisę nutraukti kalbėtoją, jeigu jis nekalba dėl nagrinėjamos bylos esmės. Šiais atvejais posėdžio pirmininkas nustato kalbų trukmę, o ją pažeidus – turi teisę kalbėtoją nutraukti.

256 straipsnis. Bylos nagrinėjimo iš esmės atnaujinimas

Jeigu teismas baigiamųjų kalbų metu arba išėjęs į sprendimų priėmimo kambarį pripažįsta, kad reikia nustatyti naujas aplinkybes, turinčias reikšmės bylai, arba ištirti naujus įrodymus, jis priima nutartį atnaujinti bylos nagrinėjimą iš esmės. Baigus nagrinėti bylą iš esmės, teismas vėl išklauso baigiamųjų kalbų bendra tvarka.

257 straipsnis. Teismo išėjimas į sprendimų priėmimo kambarį

Po baigiamųjų kalbų teismas išeina į sprendimų priėmimo kambarį priimti sprendimą ar atitinkamą nutartį byloje, išskyrus atvejus, kai teismas neišeidamas į sprendimų priėmimo kambarį nutaria sprendimo priėmimą ir paskelbimą atidėti. Apie tai posėdžio pirmininkas paskelbia esantiesiems teismo posėdžio salėje.

258 straipsnis. Sprendimo ar nutarties priėmimas ir paskelbimas

1. Teismo sprendimas priimamas sprendimų priėmimo kambaryje. Sprendimų priėmimo kambaryje teismas taip pat gali priimti nutartį atidėti sprendimo priėmimą ir paskelbimą, atnaujinti bylos nagrinėjimą, nutraukti bylą ar ieškinį palikti nenagrinėtą.

2. Priėmęs sprendimą ar nutartį, teismas grįžta į teismo posėdžio salę ir posėdžio pirmininkas ar kolegijos teisėjas paskelbia sprendimą ar nutartį.

3. Visi esantys posėdžio salėje sprendimą išklauso stovėdami, išskyrus šio Kodekso 236 straipsnio 2 dalyje numatytus atvejus.

4. Paskelbus sprendimą arba nutartį nutraukti bylą ar palikti ieškinį nenagrinėtą, posėdžio pirmininkas išaiškina sprendimo ar nutarties turinį, jo apskundimo tvarką ir terminą. Kartu paskelbiama, nuo kada dalyvavę byloje asmenys gali susipažinti su teismo posėdžio protokolu.

XV SKYRIUS TEISMO SPRENDIMAI IR NUTARTYS

PIRMASIS SKIRSNIS TEISMO SPRENDIMAI

259 straipsnis. Sprendimo priėmimas

1. Teismas išsprendžia bylą iš esmės priimdamas sprendimą.

2. Teismas sprendimą priima ir paskelbia Lietuvos Respublikos vardu.

260 straipsnis. Galutinis sprendimas

Galutiniu sprendimu ginčas išsprendžiamas visiškai. Galutinis sprendimas priimamas tuomet, kai ištirti visi įrodymai ir teismas gali išspręsti byloje pareikštų visų reikalavimų pagrįstumo klausimą.

261 straipsnis. Dalinis sprendimas

1. Daliniu sprendimu galutinai išsprendžiama tik dalis ginčo. Dalinis sprendimas gali būti priimamas tuomet, kai byloje yra pareikšti keli reikalavimai ir surinktų įrodymų pakanka, kad teismas priimtų sprendimą vieno ar kelių iš byloje pareikštų reikalavimų ar reikalavimo dalies pagrįstumo klausimu. Dalinis sprendimas yra galutinis sprendimas toje ginčo dalyje.

2. Apskundus dalinį sprendimą, dėl kitų reikalavimų ar reikalavimo dalies byla nagrinėjama toliau.

262 straipsnis. Preliminarus sprendimas ir sprendimas už akių

1. Bylą nagrinėjantis teismas gali priimti preliminarų sprendimą, kuriuo nurodoma, kaip bus išspręstas ginčas, jeigu šalys neatliks tam tikrų veiksmų.

2. Šiame Kodekse numatytais atvejais ir tvarka bylą nagrinėjantis teismas turi teisę priimti sprendimą už akių.

263 straipsnis. Sprendimo teisėtumas ir pagrįstumas

1. Teismo sprendimas turi būti teisėtas ir pagrįstas.

2. Teismas pagrindžia sprendimą tik tais įrodymais ir aplinkybėmis, kurios buvo ištirtos teismo posėdyje.

264 straipsnis. Teismo pasitarimo slaptumas

1. Pasitarimo ir sprendimo priėmimo metu sprendimų priėmimo kambaryje gali būti tik teisėjai, kurie yra paskirti nagrinėti tą bylą. Būti sprendimų priėmimo kambaryje kitiems asmenims draudžiama.

2. Teisėjai neturi teisės atskleisti nuomonių, pareikštų tarantis sprendimų priėmimo kambaryje. Nuomonių atskleidimu nelaikomas atskirosios nuomonės pareiškimas.

265 straipsnis. Klausimai, išsprendžiami priimant sprendimą

1. Priimdamas sprendimą, teismas įvertina įrodymus, konstatuoja, kurios aplinkybės, turinčios reikšmės bylai, yra nustatytos ir kurios nenustatytos, koks įstatymas turi būti taikomas šioje byloje ir ar ieškinys yra tenkintinas.

2. Teismas turi priimti sprendimą dėl visų ieškovo, atsakovo ir trečiojo asmens pareikštų reikalavimų, išskyrus atvejus, kai priimamas dalinis sprendimas. Sprendime neleidžiama peržengti byloje pareikštų reikalavimų, išskyrus šiame Kodekse numatytus atvejus.

266 straipsnis. Draudimas sprendime nustatyti neįtrauktų dalyvauti byloje asmenų teises ir pareigas

Teismas neturi teisės spręsti klausimo dėl neįtrauktų dalyvauti byloje asmenų teisių ar pareigų.

267 straipsnis. Draudimas priimti sąlyginius sprendimus

Neleidžiama priimti sprendimų, kurių įvykdymas priklausys nuo tam tikros sąlygos atsiradimo arba neatsiradimo, išskyrus nurodytą šio Kodekso 262 straipsnio 1 dalyje.

268 straipsnis. Sprendimo priėmimo tvarka ir išdėstymas

1. Sprendimas priimamas tuoj pat po bylos išnagrinėjimo, išskyrus šio Kodekso numatytus atvejus.

2. Teismo sprendimą teisėjas priima vienas (kai bylą nagrinėja vienas teisėjas) arba teisėjų balsų dauguma. Sprendimas išdėstomas raštu ir visų nagrinėjusių bylą teisėjų pasirašomas.

3. Sprendimas priimamas surašant jo įžanginę bei rezoliucinę dalis ir paskelbiamas tuoj pat po bylos išnagrinėjimo, išskyrus šio Kodekso numatytus atvejus, trumpai žodžiu išdėstant

sprendimo motyvus. Aprašomoji ir motyvuojamoji sprendimo dalys surašomos ne vėliau kaip per penkias dienas nuo sprendimo paskelbimo.

4. Teismo sprendimo forma ir turinys turi atitikti šio Kodekso 270 straipsnio keliamus reikalavimus.

5. Kai atsakovas ieškinį pripažįsta visiškai ar iš dalies, teisėjas gali surašyti sutrumpintus motyvus. Jeigu ieškinys yra pripažįstamas tik iš dalies, sutrumpinti motyvai gali būti surašomi tik toje dalyje, kurioje atsakovas pripažįsta pareikštą ieškinį. Sutrumpintuose motyvuose nenurodomi argumentai, dėl kurių teismas atmeta kuriuos nors įrodymus.

6. Teisėjas, turėjęs kitą nuomonę, turi teisę raštu išdėstyti atskirąją nuomonę.

7. Teisėjo atskiroji nuomonė skelbiant sprendimą neskaitoma, bet pridedama prie bylos ir pranešama, jog tokia nuomonė yra.

8. Ištaisymai sprendimo tekste turi būti teisėjų aptarti ir pasirašyti.

269 straipsnis. Sprendimo priėmimo ir paskelbimo atidėjimas

1. Išimtiniais atvejais, atsižvelgdamas į bylos sudėtingumą bei mastą, teismas nutartimi gali ne ilgesniam kaip keturiolikos dienų terminui atidėti sprendimo priėmimą ir paskelbimą. Šiuo laikotarpiu teisėjas gali nagrinėti kitas bylas. Sprendimas, kurio priėmimas ir paskelbimas buvo atidėti, turi atitikti visus šio Kodekso 270 straipsnyje nustatytus reikalavimus, tačiau paskelbiama gali būti tik sprendimo įžanginė ir rezoliucinė dalys, trumpai žodžiu išdėstant sprendimo motyvus.

2. Nutartis atidėti sprendimo priėmimą ir paskelbimą gali būti teismo priimta ir neišeinant į sprendimų priėmimo kambarį.

3. Nutartyje atidėti sprendimo priėmimą ir paskelbimą teismas taip pat nurodo sprendimo paskelbimo datą.

270 straipsnis. Sprendimo turinys

1. Sprendimą sudaro įžanginė, aprašomoji, motyvuojamoji ir rezoliucinė dalys.

2. Įžanginėje sprendimo dalyje nurodoma:

1) sprendimo priėmimo laikas ir vieta;

2) sprendimą priėmusio teismo pavadinimas;

3) teismo sudėtis (teisėjo (teisėjų) vardas ir pavardė), teismo posėdžio sekretorius, šalys, kiti dalyvaujantys byloje asmenys;

4) ginčo dalykas.

3. Aprašomojoje sprendimo dalyje turi būti:

1) ieškovo reikalavimų ir paaiškinimų santrauka;

2) atsakovo atsikirtimų ir paaiškinimų santrauka;

3) kitų dalyvaujančių byloje asmenų paaiškinimų santrauka.

4. Motyvuojamojoje sprendimo dalyje glausta forma turi būti nurodoma:

1) teismo nustatytos bylos aplinkybės;

2) įrodymų, kuriais grindžiamos teismo išvados, vertinimas;

3) argumentai, dėl kurių teismas atmetė kuriuos nors įrodymus;

4) įstatymai ir kiti teisės aktai, kuriais teismas vadovavosi, bei kiti teisiniai argumentai.

5. Rezoliucinėje sprendimo dalyje turi būti:

1) teismo išvada ieškinį ir (ar) priešieškinį patenkinti visiškai ar iš dalies, kartu išdėstant patenkinto ieškinio turinį, arba ieškinį ir (ar) priešieškinį atmesti;

2) įstatymų numatytais atvejais – priteistų palūkanų dydis ir laikotarpis, iki kada jos išieškomos;

3) nurodymas apie bylinėjimosi išlaidų paskirstymą;

4) teismo išvados dėl kitų sprendimu išspręstų klausimų;

5) sprendimo apskundimo termino ir tvarkos nurodymas.

271 straipsnis. Sprendimo įvykdymo tvarkos bei termino nustatymas ir sprendimo įvykdymo užtikrinimas

1. Priimdamas sprendimą, teismas reikiamaiais atvejais nustato konkrečią sprendimo įvykdymo tvarką bei terminą, įvykdymą atideda arba išdėsto.

2. Šiame Kodekse nurodytais atvejais teismas perduoda sprendimą skubiai vykdyti arba išsprendžia leidimo skubiai vykdyti sprendimą klausimą ir tai nurodo sprendime.

272 straipsnis. Sprendimas priteisti turtą arba jo vertę

Priteisdamas turtą natūra, teismas sprendime nurodo turto vertę, kuri turi būti išieškoma iš atsakovo, jeigu sprendimą vykdant paaiškėtų, kad priteisto turto nėra.

273 straipsnis. Sprendimas, kuriuo atsakovas įpareigojamas atlikti arba nutraukti tam tikrus veiksmus

1. Priimdamas sprendimą, kuriuo atsakovas įpareigojamas atlikti arba nutraukti tam tikrus veiksmus, nesusijusius su turto ar piniginių lėšų perdavimu, teismas tame pačiame sprendime gali nurodyti, kad, atsakovui neįvykdžius sprendimo per nustatytą terminą, ieškovas turi teisę atlikti tuos veiksmus arba imtis priemonių jiems nutraukti atsakovo lėšomis ir kartu išieškoti iš atsakovo reikiamas išlaidas.

2. Jeigu nurodytus veiksmus gali atlikti arba nutraukti tik atsakovas, tai teismas sprendime nustato terminą, per kurį sprendimas turi būti įvykdytas, ir nurodo, kokio dydžio bauda atsakovui yra skiriama, jeigu jis per nustatytą terminą neįvykdys sprendimo ar nenutrauks nurodytų veiksmų.

274 straipsnis. Sprendimas kelių ieškovų naudai arba prieš kelis atsakovus

1. Priimdamas sprendimą kelių ieškovų naudai, teismas nurodo, kuri sprendimo dalis yra susijusi su kiekvienu iš jų, arba nurodo, kad išieškojimo teisė yra solidari.

2. Priimdamas sprendimą prieš kelis atsakovus, teismas nurodo, kurią sprendimo dalį turi vykdyti kiekvienas iš atsakovų, arba nurodo, kad atsakovų prievolė yra solidari arba subsidiari.

275 straipsnis. Teismo sprendimo nuorašų išsiuntimas šalims, tretiesiems ir kitiems asmenims

1. Šio Kodekso 270 straipsnio nustatyta tvarka surašyto sprendimo nuorašas išduodamas teismo posėdyje dalyvavusiems asmenims jų pareikalavimu. Šalims ir tretiesiems asmenims, neatvykusiems į teismo posėdį, ne vėliau kaip per penkias dienas nuo sprendimo paskelbimo dienos išsiunčiamas teismo sprendimo nuorašas.

2. Teismas, priėmęs sprendimą, kuriuo yra keičiamas registruojamo daikto teisinis statusas ar iš esmės keičiamos valdymo, naudojimo ir disponavimo juo galimybės, taip pat jeigu teismo sprendimas turi įtakos registruojamo daikto teisiniam statusui ar daiktinėms teisėms į jį, įsiteisėjusio teismo sprendimo nuorašą ne vėliau kaip per tris dienas turi nusiųsti viešo registro tvarkytojui, kuriame įregistruotas daiktas ar daiktinės teisės į jį.

276 straipsnis. Rašymo apsirikimų ir aiškių aritmetinių klaidų sprendime ištaisymas

1. Paskelbus byloje sprendimą, teismas, priėmęs sprendimą, neturi teisės pats jį panaikinti ar pakeisti.

2. Teismas gali savo iniciatyva ar dalyvaujančių byloje asmenų pareiškimu ištaisyti sprendime rašymo apsirikimus ar aiškias aritmetines klaidas, kurių ištaisymas nekeičia sprendimo esmės. Ištaisymų klausimas išsprendžiamas rašytinio proceso tvarka.

3. Rašymo apsirikimus ar aiškias aritmetines klaidas ištaisančios nutarties nuorašas per tris dienas nuo jos priėmimo turi būti išsiųstas šalims ir tretiesiems asmenims.

4. Dėl teismo nutarties ištaisymų sprendime gali būti paduodamas atskirasis skundas.

277 straipsnis. Papildomas sprendimas

1. Teismas, priėmęs byloje sprendimą, dalyvaujančių byloje asmenų pareiškimu ar savo iniciatyva gali priimti papildomą sprendimą, jeigu:

1) kuris nors reikalavimas, dėl kurio šalys pateikė įrodymus ir davė paaiškinimus, sprendime yra neišspręstas;

2) teismas, išsprendęs teisės klausimą, nenurodė priteistos sumos dydžio, perduotino turto ar veiksmų, kuriuos atsakovas privalo atlikti arba nuo kurių jis privalo susilaikyti;

3) teismas neišsprendė bylinėjimosi išlaidų klausimo.

2. Iškelti klausimą dėl papildomo sprendimo priėmimo galima per dvidešimt dienų nuo teismo sprendimo priėmimo dienos.

3. Papildomą sprendimą teismas priima išnagrinėjęs klausimą teismo posėdyje. Šalims pranešama apie teismo posėdžio laiką ir vietą. Šių asmenų neatvykimas nekeičia išnagrinėti

papildomo sprendimo priėmimo klausimą. Priimant papildomą sprendimą, šio Kodekso 269 straipsnio nuostatos netaikomos. Priimamas papildomas sprendimas turi atitikti šio Kodekso 270 straipsnio keliamus reikalavimus. Papildomo sprendimo nuorašai pasiunčiami teismo posėdyje nedalyvavusioms šalims ir tretiesiems asmenims ne vėliau kaip per tris dienas nuo papildomo sprendimo priėmimo.

4. Papildomas sprendimas gali būti apskūstas apeliacine tvarka per dvidešimt dienų nuo jo priėmimo dienos.

5. Dėl teismo nutarties, kuria atmetamas pareiškimas papildomo sprendimo priėmimo klausimu, gali būti duodamas atskirasis skundas.

278 straipsnis. Sprendimo išaiškinimas

1. Jeigu sprendimas yra neaiškus, tai jį priėmęs teismas turi teisę dalyvaujančių byloje asmenų prašymu, taip pat savo iniciatyva išaiškinti savo sprendimą, nekeisdamas jo turinio.

2. Sprendimą išaiškinti leidžiama, jeigu jis dar neįvykdytas, taip pat jeigu nepasibaigė terminas, per kurį sprendimas gali būti priverstinai įvykdytas, ar šis terminas neatnaujintas.

3. Sprendimo išaiškinimo klausimas išsprendžiamas teismo posėdyje. Dalyvaujantiems byloje asmenims pranešama apie teismo posėdžio laiką ir vietą. Tačiau šių asmenų neatvykimas nekliudo išnagrinėti sprendimo išaiškinimo klausimą.

4. Dėl teismo nutarties sprendimo išaiškinimo gali būti duodamas atskirasis skundas.

279 straipsnis. Sprendimo įsiteisėjimas

1. Pirmosios instancijos teismų sprendimai įsiteisėja pasibaigus apskundimo apeliacine tvarka terminui, jeigu sprendimas nėra apskūstas. Tuo atveju, kada paduotas apeliacinis skundas, sprendimas, jeigu jis nėra panaikintas, įsiteisėja apeliacine tvarka išnagrinėjus bylą, o apeliacinės instancijos teismo nutartis ar naujas sprendimas įsiteisėja nuo jų priėmimo dienos. Jeigu šio Kodekso nustatytais atvejais byloje priimtas sprendimas ar nutartis negali būti skundžiami apeliacine tvarka, jis įsiteisėja nuo jo priėmimo dienos.

2. Sprendimas už akių įsiteisėja po dvidešimties dienų nuo jo priėmimo dienos. Jeigu dėl sprendimo už akių paduodamas pareiškimas dėl šio sprendimo peržiūrėjimo, jis įsiteisėja užbaigus peržiūrėjimo procedūrą, jeigu pareiškimas dėl sprendimo už akių peržiūrėjimo netenkinamas.

3. Kasacinio teismo nutartis ar nutarimas įsiteisėja nuo jų priėmimo dienos.

4. Sprendimui, nutarčiai ar nutarimui įsiteisėjus, šalys ir kiti dalyvavę byloje asmenys, taip pat jų teisių perėmėjai nebegali iš naujo pareikšti teisme tų pačių ieškinio reikalavimų tuo pačiu pagrindu, taip pat kitoje byloje ginčyti teismo nustatytus faktus ir teisinius santykius. Tai netrukdo suinteresuotiems asmenims kreiptis į teismą dėl pažeistos ar ginčijamos teisės arba įstatymų saugomo intereso gynimo, jeigu toks ginčas įsiteisėjusiu teismo sprendimu nėra išnagrinėtas ir išspręstas.

5. Jeigu įsiteisėjus sprendimui, nutarčiai ar nutarimui, kuriais iš atsakovo priteistos periodinės išmokos, iš esmės pasikeičia aplinkybės, turinčios įtakos išmokų dydžiui nustatyti ar jų trukmei, tai kiekviena šalis turi teisę, pareikšdama naują ieškinį, reikalauti pakeisti išmokų dydį bei terminus.

280 straipsnis. Priemonės, kurių imamasi dėl daiktinių įrodymų, sprendimui įsiteisėjus

1. Sprendimui įsiteisėjus, daiktiniai įrodymai grąžinami tiems asmenims, iš kurių jie buvo gauti, arba perduodami asmenims, kuriems teismas pripažino teisę į juos, jeigu sprendimu nenuspręsta kitaip.

2. Daiktai, kurių asmenys pagal įstatymus negali turėti, perduodami atitinkamiems viešiesiems juridiniams asmenims.

3. Dokumentai, kurie yra daiktiniai įrodymai, paliekami prie bylos per visą jos saugojimo laiką arba perduodami suinteresuotiems asmenims jų prašymu.

281 straipsnis. Sprendimo nukreipimas vykdyti

Teismo sprendimai gali būti vykdomi, kai jie įsiteisėja, išskyrus atvejus, kai jie vykdomi skubiai arba kai skolininkas teismo sprendimą įvykdo pats.

282 straipsnis. Skubiai vykdytini sprendimai ir nutartys

1. Skubaus vykdymo atveju teismo sprendimas ar nutartis (ar jų dalys) pradedami vykdyti dar jiems neįsiteisėjus. Skubiai vykdytinų sprendimų ar nutarčių apskundimas jų vykdymo nesustabdo.

2. Teismas nukreipia skubiai vykdyti šiuos sprendimus ir nutartis:

- 1) dėl išlaikymo priteisimo;
- 2) dėl darbo užmokesčio priteisimo – sprendime nustatyta dalis neviršija vieno mėnesio vidutinio darbo užmokesčio;
- 3) dėl iškeldintų iš gyvenamųjų patalpų asmenų įkeldinimo;
- 4) nutartis dėl bankroto ar restruktūrizavimo bylos iškėlimo;
- 5) nutartis (sprendimus) dėl banko akcinio kapitalo sumažinimo.

283 straipsnis. Teismo teisė leisti sprendimą skubiai vykdyti

1. Teismas gali leisti skubiai vykdyti visą sprendimą ar jo dalį:

- 1) dėl priteisimo išmokų atlyginti žalą, atsiradusią sužalojus fizinio asmens sveikatą ar atėmus gyvybę;
- 2) dėl priteisimo atlyginimo, priklausančio autoriui už naudojimąsi jo autorinėmis turtinėmis teisėmis, išradėjui, turinčiam patentą, – už naudojimąsi jo išradimu;
- 3) dėl atleidimo iš darbo formuluotės pakeitimo;
- 4) dėl darbuotojo grąžinimo į darbą;
- 5) visose kitose bylose, jeigu dėl ypatingų aplinkybių uždelsimas įvykdyti sprendimą gali padaryti ieškotojui didelę žalą arba iš viso gali pasidaryti negalima ar labai sunku sprendimą įvykdyti.

2. Leisdamas sprendimą skubiai vykdyti šio straipsnio 1 dalies 5 punkte nurodytais pagrindais, teismas privalo pareikalauti, kad ieškovas užtikrintų sprendimo įvykdymo atgrėžimą tam atvejui, jeigu teismo sprendimas, jį įvykdžius, bus panaikintas.

3. Kai yra šio Kodekso 282 straipsnio 2 dalyje ir 283 straipsnio 1 dalyje numatyti pagrindai ir jeigu skubaus vykdymo klausimas nebuvo išspręstas teismo sprendimu, tai sprendimą priėmęs teismas dalyvaujančių byloje asmenų prašymu arba savo iniciatyva gali prieš sprendimui įsiteisėjant nutartimi leisti jį skubiai vykdyti. Šiais atvejais leidimo skubiai vykdyti sprendimą klausimą teismas išsprendžia rašytinio proceso tvarka.

284 straipsnis. Sprendimo įvykdymo atidėjimas ir išdėstymas, sprendimo vykdymo tvarkos pakeitimas

1. Teismas turi teisę dalyvaujančių byloje asmenų prašymu ar savo iniciatyva, atsižvelgdamas į turtinę abiejų šalių padėtį ar kitas aplinkybes, sprendimo įvykdymą atidėti ar išdėstyti, taip pat pakeisti sprendimo vykdymo tvarką. Skubiai vykdytino sprendimo ar jo dalies įvykdymą atidėti ar išdėstyti negalima.

2. Jeigu šio straipsnio 1 dalyje nurodyti klausimai nebuvo išspręsti teismo sprendimu, jie išnagrinėjami teismo posėdyje, pranešus dalyvaujantiems byloje asmenims. Šių asmenų neatvykimas nekliudo išspręsti teismui iškeltą klausimą.

3. Dėl teismo nutarties sprendimo vykdymo atidėjimo ar išdėstymo, taip pat sprendimo vykdymo tvarkos pakeitimo gali būti duodamas atskirasis skundas.

285 straipsnis. Sprendimo už akių priėmimas

1. Sprendimas už akių gali būti priimtas tais atvejais, kai neatvyksta į teismo posėdį viena iš šalių, kuriai tinkamai pranešta apie teismo posėdžio laiką ir vietą ir iš jos negautas pareiškimas nagrinėti bylą jai nedalyvaujant, o atvykusi šalis prašo tokio sprendimo priėmimo, taip pat kitais šiame Kodekse numatytais atvejais. Sprendimas už akių taip pat gali būti priimtas dėl vieno ar kelių ieškovų ar atsakovų, kai šie, esant minėtoms sąlygoms, neatvyksta į teismo posėdį byloje, kurioje yra keli ieškovai ar atsakovai. Jeigu atvykusi į teismo posėdį šalis nesutinka, kad būtų priimtas sprendimas už akių, teismas vadovaujasi šio Kodekso 246 straipsniu.

2. Sprendimas už akių dėl neatvykusio atsakovo gali būti priimtas tik dėl tų ieškinio reikalavimų, apie kuriuos atsakovas buvo informuotas šio Kodekso nustatyta tvarka. Priimdamas sprendimą už akių, teismas atlieka formalų byloje pateiktų įrodymų vertinimą, t. y. įsitikina, kad pasitvirtinus šių įrodymų turiniui būtų pagrindas priimti tokį sprendimą.

3. Teismas netenkina atvykusios į teismo posėdį šalies prašymo priimti sprendimą už akių ir atideda bylos nagrinėjimą, jeigu:

1) neatvykusiai šaliai nebuvo tinkamai pranešta apie teismo posėdžio laiką ir vietą;
2) iš neatvykusios šalies gautas prašymas atidėti bylos nagrinėjimą, nurodant ir pagrindžiant neatvykimo į teismo posėdį priežastis, jeigu teismas šias priežastis pripažino svarbiomis.

4. Teismo atsisakymas priimti sprendimą už akių turi būti motyvuotas.

5. Neatvykusi šalis, dėl kurios priimtas sprendimas už akių, negali šio sprendimo skųsti nei apeliacine, nei kasacine tvarka.

6. Sprendimo už akių priėmimas ir paskelbimas negali būti atidėtas.

7. Sprendimo už akių nuorašas ne vėliau kaip per tris dienas nuo jo priėmimo dienos išsiunčiamas neatvykusiai šaliai.

286 straipsnis. Sprendimo už akių turinys

1. Sprendimą už akių sudaro įžanginė ir rezoliucinė dalys bei sutrumpinti motyvai.

2. Įžanginėje sprendimo dalyje, be bendrų šiai sprendimo daliai keliamų reikalavimų, turi būti nurodyta, kad sprendimas yra priimtas už akių.

3. Rezoliucinėje sprendimo už akių dalyje, be bendrų šiai daliai keliamų reikalavimų, turi būti nurodyta pareiškimo dėl šio sprendimo peržiūrėjimo padavimo terminai ir tvarka.

287 straipsnis. Pareiškimas dėl sprendimo už akių peržiūrėjimo

1. Neatvykusi į teismo posėdį šalis sprendimą už akių priėmusiam teismui per dvidešimt dienų nuo šio sprendimo priėmimo dienos turi teisę paduoti pareiškimą dėl sprendimo už akių peržiūrėjimo (toliau – pareiškimas).

2. Pareiškime turi būti nurodoma:

- 1) teismo, priėmusio sprendimą už akių, pavadinimas;
- 2) šalies, paduodančios pareiškimą, pavadinimas;
- 3) aplinkybės, liudijančios neatvykimo į teismo posėdį ir teismo neinformavimo iki teismo posėdžio priežasčių svarbumą, taip pat įrodymai, pagrindžiantys šias aplinkybes;
- 4) aplinkybės, galinčios turėti įtakos sprendimo teisėtumui ir pagrįstumui, bei įrodymai, patvirtinantys šias aplinkybes;
- 5) pareiškimą paduodančios šalies prašymas;
- 6) prie pareiškimo pridedamos šalies medžiagos sąrašas;
- 7) pareiškimą paduodančios šalies parašas ir pareiškimo surašymo data.

3. Teismui pateikiama tiek pareiškimo ir jo priedų kopijų, kiek yra kitų šalių ir trečiųjų asmenų.

4. Pareiškimo trūkumai šalinami ieškinio trūkumams šalinti nustatyta tvarka.

5. Jeigu toje pačioje byloje paduodamas apeliacinis skundas ir pareiškimas dėl sprendimo už akių peržiūrėjimo, visų pirma turi būti išnagrinėtas pareiškimas dėl sprendimo už akių peržiūrėjimo ir įsiteisėti teismo nutartis, priimta dėl šio pareiškimo.

288 straipsnis. Pareiškimo dėl sprendimo už akių peržiūrėjimo nagrinėjimas

1. Priėmęs pareiškimą teismas persiunčia pareiškimo ir jo priedų kopijas šalims ir tretiesiems asmenims bei informuoja, jog per keturiolika dienų nuo jo išsiuntimo šalys privalo, o tretieji asmenys turi teisę raštu pateikti atsiliepimus į pareiškimą.

2. Paduotą pareiškimą teismas rašytinio proceso tvarka išnagrinėja ne vėliau kaip per keturiolika dienų nuo termino atsiliepimui pateikti pasibaigimo dienos.

3. Išnagrinėjęs pareiškimą teismas turi teisę:

- 1) pareiškimo netenkinti;
- 2) panaikinti sprendimą už akių ir atnaujinti bylos nagrinėjimą iš esmės.

4. Išnagrinėjęs pareiškimą, teismas naikina sprendimą už akių ir atnaujina bylos nagrinėjimą iš esmės, jeigu konstatuoja, kad šalis į teismo posėdį neatvyko dėl svarbių priežasčių, apie kurias negalėjo laiku pranešti teismui, ir jos pareiškime nurodyti įrodymai gali turėti įtakos priimto sprendimo už akių teisėtumui ir pagrįstumui.

5. Nutarties nuorašas ne vėliau kaip per tris dienas po jos priėmimo išsiunčiamas šalims ir tretiesiems asmenims.

6. Dėl nutarties, kuria atsisakoma tenkinti pareiškimą, gali būti duodamas atskiras skundas.

289 straipsnis. Pakartotinis sprendimas už akių

1. Jeigu teismas atnauja bylos nagrinėjimą iš esmės šio Kodekso 288 straipsnio 4 dalyje numatytais pagrindais, tačiau šalis, dėl kurios yra priimtas sprendimas už akių, neatvyksta į teismo posėdį be svarbių priežasčių, jeigu jai yra tinkamai pranešta apie posėdžio laiką ir vietą, teismas turi teisę antrą kartą priimti sprendimą už akių.

2. Šio straipsnio 1 dalyje nurodytu atveju negali būti paduodamas pareiškimas dėl sprendimo už akių peržiūrėjimo.

ANTRASIS SKIRSNIS TEISMO NUTARTIS IR REZOLIUCIJA

290 straipsnis. Nutarties ir rezoliucijos priėmimas

1. Teismas atskirais klausimais, kuriais byla neišsprendžiama iš esmės, priima nutartis. Šio Kodekso ir kitų įstatymų numatytais atvejais teismas nutartimi gali išspręsti ir kitus klausimus.

2. Teismo posėdžio (parengiamojo ar nagrinėjimo teisme) metu teismas turi teisę priimti rašytines arba žodines nutartis. Žodinė nutartis įrašoma į teismo posėdžio protokolą. Rašytinė nutartis priimama sprendimų priėmimo kambaryje ir surašoma kaip atskiras procesinis dokumentas. Teismo nutartis turi būti rašytinė, jeigu pagal šį Kodeksą ji gali būti skundžiama atskiruoju skundu. Pripažinęs, jog tai būtina, teismas turi teisę priimti rašytines nutartis ir kitais atvejais. Teismas turi teisę sprendimų priėmimo kambaryje priimti ir žodinę nutartį.

3. Rašytinę arba žodinę nutartį, priimtą teismo posėdžio (parengiamojo ar nagrinėjimo teisme) metu teismas paskelbia nedelsdamas po jos priėmimo.

4. Ne parengiamajame teismo posėdyje ar ne nagrinėjimo teisme metu teismas priima rašytines nutartis.

5. Šiame Kodekse numatytais atvejais procesinius klausimus teisėjas gali išspręsti rezoliucija. Išspręsdamas klausimą rezoliucija, teisėjas ant sprendžiamo dokumento užrašo, kaip jis išsprendžia nagrinėjamą klausimą. Kartu teisėjas nurodo savo vardą ir pavardę, rezoliucijos priėmimo datą ir pasirašo. Teisėjo rezoliucija neskundžiama.

6. Klausimai, kurie šiame Kodekse numatytais atvejais sprendžiami teisėjo rezoliucija, taip pat gali būti išspręsti nutartimi.

291 straipsnis. Nutarties turinys

1. Nutartyje turi būti nurodoma:

- 1) nutarties priėmimo laikas ir vieta;
- 2) teismo pavadinimas, teismo sudėtis ir teismo posėdžio sekretorius;
- 3) dalyvaujantys byloje asmenys ir ginčo dalykas;
- 4) klausimas, kuriuo priimama nutartis;
- 5) motyvai, kuriais vadovaudamasis teismas padarė išvadą, ir įstatymai bei kiti teisės aktai, kuriais teismas rėmėsi;
- 6) teismo nutarimas;
- 7) nutarties apskundimo tvarka ir terminas.

2. Žodinėje nutartyje turi būti duomenys, nurodyti šio straipsnio 1 dalies 4, 5 ir 6 punktuose.

292 straipsnis. Nutarčių nuorašų išsiuntimas šalims ir tretiesiems asmenims

Šio Kodekso 291 straipsnyje nustatyta tvarka surašytos nutarties nuorašas išduodamas teismo posėdyje dalyvavusiems asmenims jų pareikalavimu. Šalims ir tretiesiems asmenims, neatvykusiems į teismo posėdį, ne vėliau kaip per tris dienas nuo priėmimo išsiunčiami nutarčių, kurios gali būti skundžiamos atskiraisiais skundais, nuorašai.

TREČIASIS SKIRSNIS BYLOS NUTRAUKIMAS

293 straipsnis. Bylos nutraukimo pagrindai

Teismas nutraukia bylą:

- 1) jeigu byla nenagrinėtina teisme;
- 2) jeigu ieškovas ar pareiškėjas, kurie kreipėsi į teismą, yra nesilaikę tos kategorijos byloms nustatytos ginčo išankstinio sprendimo ne teisme tvarkos ir nebegalima šia tvarka pasinaudoti;
- 3) jeigu yra įsiteisėjęs teismo sprendimas, priimtas dėl ginčo tarp tų pačių šalių, dėl to paties dalyko ir tuo pačiu pagrindu, arba teismo nutartis priimti ieškovo ieškinio atsisakymą ar patvirtinti šalių taikos sutartį;
- 4) jeigu ieškovas atsisakė ieškinio ir atsisakymą teismas priėmė;
- 5) jeigu šalys sudarė taikos sutartį ir teismas ją patvirtino;
- 6) jeigu yra įsiteisėjęs arbitražo sprendimas, priimtas dėl ginčo tarp tų pačių šalių, dėl to paties dalyko ir tuo pačiu pagrindu;
- 7) jeigu mirus fiziniam asmeniui, kuris buvo viena iš bylos šalių, atsižvelgiant į ginčo teisinius santykius, neleidžiamas teisių perėmimas;
- 8) jeigu likvidavus juridinį asmenį, kuris buvo viena iš bylos šalių, atsižvelgiant į ginčo teisinius santykius, neleidžiamas teisių perėmimas;
- 9) kitais šio Kodekso numatytais atvejais.

294 straipsnis. Bylos nutraukimo tvarka ir pasekmės

1. Byla nutraukiama teismo nutartimi. Jeigu byla nutraukiama dėl to, kad ji nenagrinėtina teisme, teismas privalo nurodyti, į kurią instituciją ieškovas ar pareiškėjas turi kreiptis.
2. Bylą nutraukus, vėl kreiptis į teismą dėl ginčo tarp tų pačių šalių, dėl to paties dalyko ir tuo pačiu pagrindu neleidžiama.

295 straipsnis. Teismo nutarties nutraukti bylą apskundimas

Dėl teismo nutarties nutraukti bylą gali būti duodamas atskiras skundas.

KETVIRTASIS SKIRSNIS PAREIŠKIMO PALIKIMAS NENAGRINĖTO

296 straipsnis. Pareiškimo palikimo nenagrinėto pagrindai

1. Teismas pareiškimą palieka nenagrinėtą:
 - 1) jeigu ieškovas ar pareiškėjas, kurie kreipėsi į teismą, nesilaikė tos kategorijos byloms nustatytos išankstinio bylos sprendimo ne teisme tvarkos ir dar galima pasinaudoti šia tvarka;
 - 2) jeigu pareiškimą padavė neveiksnus fizinis asmuo;
 - 3) jeigu pareiškimą ieškovo ar pareiškėjo vardu padavė neįgaliotas vesti bylą asmuo;
 - 4) jeigu teisme nagrinėjamas ginčas tarp tų pačių šalių, dėl to paties dalyko ir tuo pačiu pagrindu;
 - 5) jeigu atsakovas neprašo priimti sprendimo už akių šio Kodekso 246 straipsnio 1 dalyje nurodytu atveju;
 - 6) jeigu abi šalys, neprašiusios nagrinėti bylą jų nesant, neatvyko be svarbių priežasčių;
 - 7) jeigu pareiškimą padavęs asmuo nėra sumokėjęs nustatyto dydžio žyminio mokesčio;
 - 8) jeigu yra pareikšta keletas reikalavimų, o žyminis mokestis sumokėtas tik už dalį iš jų, – neapmokėtų reikalavimų dalyje;
 - 9) jeigu šalys yra tarpusavyje sudariusios sutartį perduoti tą ginčą spręsti arbitražui;
 - 10) šio Kodekso 139 straipsnio 1 dalyje nurodytu atveju;
 - 11) jeigu bylos nagrinėjimo pirmosios instancijos teisme metu paaiškėja, kad pareiškimas neatitinka ieškinio turiniui keliamų reikalavimų;
 - 12) kitais šio Kodekso ir Civilinio kodekso numatytais atvejais.
2. Šio straipsnio 1 dalies 7, 8 ir 11 punktų pagrindu ieškinys gali būti paliekamas nenagrinėtas tik tuo atveju, jeigu šalis per teismo nustatytą terminą trūkumų nepašalina, ir tik pirmosios instancijos teisme.
3. Šio straipsnio 1 dalies 3 punkto pagrindu ieškinys gali būti paliekamas nenagrinėtas tik tuo atveju, jeigu šalis per teismo nustatytą terminą trūkumų nepašalina.

297 straipsnis. Pareiškimo palikimo nenagrinėto tvarka ir pasekmės

1. Tais atvejais, kada pareiškimas paliekamas nenagrinėtas, byla užbaigiama teismo nutartimi. Šioje nutartyje teismas privalo nurodyti, kaip pašalinti aplinkybes, išvardytas šio Kodekso 296 straipsnio 1 dalies 1, 2, 3, 7, 8 ir 11 punktuose, kliudančias nagrinėti bylą.

2. Pašalinus aplinkybes, kurios buvo pagrindas pareiškimą palikti nenagrinėtą, suinteresuotas asmuo turi teisę vėl kreiptis į teismą su pareiškimu bendra tvarka.

298 straipsnis. Teismo nutarties palikti pareiškimą nenagrinėtą apskundimo tvarka

Dėl teismo nutarties palikti pareiškimą nenagrinėtą gali būti duodamas atskirasis skundas.

PENKTASIS SKIRSNIS

TEISMO NUTARTYS DĖL TEISĖS PAŽEIDIMŲ PAŠALINIMO

299 straipsnis. Teismo atskirosios nutartys

Jeigu teismas nagrinėdamas civilinę bylą padaro išvadą, kad asmenys pažeidė įstatymus ar kitas teisės normas, jis priima atskirąją nutartį ir nusiunčia ją atitinkamoms institucijoms ar pareigūnams, informuodamas juos apie pažeidimus.

300 straipsnis. Teismo veiksmai paaiškėjus nusikaltimo požymiams

1. Jeigu nagrinėjant civilinę bylą paaiškėja dalyvaujančio byloje arba kito asmens veiksmuose nusikaltimo požymių, teismas apie tai praneša prokurorui.

2. Šiais atvejais teismas, atsižvelgdamas į bylos aplinkybes, išnagrinėja civilinę bylą iš esmės arba ją sustabdo.

III DALIS

TEISMŲ SPRENDIMŲ IR NUTARČIŲ TEISĖTUMO IR PAGRISTUMO KONTROLĖS FORMOS BEI PROCESO ATNAUJINIMAS

XVI SKYRIUS

BYLŲ PROCESAS APELIACINĖS INSTANCIJOS TEISME

PIRMASIS SKIRSNIS

NEĮSITEISĖJUSIŲ TEISMO SPRENDIMŲ APSKUNDIMAS

301 straipsnis. Neįsiteisėjusių teismo sprendimų peržiūrėjimas apeliacine tvarka

1. Apeliacine tvarka yra skundžiami neįsiteisėję pirmosios instancijos teismo sprendimai (įsakymai, nutartys), išskyrus šiame Kodekse numatytus atvejus.

2. Bylas pagal apeliacinius skundus (atskiruosius skundus) dėl neįsiteisėjusio apylinkės teismo sprendimo, nutarties, įsakymo ar nutarimo nagrinėja apygardų teismai.

3. Bylas pagal apeliacinius skundus (atskiruosius skundus) dėl neįsiteisėjusio apygardos teismo sprendimo, nutarties, įsakymo ar nutarimo nagrinėja Lietuvos apeliacinis teismas.

302 straipsnis. Procesio taisyklės

Apeliaciniam procesui taikomos šio Kodekso bendrosios nuostatos, taip pat pirmosios instancijos teismo procesą reglamentuojančios nuostatos, neprieštaraujančios šiame skyriuje nurodytoms taisyklėms.

303 straipsnis. Apribojimai pateikti apeliacinį skundą

1. Apeliacija negalima smulkiuose turtiniuose ginčuose, kai ginčijama suma yra mažesnė kaip du šimtai penkiasdešimt litų. Šis apribojimas netaikomas ginčams, kylantiems bylose dėl darbo užmokesčio ir kitų išmokų, susijusių su darbo santykiais, išlaikymo priteisimo, žalos, susijusios su fizinio asmens sveikatos sužalojimu, gyvybės atėmimu ar susirgimais profesine liga, atlyginimo.

2. Apeliacinio apskundimo objektu negali būti teismo sprendimas už akių, jeigu skundą paduoda asmuo, dėl kurio toks sprendimas yra priimtas.

304 straipsnis. Apeliacinės instancijos teismo sudėtis

1. Apeliacine tvarka bylą nagrinėja trijų teisėjų kolegija.
2. Šiame skyriuje numatytais atvejais procesinius veiksmus apeliaciniame procese gali atlikti vienas teisėjas.

305 straipsnis. Apeliacinio skundo subjektai

Apeliacinį skundą turi teisę paduoti dalyvaujantys byloje asmenys.

306 straipsnis. Apeliacinio skundo turinys

1. Apeliaciniame skunde, be bendrų procesiniams dokumentams keliamų reikalavimų, turi būti nurodyta:
 - 1) skundžiamas sprendimas ir teismas, priėmęs tą sprendimą;
 - 2) ginčijama suma, kai ginčas yra turtinis;
 - 3) bylos aplinkybės, įrodymai ir teisiniai argumentai, kuriais pagrindžiamas sprendimo ar jo dalies neteisėtumas ar nepagrįstumas (apeliacinio skundo pagrindas), ir naujų įrodymų pateikimo motyvai (šio Kodekso 314 straipsnis);
 - 4) apelianto prašymas (apeliacinio skundo dalykas);
 - 5) apelianto prašymas bylą nagrinėti rašytinio proceso tvarka, jeigu jis to pageidauja;
 - 6) pridedamos prie skundo rašytinės medžiagos sąrašas.
2. Apeliacinis skundas negali būti grindžiamas aplinkybėmis, kurios nebuvo nurodytos pirmosios instancijos teisme.
3. Kartu su apeliaciniu skundu turi būti pateikiami įrodymai, numatyti šio Kodekso 314 straipsnyje, ir motyvai, kodėl įrodymai nebuvo pateikti anksčiau (jeigu apeliantas jų turi), taip pat duomenys apie tai, kad už skundą sumokėtas žyminis mokestis (arba kad nuo žyminio mokesčio apeliantas atleistas, arba kad žyminio mokesčio sumokėjimas atidėtas).

307 straipsnis. Terminai apeliaciniam skundai paduoti

1. Apeliacinis skundas gali būti paduotas per trisdešimt dienų nuo pirmosios instancijos teismo sprendimo priėmimo dienos. Jeigu apelianto gyvenamoji ar buveinės vieta yra užsienio valstybėje, apeliacinis skundas gali būti paduotas per keturiasdešimt dienų nuo pirmosios instancijos teismo sprendimo priėmimo dienos.
2. Apeliacinio skundo padavimo terminas gali būti atnaujintas, jeigu teismas pripažįsta, kad terminas praleistas dėl svarbių priežasčių. Dėl teismo nutarties, kuria atmestas prašymas atnaujinti praleistą terminą, gali būti duodamas atskirasis skundas. Jei apeliacinės instancijos teismas tokį atskirąjį skundą patenkina ir praleistą terminą atnaujina, apeliacinės instancijos teismo Civilinių bylų skyriaus pirmininkas apeliacinį skundą su byla perduoda šio teismo teisėjų kolegijai arba gražina pirmosios instancijos teismui spręsti apeliacinio skundo priėmimo klausimą. Jeigu šioje dalyje numatytu atveju byla perduodama apeliacinės instancijos teismo teisėjų kolegijai nagrinėti, apeliacinės instancijos teismas įvykdo šio Kodekso 317 straipsnio 1 dalies 1 punkte numatytus reikalavimus.
3. Prašymas atnaujinti praleisto apeliacinio skundo padavimo terminą negali būti paduotas, jeigu praėjo daugiau kaip šeši mėnesiai nuo teismo sprendimo paskelbimo dienos.

308 straipsnis. Apeliacinio skundo atsisakymas

1. Apeliacinį skundą padavęs asmuo turi teisę atsisakyti skundo iki baigiamųjų kalbų, o jeigu skundas nagrinėjamas rašytinio proceso tvarka – iki skundo nagrinėjimo iš esmės pradžios. Teismas gali nepriimti apeliacinio skundo atsisakymo, jeigu yra šio Kodekso 42 straipsnio 2 dalyje numatytos sąlygos.
2. Teismas, nutartimi priėmęs apeliacinio skundo atsisakymą, jeigu sprendimas nebuvo apskųstas kitų asmenų, nutartimi apeliacinį procesą nutraukia.
3. Apeliacinio skundo atsisakęs asmuo jį paduoti pakartotinai neturi teisės.

309 straipsnis. Prisdėjimas prie apeliacinio skundo

1. Asmenys, turintys teisę paduoti apeliacinį skundą, gali prisidėti prie paduoto apeliacinio skundo, paduodami rašytinį pareiškimą apeliacinės instancijos teismui. Taip prisidėti yra galima iki bylos nagrinėjimo iš esmės pradžios. Jeigu prisidedama prie apeliacinio skundo, už pareiškimą

dėl prisidėjimo žyminis mokestis neimamas. Pareiškime dėl prisidėjimo prie apeliacinio skundo prisidedantis asmuo negali pareikšti savarankiškų reikalavimų ir apskūsto sprendimo naikinimo ar pakeitimo pagrindų.

2. Jeigu atsisakoma priimti apeliacinį skundą, pareiškimas dėl prisidėjimo laikomas nepaduotu ir grąžinamas jį padavusiam asmeniui.

3. Pareiškimas dėl prisidėjimo gali būti paduodamas apeliacinės instancijos teismui.

310 straipsnis. Apeliacinio skundo padavimo tvarka

Apeliacinis skundas paduodamas per tą teismą, kurio sprendimas yra skundžiamas.

311 straipsnis. Apeliacinio skundo priedai

Apeliacinis skundas ir priedai pateikiami su tiek nuorašų, kiek yra šalių ir trečiųjų asmenų.

312 straipsnis. Draudimas apeliaciniame skunde kelti naujus reikalavimus

Apeliaciniame skunde negalima kelti reikalavimų, kurie nebuvo pareikšti nagrinėjant bylą pirmosios instancijos teisme. Naujais reikalavimais nelaikomi reikalavimai, neatsiejamai susiję su jau pareikštu ieškiniu (pavyzdžiui, priteisti delspinigius, palūkanas, vaisius ir kiti atvejai). Už šiuos reikalavimus paduodant apeliacinį skundą sumokamas žyminis mokestis kaip už reikalavimą pirmosios instancijos teisme.

313 straipsnis. Draudimas priimti blogesnį sprendimą

Apeliacinės instancijos teismas dėl apelianto negali priimti blogesnio, negu yra skundžiamas, sprendimo ar nutarties, jeigu sprendimą skundžia tik viena iš šalių. Nelaikomas blogesnio sprendimo priėmimu skundžiamo sprendimo panaikinimas ir bylos perdavimas iš naujo nagrinėti pirmosios instancijos teismui, taip pat kai sprendimas priimtas šio Kodekso 320 straipsnio 2 dalyje numatytu atveju.

314 straipsnis. Nauji įrodymai

Apeliacinės instancijos teismas atsisako priimti naujus įrodymus, kurie galėjo būti pateikti pirmosios instancijos teisme, išskyrus atvejus, kai pirmosios instancijos teismas nepagrįstai juos atsisakė priimti ar kai šių įrodymų pateikimo būtinybė iškilo vėliau.

315 straipsnis. Apeliacinio skundo priėmimas

1. Apeliacinio skundo priėmimo klausimą sprendžia pirmosios instancijos teismas, priėmęs sprendimą, ne vėliau kaip per tris dienas nuo jo pateikimo teismui.

2. Apeliacinis skundas nepriimamas ir grąžinamas jį padavusiam asmeniui, jeigu:

1) skundas paduotas praleidus terminą, nustatytą jam paduoti, ir neprašoma šio termino atnaujinti arba toks prašymas nebuvo patenktas;

2) skundą paduoda neveiksnius asmuo arba asmuo, neturintis teisės jį paduoti;

3) jeigu skundžiamas sprendimas (nutartis), kuris pagal įstatymus negali būti apeliacinio apskundimo objektas.

3. Teismo atsisakymas priimti apeliacinį skundą šio straipsnio 2 dalyje nurodytais pagrindais nekliudo nepažeidžiant apeliacinio skundo padavimo termino vėl kreiptis su apeliaciniu skundu, jeigu trūkumai bus pašalinti.

4. Teisėjas, atsisakydamas priimti apeliacinį skundą, priima motyvuotą nutartį. Dėl šios nutarties gali būti paduotas atskirasis skundas.

5. Jeigu šio straipsnio 2 dalies 1–3 punktuose nurodyti trūkumai paaiškėja nagrinėjant bylą apeliacine tvarka, apeliacinis procesas nutraukiamas.

316 straipsnis. Apeliacinio skundo trūkumų šalinimas

1. Jeigu paduotas apeliacinis skundas ar jo priedai neatitinka šio Kodekso 306 ir 311 straipsniuose nurodytų reikalavimų, teismas priima nutartį ir nustato apeliantui terminą trūkumams pašalinti.

2. Jeigu apeliantas per nustatytą terminą įvykdo nutartyje nurodytus reikalavimus, skundas laikomas paduotu pradinio padavimo dieną. Priešingu atveju skundas laikomas nepaduotu ir nutartimi grąžinamas jį padavusiam asmeniui.

3. Apeliacinės instancijos teismas, nustatęs, jog pirmosios instancijos teismas sprenddamas apeliacinio skundo priėmimo klausimą privalėjo apeliantui paskirti terminą trūkumams pašalinti, priima nutartį ir nustato apeliantui terminą trūkumams pašalinti.

317 straipsnis. Pirmosios instancijos teismo teisėjo veiksmai priėmus apeliacinį skundą

1. Pirmosios instancijos teismas, priėmęs apeliacinį skundą, per septynias dienas nuo termino nustatytam sprendimui apskūsti pasibaigimo turi nusiųsti:

1) dalyvaujantiems apeliaciniame procese asmenims apeliacinio skundo ir jo priedų nuorašus;

2) apeliacinės instancijos teismui bylą su gautu apeliaciniu skundu ir jo priedais.

2. Priėmus apeliacinį skundą dėl dalinio sprendimo, apeliacinės instancijos teismui gali būti persiunčiami tik tos bylos dalies, kuri susijusi su šio sprendimo priėmimu, teismo patvirtinti nuorašai.

3. Jeigu pirmosios instancijos teisme yra iškeltas klausimas dėl papildomo sprendimo priėmimo, byla su apeliaciniu skundu dėl byloje priimto teismo sprendimo apeliacinės instancijos teismui išsiunčiama tik po to, kai išnagrinėjamas klausimas dėl papildomo sprendimo byloje priėmimo.

318 straipsnis. Atsiliepimai į apeliacinį skundą

1. Šalys per dvidešimt dienų nuo apeliacinio skundo išsiuntimo iš pirmosios instancijos teismo dienos apeliacinės instancijos teismui privalo, o kiti dalyvaujantys byloje asmenys turi teisę raštu pateikti išsamius atsiliepimus į apeliacinį skundą, kuriuose išdėsto savo nuomonę dėl paduoto apeliacinio skundo.

2. Atsiliepimų į apeliacinį skundą priėmimo klausimą išsprendžia apeliacinės instancijos teismas. Atsiliepimą į apeliacinį skundą priėmus, jo nuorašai išsiunčiami apeliantui ir prie apeliacinio skundo prisidėjusiam asmeniui.

3. Atsiliepimai į apeliacinį skundą, gauti praleidus šio straipsnio 1 dalyje nustatytą terminą, grąžinami jį padavusiam asmeniui.

319 straipsnis. Teisėjų kolegijos sudarymas ir teismo posėdžio datos nustatymas

1. Apeliacinės instancijos teismo pirmininkas, šio teismo Civilinių bylų skyriaus pirmininkas, laikydamiesi nustatytos bylų paskirstymo teismuose tvarkos, nutartimi sudaro teisėjų kolegiją, paskiria jos pirmininką ir pranešėją bei nustato teismo posėdžio datą. Pranešėjui perduodama byla su apeliaciniu skundu.

2. Pranešėjas atlieka veiksmus, reikalingus pasirengti bylos nagrinėjimui.

3. Dalyvaujantiems byloje asmenims pranešama apie apeliacinės bylos nagrinėjimo vietą ir laiką. Bylą nagrinėjant rašytinio proceso tvarka, dalyvaujantys byloje asmenys į teismo posėdį nekviečiami ir teismo posėdis vyksta jiems nedalyvaujant. Žodinio proceso atveju dalyvaujantys byloje asmenys kviečiami į teismo posėdį, tačiau jų neatvykimas nekliudo nagrinėti bylą.

320 straipsnis. Bylos nagrinėjimo ribos

1. Bylos nagrinėjimo apeliacine tvarka ribas sudaro apeliacinio skundo faktinis ir teisinis pagrindas bei absoliučių sprendimo negaliojimo pagrindų patikrinimas.

2. Apeliacinės instancijos teismas nagrinėja bylą neperžengdamas apeliaciniame skunde nustatytų ribų, išskyrus, kai to reikalauja viešasis interesas nagrinėjant šio Kodekso IV dalies XIX ir XX skyriuose ir V dalyje numatytų kategorijų bylas. Neatsižvelgdamas į apeliacinio skundo ribas, apeliacinės instancijos teismas taip pat patikrina, ar nėra šio Kodekso 329 straipsnyje nurodytų absoliučių sprendimo negaliojimo pagrindų.

321 straipsnis. Bylos nagrinėjimas rašytinio proceso tvarka

1. Teisėjų kolegija rašytinio proceso tvarka gali išspręsti apeliacinį skundą, jeigu:

1) pirmosios instancijos teismas, priėmęs apeliacinį skundą, privalėjo atsisakyti jį priimti. Šiuo atveju apeliacinės instancijos teismas apeliacinį procesą nutraukia ir priima nutartį grąžinti sumokėtą žyminį mokestį;

2) konstatuoja, kad yra absoliutūs pirmosios instancijos teismo sprendimo negaliojimo pagrindai.

2. Teismo posėdis susideda iš pranešimo apie bylą, apeliacinį skundą, atsiliepimą į apeliacinį skundą, teisėjų nuomonių išreiškimo, balsavimo ir nutarties priėmimo.

322 straipsnis. Apelianto teisė prašyti rašytinio proceso

Apelianto prašymu byla apeliacine tvarka gali būti nagrinėjama rašytinio proceso tvarka, jeigu tam atsiliepimuose į apeliacinį skundą neprieštarauja kiti byloje dalyvaujantys asmenys.

323 straipsnis. Apribojimai keisti apeliacinio skundo dalyką ar pagrindą

Pasibaigus apeliacinio skundo padavimo terminui, keisti (papildyti) apeliacinį skundą yra draudžiama.

324 straipsnis. Žodinis bylos nagrinėjimas iš esmės

1. Žodinio proceso atveju kolegijos pirmininkas pradeda teismo posėdį, paskelbia kolegijos sudėtį, praneša, kokia byla, pagal kieno apeliacinį skundą ir dėl kurio teismo sprendimo ar nutarties nagrinėjama, patikrina, kurie asmenys yra atvykę, nustato atvykusiųjų tapatybę, taip pat patikrina atstovų įgaliojimus. Teismas paklausia atvykusius į posėdį asmenis, ar jie turi pareiškimų ar prašymų. Pateiktus pareiškimus ir prašymus teismas išsprendžia nutartimi. Bylos nagrinėjimas iš esmės apeliacinės instancijos teisme pradedamas kolegijos pranešėjo pranešimu apie bylą, apeliacinį skundą, atsiliepimą į apeliacinį skundą.

2. Žodinio proceso atveju po pranešimo apie bylą teismas išklauso dalyvaujančių byloje asmenų kalbą dėl skundo argumentus. Pirmas kalba apeliantas. Teismas įspėja dalyvaujančius byloje asmenis, jeigu kalbą turinys neatitinka pateiktų procesinių dokumentų turinio.

3. Kai teismas pripažįsta, kad yra būtina, gali būti pakartotinai arba papildomai tiriami pirmosios instancijos teisme ištirti įrodymai. Teismas taip pat gali tirti įrodymus, kuriuos pirmosios instancijos teismas atsisakė tirti. Nauji įrodymai, kurie nebuvo pateikti pirmosios instancijos teisme, tiriami tik tuo atveju, jeigu teismas, vadovaudamasis šio Kodekso 314 straipsniu, juos pripažįsta galimus priimti ir tirti.

4. Žodinio proceso atveju ištyrus įrodymus, dalyvaujantys byloje asmenys turi teisę išdėstyti savo nuomonę baigiamosiose kalbose. Jeigu įrodymų tirti nereikėjo, baigiamosios kalbos vyksta po dalyvaujančių byloje asmenų kalbą.

5. Žodinio proceso atveju teismo posėdyje rašomas protokolas.

325 straipsnis. Sprendimo ar nutarties priėmimas ir paskelbimas

1. Žodinio proceso atveju po dalyvaujančių byloje asmenų kalbą ir baigiamųjų kalbą teismas išeina priimti sprendimo ar nutarties.

2. Priėmęs sprendimą ar nutartį teismas grįžta į teismo posėdžių salę ir kolegijos pirmininkas arba kitas teisėjas paskelbia sprendimo ar nutarties išanginę bei rezoliucinę dalis, žodžiu išdėsto sprendimo ar nutarties motyvus ir praneša, kada bus surašytas visas sprendimas ar nutartis.

3. Visas sprendimas ar nutartis išdėstomi raštu ir visų teisėjų pasirašomi ne vėliau kaip per keturiolika dienų nuo sprendimo ar nutarties priėmimo dienos.

4. Apie apeliacinės instancijos teismo sprendimą ar nutartį, priimtus rašytinio proceso tvarka, ir šio straipsnio 5 dalyje numatytais atvejais informuojami dalyvaujantys byloje asmenys.

5. Išimtiniais atvejais, atsižvelgdamas į bylos sudėtingumą ir mastą, teismas, nagrinėjantis bylą apeliacine tvarka, nutartimi ne ilgesniam kaip keturiolikos dienų terminui gali atidėti sprendimo ar nutarties priėmimą. Tokiu atveju sprendimą ar nutartį paskelbia teisėjų kolegija arba vienas iš teisėjų. Šiuo laikotarpiu teisėjai gali nagrinėti kitas bylas.

326 straipsnis. Apeliacinės instancijos teismo teisės

1. Apeliacinės instancijos teismas, išnagrinėjęs bylą, turi teisę:

1) pirmosios instancijos teismo sprendimą palikti nepakeistą;

2) panaikinti pirmosios instancijos teismo sprendimą (visą ar iš dalies) ir priimti naują sprendimą;

3) pakeisti pirmosios instancijos teismo sprendimą;

4) panaikinti pirmosios instancijos teismo sprendimą visą ar iš dalies ir perduoti bylą pirmosios instancijos teismui nagrinėti iš naujo;

5) panaikinti pirmosios instancijos teismo sprendimą (visą ar iš dalies), o bylą nutraukti arba pareiškimą palikti nenagrinėtą, jeigu nustatomos šio Kodekso 293 ir 296 straipsniuose nurodytos aplinkybės, išskyrus šio Kodekso 296 straipsnio 1 dalies 7, 8 ir 11 punktuose nurodytus atvejus.

2. Šio straipsnio 1 dalies 2 punkte numatytu atveju priimamas teismo sprendimas, o 1, 3, 4 ir 5 punktuose numatytais atvejais – teismo nutartis.

327 straipsnis. Apeliacinės instancijos teismo teisė panaikinti apskųstą teismo sprendimą ir perduoti bylą nagrinėti iš naujo pirmosios instancijos teismui

1. Apeliacinės instancijos teismas panaikina apskųstą teismo sprendimą ir perduoda bylą pirmosios instancijos teismui nagrinėti iš naujo, jeigu:

1) nustatomi šio Kodekso 329 straipsnio 2 ir 3 dalyse nurodyti pagrindai;

2) neatskleista bylos esmė ir pagal byloje pateiktus įrodymus bylos negalima išnagrinėti iš esmės apeliacinės instancijos teisme.

2. Jeigu pirmosios instancijos teismas išsprendė ne visus byloje pareikštus reikalavimus, apeliacinės instancijos teismas gali neišspręstų reikalavimų dalyje grąžinti bylą pirmosios instancijos teismui, o kitoje dalyje spręsti bylą šiame skirsnyje nustatyta tvarka.

328 straipsnis. Draudimas naikinti sprendimą ar nutartį formaliais pagrindais

Iš esmės teisėtas ir pagrįstas teismo sprendimas ar nutartis negali būti panaikinami vien formaliais pagrindais.

329 straipsnis. Sprendimo panaikinimas pažeidus arba neteisingai pritaikius procesinės teisės normas

1. Procesinės teisės normų pažeidimas arba netinkamas jų pritaikymas yra pagrindas sprendimui panaikinti tik tada, jeigu dėl šio pažeidimo galėjo būti neteisingai išspręsta byla. Šiuo atveju byla gali būti grąžinta iš naujo nagrinėti pirmosios instancijos teismui tik tuomet, kai šių pažeidimų negali ištaisyti apeliacinės instancijos teismas.

2. Absoliučiais sprendimo negaliojimo pagrindais yra pripažįstami tokie atvejai, kai:

1) byla išnagrinėta neteisėtos sudėties teismo;

2) pirmosios instancijos teismas nusprendė dėl neįtrauktų dalyvauti byloje asmenų teisių ir pareigų;

3) pirmosios instancijos teismo sprendimą priėmė ne tas teisėjas, kuris nagrinėjo bylą;

4) sprendimas, nutartis yra be motyvų (sutrumpintų motyvų);

5) byloje nėra teismo posėdžio protokolo, kai ji išnagrinėta žodinio proceso tvarka;

6) buvo pažeistos rūšinio ar išimtinio teisingumo taisyklės;

7) pirmosios instancijos teismas išsprendė ne visus byloje pareikštus reikalavimus ir bylos negalima išskirti šio Kodekso 327 straipsnio 2 dalyje nustatyta tvarka.

3. Absoliučiais sprendimo negaliojimo pagrindais yra pripažįstami ir tokie atvejai, jeigu:

1) pirmosios instancijos teismas išnagrinėjo bylą, kai nebuvo nors vieno iš dalyvaujančių byloje asmenų, kuriam nebuvo pranešta apie teismo posėdžio laiką ir vietą, jeigu toks asmuo remdamasis šia aplinkybe grindžia savo apeliacinį skundą;

2) nagrinėjant bylą pirmosios instancijos teisme, buvo pažeistos proceso kalbos taisyklės ir asmuo, kurio teisės buvo pažeistos, šia aplinkybe grindžia savo apeliacinį skundą.

330 straipsnis. Sprendimo panaikinimas ar pakeitimas pažeidus materialinės teisės normas

Materialinės teisės normų pažeidimas yra pagrindas pirmosios instancijos teismo sprendimą panaikinti ar pakeisti, jeigu pirmosios instancijos teismas netinkamai jas pritaikė arba išaiškino.

331 straipsnis. Apeliacinės instancijos teismo sprendimo (nutarties) turinys ir įsiteisėjimas

1. Apeliacinės instancijos teismo sprendimą (nutartį) sudaro įžanginė, aprašomoji, motyvuojamoji ir rezoliucinė dalys.
2. Įžanginėje sprendimo (nutarties) dalyje nurodoma:
 - 1) sprendimo (nutarties) priėmimo laikas ir vieta;
 - 2) sprendimą (nutartį) priėmusio teismo pavadinimas ir sudėtis;
 - 3) asmenys, dalyvavę nagrinėjant bylą apeliacinės instancijos teisme (žodinio proceso atveju);
 - 4) apeliantas;
 - 5) skundžiamas pirmosios instancijos teismo sprendimas (nutartis);
 - 6) šalys, kiti dalyvaujantys byloje asmenys ir ginčo dalykas.
3. Aprašomojoje sprendimo (nutarties) dalyje turi būti:
 - 1) trumpas bylos aplinkybių išdėstymas;
 - 2) skundžiamo sprendimo (nutarties) esmė;
 - 3) apeliacinio skundo pagrindai, atsiliepimo į apeliacinį skundą argumentai, turintys reikšmės skundžiamo sprendimo (nutarties) teisėtumui ir pagrįstumui, nurodymas apie prisidėjimą prie apeliacinio skundo.
4. Motyvuojamojoje sprendimo (nutarties) dalyje glausta forma turi būti:
 - 1) teismo nustatytos bylos aplinkybės;
 - 2) įrodymai, kuriais grindžiamos teismo išvados;
 - 3) argumentai, dėl kurių teismas atmetė kuriuos nors įrodymus;
 - 4) įstatymai ir kiti teisės aktai bei kiti teisiniai argumentai, kuriais teismas vadovavosi darydamas išvadas.
5. Rezoliucinėje sprendimo (nutarties) dalyje turi būti nurodytas apeliacinės instancijos teismo sprendimas.
6. Apeliacinės instancijos teismo sprendimas ar nutartis įsiteisėja nuo jų priėmimo dienos.

332 straipsnis. Apeliacinės instancijos teismo atskiroji nutartis

Apeliacinės instancijos teismas šio Kodekso 299 straipsnio numatytais atvejais ir tvarka gali priimti atskirąją nutartį.

333 straipsnis. Bylos grąžinimas pirmosios instancijos teismui

Apeliacinės instancijos teismas, išnagrinėjęs apeliacinį skundą, per tris dienas nuo sprendimo ar nutarties surašymo dienos grąžina bylą pirmosios instancijos teismui.

ANTRASIS SKIRSNIS ATSKIRIEJI SKUNDAI

334 straipsnis. Teisė paduoti atskirąjį skundą

1. Pirmosios instancijos teismo nutartis galima apskusti atskiruoju skundu apeliacinės instancijos teismui atskirai nuo teismo sprendimo:
 - 1) šio Kodekso numatytais atvejais;
 - 2) kai teismo nutartis užkerta galimybę tolesnei bylos eigai.
2. Gavęs atskirąjį skundą, pirmosios instancijos teismas per tris dienas nuo jo gavimo:
 - 1) sutikdamas su atskiruoju skundu, jeigu jis paduotas ne dėl nutarčių, priimtų šio Kodekso 293 straipsnyje numatytais atvejais, rašytinio proceso tvarka pats panaikina skundžiamą nutartį, išsiųsdamas priimtos šiuo klausimu nutarties nuorašą byloje dalyvaujantiems asmenims;
 - 2) nesutikdamas su atskiruoju skundu arba kai skundas paduotas dėl šio Kodekso 293 straipsnyje nurodytų nutarčių, nustatyta tvarka nusiunčia bylą su atskiruoju skundu apeliacinės instancijos teismui.
3. Dėl kitų pirmosios instancijos teismo nutarčių atskirieji skundai negali būti paduodami, bet motyvai dėl šių nutarčių teisėtumo ir pagrįstumo gali būti įtraukiami į apeliacinį skundą.

335 straipsnis. Atskirųjų skundų padavimo tvarka ir terminai

Atskirieji skundai paduodami per tą teismą, kurio nutartis yra skundžiama, per septynias dienas nuo nutarties priėmimo dienos. Jeigu skundžiama teismo nutartis šio Kodekso nustatyta

tvarka priimta rašytinio proceso tvarka, atskirasis skundas gali būti paduodamas per septynias dienas nuo nutarties nuorašo įteikimo dienos.

336 straipsnis. Atskirojo skundo nagrinėjimas

Apeliacinės instancijos teismas atskirąjį skundą nagrinėja rašytinio proceso tvarka, išskyrus atvejus, kai šį skundą nagrinėjantis teismas pripažįsta žodinį nagrinėjimą būtinu.

337 straipsnis. Apeliacinės instancijos teismo teisės

Apeliacinės instancijos teismas, išnagrinėjęs atskirąjį skundą, turi teisę savo nutartimi:

- 1) palikti pirmosios instancijos teismo nutartį nepakeistą;
- 2) panaikinti pirmosios instancijos teismo nutartį ir išspręsti klausimą iš esmės;
- 3) panaikinti pirmosios instancijos teismo nutartį ir perduoti klausimą pirmosios instancijos teismui nagrinėti iš naujo;
- 4) pakeisti pirmosios instancijos teismo nutartį.

338 straipsnis. Apeliacinio proceso normų galiojimas

Atskiriesiems skundams paduoti ir nagrinėti taikomos taisyklės, reglamentuojančios procesą apeliacinės instancijos teisme, išskyrus šiame skirsnyje numatytas išimtis.

339 straipsnis. Apeliacinės instancijos teismo nutarties įsiteisėjimas

Apeliacinės instancijos teismo nutartis, priimta dėl atskirojo skundo, įsiteisėja nuo jos priėmimo dienos.

XVII SKYRIUS BYLŲ PROCESAS KASACINIAME TEISME

340 straipsnis. Įsiteisėjusių teismo sprendimų ir nutarčių peržiūrėjimas kasacine tvarka

1. Apeliacinės instancijos teismų sprendimai ir nutartys šiame skyriuje nustatyta tvarka ir sąlygomis gali būti apskūsti ir peržiūrėti kasacine tvarka.

2. Kasacine tvarka bylas nagrinėja Lietuvos Aukščiausiasis Teismas.

3. Pakartotiniai kasaciniai skundai dėl to paties įsiteisėjusio teismo sprendimo ar nutarties negalimi. Kasacine tvarka byla dėl to paties įsiteisėjusio teismo sprendimo ar nutarties gali būti nagrinėjama tik vieną kartą.

4. Kasacine tvarka bylą šio skyriaus nustatytais atvejais nagrinėja arba trijų teisėjų kolegija, arba septynių teisėjų kolegija, arba Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus plenarinė sesija.

5. Jeigu šiame skyriuje tam tikrų procesinių veiksmų atlikimas nereglamentuojamas, taikomi šio Kodekso 1–300 straipsniai, kiek jie neprieštarauja šio skyriaus nuostatoms.

341 straipsnis. Apribojimai pateikti kasacinį skundą

Kasacija negalima:

- 1) dėl pirmosios instancijos teismo sprendimų ir nutarčių, neperžiūrėtų apeliacine tvarka;
- 2) turtiniuose ginčuose, jeigu ginčijama suma yra mažesnė kaip penki tūkstančiai litų. Šis apribojimas netaikomas ginčams, kylantiems bylose dėl darbo užmokesčio ir kitų išmokų, susijusių su darbo santykiais, išlaikymo priteisimo, žalos, susijusios su fizinio asmens sveikatos sužalojimu, gyvybės atėmimu ar susirgimais profesine liga, atlyginimo.

342 straipsnis. Kasacinį procesą galintys inicijuoti subjektai

Kasacinį skundą gali paduoti dalyvaujantys byloje asmenys.

343 straipsnis. Kasacinio skundo padavimo tvarka

Kasacinis skundas paduodamas tiesiogiai Lietuvos Aukščiausiajam Teismui.

344 straipsnis. Kasacinio skundo priedai

Kasacinis skundas ir priedai pateikiami su tiek nuorašų, kiek yra šalių ir trečiųjų asmenų.

345 straipsnis. Kasacinio skundo padavimo terminai

1. Kasacinis skundas gali būti paduotas per tris mėnesius nuo skundžiamo sprendimo, nutarties įsiteisėjimo dienos.

2. Asmenims, praleidusiems kasacinio skundo padavimo terminą dėl priežasčių, kurias teismas pripažįsta svarbiomis, praleistas terminas gali būti atnaujintas. Pareiškimas dėl praleisto termino atnaujinimo negali būti tenkinamas, jeigu jis paduotas praėjus daugiau kaip vieneriems metams nuo sprendimo įsiteisėjimo dienos.

3. Pareiškimą dėl praleisto termino atnaujinimo išsprendžia šio Kodekso 350 straipsnyje numatyta teisėjų atrankos kolegija nutartimi, kuri yra galutinė ir neskundžiama.

346 straipsnis. Įsiteisėjusių teismo sprendimų, nutarčių peržiūrėjimo kasacine tvarka pagrindai

1. Kasacija galima tik tuo atveju, kai yra šiame straipsnyje išvardyti pagrindai.

2. Pagrindai peržiūrėti bylą kasacine tvarka yra:

1) materialinės ar procesinės teisės normų pažeidimas, turintis esminės reikšmės vienodam teisės aiškinimui ir taikymui, jeigu šis pažeidimas galėjo turėti įtakos neteisėto sprendimo (nutarties) priėmimui;

2) jeigu teismas skundžiamame sprendime (nutartyje) nukrypo nuo Lietuvos Aukščiausiojo Teismo suformuotos teisės taikymo ir aiškinimo praktikos;

3) jeigu Lietuvos Aukščiausiojo Teismo praktika ginčijamu teisės klausimu yra nevienoda.

347 straipsnis. Kasacinio skundo turinys

1. Kasaciniame skunde, be bendrų procesiniams dokumentams keliamų reikalavimų, turi būti:

1) nurodytas sprendimas ar nutartis, dėl kurių peržiūrėjimo paduodamas kasacinis skundas;

2) turtiniuose ginčiuose nurodoma ginčijama suma;

3) nurodyti išsamūs teisiniai argumentai, kurie patvirtina šio Kodekso 346 straipsnyje nurodytų kasacijos pagrindų buvimą;

4) kasatoriaus prašymas.

2. Kasaciniame skunde neleidžiama remtis naujais įrodymais bei aplinkybėmis, kurie nebuvo nagrinėti pirmosios ar apeliacinės instancijos teisme.

3. Kasacinį skundą surašo advokatas. Juridinių asmenų kasacinį skundą taip pat gali surašyti juridinio asmens darbuotojai, turintys aukštąjį universitetinį teisinį išsilavinimą. Jeigu kasatorius yra fizinis asmuo, turintis aukštąjį universitetinį teisinį išsilavinimą, surašyti kasacinį skundą turi teisę jis pats. Kasacinį skundą pasirašo jį paduodantis asmuo ir skundą surašęs asmuo.

4. Prie kasacinio skundo turi būti pridėti skundžiamo sprendimo (nutarties) ir su juo susijusių sprendimų ir nutarčių nuorašai, įrodymai apie žyminio mokesčio sumokėjimą arba prašymas atleisti ar atidėti žyminio mokesčio mokėjimą, ir įrodymai, patvirtinantys šio prašymo motyvus. Prie kasacinio skundo pridedami įrodymai, patvirtinantys skundą surašiusio asmens teisinę kvalifikaciją.

348 straipsnis. Prisidėjimas prie kasacinio skundo

1. Dalyvaujantys byloje asmenys per terminą, nustatytą atsiliepimams į kasacinį skundą pateikti, gali rašytiniu pareiškimu prisidėti prie paduoto kasacinio skundo. Pareiškime dėl prisidėjimo prie paduoto kasacinio skundo prisidedantis asmuo negali pareikšti savarankiškų apskųsto sprendimo ar nutarties peržiūrėjimo kasacine tvarka pagrindų bei savarankiškų reikalavimų.

2. Pareiškimas dėl prisidėjimo prie kasacinio skundo žyminiu mokesčiu neapmokestinamas.

3. Pareiškimui dėl prisidėjimo prie kasacinio skundo taikomos šio Kodekso 344 straipsnio ir 350 straipsnio 8 dalies nuostatos.

4. Prisidėjimo prie kasacinio skundo priėmimo klausimą išsprendžia teisėjų atrankos kolegija šio Kodekso 350 straipsnyje nustatyta tvarka. Pareiškimas dėl prisidėjimo prie kasacinio skundo, pateiktas praleidus nustatytą terminą, nepriimamas ir grąžinamas jį pateikusiam asmeniui.

349 straipsnis. Kasacinio skundo atsisakymas

1. Kasatorius turi teisę atsisakyti paduoto kasacinio skundo iki dalyvaujančių byloje asmenų kalbų pabaigos teismo posėdyje, o rašytinio proceso metu – iki teismo posėdžio pradžios. Vėliau atsisakyti kasacinio skundo negalima.

2. Priėmęs kasacinio skundo atsisakymą, teismas priima nutartį nutraukti kasacinį procesą, išskyrus atvejus, jeigu kasacinį skundą yra padavę ir kiti dalyvaujantys byloje asmenys. Nutarties nuorašas išsiunčiamas šalims ir tretiesiems asmenims.

3. Teismas turi teisę nepriimti kasacinio skundo atsisakymo, kai yra šio Kodekso 42 straipsnio 2 dalyje nurodytos sąlygos.

4. Priėmus kasacinio skundo atsisakymą, pareiškimas dėl prisidėjimo prie šio skundo nenagrinėjamas.

350 straipsnis. Kasacinio skundo priėmimo tvarka

1. Kasacinio skundo priėmimo klausimą sprendžia Lietuvos Aukščiausiojo Teismo pirmininko ar šio teismo Civilinių bylų skyriaus pirmininko iš trijų teisėjų sudaryta atrankos kolegija. Kasacinis skundas laikomas priimtu, jeigu už jį balsavo bent vienas iš atrankos kolegijos narių. Kasacinio skundo priėmimo klausimas išsprendžiamas priimant nutartį rašytinio proceso tvarka. Teisėjo dalyvavimas atrankos kolegijoje, sprendžiant joje tam tikro kasacinio skundo priėmimo klausimą, netrukdo jam nagrinėti bylą pagal tą kasacinį skundą kasacine tvarka.

2. Kasacinį skundą atsisakoma priimti, jeigu jis:

1) paduotas praleidus kasacinio skundo padavimo terminą ir nėra prašymo atnaujinti praleistą terminą arba prašymas jį atnaujinti nėra tenkinamas;

2) prieštarauja šio Kodekso 341 straipsnyje nustatytiems reikalavimams;

3) neatitinka šio Kodekso 346 straipsnyje nustatytų reikalavimų;

4) neatitinka šio Kodekso 347 straipsnio reikalavimų;

5) nepasirašytas ar pasirašytas neįgalio asmens arba paduotas asmens, neturinčio teisės inicijuoti kasacinį procesą;

6) paduotas pakartotinai po to, kai byla jau buvo išnagrinėta kasacine tvarka;

7) paduotas nesumokėjus nustatyto dydžio žyminio mokesčio ir nėra prašymo iš dalies atleisti nuo šio mokesčio sumokėjimo arba jį atidėti arba netenkinamas kasatoriaus prašymas iš dalies atleisti nuo šio mokesčio sumokėjimo arba jį atidėti.

3. Tuo atveju, kai netenkinamas prašymas atleisti nuo žyminio mokesčio sumokėjimo ar prašymas žyminį mokestį atidėti, atrankos kolegija, sprendžianti kasacinio skundo priėmimo klausimą, nustato terminą žyminiam mokesčiui sumokėti. Neįvykdžius tokio nurodymo, kasacinį skundą atsisakoma priimti.

4. Kasacinio skundo priėmimo klausimas išsprendžiamas nutartimi. Ši nutartis yra galutinė ir neskundžiama. Nutartį sudaro įžanginė ir rezoliucinė dalys, taip pat glaustai išdėstyti motyvai, kuriais remiantis kasacinis skundas priimamas arba jį atsisakoma priimti. Nepriimtas kasacinis skundas grąžinamas jį padavusiajam. Atsisakant priimti kasacinį skundą, ta pačia nutartimi išsprendžiamas žyminio mokesčio grąžinimo klausimas.

5. Jeigu kasacinį skundą atsisakoma priimti šio straipsnio 2 dalies 2, 3, 4, 5, 7 punktuose nurodytais pagrindais, tai kasatorius, ištaisęs trūkumus, turi teisę iš naujo paduoti kasacinį skundą, nepažeisdamas šio Kodekso 345 straipsnyje nustatyto termino. Toks kasacinis skundas nelaikomas pakartotiniu.

6. Priimtas kasacinis skundas chronologine tvarka įrašomas į Lietuvos Aukščiausiąjame Teisme kasacine tvarka nagrinėtinų bylų sąrašą. Kasacinio skundo priėmimo klausimą išsprendusi atrankos kolegija išreikalauja bylą.

7. Apie priimto kasacinio skundo įrašymą į Lietuvos Aukščiausiąjame Teisme kasacine tvarka nagrinėtinų bylų sąrašą pranešama šalims. Kartu su pranešimu apie kasacinio skundo įrašymą šalims ir tretiesiems asmenims išsiunčiamas kasacinio skundo nuorašas.

8. Išsprendus kasacinio skundo priėmimo klausimą, kasacinio skundo papildyti ar pakeisti negalima.

351 straipsnis. Atsiliepimai į kasacinį skundą

1. Atsiliepimus į kasacinį skundą šalys privalo, o kiti byloje dalyvaujantys asmenys turi teisę raštu pateikti per vieną mėnesį nuo skundo įrašymo į Lietuvos Aukščiausiąjame Teisme kasacine tvarka nagrinėtinų bylų sąrašą. Atsiliepime į kasacinį skundą turi būti nurodyti išsamūs nesutikimo su pateiktu kasaciniu skundu motyvuoti pagrindai. Atsiliepimas į kasacinį skundą surašomas ir pasirašomas tokia pat tvarka kaip ir kasacinis skundas. Atsiliepimai į kasacinį skundą, jo papildymai ar pakeitimai, pateikti praleidus nustatytą terminą, nepriimami ir grąžinami juos pateikusiems asmenims.

2. Paskyrus žodinį bylos nagrinėjimą, priimto atsiliepimo į kasacinį skundą nuorašai išsiunčiami šalims ir tretiesiems asmenims, išskyrus jį pateikusį asmenį.

352 straipsnis. Teisėjų kolegijos sudarymas ir teismo posėdžio paskyrimas

1. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo pirmininkas, Civilinių bylų skyriaus pirmininkas, laikydamiesi nustatytos bylų paskirstymo tvarkos, nutartimi sudaro teisėjų kolegiją, paskiria jos pirmininką ir pranešėją bei nustato posėdžio datą. Pranešėjui perduodamas kasacinis skundas ir gauta byla.

2. Pranešėjas ir kolegijos teisėjai atlieka veiksmus, reikalingus parengiant nagrinėti bylą.

3. Dalyvaujantiems byloje asmenims pranešama apie kasacinės bylos nagrinėjimo vietą ir laiką. Bylą nagrinėjant rašytinio proceso tvarka, dalyvaujantys byloje asmenys į teismo posėdį nekviečiami ir teismo posėdis vyksta jiems nedalyvaujant. Žodinio proceso atveju šalys, tretieji asmenys ir jų atstovai, nurodyti šio Kodekso 354 straipsnyje, kviečiami į teismo posėdį, tačiau jų neatvykimas nekliudo nagrinėti bylą.

353 straipsnis. Bylos nagrinėjimo ribos

1. Kasacinis teismas, neperžengdamas kasacinio skundo ribų, patikrina apskųstus sprendimus ir (ar) nutartis teisės taikymo aspektu. Kasacinis teismas yra saistomas pirmosios ir apeliacinės instancijos teismų nustatytų aplinkybių.

2. Teismas turi teisę peržengti kasacinio skundo ribas, jeigu to reikalauja viešasis interesas.

3. Kasacinis teismas dėl kasatoriaus negali priimti blogesnio sprendimo, negu yra skundžiamas sprendimas ar nutartis, jeigu sprendimą skundžia tik viena iš šalių. Nelaikomas blogesnio sprendimo priėmimu skundžiamo sprendimo ar nutarties panaikinimas ir bylos perdavimas nagrinėti iš naujo žemesnės instancijos teismui, taip pat kai sprendimas priimtas šio straipsnio 2 dalyje numatytu atveju.

354 straipsnis. Atstovavimas

Kasacinio teismo posėdžio metu šalims ir tretiesiems asmenims gali atstovauti atstovai pagal įstatymą, advokatai, juridinio asmens darbuotojai, turintys aukštąjį universitetinį teisinį išsilavinimą, ir šio Kodekso 56 straipsnio 1 dalies 4 punkte nurodyti asmenys.

355 straipsnis. Dalyvaujančių byloje asmenų teisės kasaciniame procese

1. Dalyvaujantys byloje asmenys turi teisę pareikšti bylą nagrinėjantiems teisėjams arba vienam iš jų nušalinimus ir prašymus. Jeigu byla nagrinėjama rašytinio proceso tvarka, dalyvaujantys byloje asmenys šias teises gali įgyvendinti raštu iki teismo posėdžio pradžios, o žodinio proceso atveju – ir žodžiu iki bylos nagrinėjimo iš esmės pradžios.

2. Žodinio proceso atveju kasatorius arba jo atstovas turi teisę išdėstyti žodžiu kasacinio skundo motyvuotus pagrindus bei pareikšti samprotavimus dėl gauto atsiliepimo į kasacinį skundą. Kita šalis, tretysis asmuo ar jų atstovai turi teisę pareikšti savo argumentus dėl kasacinio skundo ir atsiliepimo į kasacinį skundą.

3. Dalyvaujantys byloje asmenys turi teisę gauti informaciją apie bylos nagrinėjimo kasacine tvarka eigą ir rezultatus.

356 straipsnis. Bylos nagrinėjimas kasacinio teismo posėdyje

1. Kasacinė byla nagrinėjama pasibaigus kasacinio skundo padavimo terminui. Kasacinė byla nagrinėjama rašytinio proceso tvarka. Teismo posėdis susideda iš pranešimo apie bylą,

kasacinį skundą, atsiliepimą į kasacinį skundą, teisėjų nuomonių išreiškimo, balsavimo ir nutarties (nutarimo) priėmimo.

2. Nusprendusi, kad tai yra būtina, teisėjų kolegija paskiria žodinį bylos nagrinėjimą. Žodinio proceso atveju kolegijos pirmininkas pradeda teismo posėdį, paskelbia kolegijos sudėtį, praneša, kokia byla, pagal kieno kasacinį skundą ir dėl kurio teismo sprendimo, nutarties nagrinėjama, patikrina, kurie asmenys yra atvykę, nustato atvykusiųjų tapatybę, taip pat patikrina atstovų įgaliojimus. Teismas paklausia atvykusius į posėdį asmenis, ar jie turi pareiškimų ar prašymų. Dėl pateiktų pareiškimų ir prašymų teismas priima nutartį. Bylos nagrinėjimas pradedamas pranešėjo pranešimu apie bylą, kasacinį skundą, atsiliepimą į kasacinį skundą. Po to išklausomi turintys teisę kalbėti asmenys. Pirmas kalba kasatorius arba jo atstovas. Kitų asmenų kalbų tvarką nustato teismas. Kolegijos pirmininkas gali nustatyti kalbų trukmę. Teismas įspėja asmenis, jeigu jų kalbų turinys neatitinka pateiktų procesinių dokumentų turinio. Teismas turi teisę užduoti klausimų. Byloje kalbėję asmenys turi replikos teisę.

3. Bylos nagrinėjimas kasaciniame teisme baigiamas priimant nutartį (nutarimą) šiame skyriuje nustatyta tvarka. Kasacinio teismo teisėjų kolegija bylą išsprendžia nutartimi, o Civilinių bylų skyriaus plenarinė sesija – nutarimu.

4. Žodinio proceso atveju teismo posėdyje rašomas protokolas.

5. Teisėjų kolegija ar skyriaus plenarinė sesija, jeigu yra šiame Kodekse nustatyti pagrindai, kasacine tvarka nagrinėjamą bylą atideda arba sustabdo. Byla iš naujo nagrinėjama išnykus aplinkybėms, dėl kurių ji buvo atidėta arba sustabdyta.

357 straipsnis. Bylos nagrinėjimas išplėstinėje teisėjų kolegijoje ir skyriaus plenarinėje sesijoje

1. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo pirmininkas, Civilinių bylų skyriaus pirmininkas ar teisėjų kolegija nutartimi bylą gali perduoti nagrinėti išplėstinei septynių teisėjų kolegijai arba Civilinių bylų skyriaus plenarinei sesijai, jeigu kasacinėje byloje yra iškilęs sudėtingas teisės aiškinimo ar taikymo klausimas. Šią nutartį teisėjų kolegija priima sprendimų priėmimo kambaryje.

2. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo pirmininkas, Civilinių bylų skyriaus pirmininkas, laikydamiesi nustatytos bylų paskirstymo tvarkos, nutartimi sudaro išplėstinę septynių teisėjų kolegiją, paskiria jos pirmininką ir pranešėją bei nustato teismo posėdžio datą. Jei bylą išplėstinei septynių teisėjų kolegijai perdavė trijų teisėjų kolegija, tai į išplėstinės teisėjų kolegijos sudėtį paprastai įtraukiami šią bylą kasacine tvarka pradėję nagrinėti teisėjai.

3. Perdavus bylą nagrinėti Civilinių bylų skyriaus plenarinei sesijai, Lietuvos Aukščiausiojo Teismo pirmininkas arba Civilinių bylų skyriaus pirmininkas paskiria pranešėją bei nustato teismo posėdžio datą.

358 straipsnis. Teismo nutarties (nutarimo) priėmimas

1. Teismo nutartis (nutarimas) priimama balsų dauguma laikantis šio Kodekso reikalavimų. Pirmas kalba mažiausią teisėjo darbo stažą Lietuvos Aukščiausiojo Teisme turintis teisėjas, o paskutinis – posėdžio pirmininkas. Jei Civilinių bylų skyriaus plenarinėje sesijoje balsai pasiskirsto po lygiai, lemia posėdžio pirmininko balsas.

2. Teismo priimama nutartis (nutarimas) išdėstoma raštu ir visų teisėjų pasirašoma. Skyriaus plenarinės sesijos nutarimą pasirašo sesijos posėdžio pirmininkas ir pranešėjas.

3. Išnagrinėjus bylą, priimama teismo nutartis (nutarimas), kurią sudaro įžanginė ir rezoliucinė dalys, o nutartis (nutarimas), atitinkanti šio Kodekso 361 straipsnio reikalavimus, surašoma per dvidešimt dienų nuo jos priėmimo.

4. Žodinio proceso atveju teismo nutartis paskelbiama teismo posėdžio salėje. Civilinių bylų skyriaus plenarinės sesijos posėdžio pirmininkas, teisėjų kolegijos pirmininkas arba teisėjas perskaito nutarties (nutarimo) rezoliucinę dalį ir žodžiu išdėsto nutarties (nutarimo) motyvus.

5. Teisėjų kolegija ar Civilinių bylų skyriaus plenarinė sesija nutartimi gali atidėti teismo nutarties (nutarimo) priėmimą ne ilgesniam kaip dvidešimties dienų laikotarpiui. Per šį laikotarpį teisėjai gali nagrinėti kitas bylas. Dalyvaujantiems byloje asmenims žodinio proceso atveju teismo posėdžio metu pranešamas nutarties priėmimo laikas. Žodinio proceso atveju skelbiant nutartį, kurios priėmimas ir paskelbimas buvo atidėtas, kiti skyriaus plenarinės sesijos, teisėjų kolegijos teisėjai gali ir nedalyvauti.

359 straipsnis. Kasacinio teismo teisės

1. Kasacinis teismas, išnagrinėjęs bylą kasacine tvarka, turi teisę:

- 1) sprendimą ar nutartį palikti nepakeistą;
- 2) sprendimą ar nutartį pakeisti;
- 3) panaikinti sprendimą ar nutartį ir palikti galioti vieną iš pirmiau priimtų byloje sprendimų, nutarčių;
- 4) sprendimą ar nutartį panaikinti (visą ar iš dalies) ir priimti naują sprendimą;
- 5) sprendimą ar nutartį visą arba iš dalies panaikinti ir perduoti bylą iš naujo nagrinėti apeliacinės instancijos teismui, išskyrus atvejus, numatytus šio Kodekso 360 straipsnyje;
- 6) sprendimą ar nutartį visą arba iš dalies panaikinti ir bylą nutraukti arba pareiškimą palikti nenagrinėtą.

2. Panaikinus sprendimo ar nutarties dalį, kasacinis teismas nutartyje turi nurodyti dėl likusios sprendimo ar nutarties dalies galiojimo.

3. Kasacinis teismas, išnagrinėjęs bylą, panaikina arba pakeičia apskųstą sprendimą, nutartį, nustatęs šio Kodekso 346 straipsnyje numatytus pagrindus.

4. Kasacinis teismas pakeičia arba panaikina sprendimą, nutartį ir priima naują sprendimą, jeigu nustato, kad buvo pažeistos tik materialinės teisės normos jas netinkamai taikant arba išaiškinant. Šią teisę kasacinis teismas taip pat turi ir tuo atveju, kai yra nustatomas proceso teisės normų pažeidimas, kurį jis pats gali pašalinti. Šiais atvejais kasacinis teismas yra saistomas pirmosios ir (ar) apeliacinės instancijos teismų nustatytų aplinkybių.

5. Teismo sprendimas, nutartis kasacine tvarka panaikinami ir byla nutraukiama arba pareiškimas paliekamas nenagrinėtas šio Kodekso 293 ir 296 straipsniuose, išskyrus 296 straipsnio 1 dalies 7, 8 ir 11 punktus, nurodytais pagrindais.

360 straipsnis. Teismo teisė grąžinti bylą pirmosios instancijos teismui

Kasacinis teismas sprendimą ar nutartį visą arba iš dalies panaikina ir perduoda bylą iš naujo nagrinėti pirmosios instancijos teismui, jeigu yra konstatuojami absoliutūs sprendimo ar nutarties negaliojimo pagrindai, nurodyti šio Kodekso 329 straipsnio 2 ir 3 dalyse. Byla gali būti perduodama nagrinėti pirmosios instancijos teismui taip pat nustačius esminius proceso teisės normų pažeidimus, kurie negali būti pašalinti apeliacinės instancijos teisme.

361 straipsnis. Teismo nutarties (nutarimo) turinys

1. Kasacinio teismo nutartį (nutarimą) sudaro įžanginė, aprašomoji, konstatuojamoji ir rezoliucinė dalys.

2. Įžanginėje nutarties (nutarimo) dalyje nurodoma:

- 1) nutarties (nutarimo) priėmimo laikas ir vieta;
- 2) nutartį priėmusio teismo pavadinimas ir sudėtis;
- 3) asmenys, dalyvavę nagrinėjant bylą kasaciniame teisme (žodinio proceso atveju);
- 4) kasatorius;
- 5) skundžiami teismų sprendimai (nutartys);
- 6) šalys, kiti dalyvaujantys byloje asmenys ir ginčo dalykas.

3. Aprašomojoje nutarties (nutarimo) dalyje turi būti:

- 1) trumpas bylos aplinkybių išdėstymas;
- 2) sprendimų (nutarčių) esmė;
- 3) kasacinio skundo pagrindai, atsiliepimo į kasacinį skundą argumentai, turintys reikšmės skundžiamo sprendimo (nutarties) teisėtumui, nurodymas apie prisidėjimą prie kasacinio skundo.

4. Konstatuojamojoje nutarties (nutarimo) dalyje turi būti:

- 1) įstatymai ir motyvai, kuriais remdamasis kasacinis teismas padarė išvadą;
- 2) aktuali teismų praktikai teisės taikymo ar aiškinimo nagrinėjamoje byloje taisyklė.

5. Rezoliucinėje nutarties (nutarimo) dalyje turi būti nurodytas kasacinio teismo sprendimas.

6. Nutartį priėmusi teisėjų kolegija gali pasiūlyti skelbti nutartį Lietuvos Aukščiausiojo Teismo leidžiamame biuletenyje.

362 straipsnis. Kasacinio teismo nutarties įsiteisėjimas ir privalomumas

1. Kasacinio teismo nutartis yra galutinė, neskundžiama ir įsiteisėja nuo priėmimo dienos.
2. Kasacinio teismo nutartyje išdėstyti išaiškinimai yra privalomi teismui, iš naujo nagrinėjančiam bylą.

363 straipsnis. Sprendimo ar nutarties vykdymo sustabdymas

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo pirmininkas, Civilinių bylų skyriaus pirmininkas, teisėjų atrankos kolegija, teisėjų kolegija ar Civilinių bylų skyriaus plenarinė sesija turi teisę sustabdyti kasacine tvarka skundžiamo sprendimo ar nutarties vykdymą tol, kol byla bus išnagrinėta kasacine tvarka.

364 straipsnis. Kasacine tvarka išnagrinėtos bylos grąžinimas ir nutarties (nutarimo) nuorašų išsiuntimas

Kasacinis teismas, išnagrinėjęs bylą, per tris dienas nuo nutarties (nutarimo) surašymo dienos grąžina ją pirmosios instancijos teismui ar teismui, kuris nurodytas nutartyje (nutarime), ir išsiunčia dalyvaujantiems byloje asmenims nutarties (nutarimo) nuorašus.

XVIII SKYRIUS PROCESO ATNAUJINIMAS

365 straipsnis. Proceso atnaujinimas

1. Bylos, užbaigtos įsiteisėjusiu teismo sprendimu (nutartimi), procesas gali būti atnaujintas šiame skyriuje nustatytais pagrindais ir tvarka. Prašymą atnaujinti procesą gali paduoti šalys ir tretieji asmenys, taip pat neįtraukti į bylos nagrinėjimą asmenys, jeigu įsiteisėjęs sprendimas ar nutartis pažeidžia jų teises ar įstatymų saugomus interesus.

2. Prašymus dėl proceso atnaujinimo, siekiant apginti viešąjį interesą, šiame skyriuje nustatyta tvarka gali paduoti Lietuvos Respublikos generalinis prokuroras.

366 straipsnis. Proceso atnaujinimo pagrindai

1. Procesas gali būti atnaujinamas, jei yra šie pagrindai:

1) kai Europos žmogaus teisių teismas pripažįsta, kad Lietuvos Respublikos teismų sprendimai, nutartys ar nutarimai civilinėse bylose prieštarauja Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijai ir (ar) jos papildomiems protokolams, kurių dalyvė yra Lietuvos Respublika;

2) naujai paaiškėja esminių bylos aplinkybių, kurios nebuvo ir negalėjo būti žinomos pareiškėjui bylos nagrinėjimo metu;

3) įsiteisėjusiu teismo nuosprendžiu nustatyti žinomai melagingi šalies ar trečiojo asmens paaiškinimai, liudytojo parodymai, žinomai melaginga eksperto išvada, žinomai neteisingas vertimas, dokumentų arba daiktinių įrodymų suklastojimas, dėl kurių priimtas neteisėtas arba nepagrįstas sprendimas;

4) įsiteisėjusiu teismo nuosprendžiu nustatytos nusikalstamos dalyvaujančių byloje ar kitų asmenų arba teisėjų veikos, padarytos nagrinėjant tą bylą;

5) panaikinamas kaip neteisėtas ar nepagrįstas teismo sprendimas, nuosprendis arba kitoks valstybės ar savivaldybių institucijų individualaus pobūdžio aktas, kuris buvo pagrindas tam sprendimui, nutarčiai ar nutarimui priimti;

6) jeigu viena iš šalių proceso metu buvo neveiksni ir nebuvo atstovaujama atstovo pagal įstatymą;

7) jeigu sprendime teismas nusprendė dėl neįtrauktų į bylos nagrinėjimą asmenų teisių ar pareigų;

8) jeigu bylą išnagrinėjo neteisėtos sudėties teismas;

9) jeigu pirmosios instancijos teismo sprendime (nutartyje) yra padaryta aiški teisės normos taikymo klaida ir sprendimas (nutartis) nebuvo peržiūrėtas apeliacine tvarka. Lietuvos Respublikos generalinis prokuroras prašymus atnaujinti procesą šiame punkte numatytu pagrindu taip pat turi teisę paduoti ir dėl teismo sprendimų (nutarčių), kurie buvo peržiūrėti apeliacine tvarka.

2. Šio straipsnio 1 dalies 6 ir 8 punktuose nurodytais atvejais procesas neatnaujinamas, jeigu šiais pagrindais prašymą padavęs asmuo galėjo remtis apeliaciniame ar kasaciniame skunde.

3. Prašymas procesą atnaujinti yra negalimas dėl įsiteisėjusių teismo sprendimų santuokos pripažinimo negaliojančia ar santuokos nutraukimo klausimais, jeigu bent viena iš šalių po sprendimo įsiteisėjimo sudarė naują santuoką arba įregistravo partnerystę.

367 straipsnis. Prašymų atnaujinti procesą pateikimas

1. Jeigu prašymas atnaujinti procesą grindžiamas šio Kodekso 366 straipsnio 1 dalies 1 punkte numatytu pagrindu, jis pateikiamas Lietuvos Aukščiausiajam Teismui.

2. Jeigu prašymas atnaujinti procesą grindžiamas šio Kodekso 366 straipsnio 1 dalies 8 punkte numatytu pagrindu, jis pateikiamas tam teismui, kurio neteisėtai sudėties teismas išnagrinėjo bylą.

3. Jeigu prašymas pagrįstas kitais pagrindais, jis paduodamas bylą nagrinėjusiam pirmosios instancijos teismui.

4. Prašymas atnaujinti procesą nagrinėjamas toje pačioje civilinėje byloje, kurioje prašoma procesą atnaujinti.

368 straipsnis. Prašymo padavimo terminai

1. Prašymas atnaujinti procesą gali būti pateikiamas per tris mėnesius nuo tos dienos, kurią jį pateikiantis asmuo sužinojo arba turėjo sužinoti aplinkybes, sudarančias proceso atnaujinimo pagrindą.

2. Prašymas atnaujinti procesą negali būti pateikiamas, jeigu nuo sprendimo ar nutarties įsiteisėjimo praėjo daugiau kaip penkeri metai, išskyrus šio Kodekso 366 straipsnio 1 dalies 1 punkte nurodytą atvejį.

369 straipsnis. Prašymo atnaujinti procesą turinys

1. Be bendrų ieškiniui keliamų turinio reikalavimų, prašyme atnaujinti procesą turi būti nurodoma:

1) sprendimą, nutartį priėmusio teismo pavadinimas;

2) proceso atnaujinimo pagrindas;

3) proceso atnaujinimo motyvai;

4) aplinkybės, kuriomis grindžiamas šio Kodekso 368 straipsnyje nurodytų terminų skaičiavimas;

5) prašymą pareiškusio asmens prašymas.

2. Prie prašymo atnaujinti procesą turi būti pridedami įrodymai, pagrindžiantys proceso atnaujinimo pagrindo buvimą.

370 straipsnis. Prašymo atnaujinti procesą nagrinėjimas

1. Spręsdamas prašymo atnaujinti procesą priėmimo klausimą, teismas patikrina, ar prašymas atitinka šio Kodekso 369 straipsnyje nustatytus šiam procesiniam dokumentui keliamus reikalavimus. Jeigu prašymas neatitinka jo formai ir turiniui keliamų reikalavimų arba jeigu jis neapmokėtas žyminiu mokesčiu, teismas šio Kodekso nustatyta tvarka išsprendžia procesinio dokumento trūkumų šalinimo klausimą, o jeigu yra šio Kodekso 137 straipsnio 1 dalies 1, 2, 7 ir 8 punktuose numatyti pagrindai prašymą priimti atsisako. Teismo nutartis, kuria prašymą atnaujinti procesą atsisakyta priimti, gali būti skundžiama atskiruoju skundu.

2. Priėmęs prašymą atnaujinti procesą, teismas išsiunčia prašymo nuorašus šalims ir tretiesiems asmenims ir paskiria prašymo atnaujinti procesą nagrinėjimo teismo posėdyje datą. Apie teismo posėdžio vietą ir datą teismas šaukimais informuoja dalyvaujančius byloje asmenis. Iki teismo posėdžio dienos dalyvaujantys byloje asmenys turi teisę pateikti atsiliepimus į prašymą atnaujinti procesą. Teismo posėdis skiriamas ne anksčiau kaip per keturiolika dienų nuo prašymo priėmimo dienos. Iš prašymą padavusio asmens teismas turi teisę pareikalauti papildomų įrodymų, jog nėra praleistas šio Kodekso 368 straipsnyje nustatytas terminas arba kad egzistuoja 366 straipsnio 1 dalyje nurodyti pagrindai.

3. Išnagrinėjęs teismo posėdyje prašymo atnaujinti procesą klausimą ir nustatęs, kad prašymas paduotas nepraleidus termino, nustatyto šio Kodekso 368 straipsnyje, ir pagrįstas 366 straipsnio 1 dalyje nustatytais pagrindais, teismas nutartimi atnaujina procesą ir paskiria bylos nagrinėjimo teismo posėdyje datą arba nutartimi procesą atnaujinti atsisako, jeigu konstatuoja, kad yra šioje dalyje nurodyti trūkumai. Procesą byloje atnaujinus, teismo nutartyje turi būti nurodytas

atnaujinimo pagrindas. Dėl teismo nutarties, kuria procesą atnaujinti atsisakyta, gali būti paduotas atskirasis skundas, išskyrus atvejus, kai atnaujinti procesą atsisakyta apeliacinės instancijos arba kasaciniame teisme. Apeliacinės instancijos teismo nutartis, kuria atsisakyta atnaujinti procesą, gali būti skundžiama kasacine tvarka.

4. Atnaujinus bylos nagrinėjimą, teismas bylą nagrinėja pakartotinai pagal bendrąsias šio Kodekso taisykles, tačiau neperžengdamas ribų, kurias apibrėžia proceso atnaujinimo pagrindai. Jeigu teismo posėdžio, kuriame procesas buvo atnaujintas, metu paaiškėja, kad papildomas pasirengimas bylą nagrinėti teisme nereikalingas, dalyvaujančių byloje asmenų sutikimu teismas pradeda bylą nagrinėti iš esmės.

5. Nagrinėjant prašymą atnaujinti procesą ir (ar) bylą, kurioje procesas atnaujintas, negali dalyvauti teisėjas, dėl kurio sprendimo ar nutarties yra atnaujintas procesas.

371 straipsnis. Teismo teisės

1. Išnagrinėjęs bylą, teismas turi teisę:

- 1) prašymą dėl teismo sprendimo (nutarties) pakeitimo arba panaikinimo atmesti;
- 2) teismo sprendimą ar nutartį pakeisti;
- 3) panaikinti teismo sprendimą (nutartį) ir priimti naują sprendimą (nutartį).

2. Šio straipsnio 1 dalies 1 punkte numatytu atveju priimama teismo nutartis, o šio straipsnio 1 dalies 2 ir 3 punktuose numatytais atvejais – teismo sprendimas ar nutartis.

3. Teismui sprendimą (nutartį) pakeitus ar priėmus naują sprendimą (nutartį), ankstesni teismų sprendimai (nutartys) netenka teisinės galios.

372 straipsnis. Sprendimo (nutarties) teisinė galia

1. Prašymo atnaujinti procesą padavimas nestabdo sprendimo ar nutarties vykdymo.

2. Prašymą atnaujinti procesą nagrinėjantis teismas turi teisę sustabdyti sprendimo ar nutarties vykdymą, iki bus išnagrinėta byla dėl proceso atnaujinimo. Nutartis dėl sprendimo ar nutarties vykdymo sustabdymo yra neskundžiama.

373 straipsnis. Sprendimo įvykdymo atgrėžimas

Panaikinus arba pakeitus sprendimą ar nutartį, jeigu jie jau buvo įvykdyti ar pradėti vykdyti, vienos iš šalių prašymu teismas įpareigoja ginčo šalis grąžinti tai, ką jos yra gavusios sprendimą vykdydamos.

374 straipsnis. Apribojimai pateikti pakartotinį skundą dėl proceso atnaujinimo

Pakartotinis prašymas atnaujinti procesą tuo pačiu pagrindu yra negalimas.

IV DALIS

ATSKIRŲ KATEGORIJŲ BYLŲ NAGRINĖJIMO YPATUMAI

XIX SKYRIUS

ŠEIMOS BYLŲ NAGRINĖJIMO YPATUMAI

PIRMASIS SKIRSNIS BENDROSIOS NUOSTATOS

375 straipsnis. Proceso taisyklės

1. Šiame skyriuje numatytos bendrųjų ieškinio nagrinėjimo taisyklių išimtys taikomos visoms šeimos byloms, išskyrus atvejus, kai byla nagrinėjama ypatingosios teisenos tvarka.

2. Nagrinėdamas šeimos teisinių santykių bylas, teismas taip pat vadovaujasi Civiliniame kodekse numatytais procesinėmis teisės normomis.

376 straipsnis. Teismo vaidmuo

1. Bylą nagrinėjantis teismas turi teisę savo iniciatyva rinkti įrodymus, kuriais šalys nesiremia, jeigu, jo nuomone, tai yra būtina siekiant teisingai išspręsti bylą.

2. Teismas privalo imtis priemonių šalims sutaisyti, taip pat siekti, kad būtų apsaugotos vaikų teisės ir interesai.

3. Teismas, atsižvelgdamas į ieškinio pagrindą sudarančias ir teismo posėdyje paaiškęs bylos aplinkybes, turi teisę viršyti pareikštus reikalavimus, t. y. gali patenkinti daugiau reikalavimų, negu jų buvo pareikšta, taip pat priimti sprendimą dėl reikalavimų, kurie nebuvo pareikšti, tačiau yra tiesiogiai susiję su pareikšto ieškinio dalyku ir pagrindu.

4. Jeigu byloje pareikštas vienas iš įstatymuose numatytų alternatyvių reikalavimų, teismas, nustatęs, jog tenkinti pareikštą reikalavimą nėra pagrindo, gali savo iniciatyva, kai yra pagrindas, taikyti įstatymuose numatytą alternatyvų asmens (ar vaiko) teisių ar teisėtų interesų gynimo būdą.

377 straipsnis. Ieškinio dalyko ar pagrindo pakeitimas

Iki bylos nagrinėjimo iš esmės pabaigos ieškovas turi teisę keisti ieškinio dalyką ar pagrindą, o atsakovas – pareikšti priešieškinį. Bylą nagrinėjantis teismas turi teisę atsakyti priimti pateiktus įrodymus, kurie galėjo būti pateikti anksčiau, jeigu nustato, jog jie yra pateikiami siekiant užvilkinsi procesą.

378 straipsnis. Draudimas priimti sprendimą už akių

Teismas, nagrinėdamas bylas pagal šio Kodekso 381–409 straipsnius, neturi teisės priimti sprendimo už akių.

379 straipsnis. Teismo posėdžių viešumo apribojimas

Ginčai, kylantys dėl šeimos teisinių santykių, nagrinėjami uždareme teismo posėdyje, jeigu to prašo bent viena iš byloje dalyvaujančių šalių.

380 straipsnis. Vaikų dalyvavimas teismo posėdyje

1. Kai sprendžiamas bet kuris su vaiku susijęs klausimas, vaikas, sugebantis suformuluoti savo pažiūras, turi būti išklausytas tiesiogiai, o jei tai neįmanoma, – per atstovą. Priimant sprendimą turi būti atsižvelgta į vaiko nuomonę, jei tai neprieštarauja paties vaiko interesams.

2. Vaiko nuomonė gali būti išreikšta žodžiu, raštu arba kitais vaiko pasirinktais būdais. Vaiko, kuriam yra suėję keturiolika metų, pareiškimas apie sutikimą ar nesutikimą su ieškiniu turi būti išreikštas raštu arba įrašomas į teismo posėdžio protokolą ir vaiko pasirašomas.

ANTRASIS SKIRSNIS

SANTUOKOS NUTRAUKIMAS AR PRIPAŽINIMAS NEGALIOJANČIA, SUTUOKTINIŲ GYVENIMAS SKYRIUM (SEPARACIJA)

381 straipsnis. Ieškinio padavimas

1. Ieškinys dėl santuokos nutraukimo pareiškiamas apylinkės teismui pagal atsakovo gyvenamąją vietą. Jeigu ieškovas turi kartu su juo gyvenančių nepilnamečių vaikų, ieškinys dėl santuokos nutraukimo gali būti pareiškiamas taip pat apylinkės teismui pagal ieškovo gyvenamąją vietą.

2. Ieškinys dėl santuokos pripažinimo negaliojančia pareiškiamas pagal atsakovų ar vieno iš jų gyvenamąją vietą.

3. Ieškinį dėl santuokos pripažinimo negaliojančia turi teisę pareikšti asmenys, nurodyti Civilinio kodekso 3.38–3.40 straipsniuose.

4. Prašymas dėl santuokos nutraukimo abiejų sutuoktinių bendru sutikimu (Civilinio kodekso 3.51 straipsnis) arba vieno sutuoktinio pareiškimas dėl santuokos nutraukimo (Civilinio kodekso 3.55 straipsnis) nagrinėjamas ypatingąja teiseną.

382 straipsnis. Ieškinio turinys

Be bendrųjų reikalavimų, keliamų procesinių dokumentų turiniui ir formai, ieškinyje turi būti nurodoma:

1) ieškovo ir atsakovo gimimo data ir vieta;

2) motyvai, dėl kurių paduodamas pareiškimas nutraukti santuoką, pripažinti ją negaliojančia ar nustatyti gyvenimą skyrium (separacija);

3) jeigu sutuoktiniai turi vaikų, – duomenys apie vaikus (vardas, pavardė, gimimo data) ir reikalavimas dėl jų gyvenamosios vietos nustatymo bei išlaikymo priteisimo, jeigu jų

gyvenamoji vieta ir išlaikymas nėra nustatytas tėvų susitarimu. Jeigu vaikų gyvenamoji vieta ir išlaikymas yra nustatyti tėvų susitarimu, kartu su ieškiniu teismui turi būti pateikiamas šis susitarimas;

4) duomenys apie bendrą sutuoktinių turtą ir reikalavimas jį padalyti, išskyrus atvejus, kai sutuoktiniai turtą yra pasidaliję notaro patvirtinta sutartimi arba kai sutuoktiniai dalintino turto neturi, taip pat reikalavimas dėl išlaikymo sutuoktiniui priteisimo arba nuoroda, jog išlaikymo nereikalaujama arba išlaikymas nustatytas šalių susitarimu;

5) duomenys apie sutuoktinių ar vieno iš jų kreditorius ir nurodymas, kad ieškovas yra pranešęs jam žinomiems kreditoriams apie bylos iškėlimą (Civilinio kodekso 3.126 straipsnis);

6) nurodymas, kuo pasireiškia atsakovo kaltė dėl santuokos iširimo, jeigu ieškinys reiškiamas Civilinio kodekso 3.60 straipsnyje numatytu pagrindu;

7) prašymas dėl to, kokios sutuoktinių pavardės turi būti po santuokos nutraukimo;

8) pridedamų prie ieškinio dokumentų sąrašas. Tarp pridedamų dokumentų turi būti santuokos liudijimo originalas, vaikų gimimo liudijimų nuorašai, pažymos apie šalių gaunamas pajamas, išskyrus atvejus, kai ieškovas neturi galimybių pateikti šiuos dokumentus.

383 straipsnis. Draudimas kelti kitus reikalavimus

Bylose, nagrinėjamosiose šiame skirsnyje nustatyta tvarka, šalys negali kelti kitų reikalavimų, išskyrus numatytus šio Kodekso 385 straipsnio 1 dalyje.

384 straipsnis. Bylos nagrinėjimas

1. Kai ieškovas, gavęs šaukimą, bet neprašęs nagrinėti bylą jo nesant, be svarbių priežasčių neatvyksta į teismo posėdį, teismas ieškinį palieka nenagrinėtą.

2. Kai atsakovas, gavęs šaukimą, bet neprašęs bylą nagrinėti jo nesant, be svarbių priežasčių neatvyksta į teismo posėdį, teismas bylą nagrinėja iš esmės. Teismas nutartimi gali pripažinti atsakovo atvykimą būtinu ir tai pranešti atsakovui. Jeigu šiuo atveju dėl priežasčių, kurias teismas pripažįsta nesvarbiomis, atsakovas neatvyksta į teismo posėdį, jam skiriama iki vieno tūkstančio litų bauda ir jis gali būti atvesdinamas.

3. Nagrinėdamas santuokos nutraukimo bylą, teismas imasi priemonių sutuoktiniams sutaisyti ir turi teisę paskirti sutuoktiniams terminą susitaikyti. Sutuoktiniams susitaikyti skiriamo termino bendra trukmė negali būti ilgesnė kaip šeši mėnesiai. Paskyrus susitaikymo terminą, bylos nagrinėjimas sustabdomas. Byla atnaujinama praėjus teismo nustatytam terminui vieno iš sutuoktinių prašymu. Atsižvelgdamas į bylos aplinkybes, teismas vienos iš šalių prašymu turi teisę sutrumpinti paskirtą susitaikymo terminą. Pareiškimas paliekamas nenagrinėtas nekviečiant šalių, jeigu per vienerius metus nuo susitaikymo termino pradžios nė vienas iš sutuoktinių nereikalauja nutraukti santuoką. Terminas susitaikyti nėra skiriamas, jeigu sutuoktinių taikymas gali pakenkti reikalaujančio nutraukti santuoką sutuoktinio arba sutuoktinio nepilnamečių vaikų interesams. Šios dalies nuostatos taikomos ir sutuoktinių gyvenimo skyrium (separacijos) bylose.

4. Apie susitaikymą šalys praneša teismui. Rašytinis šalių pareiškimas pridedamas prie bylos, o žodinis pareiškimas įrašomas į teismo posėdžio protokolą ir šalių pasirašomas. Gavęs šalių pareiškimą, teismas nutartimi bylą nutraukia. Šiame straipsnyje numatytos teismo nutartys dėl bylos sustabdymo ir nutraukimo neskundžiamos. Teismo nutartis dėl bylos nutraukimo neužkerta kelio kreiptis iš naujo į teismą dėl santuokos nutraukimo ar sutuoktinių gyvenimo skyrium (separacijos).

5. Teismas, kol bus priimtas sprendimas, atsižvelgdamas į sutuoktinių, vaikų, taip pat į vieno sutuoktinio interesus, gali taikyti laikinąsias apsaugos priemones, nurodytas Civilinio kodekso 3.65 straipsnyje.

6. Santuoka nutraukiama, jeigu teismas nustato, kad sutuoktiniams toliau bendrai gyventi ir išsaugoti šeimą neįmanoma.

7. Mirus vienai iš ginčo šalių, teismas bylos nagrinėjimą nutraukia.

8. Teismas santuoką pripažįsta negaliojančia, kai nustato nors vieną iš santuokos pripažinimo negaliojančia pagrindų.

385 straipsnis. Teismo sprendimas

1. Priimdamas sprendimą nutraukti santuoką, teismas privalo išspręsti pareikštų reikalavimų dėl vaikų išlaikymo ir jų gyvenamosios vietos nustatymo, vieno sutuoktinio išlaikymo

ir turto padalijimo klausimą. Pripažindamas santuoką negaliojančia, teismas turi išspręsti vaikų ir sąžiningo sutuoktinio išlaikymo, taip pat vaikų gyvenamosios vietos nustatymo klausimus.

2. Santuoka laikoma nutraukta nuo teismo sprendimo ją nutraukti įsiteisėjimo dienos. Teismas per tris darbo dienas po teismo sprendimo nutraukti santuoką ar pripažinti santuoką negaliojančia įsiteisėjimo dienos privalo išsiųsti sprendimo nuorašą teismo buvimo vietos civilinės metrikacijos įstaigai, kad ši įregistruotų santuokos nutraukimo faktą.

386 straipsnis. Sutuoktinių gyvenimas skyrium

Prašymai dėl sutuoktinių gyvenimo skyrium (separacijos) nagrinėjami šio skyriaus pirmajame ir antrajame skirsniuose nustatyta tvarka, atsižvelgiant į Civilinio kodekso nustatytus ypatumus.

TREČIASIS SKIRSNIS TĖVYSTĖS (MOTINYSTĖS) NUSTATYMAS

387 straipsnis. Ieškinio padavimas ir šio ieškinio turinys

1. Teismas nagrinėja bylą dėl tėvystės nustatymo tik esant ginčui tarp šalių.
2. Ieškinį dėl tėvystės nustatymo gali pareikšti asmenys, nurodyti Civilinio kodekso 3.147 straipsnyje.
3. Ieškinys pareiškiamas apylinkės teismui pagal ieškovo arba atsakovo gyvenamąją vietą.
4. Be bendrųjų reikalavimų, keliamų procesinių dokumentų turiniui ir formai, ieškinyje turi būti nurodomi duomenys apie vaiką (vardas, pavardė, gimimo data, gyvenamoji vieta), kai ieškinį paduoda ne pats vaikas.
5. Byloje dėl tėvystės nustatymo ieškovas gali pareikšti ir reikalavimą dėl vaiko išlaikymo.

388 straipsnis. Šalių dalyvavimas teismo posėdyje

1. Jeigu ieškovas, gavęs šaukimą, be svarbių priežasčių neatvyksta į teismo posėdį, teismas ieškinį palieka nenagrinėtą, išskyrus atvejus, kai teismas vaiko interesais nusprendžia bylą nagrinėti iš esmės.
2. Atsakovo dalyvavimas teismo posėdyje yra būtinas. Išimtiniais atvejais teismas turi teisę išnagrinėti bylą nedalyvaujant atsakovui, jeigu nėra galimybės užtikrinti jo dalyvavimo ar jo dalyvavimas neturi įtakos sprendimo priėmimui.
3. Kai atsakovas, gavęs šaukimą, be svarbių priežasčių neatvyksta į teismo posėdį, jam skiriama iki vieno tūkstančio litų bauda ir jis gali būti atvesdinamas.

389 straipsnis. Bylos nagrinėjimas

Pagrindas tėvystei nustatyti yra eksperto išvada. Jei šalys atsisako ekspertizės, pagrindas tėvystei nustatyti gali būti įrodomieji faktai, patikimai patvirtinantys tėvystę: bendras vaiko motinos ir spėjamo vaiko tėvo gyvenimas iki vaiko gimimo, bendras vaiko auklėjimas ar išlaikymas, įrodymai, kurie patvirtina, kad atsakovas pripažino tėvystę, ir kiti. Teismas, atsižvelgdamas į bylos aplinkybes, atsakovo atsisakymą ekspertizės gali įvertinti kaip tėvystės įrodymą.

390 straipsnis. Bylos nutraukimas

Teismas nutraukia bylą, jeigu:

- 1) miršta vaikas, dėl kurio tėvystės nustatymo buvo pradėta byla, jei jis neturi palikuonių;
- 2) atsakovas kreipiasi į civilinės metrikacijos įstaigą su pareiškimu dėl tėvystės pripažinimo ir civilinės metrikacijos įstaiga įregistruoja atsakovą vaiko tėvu.

391 straipsnis. Tėvystės nustatymas mirus spėjamam vaiko tėvui

1. Jeigu, kol teisme nebuvo pradėta nagrinėti byla dėl tėvystės nustatymo, miršta spėjamas vaiko tėvas, teismas nagrinėja tėvystės nustatymo bylą šio Kodekso V dalies XXVI skyriuje nustatyta tvarka.
2. Jeigu spėjamas vaiko tėvas miršta, kai teisme buvo pradėta nagrinėti byla dėl tėvystės nustatymo, teismas ieškinį palieka nenagrinėtą ir išaiškina ieškovui teisę kreiptis į teismą šio Kodekso V dalies XXVI skyriuje nustatyta tvarka.

392 straipsnis. Teismo sprendimas

1. Nustačius tėvystę, teismas atsakovą pripažįsta vaiko tėvu, o vaiką – atsakovo vaiku. Teismas taip pat išsprendžia klausimą dėl reikalavimo priteisti vaikui išlaikymą, jeigu toks reikalavimas byloje buvo pareikštas, arba šį klausimą išsprendžia savo iniciatyva.

2. Teismas per tris darbo dienas po teismo sprendimo nustatyti tėvystę įsiteisėjimo dienos privalo išsiųsti sprendimo nuorašą civilinės metrikacijos įstaigai, įregistravusiai vaiko gimimą, kad ši įregistruotų tėvystės nustatymą.

393 straipsnis Motinystės nustatymas

Šio Kodekso 387–392 straipsniai *mutatis mutandis* taikomi ir motinystei nustatyti.

KETVIRTASIS SKIRSNIS TĖVYSTĖS (MOTINYSTĖS) NUGINČIJIMAS

394 straipsnis. Teisė paduoti ieškinį

Ieškinį dėl tėvystės (motinystės) nuginčijimo gali paduoti asmenys, nurodyti Civilinio kodekso 3.151 straipsnyje.

395 straipsnis. Teismingumas

Ieškinį dėl tėvystės (motinystės) nuginčijimo nagrinėja atsakovo gyvenamosios vietos apylinkės teismas.

396 straipsnis. Ieškinio turinys

Be bendrųjų reikalavimų, keliamų procesinių dokumentų turiniui ir formai, ieškinyje turi būti nurodyta, kada ieškovas sužinojo apie ginčijamus duomenis, esamus vaiko gimimo liudijime, arba kada paaiškėjo aplinkybės, leidžiančios teigti, kad duomenys neatitinka tikrovės.

397 straipsnis. Pasirengimas bylai

Teismas, rengdamasis bylą nagrinėti teisme, išreikalauja iš civilinės metrikacijos įstaigos pareiškimus ir kitą medžiagą, pagal kurią ieškovas buvo įrašytas vaiko tėvu (motina).

398 straipsnis. Privalomas dalyvavimas procese

Nagrinėjant ginčus dėl tėvystės (motinystės) nuginčijimo, būtina, kad dalyvautų valstybinė vaiko teisių apsaugos institucija.

399 straipsnis. Teismo sprendimas

Teismas per tris darbo dienas po teismo sprendimo nuginčyti tėvystę (motinystę) įsiteisėjimo dienos privalo išsiųsti sprendimo nuorašą vaiko gimimą įregistravusiai civilinės metrikacijos įstaigai, kad ši išregistruotų tėvystę (motinystę).

PENKTASIS SKIRSNIS TĖVŲ VALDŽIOS APRIBOJIMAS

400 straipsnis. Ieškinio padavimas

Prašymą dėl vaiko atskyrimo nuo tėvų (tėvo ar motinos), taip pat dėl laikino ar neterminuoto tėvų valdžios apribojimo gali paduoti asmenys, nurodyti Civilinio kodekso 3.182 straipsnyje.

401 straipsnis. Teismingumas

1. Šiame skirsnyje nurodytas bylas nagrinėja vieno ar abiejų tėvų, kurių valdžią siekiama apriboti, arba vaiko gyvenamosios vietos apylinkės teismas.

2. Vieno iš vaiko tėvų ar globėjo (rūpintojo), su kuriuo kartu gyvena vaikai, ieškinys gali būti paduotas ieškovo gyvenamosios vietos apylinkės teismui.

402 straipsnis. Tėvų valdžios apribojimo pagrindai

Tėvų valdžią vaikams teismas turi teisę apriboti tik Civilinio kodekso trečiojoje knygoje nustatytais pagrindais.

403 straipsnis. Ieškinio turinys

Ieškinyje, be bendrųjų reikalavimų, keliamų procesinių dokumentų turiniui ir formai, turi būti nurodytas tėvų valdžios apribojimo ar vaiko atskyrimo nuo tėvų (tėvo ar motinos) pagrindas, taip pat tai patvirtinantys įrodymai, nurodytas asmuo ar vaikų globos (rūpybos) įstaiga, kuriam vaikas bus perduotas ieškinį patenkinus.

404 straipsnis. Pasirengimas bylai

1. Teismas, rengdamasis bylą nagrinėti teisme, paveda valstybinei vaiko teisių apsaugos institucijai pateikti išvadą dėl ginčo.

2. Atsižvelgdamas į prašymo pagrindą, teismas išreikalauja iš atitinkamų institucijų pateikti duomenis, patvirtinančius ar paneigiančius prašyme nurodytas aplinkybes.

3. Atsižvelgdamas į vaiko interesus, teismas išsprendžia klausimą, ar būtina taikyti laikinąsias apsaugos priemones.

405 straipsnis. Teismo teisė pakeisti ieškinio pagrindą

Jeigu ieškovo nurodytu pagrindu ieškinys negali būti patenkintas, tačiau nagrinėdamas bylą teismas nustato kitas aplinkybes, dėl kurių ieškinys gali būti patenkintas, gavęs valstybinės vaiko teisių apsaugos institucijos išvadą, teismas ieškinį patenkina.

406 straipsnis. Teismo sprendimas

1. Teismo sprendimu tėvų (ar vieno iš jų) valdžia vaikams apribojama arba ieškinys atmetamas.

2. Ieškinį patenkinus, vaikas perduodamas asmeniui arba vaikų globos (rūpybos) įstaigai, nurodytiems ieškinyje arba valstybinės vaiko teisių apsaugos institucijos išvadoje.

3. Jei nėra valstybinės vaiko teisių apsaugos institucijos sutikimo perduoti vaiką asmeniui ar vaikų globos (rūpybos) įstaigai, nurodytiems ieškinyje, teismas įpareigoja valstybinę vaiko teisių apsaugos instituciją pasirūpinti vaiko gyvenimo ir išlaikymo sąlygomis.

407 straipsnis. Globos (rūpybos) nustatymas

Priimdamas sprendimą apriboti tėvų valdžią, teismas tuo pačiu sprendimu nustato vaikui nuolatinę globą (rūpybą) ir jo gyvenamąją vietą.

408 straipsnis. Tėvų valdžios apribojimo panaikinimas ar tėvų valdžios apribojimo būdo pakeitimo kitu nagrinėjimas

Civilinio kodekso 3.181 straipsnyje nurodytas tėvų valdžios apribojimo panaikinimas ar tėvų valdžios apribojimo būdo pakeitimas kitu nagrinėjamas ypatingąja teiseną.

409 straipsnis. Teismas, nagrinėjantis bylas dėl tėvų valdžios apribojimo panaikinimo

Bylas dėl tėvų valdžios apribojimo panaikinimo nagrinėja vaiko gyvenamosios vietos apylinkės teismas.

XX SKYRIUS DARBO BYLŲ NAGRINĖJIMO YPATUMAI

410 straipsnis. Bylų nagrinėjimo tvarka

1. Darbo bylas teismas nagrinėja laikydamasis bendrų šio Kodekso taisyklių, atsižvelgdamas į šiame skyriuje ar kituose įstatymuose numatytas išimtis.

2. Šiame skyriuje nustatyta tvarka nagrinėjami dėl darbo teisinių santykių kylantys ginčai, išskyrus ginčus dėl žalos atlyginimo ir kitus šiame Kodekse nustatytus ginčų atvejus.

411 straipsnis. Ieškinio padavimas

1. Ieškinį asmenų, kuriems nėra sukakę aštuoniolika metų, interesais, be jų pačių, turi teisę paduoti ir jų atstovai pagal įstatymą.

2. Ieškinys darbo bylose gali būti paduodamas pagal bendrojo teismingumo taisyklės arba pagal vietą, kurioje darbas yra dirbamas, buvo dirbamas ar turėjo būti dirbamas.

412 straipsnis. Ginčo išankstinės nagrinėjimo ne teisme tvarkos nesilaikymo pasekmės

1. Jeigu asmuo kreipėsi į teismą nesilaikydamas ginčo išankstinės nagrinėjimo ne teisme tvarkos, teismas atsisako priimti ieškinį arba palieka jį nenagrinėtą ir išaiškina ieškovui teisę pasinaudoti ginčo nagrinėjimo ne teisme tvarka. Šiuo atveju kreipimosi į darbo ginčo nagrinėjimo instituciją diena laikoma kreipimosi į teismą diena, jeigu į šią instituciją asmuo kreipėsi ne vėliau kaip per keturiolika dienų nuo teismo nutarties įteikimo jam dienos.

2. Jeigu darbo ginčo nagrinėjimo institucija anksčiau buvo pripažinusi save nekompetentinga spręsti ginčą, bylą nagrinėja teismas.

413 straipsnis. Pasirengimo bylą nagrinėti teisme ir bylos išnagrinėjimo terminai

1. Pasirengimas bylą nagrinėti teisme turi būti baigtas ne vėliau kaip per trisdešimt dienų nuo ieškinio priėmimo dienos.

2. Priemonės ieškinio trūkumams šalinti teismas taiko tik tokiu atveju, kai tie trūkumai negali būti pašalinti pasirengimo nagrinėti teisme metu.

3. Byla turi būti išnagrinėta ne vėliau kaip per trisdešimt dienų nuo dienos, kurią buvo baigta pasirengti bylą nagrinėti teisme.

414 straipsnis. Teismo vaidmuo

1. Bylą nagrinėjantis teismas turi teisę savo iniciatyva rinkti įrodymus, kuriais šalys nesiremia, jeigu jis mano, jog tai yra būtina siekiant teisingai išspręsti bylą.

2. Jeigu teismas, nagrinėdamas bylą pagal darbuotojo ieškinį, nustato, kad ieškinys pareikštas ne tam asmeniui, kuris turi pagal ieškinį atsakyti, tai turi teisę savo iniciatyva įtraukti dalyvauti byloje antrąjį atsakovą.

3. Teismas turi įspėti šalis apie teismo teisę viršyti pareikštus reikalavimus ir taikyti įstatymuose numatytą alternatyvų darbuotojo teisių ar teisėtų interesų gynimo būdą.

415 straipsnis. Pasirengimas bylai

1. Teismas, rengdamasis bylą nagrinėti teisme, atsižvelgdamas į bylos aplinkybes, išreikalauja iš atsakovo dokumentus apie ieškovo priėmimą ir atleidimą (perkėlimą, nušalinimą) iš darbo, drausminių nuobaudų skyrimą, apie vidutinį ieškovo darbo užmokestį ir kitus bylai nagrinėti būtinus dokumentus, jeigu jų negali pateikti ieškovas.

2. Pasirengimas nagrinėti bylą teisme vyksta parengiamajame teismo posėdyje.

416 straipsnis. Procesinis darbuotojo teisių perėmimas

Darbo bylose darbuotojo procesinis teisių perėmimas galimas tik pagal darbuotojo ieškinius dėl darbo užmokesčio ar kitų išmokų, susijusių su darbo teisiniais santykiais, priteisimo.

417 straipsnis. Teismo teisė viršyti ieškinio dalyką ir pagrindą

Byloje pagal darbuotojo ieškinį pirmosios instancijos teismas, atsižvelgdamas į ieškinio pagrindą sudarančias ir teismo posėdyje paaiškėjusias bylos aplinkybes, turi teisę viršyti pareikštus reikalavimus, t.y. gali patenkinti reikalavimus daugiau nei buvo pareikšta, taip pat priimti sprendimą dėl reikalavimų, kurie nebuvo pareikšti, tačiau yra tiesiogiai susiję su pareikšto ieškinio dalyku ir pagrindu.

418 straipsnis. Teismo teisė taikyti alternatyvų darbuotojo teisių gynimo būdą

Jeigu darbuotojas pareiškė vieną iš įstatymuose numatytų alternatyvių reikalavimų, pirmosios instancijos teismas, nustatęs, jog tenkinti pareikštą reikalavimą nėra pagrindo, gali savo iniciatyva, kai yra pagrindas, taikyti įstatymų numatytą alternatyvų darbuotojo teisių ar teisėtų interesų gynimo būdą.

XXI SKYRIUS

BYLOS DĖL DAIKTO VALDYMO PAŽEIDIMŲ

419 straipsnis. Teisingumas

Ieškinys dėl nekilnojamojo daikto valdymo pažeidimų pašalinimo paduodamas nekilnojamojo daikto buvimo vietos teismui, o dėl kilnojamojo daikto – vadovaujantis bendromis teisingumo taisyklėmis.

420 straipsnis. Ieškinio turinys

Ieškinyje, be šio Kodekso 135 straipsnyje išvardytų duomenų, turi būti nurodoma:

- 1) įrodymai, patvirtinantys daikto valdymo faktą;
- 2) daikto aprašymas;
- 3) registruotiniams daiktams – duomenys iš viešo registro.

421 straipsnis. Pasirengimas bylą nagrinėti teisme ir bylos išnagrinėjimo terminai

1. Pasirengimas bylą nagrinėti teisme turi būti baigtas ne vėliau kaip per trisdešimt dienų nuo ieškinio priėmimo dienos.

2. Byla turi būti išnagrinėta ne vėliau kaip per trisdešimt dienų nuo dienos, kurią buvo baigtas pasirengimas bylą nagrinėti teisme.

422 straipsnis. Bylos nagrinėjimas

1. Nagrinėdamas bylą dėl valdymo pažeidimo fakto, teismas išsiaiškina tik paskutinį valdymo bei jo pažeidimo faktą, nesiaiškindamas nei atsakovo teisės į daiktą, nei jo geros valios.

2. Bylose dėl daikto valdymo pažeidimo priešieškinio pareiškimas nėra leidžiamas.

423 straipsnis. Teismo sprendimas

Teismas, priimdamas sprendimą ieškinį patenkinti, nustato realų terminą, per kurį atsakovas turi pašalinti daikto valdymo pažeidimus.

XXII SKYRIUS

DOKUMENTINIS PROCESAS

424 straipsnis. Leistinumas

1. Ieškinys, kurio dalykas yra piniginiai reikalavimai (atsirandantys iš sutarties, delikto, darbo santykių, išlaikymo priteisimo ir kiti), kilnojamojo daikto, vertybinių popierių priteisimas ar reikalavimai iš nekilnojamojo daikto nuomos sutarčių dėl nuomininko iškeldinimo, ieškovo prašymu gali būti išspręstas šiame skyriuje nustatyta tvarka, jeigu visi reikalavimai yra pagrindžiami leistiniais rašytiniais įrodymais.

2. Tais atvejais, kai ieškinys neatitinka šio straipsnio 1 dalyje nustatytų reikalavimų ir dėl to negali būti nagrinėjamas šiame skyriuje nustatyta tvarka, teismas nustato terminą ieškinio trūkumams pašalinti, įpareigodamas ieškovą pagrįsti savo reikalavimus leistiniais rašytiniais įrodymais arba primokėti trūkstamą žyminį mokestį, kad bylą būtų galima nagrinėti pagal bendrąsias ginčo teisenos taisykles. Jeigu ieškovas to nepadaro, ieškinys laikomas nepaduotu ir grąžinamas jį padavusiam asmeniui.

3. Jeigu ieškinyje, kurį prašoma nagrinėti dokumentinio proceso tvarka, sujungiami keli savarankiški reikalavimai, tačiau jie ne visi pagrįsti leistiniais rašytiniais įrodymais, teismas pagal šio skyriaus taisykles nagrinėja tinkamai pareikštus reikalavimus, o kitus reikalavimus išskiria į atskirą bylą ir nagrinėja pagal bendrąsias ginčo teisenos taisykles.

4. Šiame skyriuje nustatyta tvarka ieškiniai nenagrinėjami, jei atsakovas gyvena užsienyje arba jeigu užsienyje yra atsakovo buveinė.

5. Šiame skyriuje numatyti ieškiniai pareiškiami pagal bendrąsias teisingumo taisykles.

425 straipsnis. Ieškinio turinys

1. Be reikalavimų, nurodytų šio Kodekso 135 straipsnyje, ieškinyje turi būti nurodomas ieškovo prašymas nagrinėti bylą dokumentinio proceso tvarka bei nurodyti visi rašytiniai įrodymai, kuriais ieškovas grindžia savo reikalavimus.

2. Prie ieškinio šio Kodekso 113, 114 straipsniuose nustatyta tvarka turi būti pridėti rašytiniai įrodymai, kuriais grindžiamas reiškiamas reikalavimas.

3. Už ieškinį, paduodamą dokumentinio proceso tvarka, mokamas žyminis mokestis yra lygus pusei tos sumos, kurią reikėtų mokėti už ieškinio nagrinėjimą teisme bendrąja ginčo teiseną, tačiau ne mažesnis kaip dvidešimt litų, išskyrus atvejus, kada pagal įstatymus ar teismo nutartimi asmuo nuo žyminio mokesčio yra visiškai ar iš dalies atleistas arba kada žyminio mokesčio sumokėjimo terminas atidėtas.

426 straipsnis. Dokumentinio proceso atsisakymas

Iki preliminarų sprendimo priėmimo byloje ieškovas gali dokumentinio proceso atsisakyti. Tokiu atveju ieškovui nustatomas terminas trūkstamam žyminiam mokesčiui primokėti. Neprimokėjus ieškinys laikomas nepaduotu ir grąžinamas jį padavusiam asmeniui. Žyminį mokestį primokėjus, byla perduodama nagrinėti pagal bendrąsias ginčo teisenos taisykles

427 straipsnis. Nagrinėjimas teisme

1. Dokumentinis procesas vyksta pagal bendrąsias ginčo teisenos taisykles, išskyrus šiame skyriuje nurodytas išimtis.

2. Ieškinys, pareikštas šiame skyriuje nustatyta tvarka, nagrinėjamas rašytinio proceso būdu.

3. Preliminarų sprendimą teismas turi priimti ne vėliau kaip per keturiolika dienų nuo ieškinio priėmimo dienos.

4. Iki preliminarų sprendimo priėmimo atsakovui apie pareikštą ieškinį nėra pranešama.

5. Laikantis šiame Kodekse nustatytos bendros tvarkos, kai yra pagrindas, teismas gali imtis laikinųjų apsaugos priemonių, apie jų taikymą nepranešdamas atsakovui.

428 straipsnis. Preliminarų sprendimo priėmimas ir jo įsiteisėjimas

1. Teismas, nustatęs, jog pagal pateiktus įrodymus yra pagrindas ieškinį tenkinti, priima preliminarų sprendimą.

2. Preliminarų teismo sprendimą sudaro įžanginė, aprašomoji, motyvuojamoji ir rezoliucinė dalys.

3. Įžanginėje sprendimo dalyje nurodoma:

- 1) sprendimo priėmimo laikas ir vieta;
- 2) sprendimą priėmusio teismo pavadinimas;
- 3) teismo sudėtis, šalys;
- 4) ginčo dalykas.

4. Aprašomojoje sprendimo dalyje nurodoma ieškovo reikalavimų santrauka.

5. Motyvuojamojoje sprendimo dalyje glaustai turi būti nurodoma:

- 1) teismo nustatytos bylos aplinkybės;
- 2) įrodymai, kuriais grindžiamos teismo išvados;
- 3) įstatymai, kuriais vadovavosi teismas.

6. Rezoliucinėje sprendimo dalyje turi būti:

- 1) teismo išvada patenkinti ieškinį, išdėstytas patenkinto reikalavimo turinys;
- 2) reikalavimas atsakovui per dvidešimt dienų nuo sprendimo įteikimo įvykdyti sprendimą arba sprendimą priėmusiam teismui raštu pateikti motyvuotus prieštaravimus;

3) nurodymas, kad, jeigu per dvidešimt dienų nuo sprendimo įteikimo prieštaravimai nebus pateikti, preliminarus sprendimas įsiteisės ir jo pagrindu ieškovui gali būti išduotas vykdomasis raštas;

4) nurodymas, kaip paskirstytos bylinėjimosi išlaidos;

5) nurodymas, kad preliminarus sprendimas yra neskundžiamas nei apeliaciniu, nei kasaciniu skundais;

6) informacija apie tai, kad nuo bylos iškėlimo teisme dienos iki teismo sprendimo visiško įvykdymo skolininkas pagal Civilinį kodeksą privalo mokėti palūkanas bei įstatymuose ar sutartyje numatytus delspinigius, jeigu prievolė buvo neįvykdyta ar įvykdyta netinkamai.

7. Padarius išvadą, kad ieškinys pagal pateiktus įrodymus negali būti visiškai patenkinamas, teismas priima nutartį nagrinėti bylą pagal bendrąsias ginčo teisenos taisykles ir nustato terminą primokėti trūkstamą žyminį mokestį.

8. Preliminarus teismo sprendimas apeliacine ar kasacine tvarka neskundžiamas. Šis teismo sprendimas įsiteisėja, jeigu per šio Kodekso 430 straipsnio 1 dalyje nustatytą terminą atsakovas nepareiškia motyvuotų prieštaravimų.

9. Preliminarus teismo sprendimo skubiai vykdyti negalima.

429 straipsnis. Preliminarus sprendimo ir jo priedų nuorašų išsiuntimas

Preliminarus teismo sprendimo nuorašas kartu su ieškinio bei jo priedų nuorašais išsiunčiami atsakovui ne vėliau kaip kitą darbo dieną po preliminarus sprendimo priėmimo ir įteikiami šio Kodekso 124 straipsnio 1–3 dalyse nustatyta tvarka, išskyrus įteikimą kuratoriui ir viešo paskelbimo būdu. Ieškovui preliminarus teismo sprendimo nuorašas išsiunčiamas per tris dienas po šio sprendimo įsiteisėjimo.

430 straipsnis. Atsakovo prieštaravimai ir bylos nagrinėjimas

1. Atsakovo prieštaravimai dėl pareikšto ieškinio ir preliminarus teismo sprendimo turi būti pateikti raštu per dvidešimt dienų nuo preliminarus sprendimo įteikimo dienos. Atsakovo prieštaravimai turi atitikti bendruosius reikalavimus, keliamus procesinių dokumentų turiniui ir formai, turi būti motyvuoti ir pagrįsti šio Kodekso 177 straipsnyje nurodytomis įrodinėjimo priemonėmis. Priėmus prieštaravimus, ieškovas žyminio mokesčio neprimoka.

2. Priėmus atsakovo prieštaravimus, teismas ne vėliau kaip kitą dieną išsiunčia atsakovo prieštaravimų nuorašą ieškovui. Ieškovas turi teisę per keturiolika dienų nuo prieštaravimų išsiuntimo iš teismo dienos pateikti atsiliepimą į atsakovo prieštaravimus ir savo reikalavimams pagrįsti atsiliepime nurodyti papildomus motyvus bei pateikti naujus įrodymus. Gautą ieškovo atsiliepimą teismas ne vėliau kaip kitą dieną išsiunčia atsakovui. Dokumentiniam procesui šio Kodekso 225–233 straipsniuose numatytos pasirengimo bylų nagrinėjimui taisyklės netaikomos.

3. Teismo posėdis skiriamas ne vėliau kaip per trisdešimt dienų nuo dienos, kurią teismas gavo ieškovo atsiliepimą į atsakovo prieštaravimus arba pasibaigė terminas atsiliepimui pateikti.

4. Dokumentiniame procese negalima pakeisti ieškinio dalyko ir pagrindo, padidinti ieškinio reikalavimus bei pareikšti priešiškinį. Jeigu ieškovas nepateikia atsiliepimo į atsakovo prieštaravimus, priimti sprendimą ieškovui už akių negalima.

5. Jeigu prieštaravimai pareiškiami praleidus dvidešimties dienų terminą arba jei jie neatitinka šio straipsnio 1 dalyje numatytų reikalavimų, teismas juos priimti atsisako. Teismo nutartis, kuria atsisakoma priimti prieštaravimus, gali būti skundžiama atskiruoju skundu. Jeigu atsakovas terminą praleido dėl svarbių priežasčių, jo prašymu teismas turi teisę terminą atnaujinti.

6. Išnagrinėjęs bylą, teismas byloje priima galutinį sprendimą, kuriuo gali:

- 1) preliminarų sprendimą palikti nepakeistą;
- 2) preliminarų sprendimą panaikinti ir ieškinį atmesti;
- 3) preliminarų sprendimą pakeisti.

7. Galutiniu sprendimu teismas išsprendžia žyminio mokesčio ir kitų bylinėjimosi išlaidų paskirstymo tarp šalių klausimą.

8. Teismo galutinis sprendimas gali būti skundžiamas bendra teismo sprendimams apskūsti šiame Kodekse nustatyta tvarka.

9. Jeigu atsakovas per dvidešimt dienų nuo preliminarus sprendimo priėmimo teismo sprendimą įvykdo ir raštu pateikia teismui tai patvirtinančius dokumentus, teismas nutartimi panaikina teismo preliminarų sprendimą ir bylą nutraukia. Šiuo atveju ieškovui grąžinamas jo sumokėtas žyminis mokestis. Jeigu atsakovas teismo sprendimą įvykdo iš dalies, o dėl kitos dalies reikalavimų pareiškia prieštaravimus, byla nagrinėjama šiame straipsnyje nustatyta tvarka ir ieškovo reikalavimų pagrįstumo klausimas išsprendžiamas priimant galutinį sprendimą. Šalims dokumentiniame procese sudarius taikos sutartį ir teismui ją patvirtinus, ta pačia teismo nutartimi preliminarus sprendimas panaikinamas.

XXIII SKYRIUS

BYLŲ DĖL TEISMO ĮSAKYMO IŠDAVIMO NAGRINĖJIMO YPATUMAI

431 straipsnis. Leistinumas

1. Šiame skyriuje nustatyta tvarka nagrinėjamos bylos pagal kreditoriaus pareiškimą dėl piniginių reikalavimų (atsirandančių iš sutarties, delikto, darbo santykių, išlaikymo priteisimo ir kitų), taip pat dėl kilnojamojo daikto priteisimo.

2. Šiame skyriuje nustatyta tvarka pareiškimas nenagrinėjamas, jeigu:

1) pareiškimo dėl teismo įsakymo išdavimo momentu kreditorius nėra įvykęs jam priklausančios prievolės (ar jos dalies), už kurią reikalaujama sumokėti, o skolininkas reikalauja ją įvykdyti;

2) yra neįmanoma prievolę įvykdyti dalimis, o kreditorius reikalauja įvykdyti dalį prievolės;

3) skolininkas gyvena užsienyje arba užsienyje yra skolininko buveinė;

4) skolininko gyvenamoji ir darbo vietos yra nežinomos.

3. Tuo atveju, jeigu pagal kreditoriaus reikalavimą iškėlus teisme bylą ir priėmus teismo įsakymą paaiškėja, kad skolininko gyvenamoji ir darbo vietos yra nežinomos, teismas panaikina teismo įsakymą ir kreditoriaus pareiškimą palieka nenagrinėtą. Ši teismo nutartis atskiruoju skundu neskundžiama.

4. Šiame skyriuje nustatyta tvarka nagrinėtini reikalavimai kreditoriaus pasirinkimu taip pat gali būti nagrinėjami pagal ginčo teisenos taisykles arba dokumentinio proceso tvarka.

5. Šiame skyriuje nustatyta tvarka bylos nagrinėjamos naudojant vienodos formos procesinius dokumentus. Procesiniams dokumentams apdoroti gali būti naudojamos informacinės technologijos.

432 straipsnis. Bendrųjų ginčo teisenos taisyklių taikymas

Jeigu šiame skyriuje tam tikrų procesinių veiksmų atlikimas nereglamentuojamas, taikomos bylų nagrinėjimo ginčo teisenos taisyklės.

433 straipsnis. Pareiškimo forma ir turinys

1. Pareiškime dėl teismo įsakymo išdavimo, be bendrųjų reikalavimų, keliamų procesinių dokumentų turiniui ir formai, turi būti nurodyta:

1) kreditoriaus vardas, pavardė, asmens kodas, adresas, o jeigu kreditorius yra juridinis asmuo, – jo visas pavadinimas, buveinė, kodas, atsiskaitomosios sąskaitos numeris ir kredito įstaigos rekvizitai, taip pat atstovo pavadinimas ir adresas, jeigu pareiškimą paduoda atstovas;

2) skolininko vardas, pavardė, asmens kodas (jeigu jis yra žinomas), adresas, darbo vieta (jeigu ji yra žinoma), o jeigu skolininkas yra juridinis asmuo, – jo visas pavadinimas, buveinė, kodas, atsiskaitomosios sąskaitos numeris ir kredito įstaigos rekvizitai;

3) reikalavimo suma, o jeigu prašoma priteisti daiktą, – daikto rinkos vertė, pavadinimas ir detalus aprašymas;

4) reiškiamas reikalavimas ir jo faktinis pagrindas;

5) motyvuotas prašymas, jeigu yra pagrindas skolininkui taikyti laikinąsias apsaugos priemonės, ir duomenys apie skolininko turtą;

6) patvirtinimas, jog nėra šio Kodekso 431 straipsnio 2 dalyje nurodytų pagrindų;

7) pridedamų prie pareiškimo dokumentų sąrašas.

2. Pareiškime dėl išlaikymo priteisimo taip pat nurodoma skolininko gimimo data ir vieta, išlaikytinio gimimo data, išlaikytinio gyvenamoji vieta, jeigu pareiškimą paduoda ne pats išlaikytinas asmuo, priteistino išlaikymo dydis kiekvieną mėnesį ir priteistino išlaikymo terminas. Prie pareiškimo dėl išlaikymo priteisimo turi būti pridėti atitinkamų civilinės būklės aktų įrašų nuorašai ir duomenys apie visas skolininko gaunamas pajamas.

3. Procesinių dokumentų formas pagal reikalavimų rūšis tvirtina teisingumo ministras.

434 straipsnis. Bylinėjimosi išlaidos

1. Už pareiškimą dėl teismo įsakymo išdavimo mokamas žyminis mokestis, lygus ketvirtadaliui tos sumos, kurią reikėtų mokėti už ieškinio nagrinėjimą teisme ginčo teiseną, tačiau ne mažesnis negu dešimt litų, išskyrus atvejus, kai pagal įstatymus ar teismo nutartimi asmuo nuo žyminio mokesčio sumokėjimo yra visiškai ar iš dalies atleistas arba kada žyminio mokesčio sumokėjimo terminas atidėtas.

2. Jeigu teismui išdavus įsakymą skolininkas pareiškia prieštaravimus ir kreditorius pateikia ieškinį bendra tvarka, šio straipsnio 1 dalyje numatytas žyminis mokestis įskaitomas į sumokamą už ieškinį žyminio mokesčio sumą.

3. Grąžinus kreditoriui pareiškimą šio Kodekso 439 straipsnio 6 dalyje nurodytu atveju, sumokėtas žyminis mokestis pareiškėjui negrąžinamas.

4. Jeigu ieškovas turėjo teisę reikalavimus patenkinti šiame skyriuje nustatyta supaprastinto proceso tvarka, tačiau pareiškė ieškinį pagal bendrąsias ginčo teisenos taisykles, jam žyminis mokestis ir kitos bylinėjimosi išlaidos priteisiamos tik nuo tos ieškinio sumos, kurią ginčio atsakovas, išskyrus, jei iš atsakovo elgesio ieškovas turėjo pagrindą manyti, kad atsakovas reikalavimą ginčys.

435 straipsnis. Pareiškimo priėmimas

1. Kreditoriaus pareiškimo priėmimo klausimas išsprendžiamas ne vėliau kaip kitą dieną nuo jo pateikimo teismui dienos. Jeigu kreditoriaus pareiškimas atitinka šiame skyriuje nustatytus reikalavimus, jo priėmimo klausimas gali būti išspręstas teisėjo rezoliucija.

2. Teismas nutartimi atsisako priimti pareiškimą, jeigu:

1) pareiškimas neatitinka bendrųjų reikalavimų, keliamų procesinių dokumentų turiniui ir formai, ir šio Kodekso 433 straipsnyje numatytų reikalavimų;

2) pareiškimas neatitinka šio Kodekso 431 straipsnio 1 ir 2 dalyse numatytų leistinumų reikalavimų;

3) yra šio Kodekso 137 straipsnio 2 dalyje numatytos aplinkybės;

4) pareiškimas yra aiškiai nepagrįstas.

3. Jeigu šio straipsnio 2 dalyje numatytos aplinkybės paaiškėja po pareiškimo priėmimo, teismas, atsižvelgdamas į pareiškimo trūkumų pobūdį, pareiškimą palieka nenagrinėtą arba bylą nutraukia, taip pat panaikina teismo įsakymą, jeigu jis yra priimtas.

4. Teismo nutartis atsisakyti priimti pareiškimą yra galutinė ir neskundžiama, tačiau tai neužkerta kelio ištaisius trūkumus įstatymų nustatyta tvarka pateikti naują pareiškimą arba pareikšti ieškinį teisme pagal ginčo teisenos taisykles. Paduoti pakartotinį pareiškimą šiame skyriuje nustatyta tvarka kreditorius gali tik tuo atveju, jei ankstesnis pareiškimas neatitiko formalių šios rūšies procesinių dokumentų turiniui ir formai keliamų reikalavimų, taip pat jei yra pašalintos kitos kliūtys, sudariusios pagrindą atsisakyti priimti ankstesnį pareiškimą.

5. Jeigu kreditorius atsiima pareiškimą iki teismo įsakymo išdavimo, teismas pareiškimą grąžina kreditoriui. Tai kreditoriui netrukdo šio Kodekso nustatyta tvarka pareikšti reikalavimą iš naujo. Jeigu kreditorius pareiškia reikalavimo atsisakymą po teismo įsakymo išdavimo, teismas klausimą išsprendžia pagal šiame Kodekse numatytas ieškinio atsisakymo taisykles.

436 straipsnis. Teismo įsakymo išdavimas

1. Išsprendęs pareiškimo priėmimo klausimą, teismas nedelsdamas, ne vėliau kaip kitą dieną, išduoda kreditoriui teismo įsakymą ir šio Kodekso nustatyta tvarka išsprendžia laikinųjų apsaugos priemonių taikymo skolininkui klausimą.

2. Teismo įsakyme nurodoma:

1) įsakymo išdavimo data;

2) teismo, išdavusio įsakymą, pavadinimas, teisėjo vardas ir pavardė;

3) kreditoriaus vardas, pavardė, asmens kodas, adresas, o jeigu kreditorius yra juridinis asmuo, – jo visas pavadinimas, buveinė, kodas, atsiskaitomosios sąskaitos numeris ir kredito įstaigos rekvizitai;

4) skolininko vardas, pavardė, asmens kodas (jeigu jis yra žinomas), adresas, darbo vieta (jeigu ji yra žinoma), o jeigu skolininkas yra juridinis asmuo, – jo visas pavadinimas, buveinė, kodas, atsiskaitomosios sąskaitos numeris ir kredito įstaigos rekvizitai;

5) išieškojimo pagrindas;

6) išieškoma iš skolininko pinigų suma, o jeigu priteisiami daiktai, – jų rinkos vertė, pavadinimas ir detalus aprašymas;

7) išieškomų delspinigių dydis, jeigu delspinigiai priteisiami;

8) išieškomos bylinėjimosi išlaidos;

9) laikinųjų apsaugos priemonių rūšis, jeigu tokios priemonės taikomos.

3. Teismo įsakyme, išduodamame pagal reikalavimus dėl išlaikymo priteisimo, be šio straipsnio 2 dalyje nurodytų reikalavimų, nurodoma skolininko gimimo data ir vieta, išlaikytinio gimimo data, priteisiamo išlaikymo dydis kiekvieną mėnesį ir priteisiamo išlaikymo terminas.

4. Teismo įsakymas turi atitikti vykdomajam dokumentui nustatytus reikalavimus.

5. Įsakymą pasirašo teisėjas ir patvirtina teismo antspaudu.

6. Jeigu teismas taiko laikinąsias apsaugos priemones, teismo įsakymo nuorašas teismo įsakymo išdavimo dieną išsiunčiamas antstoliui, turto registro tvarkytojui ar kitam vykdytojui.

7. Teismo įsakymas apeliacine ar kasacine tvarka neskundžiamas. Teismo įsakymas įsiteisėja, jeigu per šio Kodekso 437 straipsnio 2 dalies 1 punkte nustatytą terminą skolininkas nepareiškia prieštaravimų dėl kreditoriaus pareiškimo. Teismo įsakymą skubiai vykdyti negalima.

437 straipsnis. Pranešimas skolininkui

1. Kreditoriaus pareiškimo ir teismo įsakymo nuorašai ne vėliau kaip kitą dieną po įsakymo išdavimo išsiunčiami skolininkui.

2. Kartu su kreditoriaus pareiškimo bei teismo įsakymo nuorašais teismas išsiunčia skolininkui pranešimą, kuriame turi būti nurodyta:

1) siūlymas ne vėliau kaip per dvidešimt dienų nuo pranešimo skolininkui įteikimo dienos sumokėti kreditoriui priteistas sumas (įskaitant delspinigius bei bylinėjimosi išlaidas), grąžinti priteistą daiktą ir apie teismo įsakymo įvykdymą raštu pranešti teismui arba pareikšti prieštaravimus dėl kreditoriaus pateikto reikalavimo;

2) informacija, kad neįvykdžius šio straipsnio 2 dalies 1 punkto reikalavimų, teismo įsakymas įsiteisės ir kreditoriaus prašymu bus išduotas vykdomasis raštas priverstiniam išieškojimui vykdyti;

3) informacija apie tai, kad teismas kreditoriaus reikalavimu nagrinės pareiškimą pagal bendrąsias ginčo teisenos taisykles, jei skolininkas pareiškė prieštaravimus dėl kreditoriaus pateikto pareiškimo, ir apie tai, kad nuo bylos iškėlimo teisme dienos iki teismo sprendimo visiško įvykdymo skolininkas pagal Civilinį kodeksą privalo mokėti palūkanas bei įstatymuose ar sutartyje numatytus delspinigius, jeigu prievolė buvo neįvykdyta ar įvykdyta netinkamai;

4) informacija apie tai, kad priimdamas teismo įsakymą teismas netikrino kreditoriaus pareikšto reikalavimo pagrįstumo.

438 straipsnis. Procesinių dokumentų įteikimas

Kreditoriaus pareiškimo ir teismo įsakymo nuorašai bei teismo pranešimas skolininkui įteikiami šio Kodekso 124 straipsnio 1–3 dalyse nustatyta tvarka, išskyrus įteikimą kuratoriui ir viešo paskelbimo būdu. Įsiteisėjęs teismo įsakymas per tris dienas išsiunčiamas išieškotojui.

439 straipsnis. Skolininko prieštaravimai

1. Prieštaravimus dėl kreditoriaus pateikto pareiškimo ar dėl jo dalies skolininkas pateikia teismo įsakymą išdavusiam teismui. Jeigu skolininkas dalį kreditoriaus reikalavimo įvykdė arba nors ir neįvykdė, tačiau dalį reikalavimo pripažįsta, jis gali pareikšti prieštaravimus dėl likusios kreditoriaus reikalavimo dalies pagrįstumo.

2. Skolininko prieštaravimai dėl kreditoriaus pareiškimo turi būti pateikti raštu per dvidešimt dienų nuo pranešimo apie teismo įsakymo išdavimą įteikimo skolininkui dienos. Prieštaravimai turi atitikti bendruosius reikalavimus, keliamus procesinių dokumentų turiniui ir formai, išskyrus reikalavimą nurodyti prieštaravimų pagrindą. Jeigu dėl svarbių priežasčių skolininkas prieštaravimus pareiškė pasibaigus šioje dalyje nurodytam terminui, skolininko prašymu teismas terminą prieštaravimams pareikšti gali atnaujinti. Nutartis, kuria toks skolininko prašymas atmestas, gali būti skundžiama atskiruoju skundu.

3. Gavęs prieštaravimus, teismas ne vėliau kaip per tris dienas privalo pranešti kreditoriui, kad šis ne vėliau kaip per keturiolika dienų nuo teismo pranešimo įteikimo dienos turi teisę pateikti ieškinį, atitinkantį šio Kodekso 135 straipsnio reikalavimus, bei primokėti trūkstamą žyminio mokesčio dalį. Teismo taikytos laikinosios apsaugos priemonės per šioje dalyje nustatytą terminą ieškiniui pareikšti negali būti panaikinamos.

4. Jeigu skolininkas dalį pagal teismo įsakymą priteistų reikalavimų kreditoriui įvykdo arba nors ir neįvykdo, bet jų dalį pripažįsta, o prieštaravimus pareiškia tik dėl likusios kreditoriaus reikalavimų dalies, teismas pagal šio skyriaus taisykles priima naują įsakymą dėl skolininko

neginčijamos reikalavimų dalies priteisimo. Dėl nepatenkintos reikalavimų dalies kreditorius gali pareikšti ieškinį šiame straipsnyje nustatyta tvarka.

5. Nutartimi, kuria išsprendžiamas šio straipsnio 3 dalyje nustatyta tvarka kreditoriaus pateikto ieškinio priėmimo klausimas, kartu panaikinamas teismo įsakymas ar atitinkama jo dalis.

6. Jeigu kreditorius per šio straipsnio 3 dalyje nustatytą terminą tinkamai įforminto ieškinio teismui nepateikia, kreditoriaus pareiškimas laikomas nepaduotu ir teismo nutartimi gražinamas kreditoriui, o teismo įsakymas ir taikytos laikinosios apsaugos priemonės panaikinami. Ši nutartis gali būti skundžiama atskiruoju skundu. Tai netrukdo kreditoriui pareikšti ieškinį bendra tvarka.

7. Jeigu skolininkas per šio Kodekso 437 straipsnio 2 dalies 1 punkte nustatytą terminą teismo įsakymą įvykdo ir raštu pateikia teismui tai patvirtinančius dokumentus, teismas nutartimi panaikina teismo įsakymą ir bylą nutraukia.

8. Jeigu kreditorius ir skolininkas po teismo įsakymo priėmimo sudaro taikos sutartį ir teismas ją patvirtina, ta pačia teismo nutartimi teismo įsakymas panaikinamas.

440 straipsnis. Aiškiai nepagrįsto pareiškimo pateikimo pasekmės

Jeigu asmuo šiame skyriuje nustatyta tvarka nesąžiningai pareiškia aiškiai nepagrįstą kreditoriaus reikalavimą, teismas gali jam paskirti iki vieno tūkstančio litų dydžio baudą. Be to, įstatymų nustatyta tvarka šis asmuo gali būti įpareigotas atlyginti dėl nesąžiningo reikalavimo pareiškimo kitų asmenų patirtus nuostolius.

XXIV SKYRIUS GINČŲ DĖL NEDIDELIŲ SUMŲ PRITEISIMO NAGRINĖJIMO YPATUMAI

441 straipsnis. Proceso ypatumai

1. Bylos dėl pinigų sumų, neviršijančių vieno tūkstančio litų, priteisimo nagrinėjamos pagal bendrąsias ginčo teisenos taisykles, išskyrus šiame straipsnyje numatytas išimtis.

2. Jeigu ieškinio suma neviršija šio straipsnio 1 dalyje nustatytos sumos, bylą nagrinėjantis teismas turi teisę pats nuspręsti, kokia forma ir tvarka nagrinėti bylą. Byla nagrinėjama žodinio proceso tvarka, jeigu dėl to yra bent vienos šalies prašymas.

3. Šio straipsnio 1 dalyje nurodytose bylose teismas priima sprendimą, kuriame turi būti įžanginė ir rezoliucinė dalys, taip pat trumpai išdėstyti motyvai.

V DALIS YPATINGOJI TEISENA

XXV SKYRIUS BENDROSIOS NUOSTATOS

442 straipsnis. Bylos, teismo nagrinėjamos ypatingosios teisenos tvarka

Ypatingosios teisenos tvarka teismas nagrinėja bylas:

- 1) dėl juridinę reikšmę turinčių faktų nustatymo;
- 2) dėl fizinio asmens paskelbimo mirusiu ar nežinia kur esančiu;
- 3) dėl fizinio asmens pripažinimo neveiksnium arba ribotai veiksnium ir nepilnamečio pripažinimo veiksnium (emancipuotu);
- 4) dėl įvaikinimo;
- 5) dėl globos ir rūpybos;
- 6) dėl antstolių ir notarų veiksmų apskundimo;
- 7) dėl civilinės būklės aktų registravimo, įrašų atkūrimo, pakeitimo, papildymo, ištaisymo ar anuliavimo;
- 8) dėl teisių pagal prarastus pareikštinius vertybinius dokumentus atkūrimo (šaukiamoji teisena);
- 9) dėl daiktinių teisių, išskyrus bylas, nagrinėjamas pagal ginčo teisenos taisykles;
- 10) dėl šeimos teisinių santykių, išskyrus bylas, nagrinėjamas ginčo teisenos tvarka pagal šio Kodekso IV dalies XIX skyrių;

- 11) dėl hipotekos (kilnojamojo turto įkeitimo) teisinių santykių;
- 12) dėl prarastos teismo ar vykdomosios bylos atkūrimo;
- 13) dėl praleisto įstatymų nustatyto termino atnaujinimo;
- 14) dėl teismo leidimų išdavimo, pareiškimų ar faktų patvirtinimo, turto administravimo, paveldėjimo procedūrų taikymo (palikimo administratoriaus skyrimo, turto aprašo sudarymo, testamentų paskelbimo ir pan.) bei kitas bylas, kurios pagal Civilinį kodeksą ir kitus įstatymus nagrinėjamos supaprastinto proceso tvarka.

443 straipsnis. Ypatingosios teisenos bylų nagrinėjimo ypatybės

1. Ypatingosios teisenos bylas teismas nagrinėja pagal šio Kodekso taisykles, su išimtimis ir papildymais, kuriuos nustato šio Kodekso V dalis ir kiti įstatymai.
2. Pareiškimas dėl bylos iškėlimo turi atitikti procesinių dokumentų formai ir turiniui keliamus reikalavimus su papildymais, numatytais šio Kodekso V dalies atitinkamuose straipsniuose.
3. Suinteresuotas asmuo byloje yra kiekvienas asmuo, su kurio teisėmis ir pareigomis yra susijusi nagrinėjama byla. Jeigu paaiškėja, kad nagrinėjama byla susijusi su atitinkamo asmens teisėmis ir pareigomis, teismas šaukia jį dalyvauti byloje kaip suinteresuotą asmenį.
4. Šiame skyriuje nurodytų bylų nagrinėjimas pradedamas pareiškėjo pareiškimu ar prašymu.
5. Šiame skyriuje nurodytos bylos nagrinėjamos rašytinio proceso tvarka, išskyrus atvejus, kai šio Kodekso V dalyje nurodoma kitaip. Bylą nagrinėjantis teismas turi teisę nuspręsti konkrečią bylą nagrinėti žodinio proceso tvarka. Dalyvaujančių byloje asmenų neatvykimas į teismo posėdį nekliudo teismui išnagrinėti bylą, išskyrus šio Kodekso V dalyje numatytus atvejus, kai dalyvaujančių byloje asmenų dalyvavimas teismo posėdyje yra privalomas.
6. Dalyvaujančių byloje asmenų bylinėjimosi išlaidos neatlyginamos. Tais atvejais, kai dalyvaujančių byloje asmenų suinteresuotumas bylos baigtimi yra skirtingas arba jų interesai yra priešingi, teismas gali proporcingai padalyti turėtas bylinėjimosi išlaidas arba jų atlyginimą priteisti iš dalyvavusio byloje asmens, kurio pareiškimas atmestas.
7. Šiame skyriuje nurodytas bylas teismas išnagrinėja ypatingąja teiseną, neatsižvelgdamas į tai, ar nagrinėjimo metu kyla ginčas dėl teisės. Suinteresuoti asmenys bylos nagrinėjimo metu šio Kodekso V dalyje nustatyta tvarka gali pateikti pareiškimus su savarankiškais reikalavimais.
8. Nagrinėjantis bylą šio Kodekso V dalyje nustatyta tvarka teismas turi imtis visų būtinų priemonių, kad būtų visapusiškai išaiškintos bylos aplinkybės.
9. Teismas, nagrinėjantis bylas ypatingąja teiseną, neturi teisės priimti sprendimo už akių.
10. Pareiškimai ir prašymai ypatingosios teisenos bylose paduodami pareiškėjo ar skundą pateikiančio asmens gyvenamosios vietos ar juridinio asmens buveinės apylinkės teismui, išskyrus šio Kodekso V dalyje numatytas išimtis.

XXVI SKYRIUS BYLOS DĖL JURIDINĘ REIKŠMĘ TURINČIŲ FAKTŲ NUSTATYMO

444 straipsnis. Teismo nagrinėjamos bylos dėl juridinę reikšmę turinčių faktų nustatymo

1. Teismas nustato faktus, nuo kurių priklauso asmenų asmeninių ar turtinių teisių atsiradimas, pasikeitimas ar pabaiga.
2. Teismas nagrinėja bylas:
 - 1) dėl giminytės santykių nustatymo;
 - 2) dėl asmens išlaikymo fakto nustatymo;
 - 3) dėl gimimo, įvaikinimo, santuokos sudarymo ar nutraukimo, partnerystės, mirties įregistravimo fakto nustatymo ar kitų civilinės būklės aktų;
 - 4) dėl fakto, kad teisę nustatantys dokumentai, išskyrus asmens dokumentą, patvirtinantį asmens tapatybę, ir civilinės metrikacijos įstaigų išduodamus liudijimus, priklauso asmeniui, kurio vardas, pavardė ar tėvo vardas, nurodyti dokumente, nesutampa su to asmens dokumente, patvirtinančiame jo tapatybę, ar gimimo liudijime nurodytais vardu, pavarde ar tėvo vardu, nustatymo;

- 5) dėl pastato, žemės ar miško valdymo nuosavybės teise fakto nustatymo;
- 6) dėl nelaimingo atsitikimo fakto nustatymo;
- 7) dėl asmens mirties tam tikru laiku ir tam tikromis aplinkybėmis fakto nustatymo, jeigu civilinės metrikacijos įstaigos atsisako įregistruoti mirtį;
- 8) dėl palikimo priėmimo, taip pat palikimo atsiradimo vietos fakto nustatymo;
- 9) dėl kitokių juridinę reikšmę turinčių faktų nustatymo, jeigu įstatymai nenumato jiems nustatyti kitokios tvarkos.

445 straipsnis. Sąlygos, reikalingos juridinę reikšmę turintiems faktams nustatyti

Teismas nustato juridinę reikšmę turinčius faktus tik tada, kai pareiškėjas negali kitokia tvarka gauti tuos faktus patvirtinančių reikiamų dokumentų arba kai negalima atkurti prarastų dokumentų.

446 straipsnis. Pareiškimo padavimas

Bylose dėl juridinę reikšmę turinčių faktų nustatymo pareiškimai paduodami pareiškėjo gyvenamosios vietos apylinkės teismui, išskyrus bylas dėl pastato, žemės ar miško valdymo nuosavybės teise, palikimo priėmimo ir palikimo atsiradimo vietos faktų nustatymo. Šiose bylose pareiškimai paduodami atitinkamai pastato, žemės ar miško buvimo vietos, palikimo turto ar pagrindinės jo dalies buvimo vietos apylinkės teismui.

447 straipsnis. Pareiškimo turinys

Pareiškime turi būti nurodoma:

- 1) kuriam tikslui reikia nustatyti juridinę reikšmę turintį faktą;
- 2) priežastys, dėl kurių negalima gauti ar atkurti dokumentų, patvirtinančių juridinę reikšmę turintį faktą;
- 3) įrodymai, patvirtinantys juridinę reikšmę turintį faktą, taip pat patvirtinantys, kad pareiškėjas negali gauti reikiamų dokumentų arba kad negalima prarastų dokumentų atkurti.

448 straipsnis. Teismo sprendimas

1. Tais atvejais, kai teismas pripažįsta faktą esant nustatytą, jis turi sprendime nurodyti, kuriam tikslui faktas nustatytas, taip pat turi nurodyti įrodymus, kuriais remiantis faktas pripažintas nustatytu.

2. Įsiteisėjęs teismo sprendimas nustatyti faktą, kuris turi būti įregistruotas civilinės metrikacijos įstaigoje arba įformintas kitose institucijose, yra pagrindas šį faktą ten įregistruoti arba įforminti, tačiau neprilygsta tų institucijų išduodamiems dokumentams.

XXVII SKYRIUS

BYLOS DĖL ASMENS PASKELBIMO MIRUSIU, PRIPAŽINIMO NEŽINIA KUR ESANČIU BEI ŠIŲ BYLŲ ATNAUJINIMAS

PIRMASIS SKIRSNIS

BYLOS DĖL FIZINIO ASMENS PASKELBIMO MIRUSIU

449 straipsnis. Pareiškimo padavimas

1. Bylos dėl fizinio asmens paskelbimo mirusiu yra teisingos dingusio fizinio asmens gyvenamosios vietos apylinkės teismui, o jeigu fizinio asmens gyvenamoji vieta nežinoma ir ją nustatyti neįmanoma, – jo paskutinės žinomos gyvenamosios vietos apylinkės teismui. Jeigu dėl to paties įvykio dingo du ar daugiau fizinių asmenų, Lietuvos apeliacinio teismo pirmininkas ar šio teismo Civilinių bylų skyriaus pirmininkas gali paskirti vieną teismą, kuriam išimtinai bus teisingos su šiuo įvykiu susijusios bylos.

2. Paduoti pareiškimą dėl fizinio asmens paskelbimo mirusiu gali kiekvienas suinteresuotas asmuo ar prokuroras.

3. Pareiškimas dėl fizinio asmens paskelbimo mirusiu gali būti paduotas ne anksčiau kaip likus šešioms mėnesiams iki termino, kuriam suėjus dingęs fizinis asmuo gali būti paskelbtas mirusiu, pabaigos. Jeigu galima fizinį asmenį pripažinti mirusiu suėjus šešioms mėnesiams nuo įvykio, kuris duoda pagrindo manyti, kad dingęs fizinis asmuo mirė, pareiškimas dėl fizinio

asmens paskelbimo mirusiu gali būti paduotas ne anksčiau kaip likus trims mėnesiams iki termino, kuriam suėjus dingęs fizinis asmuo gali būti paskelbtas mirusiu, pabaigos.

450 straipsnis. Pareiškimo turinys

Pareiškime dėl fizinio asmens paskelbimo mirusiu, be bendrųjų reikalavimų, keliamų procesinių dokumentų turiniui ir formai, turi būti nurodyta:

- 1) dingusio fizinio asmens vardas, pavardė, gimimo data, asmens kodas (jeigu jis yra žinomas), tėvų vardai ir pavardės bei motinos mergautinė pavardė (jeigu ji yra žinoma);
- 2) dingusio fizinio asmens paskutinė žinoma gyvenamoji ir buvimo vieta;
- 3) kuriam tikslui pareiškėjui reikia paskelbti fizinį asmenį mirusiu;
- 4) aplinkybės, sudariusios dingusiam be žinios fiziniam asmeniui mirties grėsmę arba duodančios pagrindo spėti, jog jis žuvo dėl nelaimingo atsitikimo, taip pat šias aplinkybes patvirtinantys įrodymai;
- 5) duomenys iš dingusiojo žinomos gyvenamosios ar paskutinės žinomos jo gyvenamosios vietos, darbo vietos, policijos bei kitų įstaigų, patvirtinantys žinių apie jį buvimą ar nebuvimą, taip pat duomenys, kurie asmenys gali suteikti žinių apie dingusįjį;
- 6) duomenys apie dingusiojo turtą bei išlaikytinius;
- 7) jeigu prašoma paskirti turto administratorių, – tokio prašymo motyvai ir nurodomas siūlomas administratorius.

451 straipsnis. Pasirengimas bylai

1. Priėmęs pareiškimą, teismas pareiškimą padavusio asmens prašymu ar savo iniciatyva gali skirti asmens, kurį prašoma paskelbti mirusiu, turto laikinąjį administratorių ir imtis kitų priemonių dingusiojo turtui apsaugoti bei tvarkyti, taip pat prireikus duoti iš to turto lėšų dingusiojo išlaikytiniams. Dingusiojo asmens turto laikinasis administravimas skiriamas iki teismo sprendimo šioje byloje įsiteisėjimo.

2. Priėmęs pareiškimą, teismas priima nutartį paskelbti apie bylos iškėlimą „Valstybės žiniuose“, taip pat apie tai viešai paskelbti dingusio asmens paskutinės žinomos gyvenamosios vietos teritorijoje platinamame laikraštyje. Skelbimai paduodami pareiškimą padavusio asmens lėšomis. Teismas gali nutarti paduoti skelbimą dar ir kitame leidinyje arba viešai apie bylos iškėlimą paskelbti dar kitokiu būdu, kurį pripažins tinkamu.

3. Skelbimuose apie bylos iškėlimą turi būti nurodyta:

- 1) šio Kodekso 450 straipsnio 1 ir 2 punktuose nurodyti duomenys apie dingusį asmenį;
- 2) iš bylos medžiagos žinomos esminės aplinkybės, kurios galėtų padėti rasti dingusį asmenį;
- 3) kreipimasis į dingusį asmenį, kad iki nutartyje nurodyto termino pabaigos atsilieptų, nes priešingu atveju jis gali būti paskelbtas mirusiu;
- 4) kreipimasis į visus, kurie gali suteikti informacijos apie dingusį asmenį, kad per nurodytą terminą ją suteiktų teismui.

4. Skelbimuose nurodomą terminą, per kurį dingusiam asmeniui siūloma atsiliepti, teismas nustato ne trumpesnę kaip trijų ir ne ilgesnę kaip šešių mėnesių.

452 straipsnis. Bylos nagrinėjimas

1. Byla nagrinėjama žodinio proceso tvarka. Bylos nagrinėjimas gali vykti nesusėjus skelbime nurodytam terminui, bet negali būti baigtas anksčiau, negu pasibaigia:

- 1) Civiliniame kodekse numatyti terminai, kuriems pasibaigus asmuo gali būti paskelbtas mirusiu;
- 2) skelbime nurodytas terminas, per kurį dingusiam asmeniui siūloma atsiliepti.
2. Į bylos nagrinėjimą šaukiami pareiškėjas, kiti bylos baigtimi suinteresuoti asmenys ir liudytojai, kuriems žinomos su byla susijusios aplinkybės.

3. Jeigu nagrinėjant bylą dėl asmens pripažinimo mirusiu paaiškėja, kad dingęs asmuo neabejotinai mirė, teismas pagal įstatymus privalo toliau nagrinėti bylą pagal šio Kodekso nuostatas, reglamentuojančias asmens mirties fakto nustatymą.

453 straipsnis. Teismo sprendimas

1. Teismo sprendimas paskelbti asmenį mirusiu yra pagrindas teismo buveinės vietos civilinės metrikacijos įstaigai įrašyti į civilinės metrikacijos knygą mirties įrašą.

2. Teismo sprendimo pripažinti asmenį mirusiu rezoliucinėje dalyje turi būti nurodoma fizinio asmens vardas ir pavardė, asmens kodas (jeigu jis yra žinomas), gimimo data ir vieta, gyvenamoji ar paskutinė žinoma gyvenamoji, mirties vieta ir aplinkybė, kad asmens mirties data laikoma teismo sprendimo įsiteisėjimo diena.

3. Jeigu byloje yra įrodymai, patvirtinantys, kad asmuo dingo be žinios tokiais aplinkybėmis, kurios sudarė mirties grėsmę arba duoda pagrindą spėti jį žuvus dėl nelaimingo atsitikimo, teismas šio asmens mirties data gali pripažinti spėjamą jo žuvimo dieną. Tokiu atveju teismo sprendimo rezoliucinėje dalyje nurodoma konkreti spėjama asmens mirties data ir vieta.

4. Jeigu konkrečios asmens mirties vietos nustatyti negalima, teismo sprendimo rezoliucinėje dalyje šio asmens mirties vieta nurodoma paskutinė žinoma jo buvimo vieta.

ANTRASIS SKIRSNIS

BYLOS DĖL FIZINIO ASMENS PRIPAŽINIMO NEŽINIA KUR ESANČIU

454 straipsnis. Pareiškimo padavimas

1. Bylos dėl fizinio asmens pripažinimo nežinia kur esančiu yra teisingos to asmens gyvenamosios vietos apylinkės teismui, o jeigu fizinio asmens gyvenamoji vieta nežinoma ir jos nustatyti neįmanoma, – jo paskutinės žinomos gyvenamosios vietos apylinkės teismui.

2. Paduoti pareiškimą dėl fizinio asmens pripažinimo nežinia kur esančiu gali kiekvienas suinteresuotas asmuo ar prokuroras.

3. Pareiškimas dėl asmens pripažinimo nežinia kur esančiu gali būti paduotas ne anksčiau kaip likus trims mėnesiams iki termino, kuriam suėjus tas fizinis asmuo gali būti pripažintas nežinia kur esančiu, pabaigos.

455 straipsnis. Pareiškimo turinys

Pareiškime dėl fizinio asmens pripažinimo nežinia kur esančiu, be bendrųjų reikalavimų, keliamų procesinių dokumentų turiniui ir formai, turi būti nurodyta:

- 1) nesančio fizinio asmens vardas, pavardė, gimimo data, asmens kodas (jeigu jis yra žinomas), tėvų vardai ir pavardės bei motinos mergautinė pavardė (jeigu ji yra žinoma);
- 2) nesančio fizinio asmens paskutinė žinoma gyvenamoji ir buvimo vieta;
- 3) kuriam tikslui pareiškėjui reikia pripažinti fizinį asmenį nežinia kur esančiu;
- 4) aplinkybės, patvirtinančios, kad yra nežinoma, kur esąs fizinis asmuo;
- 5) duomenys iš nesančio fizinio asmens gyvenamosios ar paskutinės žinomos jo gyvenamosios vietos, darbo vietos, policijos bei kitų įstaigų, patvirtinantys žinių apie jį buvimą ar nebuvimą, taip pat duomenys, kurie asmenys gali suteikti žinių apie nesantįjį;
- 6) duomenys apie nesančio fizinio asmens turtą bei išlaikytinius;
- 7) jeigu prašoma paskirti turto administratorių, – tokio prašymo motyvai ir nurodomas siūlomas administratorius.

456 straipsnis. Pasirengimas bylai

Pasirengimas bylos dėl fizinio asmens pripažinimo nežinia kur esančiu nagrinėjimui atliekamas šio Kodekso 451 straipsnyje nustatyta tvarka.

457 straipsnis. Bylos nagrinėjimas

Bylą dėl fizinio asmens pripažinimo nežinia kur esančiu teismas nagrinėja pagal šio Kodekso 452 straipsnio 1 ir 2 dalyse nustatytas taisykles.

458 straipsnis. Teismo sprendimas

1. Teismo sprendimo pripažinti fizinį asmenį nežinia kur esančiu rezoliucinėje dalyje turi būti nurodyta fizinio asmens vardas ir pavardė, asmens kodas (jeigu jis yra žinomas), gimimo data ir vieta, gyvenamoji ar paskutinė žinoma gyvenamoji vieta.

2. Teismas, pripažinęs fizinį asmenį nežinia kur esančiu, jeigu yra pagrindas, tuo pačiu sprendimu paskiria to asmens nuolatinį turto administratorių. Jeigu teismo nutartimi buvo paskirtas

laikinasis turto administratorius, tai teismas, priėmęs sprendimą pripažinti asmenį nežinia kur esančiu, paskiria nuolatinį turto administratorių.

TREČIASIS SKIRSNIS
BYLOS DĖL FIZINIO ASMENS PASKELBIMO MIRUSIU AR PRIPAŽINIMO
NEŽINIA KUR ESANČIU ATNAUJINIMAS

459 straipsnis. Pareiškimo padavimas

1. Pareiškimą dėl bylos, kurioje nuspręsta fizinį asmenį paskelbti mirusiu ar pripažinti nežinia kur esančiu, atnaujinimo gali paduoti kiekvienas suinteresuotas asmuo ar prokuroras. Teismas nutartimi gali atnaujinti bylos nagrinėjimą ir savo iniciatyva.

2. Pareiškimas paduodamas tam apylinkės teismui, kuris priėmė sprendimą fizinį asmenį paskelbti mirusiu ar pripažinti nežinia kur esančiu.

460 straipsnis. Pareiškimo nagrinėjimas

Jeigu byla nagrinėjama žodinio proceso tvarka, į teismo posėdį šaukiami asmenys, dalyvavę byloje, kurioje buvo priimtas sprendimas paskelbti fizinį asmenį mirusiu ar pripažinti nežinia kur esančiu.

461 straipsnis. Teismo sprendimas

1. Jeigu ištyrus įrodymus paaiškėja paskelbto mirusiu ar pripažinto nežinia kur esančiu fizinio asmens buvimo vieta, teismas nutartimi panaikina savo sprendimą paskelbti fizinį asmenį mirusiu ar pripažinti nežinia kur esančiu ir nustatytą asmens turto administravimą. Priešingu atveju sprendimas paliekamas galioti.

2. Jeigu paaiškėja, kad fizinio asmens mirties data yra kita, negu nurodyta teismo sprendime dėl fizinio asmens paskelbimo mirusiu, teismas savo sprendimą panaikina tik tuo atveju, kada kartu nustatomas ir to fizinio asmens mirties faktas.

3. Jeigu fizinis asmuo, kuris teismo sprendimu paskelbtas mirusiu ar pripažintas nežinia kur esančiu, pats atvyksta į teismą ir patvirtina savo tapatybę, teismas rašytinio proceso tvarka nutartimi nedelsdamas panaikina sprendimą.

XXVIII SKYRIUS
BYLOS DĖL FIZINIO ASMENS PRIPAŽINIMO NEVEIKSNIU ARBA RIBOTAI
VEIKSNIU IR NEPILNAMEČIO PRIPAŽINIMO VEIKSNIU (EMANCIPUOTU)

PIRMASIS SKIRSNIS
BENDROSIOS NUOSTATOS

462 straipsnis. Teisingumas

1. Pareiškimas dėl fizinio asmens pripažinimo neveiksniu ar ribotai veiksniu paduodamas asmens, kurį prašoma pripažinti neveiksniu ar ribotai veiksniu, gyvenamosios vietos apylinkės teismui.

2. Pareiškimas dėl nepilnamečio pripažinimo veiksniu (emancipuotu) paduodamas nepilnamečio gyvenamosios vietos apylinkės teismui.

463 straipsnis. Pareiškimo padavimas

1. Pareiškimą dėl fizinio asmens pripažinimo neveiksniu ar ribotai veiksniu gali paduoti:

- 1) asmens, kurį prašoma pripažinti neveiksniu ar ribotai veiksniu, sutuoktinis;
- 2) asmens, kurį prašoma pripažinti neveiksniu ar ribotai veiksniu, tėvai, pilnamečiai vaikai;
- 3) globos (rūpybos) institucija;
- 4) prokuroras.

2. Pareiškimą dėl nepilnamečio fizinio asmens pripažinimo ribotai veiksniu galima paduoti ne anksčiau kaip likus šešiems mėnesiams iki asmens, kuris turėtų būti pripažintas ribotai veiksniu, pilnametystės.

3. Pareiškimą pripažinti fizinį asmenį neveiksniu padavęs asmuo gali iki bylos nagrinėjimo užbaigimo reikalavimą pakeisti ir prašyti tą asmenį pripažinti ribotai veiksniu, o pradiniam pareiškime prašęs fizinį asmenį pripažinti ribotai veiksniu – prašyti jį pripažinti neveiksniu.

4. Asmuo, kuris padavė aiškiai nepagrįstą pareiškimą dėl fizinio asmens pripažinimo neveiksniu ar ribotai veiksnium, teismo nutartimi gali būti nubaustas nuo penkių šimtų iki dviejų tūkstančių litų bauda. Iš šio asmens taip pat priteisiamos bylinėjimosi išlaidos.

5. Pareiškimą dėl nepilnamečio pripažinimo veiksnium (emancipuotu) gali paduoti pats nepilnametis, jo tėvai, rūpintojas ir globos (rūpybos) institucija.

6. Pareiškimą dėl nepilnamečio nuo keturiolikos iki aštuoniolikos metų teisės savarankiškai disponuoti savo pajamomis bei turtu apribojimo ar atėmimo gali paduoti vaikų globos (rūpybos) institucija, prokuroras ir kiti suinteresuoti asmenys. Nagrinėjant šį pareiškimą, *mutatis mutandis* taikomos šio skyriaus ketvirtojo skirsnio nuostatos.

464 straipsnis. Dalyvaujantys byloje asmenys

1. Byloje dėl fizinio asmens pripažinimo neveiksniu ar ribotai veiksnium dalyvaujantys asmenys, be pareiškėjo, yra asmuo, kurį prašoma pripažinti neveiksniu ar ribotai veiksnium, taip pat globos (rūpybos) institucija. Teismas kaip dalyvaujančius byloje suinteresuotus asmenis gali įtraukti asmenis, kurį prašoma pripažinti neveiksniu ar ribotai veiksnium, artimuosius giminaičius ar kartu gyvenančius jo šeimos narius.

2. Jeigu fizinio asmens, kurį prašoma pripažinti neveiksniu ar ribotai veiksnium, dėl sveikatos būklės, patvirtintos eksperto išvada, negalima iškviesti ir apklausti teisme ar įteikti jam teismo dokumentus, teismas bylą nagrinėja šiam asmeniui nedalyvaujant.

3. Byloje dėl nepilnamečio pripažinimo veiksnium (emancipuotu) ar byloje dėl nepilnamečio nuo keturiolikos iki aštuoniolikos metų teisės savarankiškai disponuoti savo pajamomis bei turtu apribojimo ar atėmimo dalyvaujantys asmenys, be pareiškėjo, yra pats nepilnametis, jo tėvai ar rūpintojas, taip pat globos (rūpybos) institucija, jei nepilnametis neturi tėvų.

ANTRASIS SKIRSNIS BYLOS DĖL FIZINIO ASMENS PRIPAŽINIMO NEVEIKSNIU

465 straipsnis. Pareiškimo turinys

Pareiškime dėl fizinio asmens pripažinimo neveiksniu, be bendrųjų reikalavimų, keliamų procesinių dokumentų turiniui ir formai, turi būti išdėstytos aplinkybės, rodančios fizinio asmens psichikos sutrikimą, dėl kurio tas asmuo negali suprasti savo veiksmų reikšmės ar jų valdyti, taip pat turi būti pateikta gydytojo pažyma bei kiti įrodymai apie asmens psichinę būseną.

466 straipsnis. Pasirengimas bylai

Jeigu yra duomenų apie fizinio asmens psichikos sutrikimą, teisėjas, kuriam paskirta parengti bylą nagrinėjimui, asmens psichinei būsenai nustatyti nutartimi paskiria teismo psichiatrijos ekspertizę, jeigu tokia ekspertizė nebuvo atlikta anksčiau, ir išreikalauja būtinus ekspertizei atlikti asmens medicininius dokumentus.

467 straipsnis. Bylos nagrinėjimas

1. Bylą dėl fizinio asmens pripažinimo neveiksniu teismas nagrinėja žodinio nagrinėjimo tvarka, pranešęs byloje dalyvaujantiems asmenims.

2. Jeigu teismas pripažįsta, kad yra būtina apklausti asmenį, kurį prašoma pripažinti neveiksniu, o šis į teismo posėdį neatvyksta, teismas gali nutarti atvesdinti šį asmenį į teismą padedant policijai arba pavesti jį apklausti kitam to asmens buvimo vietos teismui. Asmens apklausa atliekama dalyvaujant gydytojui teismo psichiatru.

3. Jeigu asmuo vengia teismo psichiatrijos ekspertizės, teismas gali priimti nutartį priverstinai nusiųsti asmenį ambulatorinei teismo psichiatrijos ekspertizei atlikti. Šią nutartį vykdo policija. Dėl nutarties gali būti duodamas atskirasis skundas.

4. Tais atvejais, kai ambulatorinio tyrimo metu gautų duomenų teismo psichiatrijos ekspertizės išvadai apie asmens psichinę būseną pateikti nepakanka, teismas gali priimti nutartį paskirti stacionarinę teismo psichiatrijos ekspertizę ir ne ilgiau kaip šešioms savaitėms pasiųsti asmenį, kurį prašoma pripažinti neveiksniu, į ekspertizės įstaigą stebėti. Prieš priimdamas tokią nutartį teismas turi apklausti byloje dalyvaujančius asmenis. Išimtiniais atvejais teismas motyvuotu ekspertų prašymu gali pratęsti nurodytą terminą iki trijų mėnesių. Dėl teismo nutarties skirti

stacionarinę teismo psichiatrijos ekspertizę ir pasiūsti asmenį į ekspertizės įstaigą ar pratęsti asmens laikymo joje terminą gali būti duodamas atskirasis skundas.

5. Nagrinėdamas bylą dėl fizinio asmens pripažinimo neveiksniu, teismas pareiškėjo prašymu ar savo iniciatyva gali aiškintis ir aplinkybes, ar nėra pagrindo asmens veiksnumą apriboti.

468 straipsnis. Teismo sprendimas

1. Išnagrinėjęs bylą teismo posėdyje, teismas priima sprendimą pripažinti fizinį asmenį neveiksniu arba pareiškimą atmeta.

2. Bylos nagrinėjimo metu nustatęs, kad nėra pagrindo fizinį asmenį pripažinti neveiksniu, tačiau yra pagrindas fizinio asmens veiksnumą apriboti, teismas priima sprendimą fizinį asmenį pripažinti ribotai veiksnium.

3. Bylinėjimosi, išskyrus atstovavimo, dėl fizinio asmens pripažinimo neveiksniu išlaidos padengiamos iš valstybės lėšų.

4. Teismo sprendimas pripažinti fizinį asmenį neveiksniu yra pagrindas šiam asmeniui nustatyti globą arba paskirti globėją. Globos nustatymo ar globėjo šiam asmeniui paskyrimo klausimai sprendžiami šio Kodekso XXX skyriuje nustatyta tvarka.

5. Teismo sprendimą turi teisę apskusti dalyvaujantys byloje asmenys, taip pat ir pats neveiksniu pripažintas fizinis asmuo.

469 straipsnis. Teismo sprendimo panaikinimas

Jeigu pripažintas neveiksniu fizinis asmuo pasveiksta arba labai pagerėja jo sveikatos būklė, bylą išnagrinėjęs pirmosios instancijos teismas pagal asmens globėjo ar kitų šio Kodekso 463 straipsnio 1 dalyje išvardytų asmenų pareiškimą, remdamasis teismo psichiatrijos ekspertizės išvada, priima sprendimą panaikinti pirmiau priimtą savo sprendimą ir pripažinti pasveikusįjį veiksnium arba pripažinimą neveiksniu pakeisti į pripažinimą ribotai veiksnium. Pats neveiksniu pripažintas asmuo teisės kreiptis į teismą dėl jo pripažinimo veiksnium ar dėl pripažinimo neveiksniu pakeitimo į pripažinimą ribotai veiksnium neturi.

TREČIASIS SKIRSNIS

BYLOS DĖL FIZINIO ASMENS PRIPAŽINIMO RIBOTAI VEIKSNIU

470 straipsnis. Pareiškimo turinys

Be bendrųjų reikalavimų, keliamų procesinių dokumentų turiniui ir formai, pareiškimе dėl fizinio asmens pripažinimo ribotai veiksnium turi būti išdėstytos aplinkybės, rodančios, kad asmuo piktnaudžiauja alkoholiniais gėrimais, narkotikais, narkotinėmis ar toksinėmis medžiagomis.

471 straipsnis. Pasirengimas bylai

Jeigu yra šio Kodekso 470 straipsnyje numatytų duomenų apie fizinio asmens piktnaudžiavimą alkoholiniais gėrimais, narkotikais, narkotinėmis ar toksinėmis medžiagomis, teismas, rengdamas bylą nagrinėti, asmens sveikatos būsenai nustatyti nutartimi paskiria teismo ekspertizę, jeigu tokia ekspertizė nebuvo atlikta anksčiau, ir išreikalauja būtinus ekspertizei atlikti asmens medicininius dokumentus.

472 straipsnis. Bylos nagrinėjimas

1. Byla dėl fizinio asmens pripažinimo ribotai veiksnium nagrinėjama laikantis šio Kodekso 467 straipsnio 1, 2 ir 3 dalyse nustatytų taisyklių.

2. Jeigu bylos dėl fizinio asmens pripažinimo ribotai veiksnium nagrinėjimo metu nustatomi duomenys apie šio asmens psichikos sutrikimą, teismas pareiškėjo prašymu ar savo iniciatyva gali aiškintis ir aplinkybes, ar nėra pagrindo asmenį pripažinti neveiksniu. Tokiu atveju asmeniui teismas gali taikyti šio Kodekso 467 straipsnio 4 dalyje numatytas priemones.

473 straipsnis. Teismo sprendimas

1. Išnagrinėjęs bylą teismo posėdyje, teismas priima sprendimą pripažinti asmenį ribotai veiksnium arba pareiškimą atmeta.

2. Bylos nagrinėjimo metu nustatęs, kad asmuo dėl psichikos sutrikimo negali suprasti savo veiksmų reikšmės ar jų valdyti, teismas priima sprendimą asmenį pripažinti neveiksniu.

3. Bylinėjimosi, išskyrus atstovavimo, dėl asmens pripažinimo ribotai veiksniumi išlaidos padengiamos iš valstybės lėšų.

4. Teismo sprendimas pripažinti asmenį ribotai veiksniumi yra pagrindas šiam asmeniui paskirti rūpintoją. Rūpybos nustatymo ar rūpintojo šiam asmeniui paskyrimo klausimai sprendžiami šio Kodekso XXX skyriuje nustatyta tvarka.

5. Teismo sprendimą turi teisę apskusti dalyvaujantys byloje asmenys, tarp jų ir pats ribotai veiksniumi pripažintas asmuo.

474 straipsnis. Teismo sprendimo panaikinimas

1. Išnykus aplinkybėms, dėl kurių fizinio asmens veiksnumas buvo apribotas, bylą išnagrinėjęs teismas pagal paties asmens, jo rūpintojo ar kitų šio Kodekso 463 straipsnio 1 dalyje išvardytų asmenų pareiškimą priima sprendimą panaikinti pirmiau priimtą sprendimą ir pripažinti fizinį asmenį veiksniumi.

2. Jeigu pripažinto ribotai veiksniumi fizinio asmens sveikatos būklė labai pablogėja, bylą išnagrinėjęs teismas pagal asmens rūpintojo ar šio Kodekso 463 straipsnio 1 dalyje išvardytų asmenų pareiškimą, remdamasis teismo psichiatrijos ekspertizės išvada, priima sprendimą panaikinti pirmiau priimtą sprendimą ir fizinio asmens pripažinimą ribotai veiksniumi pakeisti į jo pripažinimą neveiksniu.

KETVIRTASIS SKIRSNIS

BYLOS DĖL NEPILNAMEČIO PRIPAŽINIMO VEIKSNIU (EMANCIPUOTU)

475 straipsnis. Pareiškimo turinys

Pareiškime dėl nepilnamečio pripažinimo veiksniumi, be bendrųjų reikalavimų, keliamų procesinių dokumentų turiniui ir formai, turi būti nurodyta:

1) duomenys apie nepilnametį (vardas, pavardė, asmens kodas, gimimo data ir vieta, gyvenamoji vieta, tėvai ar rūpintojas, darbovietė, mokymosi įstaiga);

2) motyvai, kuriais remiantis prašoma nepilnametį pripažinti veiksniumi;

3) įrodymai, patvirtinantys nepilnamečio galėjamą savarankiškai įgyvendinti visas civilines teises ar vykdyti pareigas (charakteristikos iš gyvenamosios, darbo, mokymosi vietos, duomenys apie nepilnamečio šeiminių ir materialinę padėtį, sveikatos būklės pažyma, išduota sveikatos apsaugos ministro nustatyta tvarka, ir kiti);

4) nepilnamečio rašytinis sutikimas, jeigu pareiškimą teismui paduoda ne pats nepilnametis.

476 straipsnis. Pasirengimas nagrinėti bylą

Teismas, rengdamasis nagrinėti bylą:

1) paveda nepilnamečio gyvenamosios vietos valstybinei vaiko teisių apsaugos institucijai pateikti išvadą dėl nepilnamečio pasirengimo savarankiškai įgyvendinti visas civilines teises ar vykdyti pareigas;

2) išreikalauja duomenis, ar nepilnametis nėra teistas ar įvykdęs administracinių ir kitų teisės pažeidimų;

3) prireikš nustatyti nepilnamečio fizinio, dorovinio, dvasinio, psichinio išsivystymo lygį, skiria teismo psichologijos ir(ar) psichiatrijos ekspertizę bei išreikalauja šiai ekspertizei atlikti nepilnamečio medicininius dokumentus ir kitą reikiamą medžiagą;

4) atlieka kitus būtinus pasirengimo nagrinėti bylą veiksmus.

477 straipsnis. Bylos nagrinėjimas

1. Byla dėl nepilnamečio pripažinimo veiksniumi nagrinėjama žodinio proceso tvarka.

2. Apie bylos nagrinėjimą pranešama pareiškėjui, nepilnamečiui, kurio byla nagrinėjama, jo tėvams ar rūpintojui, valstybinei vaiko teisių apsaugos institucijai, globos (rūpybos) institucijai (jeigu nepilnametis neturi tėvų).

3. Byla nagrinėjama būtinai dalyvaujant visiems dalyvaujantiems byloje asmenims.

4. Nepilnamečio rašytinį sutikimą pripažinti jį veiksniu teismas patvirtina teismo posėdžio metu, prieš tai išklauses šio nepilnamečio paaiškinimus. Jeigu nepilnamečio sutikimas nebuvo pridėtas prie pareiškimo, rašytinį sutikimą nepilnametis gali duoti bylos nagrinėjimo metu. Tai įrašoma į teismo posėdžio protokolą ir nepilnametis protokole pasirašo. Teismas turi nepilnamečiui išaiškinti tokio sutikimo davimo pasekmes.

5. Nepilnametis savo duotą sutikimą pripažinti jį veiksniu gali atšaukti iki teismo sprendimo priėmimo.

478 straipsnis. Teismo sprendimas

1. Išnagrinėjęs bylą posėdyje, teismas priima sprendimą pripažinti nepilnametį veiksniu arba pareiškimą atmesti.

2. Bylinėjimosi, išskyrus atstovavimo, dėl nepilnamečio pripažinimo veiksniu išlaidos padengiamos iš valstybės lėšų.

3. Teismo sprendimas nepilnametį pripažinti veiksniu yra pagrindas panaikinti nepilnamečiui rūpybą, jeigu ji buvo nustatyta.

4. Teismo sprendimą turi teisę apskūsti dalyvaujantys byloje asmenys.

479 straipsnis. Teismo sprendimo panaikinimas

1. Jeigu nustatomos aplinkybės, kad pripažintas veiksniu nepilnametis savarankiškai įgyvendindamas savo teises ar vykdydamas pareigas daro žalos savo ar kitų asmenų teisėms ar teisėtiems interesams, teismas pagal šio nepilnamečio tėvų ar globos (rūpybos) institucijų pareiškimą gali sprendimą nepilnametį pripažinti veiksniu panaikinti.

2. Teismo sprendimas panaikinti ankstesnį sprendimą, kuriuo nepilnametis buvo pripažintas veiksniu, yra pagrindas tėvų neturinčiam nepilnamečiui nustatyti rūpybą.

XXIX SKYRIUS BYLOS DĖL ĮVAIKINIMO

480 straipsnis. Pareiškimo padavimas

1. Lietuvos Respublikos pilietis, kurio gyvenamoji vieta yra Lietuvos Respublikoje, pareiškimą dėl įvaikinimo paduoda apylinkės teismui pagal savo arba įvaikinamo vaiko gyvenamąją vietą.

2. Lietuvos Respublikos pilietis, nuolat gyvenantis užsienyje, užsienio valstybės pilietis, asmuo be pilietybės arba asmuo, turintis ir Lietuvos Respublikos, ir užsienio valstybės pilietybę, pareiškimą dėl įvaikinimo paduoda Vilniaus apygardos teismui.

481 straipsnis. Pareiškimo turinys

1. Be bendrųjų reikalavimų, keliamų procesinių dokumentų turiniui ir formai, pareiškime turi būti nurodyta:

1) duomenys apie pareiškėją (vardas, pavardė, asmens kodas, gimimo data ir vieta, gyvenamoji vieta, darbovietė, šeimninė ir materialinė padėtis, sveikatos būklė, ar įrašytas į asmenų, norinčių įvaikinti, sąrašą, taip pat užsienio valstybės, kurios pilietis pareiškėjas yra ar kurioje yra jo gyvenamoji vieta, institucijų išvada, ar jis tinka būti tarptautiniu įvaikintoju);

2) duomenys apie įvaikinamąjį (vardas, pavardė, asmens kodas, gimimo data ir vieta, jo tėvai ar globėjai (rūpintojai), vaiko buvimo vieta, sveikatos būklė, ar yra įrašytas į įvaikinamų vaikų sąrašą);

3) įvaikinimo motyvai.

2. Jeigu pareiškėjas prašo įvaikinamajam suteikti įvaikintojų pavardę ir jų nurodytą vardą, tai turi būti išdėstyta pareiškime įvaikinti.

482 straipsnis. Įrodymų pateikimas

1. Prie pareiškimo įvaikinti turi būti pridėta:

1) įvaikintojų ir, jeigu yra galimybė, – įvaikinamojo sveikatos būklės pažymos, išduotos sveikatos apsaugos ministro nustatyta tvarka;

2) jeigu yra galimybė, – teismo nutartis, patvirtinanti vaiko tėvų, o jei vaiko tėvai yra nepilnamečiai ar neveiksnūs, – jų tėvų arba globėjų (rūpintojų) sutikimą įvaikinti, išskyrus įstatymų numatytus atvejus;

3) jeigu yra galimybė ir vaikas turi įstatymų nustatyta tvarka paskirtą globėją (rūpintoją), išskyrus valstybinę globos instituciją, – teismo nutartis, patvirtinanti globėjo (rūpintojo) sutikimą įvaikinti;

4) jeigu įvaikinti prašo vienas iš sutuoktinių, – notaro patvirtintas kito sutuoktinio rašytinis sutikimas įvaikinti, išskyrus įstatymų numatytus atvejus;

5) duomenys, kad įvaikintojas yra įrašytas į norinčiųjų įvaikinti sąrašą ir kad įvaikinamasis yra įrašytas į įvaikinamų vaikų sąrašą;

6) valstybinės įvaikinimo institucijos atestuoto socialinio darbuotojo išvada dėl pasirengimo įvaikinti.

2. Užsienio valstybės piliečiai ar asmenys be pilietybės, paduodami pareiškimą įvaikinti, pateikia savo valstybės įstatymų nustatyta tvarka įformintus dokumentus, duomenis, kad užsienio valstybė pripažins konkretaus vaiko įvaikinimą, kad vaikui yra išduotas ar bus išduotas oficialus leidimas įvažiuoti į tą šalį ir nuolat joje gyventi. Prie šių dokumentų turi būti pridėti jų vertimai į lietuvių kalbą, patvirtinti įstatymų nustatyta tvarka. Dokumentai turi būti legalizuoti, išskyrus įstatymų ar tarptautinių sutarčių numatytus atvejus.

483 straipsnis. Pasirengimas bylai

Teismas, rengdamasis nagrinėti bylą:

1) paveda valstybinei įvaikinimo institucijai pateikti išvadą, ar nėra įstatymų numatytų kliūčių įvaikinti šį konkretų vaiką, taip pat duomenis apie tai, ar nėra gauta kitų asmenų prašymo įvaikinti tą patį vaiką, apie įvaikintojo ir įvaikinamojo registraciją atitinkamuose sąrašuose;

2) išreikalauja iš valstybinės įvaikinimo institucijos duomenis apie įvaikinamo vaiko kilmę, vystymąsi, sveikatos būklę ir šeimą;

3) jeigu įvaikinti prašo užsienio valstybės pilietis ar asmuo be pilietybės, – paveda valstybinei įvaikinimo institucijai pateikti išvadą, ar pagal Civilinį kodeksą įvykdyta įvaikinimo procedūra iki teismo.

484 straipsnis. Bylos nagrinėjimas

1. Byla dėl įvaikinimo nagrinėjama žodinio proceso tvarka uždareame teismo posėdyje.

2. Apie bylos nagrinėjimą pranešama pareiškėjui, kitiems asmenims, pareiškusiems norą įvaikinti tą patį vaiką, valstybinei įvaikinimo institucijai, valstybinei vaiko teisių apsaugos institucijai ir kitiems suinteresuotiems asmenims.

3. Kiti asmenys, pareiškę norą įvaikinti tą patį vaiką, gali pateikti bylą nagrinėjančiam teismui pareiškimus su savarankiškais reikalavimais dėl įvaikinimo. Pareiškimus teismui priėmus, šie asmenys dalyvauja byloje kaip pareiškėjai.

4. Byla dėl įvaikinimo nagrinėjama būtinai dalyvaujant pareiškėjams, valstybinės įvaikinimo institucijos atstovui, valstybinės vaiko teisių apsaugos institucijos atstovui, kurie dėl įvaikinimo duoda išvadą teisme.

5. Teismas patikrina, ar įvaikintojai turi tinkamas sąlygas ir ar yra deramai pasirėngę įvaikinti.

6. Tėvų, globėjų (rūpintojų) sutikimas įvaikinti gali būti atšauktas iki teismo sprendimo dėl įvaikinimo priėmimo. Padavus pareiškimą atšaukti sutikimą įvaikinti, bylos dėl įvaikinimo nagrinėjimas sustabdomas, kol bus išspręstas klausimas, ar atšaukti sutikimą.

485 straipsnis. Įvaikinamo vaiko sutikimas

1. Įvaikinamasis, kuriam yra suėję dešimt metų, dėl įvaikinimo turi būti išklaustas teismo posėdyje. Teismas išsiaiškina, ar įvaikinamasis sutinka būti įvaikintas ir būti įvaikintojo įvaikis, ar sutinka, kad įvaikintojai būtų pripažinti jo tėvais, o jis – įvaikintojų vaiku, taip pat ar sutinka, kad būtų pakeistas jo vardas, pavardė. Be įvaikinamojo, kuriam yra suėję dešimt metų, rašytinio sutikimo įvaikinti negalima.

2. Įvaikinamasis, kuriam nėra suėję dešimt metų, dėl įvaikinimo, vardo ir pavardės pakeitimo turi būti išklaustas teismo posėdyje, jei jis sugeba išreikšti savo nuomonę ir suformuluoti pažiūras. Nuomonė gali būti išreikšta žodine, rašytine forma ar kitais vaiko

pasirinktais būdais. Teismas, priimdamas sprendimą, turi atsižvelgti į vaiko norą, jei jis neprieštarauja paties vaiko interesams.

3. Nustatyti, ar vaikas sugeba išreikšti savo nuomonę, ir išreikštai vaiko nuomonei išaiškinti gali būti kviečiamas ekspertas psichologas.

4. Išklausydamas vaiką, teismas vadovaujasi šio Kodekso 194 straipsnio 1 dalyje numatytais taisyklėmis.

5. Išimtiniais atvejais teismo nuožiūra vaiko nuomonės išklausymo laikui teismo nutartimi gali būti pašalinamas iš teismo posėdžių salės kuris nors dalyvaujantis byloje asmuo. Kai tas asmuo grįžta į posėdžio salę, jam turi būti pranešama vaiko išreikšta nuomonė.

6. Teismui leidus, teismo posėdyje dalyvaujantis pedagogas ar (ir) psichologas bei dalyvaujantys byloje asmenys gali užduoti vaikui klausimų.

7. Teismas privalo įvaikinamajam išaiškinti sutikimo davimo bei įvaikinimo pasekmes. Teismas atsisako priimti įvaikinamojo sutikimą būti įvaikintam, jeigu yra pagrindo manyti, kad šis sutikimas buvo išgautas prievartos ar apgaulės būdu arba siekiant gauti neteisėtą finansinę naudą.

486 straipsnis. Vaiko perkėlimas į šeimą iki įvaikinimo

1. Jeigu, atsižvelgiant į būsimų tėvų psichologinį pasirengimą įvaikinti ir vaiko – būti įvaikintam, būsimų tėvų ir įvaikio bendravimo trukmę iki prašymo įvaikinti ir kitas aplinkybes, gali kilti abejonių, ar vaikas pritaps įvaikintojų šeimoje, ir yra pagrindas manyti, kad kitų kliūčių įvaikinti nėra, bylą nagrinėjantis teismas valstybinės įvaikinimo institucijos prašymu ar savo iniciatyva gali nutartimi pareiškėjui nustatyti nuo šešių iki dvylikos mėnesių bandomąjį laikotarpį ir perkelti vaiką gyventi į pareiškėjo šeimą, kurioje jis būtų auklėjamas ir išlaikomas. Šiuo atveju bylos dėl įvaikinimo nagrinėjimas sustabdomas.

2. Atnaujinus bylos nagrinėjimą, valstybinė įvaikinimo institucija pateikia teismui išvadą apie įvaikintojų pasirengimą įvaikinti šį konkretų vaiką, įvaikintojų ir vaiko psichologinį suderinamumą.

3. Atnaujinus bylos nagrinėjimą, teismas iš naujo įvykdo įstatymų reikalavimus dėl įvaikinamojo sutikimo.

487 straipsnis. Teismo sprendimas

1. Teismo sprendimu vaikas įvaikinamas arba pareiškimas įvaikinti atmetamas.

2. Patenkinus pareiškimą, teismo sprendimu įvaikintojai pripažįstami vaiko tėvais, o įvaikintieji – įvaikintojų vaikais. Jei teismo nutartimi vaikas buvo perkeltas į šeimą iki įvaikinimo, tai įvaikinus vaiką įvaikintojai laikomi vaiko tėvais pagal įstatymą nuo nutarties perkelti vaiką į šeimą įsiteisėjimo. Teismas tai pažymi sprendime.

3. Teismo sprendimo įvaikinti rezoliucinėje dalyje paliekami vaiko individualybę išsaugantys duomenys: gimimo data, gimimo vieta, taip pat vardas ir (ar) pavardė, jeigu jie nekeičiami.

4. Kai įvaikina užsienio valstybių piliečiai, teismo sprendimo rezoliucinėje dalyje nurodoma, į kurią valstybę leidžiama įvaikinti.

5. Įsiteisėjęs teismo sprendimas įvaikinti per tris dienas išsiunčiamas civilinės metrikacijos įstaigai, kuri yra įregistravusi vaiko gimimą.

6. Teismo sprendimas įvaikinti yra pagrindas civilinės būklės aktų įrašų įstaigai pakeisti įvaikio gimimo įrašą ir išduoti naują gimimo liudijimą.

7. Visas teismo sprendimas skelbiamas uždareme teismo posėdyje.

488 straipsnis. Sutikimas įvaikinti

1. Vaiko tėvai, o jeigu jie yra nepilnamečiai ar neveiksnūs, – jų tėvai arba globėjai (rūpintojai), vaiko globėjas (rūpintojas) rašytinį sutikimą įvaikinti, įformintą pareiškimu, paduoda apylinkės teismui pagal savo gyvenamąją vietą arba pagal vaiko, dėl kurio duodamas sutikimas, gyvenamąją vietą.

2. Pareiškime dėl sutikimo įvaikinti patvirtinimo turi būti nurodyta:

1) duomenys apie sutikimą duodantį asmenį (vardas, pavardė, asmens kodas, gimimo data ir vieta, gyvenamoji vieta);

2) duomenys apie vaiko tėvų amžių ar sveikatos būklę, jeigu jie yra nepilnamečiai ar neveiksnūs;

3) duomenys apie vaiką (vardas, pavardė, asmens kodas, gimimo data ir vieta, jo tėvai ar globėjai (rūpintojai), vaiko gyvenamoji ir buvimo vieta).

3. Prie sutikimo įvaikinti turi būti pridedami įrodymai, patvirtinantys jame išdėstytas aplinkybes.

4. Sutikimas įvaikinti nagrinėjamas žodinio proceso tvarka. Apie šio klausimo nagrinėjimą pranešama sutikimą duodančiam asmeniui bei nepilnamečiams vaiko tėvams.

5. Teismas privalo sutikimą duodančiam asmeniui išaiškinti tokio sutikimo davimo bei įvaikinimo pasekmes.

6. Sutikimo įvaikinti patvirtinimo klausimas išsprendžiamas teismo nutartimi. Teismas patvirtina sutikimą, jeigu nustato, kad sutikimas įvaikinti duodamas sąmoningai, be poveikio sutikimą duodančiojo valiai, nėra išgautas prievartos būdu arba siekiant neteisėtos finansinės naudos. Tvirtindamas sutikimą nutartyje teismas išaiškina įvaikinimo pasekmes ir teisę atšaukti duotą sutikimą. Ši nutartis gali būti skundžiama atskiruoju skundu.

7. Įsiteisėjusios nutarties, patvirtinančios sutikimą įvaikinti, nuorašą teismas per tris darbo dienas išsiunčia valstybinei įvaikinimo institucijai.

489 straipsnis. Sutikimo įvaikinti atšaukimas

1. Tėvai, globėjai (rūpintojai) gali atšaukti savo duotą sutikimą įvaikinti. Jei sutikimas įvaikinti nepilnamečių ar neveiksnių tėvų vaiką buvo duotas jų tėvų ar globėjų (rūpintojų), tai, kai vaiko tėvai tampa pilnamečiais ar veiksniais, sutikimas įvaikinti netenka galios. Pareiškimas dėl sutikimo įvaikinti atšaukimo paduodamas tam teismui, kuris patvirtino sutikimą įvaikinti.

2. Pareiškimе dėl sutikimo įvaikinti vaiką atšaukimo turi būti nurodyti:

1) duomenys apie asmenį, kuris atšaukia sutikimą įvaikinti (vardas, pavardė, asmens kodas, gimimo data ir vieta, gyvenamoji vieta);

2) duomenys apie vaiką, dėl kurio įvaikinimo duotas sutikimas atšaukiamas (vardas, pavardė, asmens kodas, gimimo data ir vieta, jo tėvai ar globėjai (rūpintojai), vaiko gyvenamoji ir buvimo vieta);

3) duomenys apie sutikimo įvaikinti patvirtinimą.

3. Valstybinė įvaikinimo institucija, gavusi pareiškimą dėl sutikimo įvaikinti atšaukimo, tą pačią dieną pareiškimą pasiunčia tą sutikimą patvirtinusiame teismui ir, jei byla dėl įvaikinimo nagrinėjama teisme, tuoj pat raštu arba žodžiu praneša bylą dėl įvaikinimo nagrinėjančiam teismui. Pareiškimo padavimas, jei teismo sprendimas dėl įvaikinimo nėra priimtas, sustabdo įvaikinimo procedūrų vykdymą.

4. Pareiškimą dėl sutikimo įvaikinti atšaukimo nagrinėja tą sutikimą patvirtinęs apylinkės teismas.

5. Pareiškimas nagrinėjamas žodinio proceso tvarka. Apie jo nagrinėjimą pranešama asmeniui, kuris atšaukia sutikimą įvaikinti, ir valstybinei įvaikinimo institucijai.

6. Teismas patikrina, ar nuo tėvų valdžios apribojimo yra praėję vieneri metai ir ar tėvų valdžios apribojimas nėra panaikintas, ar sutikimas įvaikinti nėra atšaukiamas tik dėl materialinės naudos.

7. Pareiškimas dėl sutikimo įvaikinti atšaukimo išsprendžiamas teismo nutartimi. Ši nutartis gali būti skundžiama atskiruoju skundu.

8. Įsiteisėjus teismo nutarčiams, kuria patvirtintas sutikimo įvaikinti atšaukimas, teismas apie sutikimo įvaikinti atšaukimą pažymi nutartyje, kuria buvo patvirtintas sutikimas įvaikinti.

9. Įsiteisėjusios nutarties nuorašą teismas per tris darbo dienas išsiunčia valstybinei įvaikinimo institucijai ir įvaikinimo bylą sustabdžiusiam teismui.

490 straipsnis. Valstybinės įvaikinimo institucijos išvados apskundimas

1. Jeigu asmuo nesutinka su valstybinės įvaikinimo institucijos atestuoto socialinio darbuotojo išvada dėl pasirengimo įvaikinti, per vieną mėnesį nuo išvados surašymo dienos jis gali paduoti apylinkės teismui pagal savo gyvenamąją vietą pareiškimą dėl išvados panaikinimo. Asmuo, ketinantis įvaikinti vaiką užsienyje, pareiškimą paduoda Vilniaus apygardos teismui.

2. Prie pareiškimo dėl išvados panaikinimo turi būti pridėta skundžiama atestuoto socialinio darbuotojo išvada.

3. Pareiškimas nagrinėjamas žodinio proceso tvarka. Apie jo nagrinėjimą pranešama pareiškėjui, valstybinei įvaikinimo institucijai, išvadą surašiusiam socialiniam darbuotojui.

4. Dēl pareiškimo priimama teismo nutartis. Ši nutartis gali būti skundžiama atskiruoju skundu.

XXX SKYRIUS BYLOS DĖL GLOBOS IR RŪPYBOS

PIRMASIS SKIRSNIS BENDROSIOS NUOSTATOS

491 straipsnis. Leistinumas ir teismo vaidmuo

1. Šiame skyriuje nustatyta tvarka nagrinėjamos bylos dėl globos (rūpybos) nustatymo nepilnamečiams asmenims bei pilnamečiams asmenims, kurie teismo sprendimu yra pripažinti neveiksniais ar ribotai veiksniais, taip pat bylos dėl rūpybos nustatymo veiksniais asmenims.

2. Bylą nagrinėjantis teismas turi imtis visų būtinų priemonių, kad būtų apsaugotos globos ar rūpybos reikalingų asmenų teisės ir interesai.

3. Jeigu teismas pripažįsta, kad yra būtina išklausti asmenį, kuriam prašoma nustatyti globą ar rūpybą, ir (ar) paskirti globėją ar rūpintoją, taip pat išklausti globotinį ar rūpintinį, jis gali įpareigoti asmenį, pas kurį šis asmuo yra, atvesti jį į teismo posėdį, taip pat gali nutarti, kad šį asmenį į teismą atvedsintų policija.

492 straipsnis. Globėjo ar rūpintojo patirtų būtinų išlaidų, susijusių su globėjo ar rūpintojo pareigų vykdymu, atlyginimas

1. Įstatymų numatytais atvejais globėjo ar rūpintojo patirtų būtinų išlaidų, susijusių su globėjo ar rūpintojo pareigų vykdymu, dydį, jų atlyginimo tvarką pagal globėjo ar rūpintojo pareiškimą nustato tas teismas, kuris šį globėją ar rūpintoją paskyrė.

2. Išlaidų atlyginimo klausimas išsprendžiamas teismo nutartimi. Ši nutartis gali būti skundžiama atskiruoju skundu.

493 straipsnis. Turto administratoriaus paskyrimas

1. Jei neveiksnius ar ribotai veiksnus asmuo turi nekilnojamųjų ar kilnojamųjų daiktų, kuriems reikalinga nuolatinė priežiūra (įmonė, žemė, pastatas ir kt.), teismas pagal globos ir rūpybos institucijos prašymą ar savo iniciatyva paskiria turto administratorių. Šiuo administratoriumi būti skiriamas globėjas (rūpintojas) arba kitas asmuo.

2. Turto administratoriaus paskyrimo klausimas išsprendžiamas teismo nutartimi. Paskirtam turto administratoriui jo teises ir pareigas išaiškina teismas.

3. Teismas, kuris paskyrė turto administratorių, pagal globos ir rūpybos institucijos ar prokuroro pareiškimą šį administratorių nutartimi gali nušalinti nuo pareigų arba pakeisti kitu asmeniu.

494 straipsnis. Globėjo ar rūpintojo atleidimas arba nušalinimas nuo pareigų

1. Pagal globėjo ar rūpintojo, globos ir rūpybos institucijos pareiškimą globėjas ar rūpintojas gali būti jį paskyrusio teismo nutartimi atleistas nuo pareigų, jeigu jų negali atlikti dėl savo ar artimųjų giminaičių ligos, savo turtinės padėties pablogėjimo ar dėl kitų svarbių priežasčių.

2. Pagal globos ir rūpybos institucijos arba prokuroro pareiškimą globėjas ar rūpintojas gali būti jį paskyrusio teismo nutartimi nušalintas nuo pareigų, jeigu jis netinkamai atlieka globėjo ar rūpintojo pareigas, neužtikrina globotinio ar rūpintinio teisių ir interesų apsaugos, naudojasi savo teisėmis savanaudiškais tikslais.

3. Pareiškimą dėl veiksniam asmeniui paskirto rūpintojo atleidimo ar nušalinimo nuo pareigų taip pat gali paduoti rūpintinis.

4. Globėją ar rūpintoją atleidus arba nušalinus nuo pareigų, kito globėjo ar rūpintojo paskyrimo klausimas sprendžiamas atitinkamai pagal šio skyriaus antrojo ar trečiojo skirsnių nuostatas.

5. Pagal globėjo ar rūpintojo, globos ir rūpybos institucijos, vaiko tėvų arba įtėvių pareiškimą vaiko globėjas ar rūpintojas gali būti jį paskyrusio teismo nutartimi atleistas nuo pareigų, jeigu vaikas gražinamas tėvams arba įtėviams.

495 straipsnis. Globos ar rūpybos pabaiga

1. Globa ir rūpyba pasibaigia įsiteisėjus teismo sprendimui pripažinti asmenį veiksniu ar panaikinti jo veiksnumo apribojimą.

2. Nepilnamečiui sulaukus keturiolikos metų, jo globa pasibaigia, jo globėjas tampa nepilnamečio rūpintoju be papildomo sprendimo.

3. Rūpyba pasibaigia nepilnamečiui sulaukus aštuoniolikos metų arba kai jis įgyja visišką veiksnumą iki aštuoniolikos metų kitais įstatymų nustatytais atvejais.

4. Veiksnaus asmens rūpyba panaikinama pagal šio asmens pareiškimą rūpybą nustačiusio teismo nutartimi.

496 straipsnis. Teismo sprendimų ir nutarčių vykdymas

Teismo sprendimai ir nutartys dėl globos ar rūpybos nustatymo ir panaikinimo, globėjo ar rūpintojo paskyrimo, atleidimo ar nušalinimo nuo pareigų vykdomi skubiai. Atskirojo skundo padavimas jų vykdymo nesustabdo.

ANTRASIS SKIRSNIS BYLOS DĖL VAIKO NUOLATINĖS GLOBOS IR RŪPYBOS

497 straipsnis. Pareiškimo padavimas

1. Pareiškimą dėl vaiko nuolatinės globos ar rūpybos nustatymo gali paduoti valstybinė vaiko teisių apsaugos institucija arba prokuroras.

2. Pareiškimą dėl globėjo ar rūpintojo skyrimo vaikui, kuriam nustatyta nuolatinė globa ar rūpyba, gali paduoti valstybinė vaiko teisių apsaugos institucija arba prokuroras.

3. Valstybinė vaiko teisių apsaugos institucija ar prokuroras prašymus dėl vaiko nuolatinės globos ar rūpybos nustatymo ir globėjo ar rūpintojo paskyrimo gali sujungti į vieną.

4. Pareiškimas paduodamas pagal vaiko, kuriam prašoma nustatyti nuolatinę globą ar rūpybą ir (ar) skirti globėją ar rūpintoją, gyvenamąją vietą, o jeigu tokios nėra, – pagal šio vaiko buvimo vietą.

498 straipsnis. Pareiškimo dėl vaiko nuolatinės globos ar rūpybos nustatymo turinys

Pareiškime turi būti nurodyta:

1) duomenys apie vaiką (vardas, pavardė, asmens kodas, gimimo data ir vieta, gyvenamoji ar (ir) buvimo vieta, sveikatos būklė, duomenys apie tėvus);

2) duomenys apie laikinosios globos ar rūpybos nustatymą;

3) nuolatinės globos ar rūpybos nustatymo pagrindimas;

4) duomenys apie vaiko turtą.

499 straipsnis. Pareiškimo dėl globėjo ar rūpintojo skyrimo turinys

Pareiškime turi būti pateikti duomenys apie vaiką, nurodyti šio Kodekso 498 straipsnio 1 punkte, taip pat:

1) prašoma taikyti globos ar rūpybos forma ir jos pagrindimas;

2) duomenys apie asmenį, kurį rekomenduojama skirti globėju ar rūpintoju (fizinio asmens – vardas, pavardė, asmens kodas, gimimo data ir vieta, gyvenamoji vieta, darbovietė, šeiminė ir materialinė padėtis, sveikatos būklė, giminystės ryšys ir santykiai su globos ar rūpybos reikalingu vaiku, moralinės ir kitokios savybės, jo galimybė būti globėju ar rūpintoju ir atlikti globėjo ar rūpintojo pareigas; juridinio asmens – kodas, banko rekvizitai, buveinė, finansinė būklė);

3) kiti asmenys, pareiškę sutikimą tapti šio vaiko globėjais ar rūpintojais;

4) vaiko turimi nekilnojamieji ar kilnojamieji daiktai, kuriems reikalinga nuolatinė priežiūra (įmonė, žemė, pastatas ir kt.), ir rekomendacija dėl šio turto administratoriaus paskyrimo.

500 straipsnis. Įrodymų pateikimas

Prie pareiškimo atitinkamai turi būti pridėta:

1) įrodymai, pagrindžiantys reikalingumą nustatyti vaiko nuolatinę globą ar rūpybą;

2) vaiko ir rekomenduojamo skirti globėju ar rūpintoju fizinio asmens sveikatos būklės pažymos, išduotos sveikatos apsaugos ministro nustatyta tvarka;

3) asmens, rekomenduojamo skirti globėju ar rūpintoju, rašytinis sutikimas;

4) jei globėju ar rūpintoju rekomenduojama skirti fizinį asmenį ar šeimyną, pateikiamas kartu su juo gyvenančių asmenų sąrašas ir vyresnių kaip šešiolikos metų asmenų rašytinis sutikimas;

5) jei pareiškimą paduoda valstybinė vaiko teisių apsaugos institucija, prie pareiškimo turi būti pridėta išvada dėl vaiko nuolatinės globos ar rūpybos nustatymo reikalingumo ir globėjo ar rūpintojo paskyrimo.

501 straipsnis. Pasirengimas nagrinėti bylą

1. Priėmęs prokuroro pareiškimą dėl vaiko nuolatinės globos ar rūpybos nustatymo, teismas paveda valstybinei vaiko teisių apsaugos institucijai pateikti pareiškimą dėl globėjo ar rūpintojo skyrimo bei išvadą dėl vaiko nuolatinės globos ar rūpybos nustatymo reikalingumo ir globėjo ar rūpintojo paskyrimo.

2. Priėmęs valstybinės vaiko teisių apsaugos institucijos pareiškimą dėl vaiko nuolatinės globos ar rūpybos nustatymo ir (ar) globėjo ar rūpintojo paskyrimo, teismas, jeigu globėju ar rūpintu rekomenduojama skirti fizinį asmenį arba šeimyną, išreikalauja duomenis apie šio fizinio asmens ir kartu su juo gyvenančių kitų asmenų ar šeimynos narių teistumą ir administracinės teisės pažeidimus.

502 straipsnis. Bylos nagrinėjimas

1. Byla dėl vaiko nuolatinės globos ar rūpybos nustatymo ir (ar) globėjo ar rūpintojo paskyrimo nagrinėjama žodinio proceso tvarka.

2. Apie bylos nagrinėjimą pranešama valstybinei vaiko teisių apsaugos institucijai, prokurorui, jeigu jis yra pareiškėjas, asmeniui, rekomenduojamam skirti globėju ar rūpintu, kitiems asmenims, pareiškusiems sutikimą tapti to paties vaiko globėjais ar rūpintojais, taip pat suinteresuotiems asmenims.

3. Byla nagrinėjama būtinai dalyvaujant prokurorui, jeigu jis yra pareiškėjas, valstybinės vaiko teisių apsaugos institucijos atstovui, kuris duoda išvadą teisme, ir asmeniui, kurį rekomenduojama skirti globėju ar rūpintu.

4. Skiriant globėją ar rūpintu, atsižvelgiama į jo asmenines savybes, sveikatos būklę, sugebėjimą būti globėju ar rūpintu, jo santykius su vaiku, vaiko nuomonę ir interesus bei į kitas turinčias reikšmės aplinkybes.

503 straipsnis. Vaiko nuomonė

1. Vaikas, kuris sugeba išreikšti savo nuomonę ir suformuluoti savo pažiūras, dėl nuolatinės globos ar rūpybos nustatymo ir (ar) globėjo ar rūpintojo skyrimo turi būti išklausytas teismo posėdyje. Nustatyti, ar vaikas sugeba išreikšti savo nuomonę, bei pareikštai vaiko nuomonei išaiškinti gali būti kviečiamas ekspertas psichologas. Vaiko nuomonė gali būti išreikšta žodžiu, raštu ar kitais jo pasirinktais būdais.

2. Išklausydamas vaiką, teismas vadovaujasi šio Kodekso 194 straipsnio 1 dalyje numatytais taisyklėmis.

3. Išimtiniais atvejais teismo nuožiūra vaiko nuomonės išklausymo laikui teismo nutartimi gali būti pašalinamas iš teismo posėdžių salės kuris nors dalyvaujantis byloje asmuo. Kai tas asmuo grįžta į posėdžio salę, jam turi būti pranešama vaiko išreikšta nuomonė.

4. Teismo leidimu teismo posėdyje dalyvaujantis pedagogas ar (ir) psichologas bei dalyvaujantys byloje asmenys gali užduoti vaikui klausimų.

5. Teismas privalo vaikui išaiškinti globos ar rūpybos nustatymo ir globėjo ar rūpintojo paskyrimo pasekmes. Priimdamas sprendimą, teismas turi atsižvelgti į vaiko nuomonę, jeigu ji neprieštarauja paties vaiko interesams.

504 straipsnis. Teismo nutartis

1. Pareiškimas dėl vaiko nuolatinės globos ar rūpybos nustatymo ir (ar) globėjo ar rūpintojo paskyrimo išsprendžiamas teismo nutartimi.

2. Tenkinant pareiškimą dėl nuolatinės globos ar rūpybos nustatymo, nutartyje nurodomi duomenys apie globotinį ar rūpintinį, globos ar rūpybos vieta, o dėl globėjo ar rūpintojo paskyrimo – papildomai nurodomi duomenys apie globėją ar rūpintu.

3. Jeigu vaikas turi nekilnojamųjų ar kilnojamųjų daiktų, kuriems reikalinga nuolatinė priežiūra, teismas paskiria to turto administratorių.

4. Paskirtam globėjui ar rūpintu, turto administratoriui teismas išaiškina jų teises ir pareigas.

TREČIASIS SKIRSNIS

BYLOS DĖL PILNAMEČIŲ ASMENŲ GLOBOS IR RŪPYBOS

505 straipsnis. Teismo pareiga inicijuoti bylos dėl globos ar rūpybos nustatymo, globėjo ar rūpintojo paskyrimo neveiksniams ar ribotai veiksniam asmeniui nagrinėjimą

1. Teismas, priėmęs sprendimą pripažinti pilnametį asmenį neveiksniu ar ribotai veiksnium, privalo savo iniciatyva pradėti bylos dėl globos ar rūpybos šiam asmeniui nustatymo, globėjo ar rūpintojo paskyrimo nagrinėjimą.

2. Teismas, priėmęs sprendimą pripažinti pilnametį asmenį neveiksniu ar ribotai veiksnium, jeigu šis asmuo yra gydymo, auklėjimo ar globos ir rūpybos institucijoje, privalo savo iniciatyva nustatyti šiam asmeniui globą ar rūpybą.

3. Teismas, priėmęs sprendimą pripažinti pilnametį asmenį neveiksniu ar ribotai veiksnium, jeigu šis asmuo nėra gydymo, auklėjimo ar globos ir rūpybos institucijoje, privalo savo iniciatyva nustatyti šiam asmeniui globą ar rūpybą ir paskirti globėją ar rūpintoją.

506 straipsnis. Pasirengimas nagrinėti bylą dėl globos ar rūpybos nustatymo, globėjo ar rūpintojo paskyrimo neveiksniams ar ribotai veiksniam asmeniui

1. Teismas, priėmęs sprendimą pripažinti pilnametį asmenį neveiksniu ar ribotai veiksnium, tą pačią dieną nutartimi paveda globos ir rūpybos institucijai per dešimt dienų pateikti teismui duomenis, būtinus bylai išnagrinėti.

2. Globos ir rūpybos institucija raštu pateikia teismui išvadą, kurioje nurodo:

1) duomenis apie asmens, dėl kurio nagrinėjama byla, buvimo vietą ir globėjo ar rūpintojo paskyrimo reikalingumą;

2) jeigu reikia skirti globėją ar rūpintoją, pateikiama globėjo ar rūpintojo kandidatūra; nurodomi duomenys apie jį (vardas, pavardė, asmens kodas, gimimo data ir vieta, darbovietė, šeiminė ir turtinė padėtis, sveikatos būklė, giminystės ryšys ir santykiai su pripažintu neveiksniu ar ribotai veiksnium asmeniu, moralinės ir kitokios savybės, jo galimybė įgyvendinti globėjo ar rūpintojo pareigas), taip pat kitos turinčios reikšmės aplinkybės; nurodoma neveiksniu ar ribotai veiksnium pripažinto asmens nuomonė dėl globėjo ar rūpintojo kandidatūros;

3) jeigu pateikiama globėjo ar rūpintojo kandidatūra, pridedamas rašytinis šio asmens sutikimas ir sveikatos būklės pažyma, išduota sveikatos apsaugos ministro nustatyta tvarka;

4) kai neveiksnius ar ribotai veiksnus asmuo turi nekilnojamųjų ar kilnojamųjų daiktų, kuriems reikalinga nuolatinė priežiūra (įmonė, žemė, pastatas ir kt.), globos ir rūpybos institucijos rašte tai turi būti nurodoma bei rekomenduojama paskirti šio turto administratorių.

3. Jeigu reikalinga skirti globėją ar rūpintoją, teismas išreikalauja duomenis apie asmens, rekomenduojamo paskirti globėju ar rūpintoju, teistumą ir administracinės teisės pažeidimus.

4. Pasirengimas nagrinėti bylą turi būti baigtas iki teismo sprendimo, kuriuo asmuo pripažintas neveiksniu ar ribotai veiksnium, įsiteisėjimo.

507 straipsnis. Bylos dėl globos ar rūpybos nustatymo, globėjo ar rūpintojo paskyrimo neveiksniams ar ribotai veiksniam asmeniui nagrinėjimas

1. Byla teismo posėdyje nagrinėjama nedelsiant po sprendimo, kuriuo asmuo pripažintas neveiksniu ar ribotai veiksnium, įsiteisėjimo.

2. Byla dėl globos ar rūpybos nustatymo nagrinėjama rašytinio proceso tvarka, išskyrus atvejus, kai teismas pripažįsta būtinu žodinį bylos nagrinėjimą.

3. Byla dėl globos ar rūpybos nustatymo ir globėjo ar rūpintojo paskyrimo nagrinėjama žodinio proceso tvarka. Apie bylos nagrinėjimą pranešama globos ir rūpybos institucijai, asmeniui, pripažintam neveiksniu ar ribotai veiksnium, asmeniui, rekomenduojamam skirti globėju ar rūpintoju, kitiems suinteresuotiems bylos baigtimi asmenims. Byla nagrinėjama būtinai dalyvaujant globos ir rūpybos institucijos atstovui, kuris duoda išvadą teisme, ir asmeniui, kurį rekomenduojama skirti globėju ar rūpintoju. Neveiksniu ar ribotai veiksnium pripažintas asmuo turi teisę teismo posėdyje išdėstyti savo nuomonę dėl globėjo ar rūpintojo kandidatūros, jeigu tai

galima atsižvelgiant į jo sveikatos būklę. Teismas gali pripažinti būtinu asmens, pripažinto neveiksniu ar ribotai veiksniu, dalyvavimą teismo posėdyje.

4. Skiriant globėją ar rūpintoją, turi būti atsižvelgiama į jo moralines ir kitokias savybes, jo galimybę įgyvendinti globėjo ar rūpintojo funkcijas, jo santykius su asmeniu, kuriam reikalinga globa ar rūpyba, taip pat, jeigu galima, į globos ar rūpybos reikalingo asmens pageidavimą.

508 straipsnis. Teismo nutartis

1. Pareiškimas dėl globos ar rūpybos nustatymo, globėjo ar rūpintojo paskyrimo neveiksniui ar ribotai veiksniui išsprendžiamas teismo nutartimi.

2. Tenkinant pareiškimą dėl nuolatinės globos ar rūpybos nustatymo, nutartyje nurodomi duomenys apie globotinį ar rūpintinį, o kai tenkinamas pareiškimas dėl globėjo ar rūpintojo paskyrimo, papildomai nurodomi duomenys apie globėją ar rūpintoją.

3. Jei neveiksnius ar ribotai veiksnus asmuo turi nekilnojamųjų ar kilnojamųjų daiktų, kuriems reikalinga nuolatinė priežiūra, teismas paskiria to turto administratorių.

4. Paskirtam globėjui ar rūpintojui, taip pat turto administratoriui teismas išaiškina jų teises ir pareigas.

509 straipsnis. Veiksnaus asmens rūpyba

1. Veiksniui asmeniui, kuris dėl sveikatos būklės negali savarankiškai įgyvendinti savo teisių ar vykdyti pareigų, teismas pagal jo prašymą arba globos ir rūpybos institucijos ar prokuroro pareiškimą gali nustatyti rūpybą ir paskirti rūpintoją.

2. Pareiškimas dėl rūpybos nustatymo ir rūpintojo paskyrimo paduodamas apylinkės teismui pagal asmens, kuriam reikalinga rūpyba, gyvenamąją vietą, o jeigu tokios vietos nėra, – pagal asmens buvimo vietą.

3. Veiksnaus asmens pareiškime turi būti nurodyti rūpybos nustatymo ir rūpintojo paskyrimo reikalingumo motyvai. Teismas, rengdamasis nagrinėti bylą, paveda globos ir rūpybos institucijai pateikti teismui bylai išnagrinėti būtinus duomenis. Globos ir rūpybos institucija pateikia teismui išvadą, kurios turiniui atitinkamai taikytini šio Kodekso 506 straipsnio 2 dalies 1, 2 ir 3 punktų reikalavimai.

4. Globos ir rūpybos institucijos pareiškime turi būti nurodyti duomenys apie veiksnų asmenį, kuriam prašoma nustatyti rūpybą ir paskirti rūpintoją, taip pat išdėstytas rūpybos nustatymo ir rūpintojo paskyrimo reikalingumo pagrindimas. Prie pareiškimo turi būti pridėta globos ir rūpybos institucijos išvada, kurios turiniui atitinkamai taikytini šio Kodekso 506 straipsnio 2 dalies 1, 2 ir 3 punktų reikalavimai.

5. Teismas, rengdamasis nagrinėti bylą, išreikalauja duomenis apie asmens, rekomenduojamo paskirti rūpintoju, teistumą ir administracinius teisės pažeidimus.

6. Byla dėl rūpybos nustatymo ir rūpintojo paskyrimo veiksniui asmeniui nagrinėjama žodinio proceso tvarka. Apie bylos nagrinėjimą pranešama globos ir rūpybos institucijai, asmeniui, kuriam prašoma nustatyti rūpybą ir paskirti rūpintoją, taip pat asmeniui, kurį rekomenduojama skirti rūpintoju, bei kitiems suinteresuotiems bylos baigtimi asmenims. Byla nagrinėjama būtinai dalyvaujant globos ir rūpybos institucijos atstovui, kuris teikia išvadą teisme, bei asmeniui, kurį rekomenduojama skirti rūpintoju.

7. Rūpintojas veiksniui asmeniui skiriamas tik rūpintinio sutikimu.

8. Rūpybos nustatymo ir rūpintojo paskyrimo klausimas išsprendžiamas teismo nutartimi. Tenkinant pareiškimą, nutartyje nurodomi duomenys apie rūpintinį ir rūpintoją.

9. Paskirtam rūpintojui teismas išaiškina jo teises ir pareigas.

XXXI SKYRIUS

BYLOS DĖL ANTSTOLIŲ IR NOTARINIŲ VEIKSMŲ

510 straipsnis. Skundo dėl antstolių veiksmų padavimas

1. Šiame skyriuje nustatyta tvarka gali būti skundžiami antstolių procesiniai veiksmai ar atsisakymas procesinius veiksmus atlikti.

2. Skundas pateikiamas tam apylinkės teismui, kurio veiklos teritorijoje veikia antstolis. Skundai dėl antstolių veiksmų žyminiu mokesčiu neapmokestinami.

3. Skundo padavimas vykdymo veiksmų nesustabdo, tačiau teismas, jeigu pripažįsta tai esant reikalinga, vykdymo veiksmus turi teisę sustabdyti rašytinio proceso tvarka.

4. Šiame straipsnyje numatyto skundo nepadavimas neatima teisės kreiptis į teismą dėl antstolio neteisėtais veiksmais padarytos žalos atlyginimo.

511 straipsnis. Skundo dėl notarinių veiksmų padavimas

1. Šiame skyriuje nustatyta tvarka gali būti skundžiamas atliktas notarinis veiksmas ar atsisakymas notarinį veiksmą atlikti.

2. Skundas pateikiamas notaro (kito asmens, kuriam įstatymai suteikia teisę atlikti notarius veiksmus), kurio veiksmai skundžiami, darbo vietos apylinkės teismui. Skundai dėl notarinių veiksmų žyminiu mokesčiu neapmokestinami.

3. Šiame straipsnyje numatyto skundo nepadavimas neatima teisės kreiptis į teismą dėl notaro (kito asmens, kuriam įstatymai suteikia teisę atlikti notarius veiksmus) neteisėtais veiksmais padarytos žalos atlyginimo.

512 straipsnis. Skundo padavimo terminai

Skundas dėl antstolių ar notarinių veiksmų gali būti paduodamas ne vėliau kaip per dešimt dienų nuo tos dienos, kurią skundą pateikiantis asmuo sužinojo arba turėjo sužinoti apie skundžiamo veiksmo atlikimą arba atsisakymą jį atlikti, bet ne vėliau kaip per trisdešimt dienų nuo skundžiamo veiksmo atlikimo.

513 straipsnis. Teismo nutartis ir jos apskundimas

1. Bylą dėl antstolio ar notarinių veiksmų teismas išsprendžia nutartimi. Patenkinęs skundą, teismas antstolio ar notarinį veiksmą panaikina arba antstolį ar notarą (kitą asmenį, kuriam įstatymai suteikia teisę atlikti notarius veiksmus) įpareigoja veiksmą atlikti.

2. Dėl teismo nutarties, priimtose antstolio ar notarinių veiksmų klausimu, gali būti duodamas atskiras skundas.

3. Teismo nutarties nuorašas per tris dienas nuo jos įsiteisėjimo dienos išsiunčiamas antstoliui ar notarui (kitam asmeniui, kuriam įstatymai suteikia teisę atlikti notarius veiksmus).

XXXII SKYRIUS

BYLOS DĖL CIVILINĖS BŪKLĖS AKTŲ REGISTRAVIMO, ĮRAŠŲ ATKŪRIMO, PAKEITIMO, PAPILDYMO, IŠTAISYMO AR ANULIAVIMO

514 straipsnis. Pareiškimo padavimas

1. Pareiškimas dėl civilinės būklės akto registravimo, akto įrašo atkūrimo, pakeitimo, papildymo, ištaisymo ar anuliavimo paduodamas pareiškėjo gyvenamosios vietos apylinkės teismui.

2. Teismas bylą dėl civilinės būklės akto registravimo, akto įrašo atkūrimo, pakeitimo, papildymo, ištaisymo ar anuliavimo nagrinėja, jeigu civilinės metrikacijos įstaiga atsisakė civilinės būklės aktą registruoti ar akto įrašą atkurti, papildyti, pakeisti, ištaisyti ar anuliuoti arba jeigu šie klausimai civilinės metrikacijos įstaigose nenagrinėtini.

3. Pareiškime, be bendrųjų reikalavimų, keliamų procesinių dokumentų turiniui ir formai, turi būti nurodoma, koks yra pagrindas civilinės būklės aktą įregistruoti, akto įrašą atkurti, papildyti, pakeisti, ištaisyti ar anuliuoti, kada ir kuri civilinės metrikacijos įstaiga tai padaryti atsisakė, taip pat šias aplinkybes patvirtinantys įrodymai.

4. Pareiškimą dėl civilinės būklės aktų įregistravimo, akto įrašo atkūrimo, papildymo, pakeitimo, ištaisymo ar anuliavimo turi teisę paduoti kiekvienas asmuo, jeigu civilinės būklės akto registravimas, akto įrašo atkūrimas, papildymas, pakeitimas, ištaisymas ar anuliavimas yra tiesiogiai susiję su pareiškimą padavusiu asmeniu. Kiti suinteresuotieji asmenys tokį pareiškimą gali paduoti, jeigu civilinės būklės akto neįregistravus, akto įrašo neatkūrus, nepapildžius, nepakeitus, neištaisius ar neanulius bus pažeistos šių asmenų teisės ar įstatymų saugomi interesai arba jeigu dėl to jiems atsirastų tam tikros pareigos.

515 straipsnis. Pareiškimo nagrinėjimas

Pareiškimą dėl civilinės būklės akto įregistravimo, akto įrašo atkūrimo, papildymo, pakeitimo, ištaisymo ar anuliavimo teismas nagrinėja žodinio proceso tvarka.

516 straipsnis. Teismo sprendimas

1. Įsiteisėjęs teismo sprendimas įregistruoti civilinės būklės aktą, akto įrašą atkurti, papildyti, pakeisti, ištaisyti ar anuluoti yra pagrindas civilinės metrikacijos įstaigai atitinkamą įrašą daryti, atkurti, papildyti, pakeisti, ištaisyti ar anuluoti.

2. Teismo sprendimo rezoliucinėje dalyje turi būti nurodyta, kuri civilinės metrikacijos įstaiga turi įrašą padaryti, atkurti, papildyti, pakeisti, ištaisyti ar anuluoti, kada įrašas padarytas, su kuriais asmenimis jis susijęs, įrašo numeris ir data, koks įrašas turi būti padarytas, atkurtas ar anuluotas arba kas turi būti įrašė papildyta, pakeista ar ištaisyta.

XXXIII SKYRIUS

BYLOS DĖL TEISIŲ ATKŪRIMO PAGAL PRARASTUS PAREIKŠTINIUS VERTYBINIUS DOKUMENTUS (ŠAUKIAMOJI TEISENA)

517 straipsnis. Pareiškimo padavimas

1. Asmuo, praradęs vertybinį dokumentą, gali prašyti teismą pripažinti šį dokumentą negaliojančiu ir atkurti teises pagal prarastą pareikštinį vertybinį dokumentą.

2. Pareiškimas dėl prarasto pareikštinio vertybinio dokumento pripažinimo negaliojančiu paduodamas išdavusio tą dokumentą asmens gyvenamosios vietos ar buveinės vietos apylinkės teismui.

3. Pareiške turi būti nurodomi prarasto pareikštinio vertybinio dokumento skiriamieji požymiai, jo turėjimo fakto įrodymai, išdavusio tą dokumentą asmens vardas, pavardė ar pavadinimas, taip pat išdėstomos aplinkybės, kuriomis dokumentas prarastas.

518 straipsnis. Pasirengimas bylai

1. Priėmęs pareiškimą, teismas priima nutartį paskelbti pareiškėjo lėšomis skelbimą vietiniame laikraštyje.

2. Skelbime turi būti:

1) apylinkės teismo, kuris yra gavęs pareiškimą dėl prarasto dokumento, pavadinimas;

2) pareiškėjo vardas, pavardė ir gyvenamoji vieta;

3) dokumento pavadinimas ir skiriamieji požymiai;

4) pasiūlymas dokumento, apie kurio praradimą pareišksta, turėtojui per tris mėnesius nuo paskelbimo dienos paduoti teismui pareiškimą dėl savo teisių į tą dokumentą ir kartu pateikti dokumento originalą.

3. Kartu su nutartimi paskelbti skelbimą vietiniame laikraštyje teismas priima nutartį uždrausti pagal tą dokumentą išmokėti pinigus arba išduoti vertybinius popierius, daiktus ir ją išsiunčia dokumentą išdavusiai organizacijai.

4. Dėl atsisakymo priimti nutartį paskelbti skelbimą gali būti duodamas atskirasis skundas.

519 straipsnis. Dokumento turėtojo pareiškimas

1. Dokumento, apie kurio praradimą pareišksta, turėtojas privalo per tris mėnesius nuo paskelbimo laikraštyje dienos paduoti apylinkės teismui pareiškimą dėl savo teisių į tą dokumentą ir kartu pateikti dokumento originalą.

2. Jei dokumento turėtojas prašo, dokumento originalą iki bylos nagrinėjimo teismo posėdyje teismas gali grąžinti turėtojui, byloje palikdamas patvirtintą jo nuorašą.

3. Byloje palikus dokumento nuorašą, originalas būtinai turi būti pateiktas teismo posėdžio metu.

520 straipsnis. Teismo veiksmai gavus dokumento turėtojo pareiškimą

Jeigu teismas gauna dokumento turėtojo pareiškimą prieš sueinant trijų mėnesių terminui nuo paskelbimo dienos, teismas nutartimi palieka praradusio dokumentą asmens paduotą pareiškimą nenagrinėtą ir nustato terminą, per kurį išdavusiai dokumentą organizacijai uždraudžiama išmokėti pagal jį pinigus arba išduoti vertybinius popierius, daiktus. Tas terminas neturi būti ilgesnis kaip du mėnesiai. Kartu teismas išaiškina pareiškėjui jo teisę bendra tvarka

pareikšti dokumento turėtojui ieškinį dėl to dokumento išreikalavimo, o dokumento turėtojui – jo teisę išieškoti iš pareiškėjo nuostolius dėl laikinųjų apsaugos priemonių taikymo.

521 straipsnis. Bylos nagrinėjimas

Pasibaigus trijų mėnesių terminui nuo paskelbimo dienos, jeigu iš dokumento turėtojo negautas pareiškimas ir dokumento originalas, teismas skiria bylą nagrinėti.

522 straipsnis. Teismo sprendimas

Jeigu pareiškėjo pareiškimas patenkinamas, teismas priima sprendimą prarastą dokumentą pripažinti negaliojančiu. Teismo sprendimas yra pagrindas išmokėti pareiškėjui pinigus, išduoti vertybinius popierius, daiktus arba vietoj pripažinto negaliojančiu dokumento išduoti naują dokumentą.

523 straipsnis. Dokumento turėtojo teisė pareikšti ieškinį dėl turto nepagrįsto įgijimo ar sutaupymo

Dokumento turėtojas, dėl kurių nors priežasčių laiku nepareiškęs apie savo teises į tą dokumentą, įsiteisėjus teismo sprendimui pripažinti dokumentą negaliojančiu, gali pareikšti asmeniui, kurio naudai priimtas teismo sprendimas, ieškinį dėl nepagrįsto praturtėjimo ar turto gavimo.

**XXXIV SKYRIUS
BYLOS DĖL DAIKTINIŲ TEISIŲ**

**PIRMASIS SKIRSNIS
BENDROSIOS NUOSTATOS**

524 straipsnis. Leistinumas

Šiame skyriuje nustatyta tvarka nagrinėjamos bylos dėl valdymo fakto patvirtinimo, nuosavybės teisės pagal įgyjamąją senatį fakto nustatymo, daikto pripažinimo bešeimininkiu.

525 straipsnis. Reikalavimai pareiškimui

Be bendrųjų procesinių dokumentų formai ir turiniui keliamų reikalavimų, prie pareiškimo, paduodamo šiame skyriuje nustatyta tvarka, turi būti pateikti dokumentai iš atitinkamo viešo registro apie registruotinas daiktines teises.

**ANTRASIS SKIRSNIS
BYLOS DĖL VALDymo FAKTO PATVIRTINIMO**

526 straipsnis. Pareiškimo padavimas ir teisingumas

1. Valdymo faktą teismas gali patvirtinti pagal suinteresuoto asmens pareiškimą.
2. Pareiškimas dėl valdymo fakto patvirtinimo paduodamas pareiškėjo gyvenamosios vietos, o jeigu pareiškėjas yra juridinis asmuo, – jo buveinės apylinkės teismui. Pareiškimas dėl nekilnojamojo daikto paduodamas nekilnojamojo daikto buvimo vietos apylinkės teismui.
3. Pareiškimas dėl valdymo fakto patvirtinimo gali būti paduotas tik tada, kai pareiškėjas negali kitokia tvarka gauti tą faktą patvirtinančių reikiamų dokumentų arba kai negalima atkurti prarastų dokumentų.

527 straipsnis. Pareiškimo turinys

1. Be bendrųjų procesinių dokumentų formai ir turiniui keliamų reikalavimų, pareiškime turi būti išsamus daikto aprašymas, nurodoma, kuriam tikslui pareiškėjui reikia valdymo faktą patvirtinti, nurodomos priežastys, dėl kurių negalima gauti ar atkurti tą faktą patvirtinančių dokumentų, nurodomi šį faktą patvirtinantys įrodymai, taip pat įrodymai, patvirtinantys, kad pareiškėjas negali gauti reikiamų dokumentų arba atkurti prarastų dokumentų.
2. Pareiškime turi būti nurodyti visi žinomi asmenys, suinteresuoti prašomu patvirtinti faktu.

528 straipsnis. Paskelbimas apie bylos iškėlimą

1. Priėmęs pareiškimą, teismas tuo atveju, kai pareiškėjas pareiškime nėra nurodęs suinteresuotų prašomu patvirtinti faktų asmenų, ir kitais atvejais, kai mano, kad to reikia, priima nutartį paskelbti vietiniame ir viename iš pagrindinių Lietuvos Respublikos dienraščių apie bylos dėl valdymo fakto patvirtinimo iškėlimą. Skelbime turi būti nurodyta:

- 1) teismo, kuriame gautas pareiškimas, pavadinimas;
 - 2) išsamus daikto apibūdinimas;
 - 3) daikto valdytojo vardas ir pavardė, o jeigu daiktas yra kilnojamasis, – ir daikto valdytojo gyvenamoji vieta;
 - 4) pasiūlymas asmenims per tris mėnesius nuo paskelbimo dienos paduoti teismui pareiškimą dėl savo teisių į tą daiktą.
2. Dienraščiuose skelbiama pareiškėjo lėšomis.
3. Jeigu apie bylos iškėlimą paskelbta dienraščiuose, teismas skiria bylą nagrinėti tik praėjus trims mėnesiams nuo paskelbimo dienos.

529 straipsnis. Teismo sprendimas

Šiame skirsnyje nustatyta tvarka išnagrinėtose bylose priimamas teismo sprendimas, kuriuo pareiškėjui gali būti patvirtintas valdymo faktas, arba pareiškėjo prašymas atmestas.

TREČIASIS SKIRSNIS BYLOS DĖL NUOSAVYBĖS TEISĖS ĮGIJIMO PAGAL ĮGYJAMĄJĄ SENATĮ FAKTO NUSTATYMO

530 straipsnis. Teisingumas

Pareiškimas dėl nuosavybės teisės įgijimo pagal įgyjamąją senatį fakto nustatymo paduodamas pareiškėjo gyvenamosios vietos, o jeigu pareiškėjas yra juridinis asmuo, – jo buveinės apylinkės teismui. Dėl nekilnojamojo daikto pareiškimas paduodamas nekilnojamojo daikto buvimo vietos apylinkės teismui.

531 straipsnis. Pareiškimo turinys

Be bendrųjų reikalavimų, keliamų procesinių dokumentų turiniui ir formai, pareiškime taip pat turi būti:

- 1) išsamus aprašymas daikto, kuriam siekiama nustatyti nuosavybės teisės įgijimo pagal įgyjamąją senatį faktą;
- 2) nurodytas daikto valdymo terminas;
- 3) nurodyta, kad pareiškėjas yra sąžiningas ir teisėtas valdytojas;
- 4) nurodyta, kad valdymas visą laikotarpį buvo atviras ir nepertraukiamas;
- 5) nurodyta, kad nėra Civiliniame kodekse nurodytų apribojimų nustatyti nuosavybės teisės įgijimo pagal įgyjamąją senatį faktą.

532 straipsnis. Pasirengimas nagrinėti teisme

1. Pasirengimo nagrinėti teisme metu, tačiau ne vėliau kaip per trisdešimt dienų iki teismo posėdžio, pareiškėjo lėšomis gyvenamosios ar verslo vietos dienraštyje ir viename iš pagrindinių Lietuvos Respublikos dienraščių skelbiamas pranešimas apie bylos nagrinėjimą.

2. Pranešime turi būti nurodyta:

- 1) bylą nagrinėjantis teismas;
- 2) pareiškėjo vardas, pavardė ir gyvenamoji vieta;
- 3) daiktas, kuriam prašoma nustatyti nuosavybės teisės įgijimo pagal įgyjamąją senatį faktą;
- 4) pasiūlymas ne vėliau kaip per keturiolika dienų suinteresuotiems asmenims kreiptis su pareiškimais į teismą dėl jų įtraukimo dalyvauti procese;
- 5) bylos nagrinėjimo data, laikas ir vieta.

533 straipsnis. Bylos nagrinėjimas ir teismo sprendimas

1. Jeigu iki teismo posėdžio dienos nėra ginčijamas valdymo sąžiningumas, teisėtumas, atvirumas ir nepertraukiamumas, teismas pareiškimą nagrinėja rašytinio proceso tvarka. Jeigu

šiam straipsnyje nurodytos sąlygos yra ginčijamos, teismas nagrinėja bylą žodinio nagrinėjimo tvarka.

2. Šiame skirsnyje nustatyta tvarka išnagrinėtose bylose priimamas teismo sprendimas, kuriuo nustatomas nuosavybės teisės įgijimo pagal įgyjamąją senatį faktas, arba pareiškėjo pareiškimas atmetamas.

KETVIRTASIS SKIRSNIS BYLOS DĖL DAIKTO PRIPAŽINIMO BEŠEIMININKIU

534 straipsnis. Pareiškimo padavimas ir teisingumas

Pareiškimą dėl daikto pripažinimo bešeimininkiu gali paduoti finansų, kontrolės institucija arba savivaldybės institucija daikto buvimo vietos apylinkės teismui.

535 straipsnis. Pareiškimo turinys

Be bendrųjų reikalavimų, keliamų procesinių dokumentų turiniui ir formai, pareiškime dėl daikto pripažinimo bešeimininkiu turi būti nurodyta, koks daiktas pripažintinas bešeimininkiu, taip pat išdėstytos aplinkybės, leidžiančios manyti, jog daiktas neturi savininko, sąžiningo įgijėjo ar teisėto valdytojo arba jie nėra žinomi. Pareiškime nurodoma, kada daiktas buvo įtrauktas į apskaitą, ir kiti pareiškėjui žinomi duomenys apie daiktą.

536 straipsnis. Įrodymų pateikimas

Prie pareiškimo dėl daikto pripažinimo bešeimininkiu taip pat turi būti pateikti rašytiniai įrodymai iš atitinkamų institucijų apie tai, kokių yra žinių apie šio daikto priklausymą.

537 straipsnis. Teismo sprendimas

Teismas, pripažinęs, kad daiktas neturi savininko, sąžiningo įgijėjo ar teisėto valdytojo arba kad jie yra nežinomi, priima sprendimą pripažinti daiktą bešeimininkiu ir perduoti jį valstybės arba savivaldybės nuosavybėn.

XXXV SKYRIUS

BYLOS DĖL SANTUOKOS NUTRAUKIMO ABIEJŲ SUTUOKTINIŲ BENDRU SUTIKIMU AR VIENO SUTUOKTINIO PRAŠYMU

538 straipsnis. Leistinumas ir teisingumas

1. Šiame skirsnyje nustatyta tvarka nagrinėjamos bylos dėl santuokos nutraukimo abiejų sutuoktinių bendru sutikimu (Civilinio kodekso 3.51 straipsnis), taip pat bylos dėl santuokos nutraukimo vieno sutuoktinio prašymu (Civilinio kodekso 3.55 straipsnis).

2. Prašymas nutraukti santuoką abiejų sutuoktinių bendru sutikimu paduodamas vieno iš sutuoktinių gyvenamosios vietos apylinkės teismui.

3. Prašymas nutraukti santuoką vieno sutuoktinio prašymu paduodamas pareiškėjo gyvenamosios vietos apylinkės teismui.

4. Neveiksnaus sutuoktinio interesais prašymą dėl santuokos nutraukimo gali paduoti jo globėjas, prokuroras arba globos ir rūpybos institucija.

5. Jeigu buvę sutuoktiniai arba vienas iš jų kreipiasi į teismą dėl santuokos nutraukimo pasekmių sutarties sąlygų pakeitimo iš esmės pasikeitus aplinkybėms, šių bylų nagrinėjimui *mutatis mutandis* taikomos šio skyriaus nuostatos.

539 straipsnis. Prašymo turinys

1. Prašyme nutraukti santuoką abiejų sutuoktinių bendru sutikimu, be duomenų, nurodytų šio Kodekso 135 straipsnyje, turi būti nurodyta:

1) sutuoktinių gimimo metai;

2) ar yra visos Civilinio kodekso 3.51 straipsnyje nustatytos sąlygos;

3) priežastys, dėl kurių, sutuoktinių manymu, jų santuoka iširo;

4) duomenys apie sutuoktinių ar vieno iš jų kreditorius ir nurodymas, kad pareiškėjas yra pranešęs jam žinomiems kreditoriams apie bylos iškėlimą (Civilinio kodekso 3.126 straipsnis);

5) reikalavimas dėl to, kokios sutuoktinių pavardės turi būti po santuokos nutraukimo.

2. Kartu su prašymu nutraukti santuoką sutuoktiniai turi pateikti sutartį dėl santuokos nutraukimo pasekmių, atitinkančią Civilinio kodekso 3.53 straipsnyje nurodytus reikalavimus.

3. Prašyme nutraukti santuoką vieno sutuoktinio prašymu, be duomenų, nurodytų šio Kodekso 135 straipsnyje, turi būti nurodyta:

1) sutuoktinių gimimo metai;

2) ar yra viena iš Civilinio kodekso 3.55 straipsnio 1 dalyje numatytų sąlygų;

3) kaip pareiškėjas įvykdys savo pareigas kitam sutuoktiniui ir nepilnamečiams vaikams;

4) šio straipsnio 1 dalies 4 punkte nurodyti duomenys.

540 straipsnis. Bylos nagrinėjimas

1. Bylas pagal šio skirsnio nuostatas teismas nagrinėja žodinio proceso tvarka, išskyrus atvejus, kai pripažįsta, jog bylos nagrinėjimas rašytinio proceso tvarka nepakenks šeimos santykių stabilumui ir vaikų bei sutuoktinių interesams. Bylą nagrinėjant žodinio proceso tvarka, teismo posėdžio protokolas nerašomas.

2. Prašymai, paduoti šiame skirsnyje nustatyta tvarka, teisme išnagrinėjami ne vėliau kaip per trisdešimt dienų nuo jų priėmimo dienos.

3. Kai pareiškimas nutraukti santuoką yra pareiškiamas abiejų sutuoktinių bendru sutikimu, teismas imasi priemonių sutuoktiniams sutaikyti Civilinio kodekso 3.54 straipsnyje nustatyta tvarka.

4. Jeigu šiame skirsnyje nustatyta tvarka nagrinėjant santuokos nutraukimo bylą reikalavimus pareiškia sutuoktinių ar vieno iš jų kreditoriai, santuokos nutraukimo byla sustabdoma, kol bus išspręsti kreditorių reikalavimai.

541 straipsnis. Teismo sprendimas

1. Priimdamas sprendimą nutraukti santuoką abiejų sutuoktinių bendru sutikimu, teismas patvirtina sutuoktinių pateiktą sutartį dėl santuokos nutraukimo pasekmių, jeigu ši sutartis atitinka įstatymų reikalavimus.

2. Priimdamas sprendimą nutraukti santuoką vieno sutuoktinio prašymu, teismas taip pat turi išspręsti sutuoktinių nepilnamečių vaikų gyvenamosios vietos ir jų išlaikymo, taip pat vieno

sutuoktinio išlaikymo bei jų bendro turto padalijimo klausimus, išskyrus atvejus, kai turtas padalytas bendru sutuoktinių susitarimu, patvirtintu notaro, arba yra įsiteisėjęs teismo sprendimas dėl bendro turto padalijimo.

3. Santuoka laikoma nutraukta nuo teismo sprendimo ją nutraukti įsiteisėjimo dienos. Teismas per tris darbo dienas po teismo sprendimo nutraukti santuoką įsiteisėjimo dienos privalo išsiųsti sprendimo nuorašą teismo buvimo vietos civilinės metrikacijos įstaigai, kad ši įregistruotų santuokos nutraukimo faktą.

XXXVI SKYRIUS

BYLOS DĖL HIPOTEKOS AR ĮKEITIMO TEISINIŲ SANTYKIŲ

542 straipsnis. Bylų pobūdis

1. Prašymus dėl hipotekos ar įkeitimo įregistravimo, hipotekos ar įkeitimo pakeitimo ir baigimo, jos perleidimo įregistravimo, išregistravimo, hipotekos registre esančių duomenų pakeitimo, pareiškimus dėl priverstinio skolos išieškojimo bei kitų iš hipotekos ar įkeitimo atsirandančių teisinių santykių, išskyrus kai šiame skyriuje ar kituose įstatymuose numatyta kitaip, hipotekos teisėjas nagrinėja šiame skyriuje bei Civiliniame kodekse nustatyta tvarka.

2. Tais atvejais, kai nekilnojamojo turto registro tvarkymo įstaiga apie įkeisto turto padalijimą ar sujungimą ir įkeisto turto kodo pakeitimą praneša hipotekos registrui, hipotekos teisėjas savo iniciatyva, remdamasis Nekilnojamojo turto registro tvarkymo įstaigos pranešimu, per 3 darbo dienas priima nutartį pakeisti įkeisto turto duomenis hipotekos registre Hipotekos registro nuostatų nustatyta tvarka ir praneša hipotekos kreditoriams apie hipotekos registro duomenų pakeitimą, išskyrus atvejus, kai turtas įkeistas pareikštiniu hipotekos lakštu.

543 straipsnis. Teismingumas

1. Prašymas įregistruoti nekilnojamojo daikto hipoteką pateikiamas nekilnojamojo daikto buvimo vietos hipotekos skyriui, o prašymas įregistruoti kilnojamojo turto įkeitimą – bet kuriam hipotekos skyriui.

2. Prašymas pakeisti arba baigti hipoteką ar įkeitimą, pareiškimas dėl priverstinio skolos išieškojimo ir dėl kitų iš hipotekos ar įkeitimo atsirandančių teisinių santykių pateikiamas hipoteką ar įkeitimą įregistravusiam hipotekos skyriui.

3. Jeigu to paties kilnojamojo turto įkeitimas įregistruotas keliuose hipotekos skyriuose arba tos pačios prievolės įvykdymui užtikrinti hipoteka ar įkeitimas įregistruotas keliuose hipotekos skyriuose, pareiškimas dėl priverstinio skolos išieškojimo hipotekos kreditoriaus pasirinkimu paduodamas vienam iš hipoteką ar įkeitimą įregistravusių hipotekos skyrių, o šis apie pareiškimo gavimą, įkeisto turto areštą, perdavimą kreditoriui administruoti, hipotekos ar įkeitimo pabaigą nedelsdamas praneša kitiems hipotekos skyriams, kuriuose įregistruota turto, iš kurio išieškoma, hipoteka ar įkeitimas. Šiais atvejais pareiškimą dėl priverstinio skolos išieškojimo gavusiam hipotekos skyriui jo prašymu hipoteką ar įkeitimą įregistravęs hipotekos skyrius persiunčia su pareiškimo nagrinėjimu susijusius hipotekos ar įkeitimo bylos dokumentus (jų nuorašus).

544 straipsnis. Teismo posėdžių forma

Šiame skyriuje numatytos bylos nagrinėjamos rašytinio proceso tvarka ir sprendžiamos hipotekos teisėjo nutartimis, jeigu šiame skyriuje nenustatyta kitaip.

545 straipsnis. Pareiškimų ir prašymų išnagrinėjimo terminai

Pareiškimai ir prašymai, paduoti šiame skyriuje nustatyta tvarka, turi būti išnagrinėti ne vėliau kaip per tris darbo dienas nuo jų pateikimo hipotekos skyriui dienos, išskyrus atvejus, kai šiame skyriuje ar kituose įstatymuose yra numatyti kiti išnagrinėjimo terminai.

546 straipsnis. Prašymo įregistruoti hipoteką ar įkeitimą registravimas

1. Prašymas įregistruoti hipoteką ar įkeitimą registruojamas pateikus hipotekos skyriui teisingumo ministro nustatytos formos hipotekos ar įkeitimo lakštą ir kitus Vyriausybės patvirtintuose Hipotekos registro nuostatuose nurodytus dokumentus. Jeigu pateikiamas prašymas

registruoti priverstinę hipoteką ar įkeitimą, kartu su hipotekos ar įkeitimo lakštu pateikiami prašyme nurodytus duomenis patvirtinantys dokumentai.

2. Hipotekos skyrius, gavęs prašymą įregistruoti hipoteką ar įkeitimą – hipotekos ar įkeitimo lakštą – ir prie jo pridėtus dokumentus, ant hipotekos ar įkeitimo lakšto deda spaudą ir nurodo prašymo įregistruoti hipoteką ar įkeitimą gavimo datą (metus, mėnesį, dieną) ir laiką (valandą ir minutes), suteikia jam hipotekos skyriaus dokumentų gavimo žurnalo eilės numerį, išskyrus atvejus, kai yra atsisakoma priimti prašymą įregistruoti hipoteką ar įkeitimą.

3. Jeigu prašymas įregistruoti hipoteką ar įkeitimą gaunamas paštu iki dvyliktos valandos, šis prašymas registruojamas jo gavimo paštu dienos data devintos valandos laiku. Jeigu prašymas įregistruoti hipoteką ar įkeitimą gaunamas paštu po dvyliktos valandos, jis registruojamas kitos darbo dienos data devintos valandos laiku.

4. Jeigu prašymą pateikęs asmuo pageidauja, jam išduodama pažyma, patvirtinanti prašymo įregistravimo hipotekos skyriuje datą ir laiką.

5. Už hipotekos ar įkeitimo įregistravimą imama raštinės rinkliava. Šios rinkliavos dydį ir mokėjimo tvarką nustato Vyriausybė ar jos įgaliota institucija.

547 straipsnis. Duomenų įrašymas į hipotekos registrą

Užregistravus prašymą įregistruoti hipoteką ar įkeitimą, hipotekos ar įkeitimo lakšte nurodyti duomenys Hipotekos registro nuostatų nustatyta tvarka įrašomi į hipotekos registrą ir ne vėliau kaip per dvidešimt keturias valandas elektroniniu būdu perduodami centriniam hipotekos registrai.

548 straipsnis. Atsisakymas priimti prašymą įregistruoti hipoteką ar įkeitimą

1. Hipotekos skyrius atsisako priimti prašymą įregistruoti hipoteką ar įkeitimą ir grąžina jį kartu su priedais, jeigu:

1) prašymas įregistruoti nekilnojamojo daikto hipoteką pateiktas hipotekos skyriui ne pagal daikto buvimo vietą;

2) prašyme nenurodyti skolininkas ir įkeičiamo turto savininkas bei juos identifikuojantys duomenys.

2. Jeigu dėl šio straipsnio 1 dalyje nurodytų priežasčių prašymas įregistruoti hipoteką ar įkeitimą grąžinamas pareiškėjui, laikoma, kad prašymas nebuvo paduotas.

549 straipsnis. Prašymo įregistruoti sutartinę hipoteką ar įkeitimą nagrinėjimo tvarka

1. Prašymas įregistruoti sutartinę hipoteką ar įkeitimą turi būti išnagrinėtas ne vėliau kaip kitą darbo dieną po jo gavimo. Nagrinėjant prašymą įregistruoti sutartinę hipoteką ar įkeitimą, Hipotekos registro nuostatų nustatyta tvarka patikrinama, ar hipotekos ar įkeitimo lakštas surašytas teisingumo ministro nustatyta forma, ar jis yra visas ir tinkamai užpildytas bei patvirtintas notaro, ar surašytas laikantis įstatymų reikalavimų, ar sumokėta raštinės rinkliava.

2. Jeigu yra kliūčių sutartinei hipotekai ar įkeitimui įregistruoti, hipotekos teisėjas priimtą prašymą įregistruoti sutartinę hipoteką ar įkeitimą gali rašytine motyvuota nutartimi atmesti arba paskirti terminą kliūtims pašalinti. Jei kliūtys iki paskirto termino nepašalinamos, prašymas atmetamas ir kartu su priedais grąžinamas pareiškėjui.

3. Atmetus priimtą prašymą įregistruoti sutartinę hipoteką ar įkeitimą, centriniam hipotekos registrai perduoti duomenys apie paduotą prašymą laikomi jame tol, kol pasibaigs hipotekos teisėjo nutarties atmesti prašymą įregistruoti sutartinę hipoteką ar įkeitimą apskundimo atskiruoju skundu terminas, o jeigu hipotekos teisėjo nutartis apskundžiama, – iki atskirasis skundas bus išnagrinėtas.

550 straipsnis. Sutartinės hipotekos ar įkeitimo įregistravimas

1. Patenkinus prašymą įregistruoti sutartinę hipoteką ar įkeitimą, hipotekos teisėjas ar tam įgaliotas kitas hipotekos skyriaus darbuotojas Hipotekos registro nuostatų nustatyta tvarka ne vėliau kaip kitą darbo dieną įregistruoja sutartinę hipoteką ar įkeitimą vietiniame hipotekos registre ir ne vėliau kaip per dvidešimt keturias valandas elektroniniu būdu perduoda duomenis apie tai centriniam hipotekos registrai.

2. Įregistruotas sutartinės hipotekos ar įkeitimo lakšto originalas kartu su hipotekos ar įkeitimo įregistravimo centriniame hipotekos registre pažymėjimu išsiunčiami hipotekos kreditoriui, o tais atvejais, kai įregistruotas pareikštinis hipotekos ar įkeitimo lakštas, – įkeičiamo turto savininkui. Pažymėjimo turinį nustato Hipotekos registro nuostatai.

3. Hipotekos lakšto kopija saugoma hipotekos skyriaus archyve Hipotekos registro nuostatų nustatyta tvarka.

551 straipsnis. Prašymo įregistruoti priverstinę hipoteką ar įkeitimą nagrinėjimo tvarka

1. Prašymas įregistruoti teismo sprendimu nustatytą priverstinę hipoteką ar įkeitimą turi būti išnagrinėtas ne vėliau kaip kitą darbo dieną po jo gavimo šio Kodekso 549 straipsnyje nustatyta tvarka.

2. Kitais atvejais prašymas įregistruoti priverstinę hipoteką ar įkeitimą turi būti išnagrinėtas per 5 darbo dienas po jo gavimo, o jei prašymui išnagrinėti būtina pateikti papildomų dokumentų ar padaryti pakeitimų hipotekos ar įkeitimo lakšte, – per 5 darbo dienas po dokumentų pateikimo ar pakeitimų lakšte padarymo. Nagrinėjant prašymą, be šio Kodekso 549 straipsnyje nurodytų aplinkybių, patikrinama, ar yra pagrindas steigti priverstinę hipoteką ar įkeitimą, taip pat ar turtas, kuriam prašoma nustatyti priverstinę hipoteką ar įkeitimą, gali būti priverstinės hipotekos ar įkeitimo objektas pagal Civilinį kodeksą. Įkeičiamo turto vertė neturi būti iš esmės didesnė už hipoteką ar įkeitimu apsaugomų reikalavimų sumą.

3. Atmetus priimtą prašymą įregistruoti priverstinę hipoteką ar įkeitimą, centriniam hipotekos registrui perduoti duomenys apie paduotą prašymą laikomi jame šio Kodekso 549 straipsnio 3 dalyje nustatytą terminą.

552 straipsnis. Priverstinės hipotekos ar įkeitimo įregistravimas

1. Priverstinė hipoteka ar įkeitimas įregistruojami hipotekos registre šio Kodekso 550 straipsnio 1 dalyje nustatyta tvarka. Skolininko sutikimo įregistruoti priverstinę hipoteką ar įkeitimą nereikia.

2. Įregistruotas hipotekos ar įkeitimo lakšto originalas kartu su hipotekos ar įkeitimo įregistravimo centriniame hipotekos registre pažymėjimu išsiunčiami hipotekos kreditoriui. Priverstinės hipotekos ar įkeitimo įregistravimo pažymėjimas taip pat išsiunčiamas skolininkui.

553 straipsnis. Duomenų apie hipotekos ar įkeitimo įregistravimą perdavimas turto registrui

Duomenys apie įregistruotą hipoteką ar įkeitimą ne vėliau kaip per dvidešimt keturias valandas perduodami įkeisto turto registrui (registrams) Hipotekos registro nuostatų nustatyta tvarka.

554 straipsnis. Prašymų pakeisti ar baigti hipoteką ar įkeitimą, taip pat prašymų įregistruoti atsinaujinusią hipoteką ar įkeitimą registravimas

1. Prašymai pakeisti ar baigti hipoteką ar įkeitimą registruojami ta pačia tvarka kaip ir prašymas įregistruoti hipoteką ar įkeitimą – hipotekos skyriui pateikiamas hipotekos ar įkeitimo lakštas su jame padarytais pakeitimais arba įrašais apie skolininko įsipareigojimo įvykdymą.

2. Šio Kodekso 565 straipsnio 2 dalyje ir 566 straipsnyje nustatytais atvejais hipotekos ar įkeitimo pakeitimas registruojamas hipotekos registre ir hipoteka ar įkeitimas išregistruojami iš hipotekos registro įsiteisėjus hipotekos teisėjo nutarčiai dėl hipotekos ar įkeitimo pakeitimo ar pabaigos. Šio Kodekso 543 straipsnio 3 dalyje nustatytais atvejais visuose hipotekos skyriuose hipoteka ar įkeitimas išregistruojami pagal pareiškimą dėl priverstinio skolos išieškojimo išnagrinėjusio hipotekos teisėjo nutartį.

3. Tais atvejais, kai pagal Civilinio kodekso 6.126 straipsnį hipoteka ar įkeitimas atsinaujina, hipotekos kreditorius kreipiasi į hipotekos skyrių, kuriame buvo įregistruota atsinaujinusi hipoteka ar įkeitimas, su prašymu įregistruoti atsinaujinusią hipoteką ar įkeitimą. Prašymai įregistruoti atsinaujinusią hipoteką ar įkeitimą nagrinėjami ta pačia tvarka kaip prašymai įregistruoti priverstinę hipoteką ar įkeitimą – pateikiamas priverstinės hipotekos ar įkeitimo lakštas ir hipotekos ar įkeitimo atsinaujinimą patvirtinantys dokumentai.

555 straipsnis. Hipotekos ar įkeitimo lakšto ir hipotekos registro duomenų neatitikimas

Jeigu hipotekos ar įkeitimo lakšto tekstas su hipotekos registro įrašu nesutampa, sprendžiamąją galią turi hipotekos registro įrašas.

556 straipsnis. Teisių pagal prarastą hipotekos ar įkeitimo lakštą grąžinimas

1. Jeigu pareikštinis hipotekos ar įkeitimo lakštas yra prarastas, skolininkas ar kreditorius šio Kodekso V dalies XXXIII skyriuje nustatyta tvarka gali prašyti apylinkės teismą pripažinti prarastą hipotekos ar įkeitimo lakštą negaliojančiu ir grąžinti pagal jį teises.

2. Jeigu buvo prarastas vardinis hipotekos ar įkeitimo lakštas, kreditorius gali prašyti hipotekos teisėją pripažinti prarastą hipotekos ar įkeitimo lakštą negaliojančiu ir grąžinti pagal jį teises. Pareiškimas paduodamas ir apie prarastą hipotekos ar įkeitimo lakštą skelbiama šio Kodekso V dalies XXXIII skyriuje nustatyta tvarka. Jeigu per vieną mėnesį nuo paskelbimo dienos lakšto originalas nepateikiamas, hipotekos teisėjas išnagrinėja prašymą šiame skyriuje nustatyta tvarka ir grąžina šalių teises pagal prarastą vardinį hipotekos ar įkeitimo lakštą vadovaudamasis hipotekos registro įrašais.

3. Gavęs kreditoriaus pareiškimą pripažinti prarastą hipotekos ar įkeitimo lakštą negaliojančiu, hipotekos teisėjas kreditoriaus prašymu gali uždrausti skolininkui mokėti pagal prarastą hipotekos ar įkeitimo lakštą.

4. Jeigu buvo pripažintas negaliojančiu prarastas hipotekos ar įkeitimo lakštas, pagal kurį dar turi būti vykdomas skolinis įsipareigojimas, hipotekos skyrius pareiškėjui išduoda prarasto hipotekos lakšto dublikatą Hipotekos registro nuostatų nustatyta tvarka ir pažymi apie tai hipotekos registre.

5. Jeigu buvo pripažintas negaliojančiu hipotekos ar įkeitimo lakštas, pagal kurį skolinis įsipareigojimas jau išmokėtas, šio sprendimo pagrindu panaikinamas įkeitimo įrašas hipotekos registre ir hipoteka ar įkeitimas pasibaigia.

557 straipsnis. Hipotekos ar įkeitimo reikalavimo perleidimo ir hipotekos kreditoriaus eilės pirmumo perleidimo registravimas

Hipotekos ar įkeitimo reikalavimo perleidimas ir hipotekos kreditoriaus eilės pirmumo perleidimas registruojamas hipotekos registre ta pačia tvarka kaip ir hipoteka ar įkeitimas.

558 straipsnis. Pareiškimo dėl priverstinio skolos išieškojimo pateikimas ir tenkinimas, kai daiktas įkeistas pagal hipotekos taisykles

1. Jeigu skolininkas per hipotekos lakšte nustatytą terminą neįvykdo hipoteka apsaugoto skolinio įsipareigojimo, hipotekos kreditorius gali kreiptis į hipotekos skyrių su pareiškimu dėl priverstinio skolos išieškojimo arba teisės administruoti įkeistą daiktą suteikimo, nurodydamas jame hipotekos kodą hipotekos registre, negrąžintos skolos dydį, skolininką, įkeisto daikto savininką ir jų adresus (buveines). Hipotekos teisėjas priima nutartį areštuoti įkeistą daiktą ir įregistruoja jį turto arešto aktų registre bei raštu įspėja skolininką ir įkeisto daikto savininką, kad negrąžinus skolos per vieną mėnesį nuo nutarties įteikimo dienos įkeistas daiktas bus parduotas iš varžytynių arba perduotas administruoti kreditoriui. Įspėjimas skolininkui ir įkeisto daikto savininkui įteikiamas šio Kodekso I dalies XI skyriaus antrajame skirsnyje nustatyta tvarka.

2. Jeigu skola per vieną mėnesį nuo įspėjimo skolininkui ir įkeisto daikto savininkui įteikimo dienos negrąžinta, hipotekos kreditorius pakartotinai kreipiasi su pareiškimu į hipotekos skyrių dėl skolos išieškojimo arba įkeisto daikto perdavimo administruoti ir kartu pateikia hipotekos lakštą. Gavęs pareiškimą, hipotekos teisėjas priima nutartį už skolą įkeistą daiktą parduoti iš varžytynių arba perduoti įkeistą daiktą kreditoriui administruoti ir praneša apie tai raštu hipotekos kreditoriams, kurių prievolių įvykdymui užtikrinti yra įkeistas šis daiktas, įkeisto daikto savininkui ir skolininkui, taip pat daiktą įregistravusiam turto registrai (registrams). Hipotekos teisėjo nutartis kartu su kreditoriaus pareiškimu išieškoti skolą arba perduoti įkeistą daiktą administruoti išsiunčiami vykdyti daikto buvimo vietos antstoliui.

3. Jeigu nuo įspėjimo skolininkui ir įkeisto daikto savininkui įteikimo dienos praėjus dviem mėnesiams hipotekos kreditorius nesikreipė dėl skolos išieškojimo arba teisės administruoti įkeistą daiktą suteikimo, hipotekos teisėjas priima nutartį panaikinti įkeisto daikto areštą ir išregistruoja nutartį areštuoti įkeistą daiktą iš turto arešto aktų registro.

4. Jeigu įkeistas daiktas buvo perduotas hipotekos kreditoriui administruoti ir jį administruojant paaiškėja, kad iš administruojamo daikto gaunamų pajamų negalima patenkinti hipoteka apsaugoto reikalavimo, hipotekos kreditorius kreipiasi su pareiškimu į hipotekos skyrių dėl įkeisto daikto pardavimo iš varžytynių ir kartu pateikia hipotekos lakštą bei administratoriaus veiklos ataskaitą. Gavęs pareiškimą, hipotekos teisėjas priima nutartį už skolą įkeistą daiktą parduoti iš varžytynių ir ne vėliau kaip kitą darbo dieną praneša apie tai raštu hipotekos kreditoriams, kurių prievolių įvykdymui užtikrinti yra įkeistas šis daiktas, įkeisto daikto savininkui ir skolininkui, taip pat daiktą įregistravusiam turto registru (registrams). Hipotekos teisėjo nutartis kartu su kreditoriaus pareiškimu išieškoti skolą išsiunčiami vykdyti daikto buvimo vietos antstoliui.

5. Jeigu įkeistas daiktas neparduotas iš antrųjų varžytynių ir neperduotas hipotekos kreditoriaus nuosavybėn, hipotekos teisėjas hipotekos kreditoriaus prašymu gali perduoti šį daiktą jam (hipotekos kreditoriui) administruoti. Tai neužkerta kelio hipotekos kreditoriui pakartotinai kreiptis dėl įkeisto daikto pardavimo iš varžytynių šiame straipsnyje nustatyta tvarka.

559 straipsnis. Pareiškimo dėl įkeisto kilnojamojo turto arešto ir šio turto perdavimo kreditoriui tenkinimas

1. Jeigu įkeitimo objektas yra kilnojamas daiktas ir skolininkas per įkeitimo lakšte nustatytą terminą neįvykdo įkeitimu apsaugoto skolinio įsipareigojimo ir, gavęs kreditoriaus įspėjimą dėl išieškojimo, kreditoriaus reikalavimu įkeisto daikto jam neperduoda, kreditorius gali kreiptis į hipotekos teisėją su pareiškimu areštuoti įkeistą daiktą ir perduoti jam (kreditoriui).

2. Jeigu įkeitimo objektas yra turtinės teisės ir skolininkas per įkeitimo lakšte nustatytą terminą neįvykdo įkeitimu apsaugoto skolinio įsipareigojimo ir, gavęs kreditoriaus įspėjimą dėl išieškojimo, kreditoriaus reikalavimu neperduoda jam reikalavimų, atsirandančių iš įkeistos teisės, arba skolinio įsipareigojimo dydį atitinkančios jų dalies, kreditorius gali kreiptis į hipotekos teisėją su pareiškimu įpareigoti įkaito davėją perduoti šiuos reikalavimus jam (kreditoriui).

3. Jeigu įkeitimo objektas yra lėšos, esančios įkaito davėjo banko sąskaitoje, ir skolininkas per įkeitimo lakšte nustatytą terminą neįvykdo įkeitimu apsaugoto skolinio įsipareigojimo ir, gavęs kreditoriaus įspėjimą dėl išieškojimo, kreditoriaus reikalavimu neperduoda jam teisės tvarkyti banko sąskaitą, kreditorius gali kreiptis į hipotekos teisėją prašydamas perduoti jam teisę tvarkyti įkaito davėjo banko sąskaitą.

4. Šio straipsnio 1, 2 ir 3 dalyse nurodytais atvejais hipotekos teisėjui pateikiamame pareiškime turi būti nurodytas įkeitimo kodas hipotekos registre, negrąžintos skolos dydis, skolininkas, įkeisto turto savininkas ir jų adresai (buveinės). Gavęs pareiškimą, hipotekos teisėjas priima nutartį dėl jame išdėstytų reikalavimų tenkinimo, pažymi apie tai hipotekos registre ir praneša visiems hipotekos registre įrašytiems kreditoriams, kuriems įkeistas turtas, dėl kurio priimta hipotekos teisėjo nutartis, įkeisto turto savininkui ir skolininkui. Hipotekos teisėjo nutartis dėl įkeisto daikto arešto ir reikalavimų, atsirandančių iš įkeistos teisės, perdavimo kreditoriui išsiunčiama vykdyti kompetentingam antstoliui.

560 straipsnis. Teisė reikalauti hipoteka ar įkeitimu apsaugotą reikalavimą patenkinti prieš terminą

1. Hipotekos kreditorius turi teisę reikalauti hipoteka ar įkeitimu apsaugotą reikalavimą patenkinti prieš terminą Civilinio kodekso nustatytais pagrindais ir tvarka.

2. Jeigu skolininkas prieš terminą neįvykdo hipoteka ar įkeitimu apsaugoto kreditoriaus reikalavimo, kreditorius turi teisę kreiptis į hipotekos skyrių dėl priverstinio skolos išieškojimo prieš terminą ta pačia tvarka kaip ir suėjus skolos grąžinimo terminui.

3. Tais atvejais, kai skolininkui (įkeisto turto savininkui) pradėta bankroto (restruktūrizavimo) procedūra, įkeistas turtas parduodamas ir hipotekos kreditorių reikalavimai tenkinami Įmonių bankroto (Įmonių restruktūrizavimo) įstatymo nustatyta tvarka.

561 straipsnis. Pajamų iš įkeisto turto apskaita

Pajamos, gautos iš įkeisto turto po šio turto arešto, įtraukiamos į apskaitą atskirai ir naudojamos visų kreditorių, kuriems šis turtas įkeistas, reikalavimams tenkinti.

562 straipsnis. Nutarties baigti hipoteką ar įkeitimą priėmimas priverstinai realizavus įkeistą turtą arba patenkinus hipotekos kreditoriaus reikalavimus iš administruojamo įkeisto turto gautų pajamų

Gavęs turto pardavimo (perdavimo) aktą arba administratoriaus veiklos ataskaitą, patvirtinančią, kad hipotekos kreditoriaus reikalavimai patenkinti iš įkeisto turto gautų pajamų, hipotekos teisėjas priima nutartį baigti hipoteką ar įkeitimą.

563 straipsnis. Lėšų, gautų priverstinai pardavus įkeistą turtą, paskirstymas

1. Lėšos už priverstinai parduotą įkeistą turtą įmokamos į hipotekos skyriaus depozitinę sąskaitą ir hipotekos teisėjo nutartimi paskirstomos kreditoriams, kuriems šis turtas buvo įkeistas, pagal jų reikalavimų tenkinimo eilę.

2. Jeigu turtas buvo įkeistas pagal hipotekos taisyklės, hipotekos teisėjas nutartį dėl sumų paskirstymo hipotekos kreditoriams priima per tris darbo dienas po šio Kodekso nustatyta tvarka patvirtinto turto pardavimo akto gavimo dienos. Jeigu buvo priverstinai realizuotas kilnojamasis turtas, kurio įkeitimas buvo įregistruotas hipotekos registre, hipotekos teisėjo nutartis priimama per penkias darbo dienas po pirkimo–pardavimo sutarties, o kai įkeitimas neįregistruotas hipotekos registre, – ir nuo įkeitimo sutarties pateikimo ir lėšų už parduotą įkeistą turtą pervedimo į hipotekos skyriaus depozitinę sąskaitą dienos.

3. Hipotekos teisėjo nutarties dėl sumų paskirstymo nuorašas išsiunčiamas visiems kreditoriams, kuriems šis turtas buvo įkeistas.

564 straipsnis. Ginčų dėl lėšų paskirstymo nagrinėjimo ir lėšų išmokėjimo tvarka

1. Jeigu kreditoriai per dešimt dienų nuo nutarties nuorašo gavimo dienos pareiškia, kad jie nesutinka su sumų paskirstymu, skolų išmokėjimas atidedamas. Kreditorių, kreditorių ir skolininkų ginčas dėl sumų paskirstymo nagrinėjamas ginčo teisena pagal bet kurio iš jų ieškinį. Šiuo atveju skolos išmokamos pagal vykdomąjį raštą, išduotą įsiteisėjus teismo sprendimui.

2. Nesant ginčo, gautos už parduotą turtą sumos išmokamos kreditoriams, kuriems šis turtas buvo įkeistas, hipotekos teisėjo nutartyje nustatyta tvarka. Likusi suma grąžinama parduoto turto savininkui, o tais atvejais, kai prie išieškojimo buvo prisijungę kiti kreditoriai, pervedama į antstolio depozitinę sąskaitą ir paskirstoma bei išmokama kreditoriams šio Kodekso nustatyta tvarka.

3. Šio Kodekso 563 ir 564 straipsnių taisyklės taikomos ir tais atvejais, kai hipotekos teisėjas paskirsto į hipotekos skyriaus depozitinę sąskaitą pervestas draudimo išmokas kreditoriams, kuriems yra įkeistas turtas.

565 straipsnis. Įkaito davėjo ir skolininko teisė reikalauti baigti hipoteką ar įkeitimą

1. Įkaito davėjas ir skolininkas gali raštu reikalauti, kad hipoteka ar įkeitimas būtų baigtas, jeigu yra Civiliniame kodekse nurodyti hipotekos ar įkeitimo pabaigos pagrindai. Hipotekos skyrius išregistruoja hipoteką ar įkeitimą iš hipotekos registro gavęs hipotekos ar įkeitimo lakštą, kuriame pažymėta, kad visi hipotekos ar įkeitimo sutarties reikalavimai yra įvykdyti arba yra kiti hipotekos ar įkeitimo pabaigos pagrindai.

2. Jeigu esant hipotekos ar įkeitimo pabaigos pagrindams kreditorius atsisako grąžinti įkaito davėjui ar skolininkui hipotekos ar įkeitimo lakštą ar pateikti šį lakštą hipotekos skyriui, hipoteka ar įkeitimas gali būti išregistruotas iš hipotekos registro pagal hipotekos teisėjo nutartį. Šiuo atveju lėšos, skolininko įmokėtos į hipotekos skyriaus depozitinę sąskaitą, išmokamos kreditoriui, kuriam įkeistas turtas, kai šis pateikia hipotekos skyriui hipotekos ar įkeitimo lakštą.

566 straipsnis. Turto, kuriam nustatyta priverstinė hipoteka ar įkeitimas, savininko teisės reikalauti pakeisti ar baigti priverstinę hipoteką ar įkeitimą

1. Turto, kuriam priverstinė hipoteka ar įkeitimas nustatytas hipotekos teisėjo sprendimu, savininkas turi teisę kreiptis su pareiškimu į hipotekos teisėją, prašydamas sumažinti įkeistų daiktų skaičių, pakeisti įkeistą daiktą kitu nė karto neįkeistu daiktu (išskyrus atvejus, kai priverstinė hipoteka ar įkeitimas atsirado įstatymų pagrindu), taip pat baigti priverstinę hipoteką ar įkeitimą, jei yra hipotekos ar įkeitimo pabaigos pagrindai arba įkeisto daikto vertė tampa iš esmės didesnė už įkeitimu apsaugomų reikalavimų sumą.

2. Priverstinė hipoteka ar įkeitimas, nustatytas teismo sprendimu, gali būti pakeistas teismo sprendimo pagrindu. Hipotekos teisėjas priima nutartį dėl teismo sprendimu nustatytos hipotekos ar įkeitimo pabaigos, jeigu yra Civiliniame kodekse nustatyti hipotekos ar įkeitimo pabaigos pagrindai.

567 straipsnis. Kreditoriaus teisė atsisakyti hipotekos ar įkeitimo

1. Kreditorius turi teisę bet kuriuo momentu atsisakyti hipotekos ar įkeitimo, nors skolininkas jam nebūtų įvykdęs įsipareigojimų. Šiuo atveju kartu su hipotekos ar įkeitimo lakštu hipotekos skyriui pateikiamas kreditoriaus pareiškimas baigti hipoteką ar įkeitimą.

2. Panaikinęs įrašą, hipotekos skyrius raštu praneša skolininkui ir įkeisto turto savininkui apie hipotekos ar įkeitimo pabaigą.

568 straipsnis. Hipotekos pabaiga pripažinus hipotekos ar įkeitimo sutartį negaliojančia

Įstatymų nustatyta tvarka pripažinus hipotekos ar įkeitimo sutartį negaliojančia, įregistruota hipotekos registre hipoteka ar įkeitimas baigiamas ir išregistruojamas iš hipotekos registro pateikus įsiteisėjusį teismo sprendimą, kuriuo hipotekos ar įkeitimo sutartis pripažinta negaliojančia.

569 straipsnis. Hipotekos pabaiga, kai hipotekos kreditorius arba hipotekos kreditoriaus buvimo vieta dešimt metų nuo skolos mokėjimo termino pabaigos yra nežinomi

Jeigu nuo skolos mokėjimo termino pabaigos dešimt metų hipotekos kreditorius arba hipotekos kreditoriaus buvimo vieta yra nežinomi, įkeisto daikto savininkas ar skolininkas gali reikalauti, kad hipoteka būtų baigta. Hipotekos teisėjas, gavęs suinteresuoto asmens prašymą, „Valstybės žiniuose“ įspėja kreditorių, kad jis per šešis mėnesius gali pareikšti apie savo hipotekines teises. Jeigu per nurodytą terminą kreditorius neatsiliepia, hipotekos teisėjo nutartimi hipoteka baigiama, hipotekos lakštas pripažįstamas negaliojančiu ir kreditorius praranda reikalavimo teisę. Hipotekos teisėjo nutartis dėl hipotekos lakšto pripažinimo negaliojančiu per tris darbo dienas nuo nutarties priėmimo paskelbiama „Valstybės žiniuose“.

**XXXVII SKYRIUS
BYLOS DĖL PRARASTOS TEISMO AR VYKDOMOSIOS
BYLOS ATKŪRIMO**

570 straipsnis. Pareiškimo padavimas

1. Prarastą teismo ar vykdomąją bylą teismas gali atkurti pagal dalyvavusių byloje asmenų ar vykdžiusio vykdomąją bylą teismo antstolio pareiškimą, taip pat savo iniciatyva.

2. Jeigu byla prarasta dėl stichinės nelaimės, teismas gali ją atkurti tik pagal pareiškimą.

3. Pareiškimas dėl prarastos teismo bylos atkūrimo paduodamas nagrinėjusiam tą bylą pirmosios instancijos teismui, o pareiškimas dėl prarastos vykdomosios bylos atkūrimo – vykdymo vietos apylinkės teismui.

4. Pareiškimas dėl prarastos teismo bylos, kurios nagrinėjimas nebuvo baigtas įsiteisėjusiu teismo sprendimu (nutartimi), ar prarastos vykdomosios bylos atkūrimo gali būti paduotas per trejus metus nuo bylos praradimo ar sužinojimo apie praradimą dienos. Pareiškimas dėl prarastos teismo bylos, kurios nagrinėjimas buvo baigtas įsiteisėjusiu teismo sprendimu (nutartimi), atkūrimo gali būti paduotas per dešimt metų nuo bylos praradimo dienos ar sužinojimo apie praradimą dienos.

571 straipsnis. Pareiškimo turinys

Pareiškime dėl bylos atkūrimo turi būti nurodomi smulkūs duomenys apie prarastą bylą, pareiškėjui žinomas vietos, kuriose yra bylos dokumentai arba jų nuorašai. Prie pareiškimo turi būti pridedami dokumentai ar jų nuorašai, kurie yra išlikę pas pareiškėją ir yra susiję su byla.

572 straipsnis. Pasirengimas bylai

1. Teismas, rengdamasis nagrinėti bylą teisme, kreipiasi į pareiškime nurodytus ir teismui žinomus asmenis, kad šie per nustatytą terminą pateiktų teismui turimus dokumentus arba praneštų, jog negali jų pateikti.

2. Jeigu asmuo, į kurį teismas kreipėsi, negali pateikti dokumentų dėl to, jog juos perdavė kitam asmeniui, jis privalo nurodyti dokumentus turintį asmenį.

3. Jeigu per nustatytą terminą neįvykdytas teismo reikalavimas pateikti dokumentą, taip pat jeigu per nustatytą terminą nepranešta teismui apie tai, kad negalima jo pateikti dėl priežasčių, kurias teismas pripažino nesvarbiomis, kaltiems asmenims gali būti skiriama iki vieno tūkstančio litų bauda. Baudos paskyrimas neatleidžia atitinkamų asmenų nuo pareigos pateikti teismo reikalaujamą dokumentą.

573 straipsnis. Bylos nagrinėjimas

1. Nagrinėdamas bylą teismas pasinaudoja išlikusia bylos dalimi, dokumentais, išduotais iš bylos prieš ją prarandant, tų dokumentų nuorašais, kitomis pažymomis ir raštais, susijusiais su byla.

2. Teismas gali apklausti kaip liudytojus asmenis, buvusių atliekant procesinius veiksmus, o reikiamais atvejais – ir bylą nagrinėjusius teisėjus, taip pat vykdžiusius teismo sprendimą (nutartį) asmenis.

3. Dalyvaujantys byloje asmenys turi teisę pateikti teismui apsvarstyti savo parengtą atkuriamo sprendimo (nutarties) projektą.

574 straipsnis. Teismo sprendimas

1. Remdamasis surinkta ir patikrinta medžiaga, teismas priima sprendimą atkurti visą prarastą bylą ar jos dalį, kurią, teismo nuomone, reikia atkurti. Teismo sprendimas ar nutartis nutraukti bylą, jeigu jie buvo priimti prastoje byloje, būtinai turi būti atkuriami.

2. Jeigu surinktos medžiagos nepakanka prastai bylai atkurti, teismas palieka pareiškimą nenagrinėtą. Šiuo atveju pareiškėjas turi teisę pareikšti ieškinį bendra tvarka. Ieškinio senaties terminas skaičiuojamas iš naujo nuo teismo sprendimo palikti pareiškimą nenagrinėtą įsigaliojimo dienos.

575 straipsnis. Bylinėjimosi išlaidos

1. Išlaidos, turėtos nagrinėjant bylą dėl prarastos bylos atkūrimo, padengiamos iš valstybės lėšų.

2. Tais atvejais, kai pareiškimas yra žinomai neteisingas, bylinėjimosi išlaidos išieškomos iš pareiškėjo.

XXXVIII SKYRIUS BYLOS DĖL PRALEISTO ĮSTATYMŲ NUSTATYTO TERMINO ATNAUJINIMO

576 straipsnis. Pareiškimo padavimas

1. Pareiškimas turi atitikti bendruosius procesinių dokumentų turinio ir formos reikalavimus. Prie pareiškimo turi būti pridėti įrodymai, patvirtinantys aplinkybes, sudarančias pagrindą terminui atnaujinti.

2. Pareiškimas dėl praleisto įstatymų nustatyto termino atnaujinimo paduodamas tam apylinkės teismui, kurio veiklos teritorijoje turi būti atliktas teisinę reikšmę turintis veiksmas.

577 straipsnis. Bylų nagrinėjimo tvarka

Pareiškimas dėl praleisto įstatymų nustatyto termino atnaujinimo teisinę reikšmę turintiems veiksams atlikti ne teisme yra nagrinėjamas žodinio proceso tvarka.

578 straipsnis. Teismo nutartis

1. Pareiškimas dėl praleisto įstatymų nustatyto termino atnaujinimo išsprendžiamas teismo nutartimi.

2. Dėl teismo nutarties, kuria atmetamas pareiškimas dėl praleisto įstatymų nustatyto termino atnaujinimo, gali būti duodamas atskirasis skundas.

XXXIX SKYRIUS
BYLOS DĖL TEISMO LEIDIMŲ IŠDAVIMO AR FAKTŲ PATVIRTINIMO, TURTO
ADMINISTRAVIMO, PAVELDĖJIMO PROCEDŪRŲ TAIKymo IR KITOS BYLOS,
KURIOS PAGAL CIVILINĮ KODEKSĄ BEI KITUS ĮSTATYMUS NAGRINĖTINOS
SUPAPRASTINTO PROCESO TVARKA

579 straipsnis. Leistinumas

Civiliniame kodekse numatytais atvejais prašymai dėl teismo leidimų veiksmams atlikti išdavimo, pareiškimų ar faktų patvirtinimo, turto administravimo, paveldėjimo procedūrų taikymo (palikimo administratoriaus skyrimo, turto aprašo sudarymo, testamentų paskelbimo ir pan.) bei kiti klausimai, kurie pagal Civilinį kodeksą ir kitus įstatymus nagrinėtini supaprastinto proceso tvarka, nagrinėjami šiame skyriuje nustatyta tvarka, jeigu šis Kodeksas nenumato kitos tokių pareiškimų nagrinėjimo tvarkos.

580 straipsnis. Teisingumas

1. Prašymas išduoti teismo leidimą, patvirtinti pareiškimą ar faktą bei kiti prašymai (pareiškimai), kurie pagal Civilinį kodeksą ir kitus įstatymus nagrinėtini supaprastinto proceso tvarka, paduodami pareiškėjo gyvenamosios vietos ar buveinės apylinkės teismui.

2. Prašymas dėl paveldėjimo procedūrų taikymo paduodamas palikimo atsiradimo vietos apylinkės teismui.

3. Prašymas dėl turto administravimo paduodamas nekilnojamojo daikto buvimo vietos teismui, o dėl kilnojamojo daikto – pareiškėjo gyvenamosios vietos ar buveinės apylinkės teismui.

581 straipsnis. Prašymo turinys

Be bendrųjų procesinių dokumentų formai ir turiniui keliamų reikalavimų, prie prašymo turi būti pridėti įrodymai, reikšmingi sprendžiant klausimą dėl leidimo išdavimo, pareiškimo ar fakto patvirtinimo bei kitą klausimą, nagrinėjamą šiame skyriuje nustatyta tvarka.

582 straipsnis. Bylos nagrinėjimas

1. Byla nagrinėjama rašytinio proceso tvarka, išskyrus atvejus, kai pats teismas, atsižvelgdamas į bylos aplinkybes, nusprendžia bylą nagrinėti žodinio proceso tvarka. Nagrinėjant bylą žodinio proceso tvarka, teismo posėdžio protokolai nerašomi.

2. Prašymai, paduoti šiame skyriuje nustatyta tvarka, teisme turi būti išnagrinėti ne vėliau kaip per penkias dienas nuo jų priėmimo dienos.

3. Teismas gali įpareigoti pareiškėją pateikti papildomų bylai išspręsti reikalingų įrodymų. Teismas taip pat turi teisę rinkti tokius įrodymus savo iniciatyva.

4. Kai sprendžiamas klausimas, susijęs su vaiko teisėmis, leidimo išdavimo klausimą teismas turi spręsti atsižvelgdamas išimtinai į vaiko interesus. Kai sprendžiamas klausimas dėl leidimo perleisti nuosavybės teisę į šeimos turtą, šeimos turtą įkeisti ar kitaip suvaržyti teises į jį, teismas, atsižvelgdamas į aplinkybes, turi teisę reikalauti, kad pareiškėjas pateiktų įrodymus, patvirtinančius šeimos turtinę padėtį (pajamas, santaupas, kitą turtą, prievoles), duomenis apie perleidžiamą šeimos turtą, duomenis iš vaiko teisių apsaugos tarnybos apie vaiko tėvus, taip pat būsimo sandorio preliminarines sąlygas ir jo įvykdymo galimybes bei vaiko teisių apsaugos galimybes sandorio neįvykdymo atveju ir kitus įrodymus.

5. Byla nagrinėjama šiame skyriuje nustatyta tvarka, neatsižvelgiant į tai, kad ginčas kyla dėl teisės, išskyrus Civiliniame kodekse numatytus atvejus.

6. Bylą teismas išsprendžia priimdamas nutartį. Teismo nutartis išduoti leidimą, patvirtinti pareiškimą ar faktus apeliacine tvarka neskundžiama ir įsiteisėja nuo priėmimo dienos, tačiau teismo atsisakymas išduoti leidimą, patvirtinti pareiškimą ar faktą neatima iš pareiškėjo teisės, pasikeitus aplinkybėms, pakartotinai kreiptis į teismą dėl leidimo išdavimo, pareiškimo ar fakto patvirtinimo. Dėl kitose šiame skyriuje nustatyta tvarka išnagrinėtose bylose priimtų nutarčių kasacija negalima.

7. Šiame skyriuje nustatyta tvarka nagrinėtoje byloje dalyvaujančių asmenų turėtos bylinėjimosi išlaidos neatlyginamos.

VI DALIS VYKDYMO PROCESAS

XL SKYRIUS BENDROSIOS NUOSTATOS

583 straipsnis. Vykdymo proceso teisinis reglamentavimas

1. Šio Kodekso VI dalyje nustatyto vykdymo proceso normų taikymo tvarką nustato Sprendimų vykdyimo instrukcija. Šią instrukciją tvirtina Vyriausybė ar jos įgaliota institucija.
2. Sprendimų vykdyimo instrukcijos reikalavimai atliekant vykdyimo veiksmus privalomi visiems asmenims.

584 straipsnis. Vykdytini dokumentai

1. Pagal šio Kodekso VI dalyje išdėstyta taisyklės vykdytini:
 - 1) teismo ir arbitražo sprendimai, nutartys, nutarimai ir įsakymai civilinėse bylose, taip pat bylose dėl administracinių teisinių santykių;
 - 2) teismo nuosprendžiai, nutartys ir nutarimai baudžiamosiose bylose tiek, kiek jie susiję su turtinio pobūdžio išieškojimais;
 - 3) teismo nutarimai administracinėse bylose tiek, kiek jie susiję su turtinio pobūdžio išieškojimais;
 - 4) teismo patvirtintos taikos sutartys;
 - 5) užsienio teismų ir arbitražų sprendimai – tarptautinių sutarčių ir įstatymų nustatytais atvejais.
2. Pagal šio Kodekso VI dalyje numatytas taisyklės taip pat vykdomi:
 - 1) institucijų ir pareigūnų nutarimai administracinių teisės pažeidimų bylose tiek, kiek jie susiję su turtinio pobūdžio išieškojimais;
 - 2) kiti institucijų ir pareigūnų sprendimai, kai tarptautinėmis sutartimis ir įstatymais nustatytas jų vykdymas civilinio proceso tvarka.

585 straipsnis. Antstolio reikalavimų privalomumas

1. Antstolio reikalavimai vykdyti sprendimus, pateikti turimą informaciją apie skolininko turtinę padėtį, susipažinti su sprendimams vykdyti būtiniais dokumentais ar susilaikyti nuo veiksmų, galinčių trukdyti vykdyti sprendimus, išskyrus įstatymų nustatytus atvejus, privalomi visiems asmenims ir turi būti įvykdyti per antstolio nustatytą terminą.
2. Asmeniui, kuris nevykdo antstolio reikalavimo ar kitaip kliudo antstoliui vykdyti vykdomuosius dokumentus, teismas gali skirti iki vieno tūkstančio litų dydžio baudą. Jeigu antstoliui kas nors kliudo vykdyti vykdomuosius dokumentus, antstolis kliūtims pašalinti kviečia policiją. Šiuo atveju policijos dalyvavimas būtinas.
3. Atlikdamas vykdyimo veiksmus, antstolis neturi viršyti jam suteiktų įgalinimų.

XLI SKYRIUS BENDROSIOS VYKDYMO VEIKSMŲ ATLIKIMO TAISYKLĖS

586 straipsnis. Vykdyto veiksmų atlikimo pagrindai

1. Vykdyto veiksmų atlikimo pagrindas yra šiame skyriuje nustatyta tvarka pateiktas vykdyti vykdomasis dokumentas.
2. Be vykdomojo dokumento atlikti vykdyto veiksmus draudžiama.

587 straipsnis. Vykdomieji dokumentai

- Vykdomieji dokumentai yra:
- 1) vykdomieji raštai, išduoti teismo sprendimų, nuosprendžių, nutarimų, nutarčių pagrindu;
 - 2) teismo įsakymai;
 - 3) institucijų ir pareigūnų nutarimai administracinių teisės pažeidimų bylose tiek, kiek jie susiję su turtinio pobūdžio išieškojimais;

4) kiti institucijų ir pareigūnų sprendimai, kurių vykdymą civilinio proceso tvarka nustato įstatymai.

588 straipsnis. Teismo sprendimų vykdymas

1. Teismo sprendimai, nuosprendžiai, nutartys, nutarimai ir įsakymai vykdomi po to, kai jie įsiteisėja, išskyrus atvejus, kai teismas nutaria juos vykdyti skubiai.

2. Apie tai, kad teismo procesinis sprendimas turi būti vykdomas skubiai, turi būti nurodyta vykdomajame rašte.

589 straipsnis. Teismo procesinio sprendimo ir jo vykdymo išaiškinimas

1. Jeigu teismo procesinio sprendimo vykdymo tvarka yra neaiški, antstolis kreipiasi į procesinį sprendimą priėmusį teismą, kad išaiškintų sprendimo vykdymo tvarką.

2. Šio straipsnio 1 dalyje numatytą antstolio prašymą teismas nagrinėja šio Kodekso 593 straipsnyje nustatyta tvarka.

590 straipsnis. Vykdomo vieta

1. Jeigu skolininkas yra fizinis asmuo, vykdomąjį dokumentą antstolis vykdo pagal šio asmens gyvenamąją vietą, jo turto buvimo vietą arba jo darbo vietą.

2. Jeigu skolininkas yra juridinis asmuo, vykdomąjį dokumentą antstolis vykdo šio skolininko buveinės arba jo turto buvimo vietoje.

3. Antstolis vykdymo veiksmus atlieka antstolio aptarnaujamoje teritorijoje.

4. Jeigu vykdymo veiksmai turi būti atliekami kito antstolio aptarnaujamoje teritorijoje, antstolis vykdomąjį dokumentą grąžina išieškotojui.

5. Apygardos teismo pirmininkas išieškotojo prašymu gali bet kurį sprendimą pavesti vykdyti kuriam nors kitam apygardos teritorijoje esančiam antstoliui.

591 straipsnis. Vykdomo veiksmų atlikimas kito antstolio aptarnaujamoje teritorijoje

1. Pradėtus vykdymo veiksmus antstolis gali tęsti kito antstolio aptarnaujamoje teritorijoje, jeigu tai būtina siekiant sėkmingai įvykdyti sprendimą.

2. Šiuo atveju antstolis surašo motyvuotą patvarkymą tęsti vykdymo veiksmus kito antstolio aptarnaujamoje teritorijoje. Šį patvarkymą turi patvirtinti rezoliucija apylinkės teismo, kurio teritorijoje yra vykdančio sprendimą antstolis, teisėjas.

3. Jeigu yra realus pavojus, kad išieškomas turtas gali būti paslėptas, antstolis be teisėjo leidimo gali tęsti pradėtus vykdymo veiksmus kito antstolio aptarnaujamoje teritorijoje – areštuoti turtą ir paskirti jo saugotoją. Šiuo atveju apie atliktus vykdymo veiksmus antstolis ne vėliau kaip kitą darbo dieną raštu praneša apylinkės teismo, kurio teritorijoje yra antstolis, teisėjui.

4. Visais atvejais apie vykdymo veiksmus, atliktus kito antstolio aptarnaujamoje teritorijoje, antstolis per tris dienas nuo tų veiksmų atlikimo dienos turi raštu pranešti tam antstoliui, kurio aptarnaujamoje teritorijoje tie veiksmai buvo atlikti.

592 straipsnis. Vykdomo laikas

Antstolis vykdymo veiksmus atlieka darbo dienomis ne anksčiau kaip nuo šeštos valandos ir ne vėliau kaip iki dvidešimt antros valandos. Vykdyti sprendimus nakties metu ar ne darbo dienomis leidžiama tikrai neatidėliotinais atvejais, kai, skubiai neįvykdžius sprendimo, vėliau jį vykdyti gali būti sunkiau ar visai neįmanoma.

593 straipsnis. Pareiškimų teismui nagrinėjimas vykdymo proceso metu

1. Šio Kodekso numatytais atvejais antstolis ir kiti asmenys gali kreiptis į teismą su pareiškimu.

2. Pareiškimus dėl atsakomybės už vykdomojo dokumento praradimą (šio Kodekso 618 straipsnis), dėl leidimo įeiti į skolininko būstą (šio Kodekso 615 straipsnis), dėl vykdomosios bylos nutraukimo, kai sudaroma taikos sutartis (šio Kodekso 595 straipsnis), dėl sprendimo vykdymo išlaidas išieškoti iš skolininko (šio Kodekso 609 straipsnis), dėl atsakomybės už perduoto saugoti turto praradimą (šio Kodekso 619 straipsnis), dėl baudų skyrimo šio Kodekso VI dalyje numatytais atvejais, dėl skolininko turto administravimo tvarkos nustatymo (šio Kodekso 744 straipsnis), taip

pat kitais klausimais apylinkės teismas išnagrinėja ne vėliau kaip per septynias dienas nuo jų gavimo. Antstolis kartu su pareiškimu turi teismui pateikti kitus reikalingus dokumentus.

3. Pareiškimai dėl leidimo įeiti į skolininko būstą, dėl sprendimo vykdymo išlaidų išieškojimo iš skolininko paprastai nagrinėjami šalims nepranešus.

4. Dėl pareiškimų apylinkės teismas priima nutartį. Jos nuorašas išsiunčiamas posėdyje nedalyvavusiems suinteresuotiems asmenims.

5. Dėl teismo nutarties, kuria išspręsti klausimai dėl vykdomosios bylos nutraukimo, sprendimo vykdymo išlaidų išieškojimo iš skolininko, dėl atsakomybės už perduoto saugoti turto praradimą, dėl baudų skyrimo, dėl skolininko dalies bendrojoje nuosavybėje nustatymo, dėl skolininko turto administravimo tvarkos nustatymo, ir kitais šiame Kodekse numatytais atvejais gali būti duodamas atskiras skundas.

594 straipsnis. Antstolio procesinės veiklos kontrolė

1. Antstolio procesinę veiklą kontroliuoja apylinkės teismo, kurio veiklos teritorijoje yra antstolis, teisėjas. Šios kontrolės metu patikrinami ir patvirtinami šio Kodekso VI dalyje nurodyti antstolio surašyti vykdymo proceso dokumentai.

2. Teisėjo nurodymai pašalinti vykdymo proceso pažeidimus antstoliui yra privalomi ir neskundžiami, jeigu šiame Kodekse nenustatyta kitaip.

595 straipsnis. Taikos sutartis vykdymo procese

1. Vykdymo proceso metu išieškotojas ir skolininkas turi teisę sudaryti taikos sutartį.

2. Taikos sutartį šalys sudaro raštu ir pateikia išieškojimą vykdančiam antstoliui. Gavęs taikos sutartį, antstolis vykdomosios bylos vykdymą sustabdo ir ne vėliau kaip per tris darbo dienas nuo šios sutarties gavimo perduoda ją apylinkės teismui, kurio veiklos teritorijoje yra antstolis.

3. Teisėjas, gavęs pareiškimą patvirtinti taikos sutartį, priima nutartį pagal šio Kodekso 140 straipsnio 3 dalyje nurodytas taisykles. Ši nutartis gali būti skundžiama atskiruoju skundu.

4. Jeigu taikos sutarties sąlygos nevykdomos, išieškotojo rašytiniu pareiškimu teismas priima nutartį išduoti vykdomąjį raštą dėl taikos sutarties vykdymo. Ši nutartis gali būti skundžiama atskiruoju skundu.

596 straipsnis. Teisių perėmimas vykdymo procese

1. Pirmosios instancijos teismas, kuriame buvo išnagrinėta byla, antstolio ar suinteresuotų asmenų prašymu nutartimi vykdymo procese pakeičia išieškotoją ar skolininką, jeigu fizinis asmuo miršta, jeigu reorganizuojamas ar likviduojamas juridinis asmuo, taip pat reikalavimo perleidimo ar skolos perkėlimo atveju, kitais įstatymų numatytais atvejais. Jeigu vykdymas atliekamas ne teismo išduoto vykdomojo dokumento pagrindu, tokiu atveju išieškotoją ar skolininką pakeičia vykdymo veiksmų atlikimo vietos apylinkės teismas. Ši nutartis gali būti skundžiama atskiruoju skundu.

2. Visi veiksmai, atlikti iki įstojimo į vykdymo procesą, teisių perėmėjui privalomi tiek, kiek jie buvo privalomi anksčiau procese dalyvavusiam asmeniui.

597 straipsnis. Vertėjo dalyvavimas vykdymo procese

Jeigu vykdymo proceso šalys nemoka lietuvių kalbos, jų rašytiniu prašymu antstolis kviečia vertėją, kad šis dalyvautų atliekant vykdymo veiksmus.

598 straipsnis. Vertėjo, eksperto nušalinimas

1. Vykdymo proceso metu vertėją ir ekspertą nušalinti gali būti prašoma tokia pat tvarka kaip ir antstolį.

2. Vertėjas ir ekspertas turi nusišalinti, kai yra šio Kodekso 67 straipsnyje numatyti pagrindai.

3. Vertėjui ir ekspertui pareikštą nušalinimo klausimą išsprendžia antstolis savo patvarkymu.

4. Antstolio patvarkymas, kuriuo patenkinamas nušalinimas, neskundžiamas.

5. Jeigu antstolis su vertėjui ar ekspertui pareikštu nušalinimu nesutinka, jis šių asmenų nušalinimo klausimą nedelsdamas perduoda spręsti apylinkės teismui, kurio veiklos teritorijoje yra antstolis. Skundas išsprendžiamas teisėjo rezoliucija.

599 straipsnis. Atstovavimas vykdymo procese

Išieškotojo ar skolininko atstovais vykdymo procese gali būti advokatai, jų padėjėjai arba kiti asmenys, kurių įgaliojimai įforminti šio Kodekso 55 ir 57 straipsniuose nustatyta tvarka.

600 straipsnis. Kviestinių dalyvavimas vykdant sprendimus

1. Atlikdamas vykdymo proceso veiksmus, antstolis gali kviešti kviestinį (kviestinius).
2. Išieškotojas ir skolininkas, kai yra atliekami vykdymo veiksmai, taip pat turi teisę kviešti dalyvauti ne daugiau kaip po vieną kviestinį, jeigu dėl to nereikia atidėti vykdymo veiksmų.
3. Kviestinių dalyvavimas būtinas, jeigu atliekant vykdymo veiksmus į skolininko būstą patenkama skolininkui ar jo šeimos nariams nedalyvaujant arba prieš šių asmenų valią. Šiuo atveju antstolis kviečia ne mažiau kaip du kviestinius.
4. Apie kviestinių dalyvavimą nurodoma procesinių veiksmų atlikimo metu surašomuose dokumentuose. Šiuos dokumentus kviestiniai pasirašo.
5. Kviestiniais gali būti pilnamečiai veiksnius asmenys, nesuinteresuoti vykdomosios bylos baigtimi.
6. Asmuo, antstolio pakviestas būti kviestiniu, be svarbių priežasčių atsisakyti atlikti kviestinio pareigas negali. Už nepagrįstą atsisakymą būti kviestiniu asmeniui teismas turi teisę skirti iki dviejų šimtų litų dydžio piniginę baudą.

601 straipsnis. Skolininko kuratoriaus paskyrimas vykdymo proceso metu

1. Tais atvejais, kai skolininko buvimą vieta nežinoma, tačiau yra skolininko turto, išieškotojas turi teisę prašyti vykdymo vietos apylinkės teismą paskirti skolininko kuratorių.
2. Prašymas paskirti skolininko kuratorių paduodamas antstoliui, o šis ne vėliau kaip per tris dienas prašymą su vykdomąja byla perduoda apylinkės teismui, kurio veiklos teritorijoje atliekami vykdymo veiksmai.
3. Prašymą teismas išsprendžia šio Kodekso 593 straipsnyje nustatyta tvarka per penkias dienas, paprastai rašytinio proceso tvarka. Asmuo kuratoriumi gali būti skiriamas tik jo paties sutikimu.
4. Skolininko kuratorius vykdymo procese turi tokias pačias procesines teises kaip ir skolininkas, išskyrus teisę turėti atstovą.
5. Skolininko kuratorius už atstovavimą turi teisę gauti Sprendimų vykdymo instrukcijoje nustatyto dydžio atlyginimą. Atlyginimas mokamas iš lėšų, gautų vykdant išieškojimą iš skolininko turto.

602 straipsnis. Turto pardavimo iš varžytynių, perdavimo išieškotojui, nekilnojamojo turto pardavimo be varžytynių aktų pripažinimas negaliojančiais

Turto pardavimo iš varžytynių, perdavimo išieškotojui, turto pardavimo be varžytynių aktus suinteresuotų asmenų reikalavimu teismas gali pripažinti negaliojančiais:

- 1) jeigu buvo realizuotas skolininkui nepriklausantis turtas;
- 2) jeigu turtas parduotas asmenims, kurie neturėjo teisės dalyvauti varžytynėse;
- 3) jeigu kuris nors asmuo buvo neteisėtai pašalintas iš varžytynių proceso arba buvo neteisėtai atmesta kurio nors asmens pasiūlyta aukštesnė kaina;
- 4) jeigu turtas buvo parduotas anksčiau, negu buvo skelbimuose nurodytas pardavimo laikas;
- 5) jeigu buvo pažeista šio Kodekso 715 straipsnyje numatyta skolininko teisė;
- 6) jeigu turtas parduotas už kainą, mažesnę, negu ji turėjo būti nustatyta šio Kodekso 713 straipsnio 4 dalyje, 718 straipsnyje ir 722 straipsnio 1 dalyje nustatyta tvarka.

603 straipsnis. Kitų asmenų teisių gynimas vykdant sprendimą

1. Kiti asmenys gali pareikšti ieškinį dėl civilinės teisės, jeigu jis yra susijęs su turto, iš kurio išieškoma, priklausymu. Tokį ginčą nagrinėja teismas pagal ginčo teisenos taisykles.

2. Ieškinius dėl arešto turtui panaikinimo gali pareikšti ir nepriklausančio skolininkui turto savininkas, ir teisėtas jo valdytojas.

3. Ieškiniai dėl arešto turtui panaikinimo pareiškiama skolininkui ir išieškotojui. Jeigu turtas areštuotas dėl jo konfiskavimo, tai atsakovais traukiami asmenys, kurių turtas areštuotas, ir valstybinė mokesčių inspekcija.

4. Jeigu areštuotas turtas jau perduotas išieškotojui arba realizuotas, ieškinys pareiškiamas taip pat ir tiems asmenims, kuriems turtas perduotas arba kurie tą turtą įgijo. Patenkinus ieškinį dėl jau realizuoto turto grąžinimo, ginčus tarp turto įgijėjo, išieškotojo ir skolininko nagrinėja teismas pagal ginčo teisenos taisykles.

604 straipsnis. Procesinių dokumentų įteikimas vykdymo proceso metu

Procesiniai dokumentai, siunčiami registruotu laišku vykdymo proceso dalyviams šio Kodekso VI dalyje nustatytais atvejais, laikomi įteiktais praėjus penkioms dienoms nuo išsiuntimo dienos, išskyrus šio Kodekso 660 straipsnyje numatytą atvejį.

605 straipsnis. Antstolio patvarkymų išsiuntimo tvarka

Šiame Kodekse nustatytais atvejais antstolis savo patvarkymus, jeigu yra galimybė, iš karto įteikia suinteresuotiems asmenims arba jiems išsiunčia registruotu laišku ne vėliau kaip kitą darbo dieną.

606 straipsnis. Terminai, per kuriuos vykdomieji dokumentai pateikiami vykdyti

1. Vykdomieji dokumentai dėl grąžinimo į darbą gali būti pateikti vykdyti per vieną mėnesį nuo pirmos dienos po sprendimo priėmimo.

2. Vykdomieji raštai pagal teismo sprendimus gali būti pateikti vykdyti per dešimt metų nuo teismo sprendimo įsiteisėjimo. Vykdomųjų raštų pagal skubiai vykdytinus teismo sprendimus pateikimo vykdyti terminas skaičiuojamas nuo pirmos dienos po sprendimo priėmimo.

3. Terminus, per kuriuos gali būti pateikti vykdyti kitų pareigūnų ar institucijų nutarimai, nustato atitinkami įstatymai.

4. Jeigu pagal teismo sprendimą išieškomos periodinės išmokos, tai vykdomieji dokumentai galioja per visą laikotarpį, kuriam priteistos išmokos, o šio straipsnio 2 dalyje nustatytas terminas prasideda nuo kiekvienos išmokos termino pasibaigimo dienos.

607 straipsnis. Senaties termino vykdomajam dokumentui pateikti nutraukimas

1. Senaties terminas vykdomajam dokumentui pateikti vykdyti nutraukiamas pateikiant šį dokumentą vykdyti, jeigu ko kita nenustato įstatymai. Senaties terminas nutraukiamas taip pat tuo atveju, kai skolininkas iš dalies įvykdo sprendimą.

2. Po senaties termino nutraukimo senatis prasideda iš naujo. Laikas, praėjęs iki nutraukimo, į naują terminą neįskaičiuojamas.

3. Tuo atveju, kai vykdomasis dokumentas, pagal kurį visiškai ar iš dalies neišieškota, grąžinamas, naujas terminas pateikti dokumentą vykdyti pradedamas skaičiuoti nuo dokumento grąžinimo išieškotojui dienos.

608 straipsnis. Praleisto termino vykdomajam dokumentui pateikti vykdyti atnaujinimas

Išieškotojui, kuris praleido terminą vykdomajam dokumentui pateikti vykdyti dėl priežasčių, teismo pripažintų svarbiomis, praleistas terminas teismo gali būti atnaujintas šio Kodekso 576–578 straipsniuose nustatyta tvarka, jeigu ko kita nenustato įstatymai.

609 straipsnis. Vykdomo išlaidos

1. Vykdomo išlaidas sudaro:

1) išlaidos, susijusios su turto apžiūra, areštu, įkainojimu, pervežimu, saugojimu ir realizavimu;

2) atlyginimas ekspertams, vertėjams ir kitiems asmenims, dalyvaujantiems vykdymo procese;

3) ryšių išlaidos;

4) skolininko, jo turto arba vaiko paieškos išlaidos;

- 5) antstolio kelionės ir komandiruotės išlaidos;
- 6) išlaidos skelbimams visuomenės informavimo priemonėse, internete;
- 7) išlaidos, susijusios su kuratoriaus paskyrimu;
- 8) kitos su sprendimų vykdymu susijusios ar šio Kodekso nustatyta tvarka atliekamų veiksmų atlikimo išlaidos.

2. Vykdyto išlaidų dydį, apmokėjimo ir atleidimo nuo jų tvarką nustato Sprendimų vykdymo instrukcija.

610 straipsnis. Vykdyto išlaidų apmokėjimas

Visas vykdyto išlaidas apmoka išieškotojas. Išimtys dėl vykdyto išlaidų apmokėjimo gali būti nustatytos sprendimų vykdymo instrukcijoje. Įvykdžius sprendimą, šios išlaidos išieškomos iš skolininko.

611 straipsnis. Vykdyto išlaidų išieškojimo iš skolininko tvarka

1. Dėl vykdyto išlaidų išieškojimo antstolis nusiunčia skolininkui raštišką siūlymą, kuriame nurodo išlaidų dydį ir pasiūlo per nustatytą terminą tą sumą pervesti į antstolio depozitinę sąskaitą. Jeigu skolininkas šių sumų neperveda, antstolis pareiškimu, nurodydamas apskaičiuotas išieškotinas sumas, kreipiasi į antstolio buvimo vietos apylinkės teismą prašydamas tas sumas priteisti.

2. Teismo nutartis dėl vykdyto išlaidų priteisimo gali būti skundžiama atskiruoju skundu.

612 straipsnis. Teismo priimamų sprendimų forma vykdyto proceso metu

Vykdyto procese numatyti klausimai sprendžiami teismo nutartimi arba šio Kodekso nustatytais atvejais – teisėjo rezoliucija. Teismo nutartis neskundžiama, jeigu šis Kodeksas nenumato kitaip.

613 straipsnis. Antstolio patvarkymas

1. Vykdyto proceso metu iškylančius klausimus antstolis išsprendžia motyvuotu patvarkymu.

2. Patvarkyme antstolis nurodo patvarkymo surašymo datą, savo vardą ir pavardę, vykdomosios bylos numerį, bylos šalis, sprendžiamo klausimo esmę, motyvus, kodėl priimamas vienoks ar kitoks sprendimas. Patvarkymo rezoliucinėje dalyje nurodami priimtas sprendimas ir patvarkymo apskundimo tvarka. Patvarkymą antstolis pasirašo ir patvirtina antstolio antspaudu. Reikiamais atvejais patvarkyme nurodomi ir kiti duomenys.

3. Patvarkymo nuorašai šiame Kodekse numatytais atvejais, o jeigu antstolis pripažįsta esant reikalingą, ir kitais atvejais, siunčiami vykdyto proceso šalims ir kitiems suinteresuotiems asmenims.

614 straipsnis. Antstolio įrašų vykdomajame dokumente darymo tvarka

1. Antstolis vykdomajame dokumente turi pažymėti apie raginimo išsiuntimą ar įteikimą skolininkui, turto ar asmens neradimo akto surašymą, vykdomojo dokumento grąžinimą išieškotojui, visišką ar dalinį vykdomojo dokumento įvykdymą, vykdyto išlaidų sumokėjimą ir kitus vykdymui svarbius procesinius veiksmus. Šie įrašai padaromi iš karto po nurodytų veiksmų atlikimo.

2. Padaręs įrašą vykdomajame dokumente, antstolis turi nurodyti savo vardą ir pavardę, įrašo padarymo datą bei patvirtinti įrašą savo parašu ir antstolio antspaudu.

3. Pakeisti įrašą vykdomajame dokumente apie nurodytą išieškotojo ar skolininko gyvenamąją ar buveinės vietą antstolis gali tik esant rašytiniam išieškotojo ar skolininko prašymui ar po paieškos nustačius naują skolininko gyvenamąją vietą.

615 straipsnis. Skolininko gyvenamųjų patalpų ir kitų patalpų apžiūra

1. Atlikdamas vykdyto veiksmus, antstolis gyvenamojoje patalpoje gyvenančių asmenų sutikimu turi teisę apžiūrėti skolininko gyvenamąsias patalpas, jei tai reikalinga išieškojimui įvykdyti. Kitas patalpas antstolis turi teisę apžiūrėti be skolininko sutikimo.

2. Jeigu antstolis į gyvenamąsias patalpas neįleidžiamas, jis į jas įeiti turi teisę tik pateikęs teismo nutartį dėl leidimo įeiti į gyvenamąsias patalpas, išskyrus šio straipsnio 3 dalyje numatytus atvejus.

3. Teismo sprendimas dėl iškeldinimo iš gyvenamųjų patalpų arba įkeldinimo į jas, teismo sprendimai padalyti skolininko gyvenamosiose patalpose esantį turtą, pašalinti pažeidimus naudotis gyvenamosiomis patalpomis, kiti teismo sprendimai, kurių negalima įvykdyti antstoliui neįėjus į gyvenamąsias patalpas, suteikia teisę antstoliui įeiti į skolininko gyvenamąsias patalpas be gyvenamojoje patalpoje gyvenančių asmenų sutikimo ir be teismo nutarties.

4. Jeigu antstolį, pateikusių teismo nutartį ar vykdančių šio straipsnio 3 dalyje nurodytus sprendimus, atsisakoma įleisti į gyvenamąsias patalpas arba kitas patalpas, antstolis kviečia policijos pareigūną bei kviestinius ir jų akivaizdoje atidaro gyvenamąsias bei kitas patalpas. Antstolio pakviestas pareigūnas privalo atvykti ir dalyvauti vykdymo procese.

616 straipsnis. Bauda ir areštas vykdymo procese

1. Vykdomo procese nustatytais atvejais kalti asmenys už proceso pažeidimus gali būti baudžiami pinigine bauda arba areštu šio Kodekso 106, 108 straipsniuose nustatyta tvarka.

2. Prašymą teismui taikyti šio straipsnio 1 dalyje numatytas sankcijas gali pateikti antstolis arba vykdymo proceso šalys.

617 straipsnis. Pasekmės, tretiesiems asmenims neįvykdžius antstolio reikalavimų

Išieškotojas turi teisę pareikšti ieškinį teisme asmeniui, dėl kurio kaltės neišieškotos vykdymo procese išieškotinos sumos.

618 straipsnis. Atsakomybė už vykdomojo dokumento praradimą

1. Praradusiam vykdomąjį dokumentą asmeniui teismas gali skirti iki vieno tūkstančio litų dydžio piniginę baudą. Šis asmuo taip pat turi atlyginti su vykdomojo dokumento dublikato išdavimu susijusias išlaidas.

2. Pinigų išieškojimo atveju baudos dydis negali būti didesnis už vykdomajame dokumente numatytą išieškoti sumą.

619 straipsnis. Turto saugotojo (administratoriaus) atsakomybė

1. Perduoto saugoti (administruoti) turto išiekovojimas, perleidimas ar paslėpimas, taip pat nusikalstamas šio turto sunaikinimas ar sužalojimas, jeigu tai padaro saugotojas (administratorius), baudžiamas įstatymų nustatyta tvarka.

2. Už perduoto saugoti (administruoti) turto praradimą, trūkumą ar sužalojimą žalą atlygina saugotojas įstatymų nustatyta tvarka.

620 straipsnis. Skolininko ar vaiko paieška

1. Bylose dėl išlaikymo išieškojimo, dėl atlyginimo žalos, padarytos suluošinimu ar kitaip sužalojant sveikatą, taip pat atimant maitintojo gyvybę, kai skolininko buvimo vieta nežinoma, antstolis privalo skelbti skolininko paiešką per policiją.

2. Bylose dėl vaiko perdavimo, kai vaiko buvimo vieta nežinoma, antstolis privalo skelbti skolininko arba vaiko paiešką per policiją.

3. Vykdanč kitus sprendimus, kada skolininko gyvenamoji vieta nežinoma, išieškotojo prašymu antstolis gali priimti patvarkymą skelbti skolininko paiešką per policiją, jeigu išieškotojas pateikia duomenis, kad jam nepavyko nustatyti skolininko gyvenamosios vietos, ir sumoka nustatyto dydžio paieškos išlaidas.

621 straipsnis. Paieškos paskelbimo tvarka

1. Paieška skelbiama antstolio patvarkymu.

2. Paiešką skelbia paskutinės žinomos skolininko ar vaiko gyvenamosios vietos antstolis.

622 straipsnis. Pašalpų išieškojimas paskelbus skolininko paiešką

Bylose dėl išlaikymo išieškojimo, kai nepilnamečiams vaikams išmokamos pašalpos dėl to, kad jie negauna išlaikymo, teismas, vadovaudamasis valstybinės globos ir rūpybos institucijos

teikimu, priima nutartį išieškoti iš skolininko išmokėtų pašalpų sumą ir priskaičiuoti išmokėtos pašalpos sumos dešimties procentų baudą.

623 straipsnis. Paieškos išlaidų išieškojimas

Policijos ar išieškotojo pareiškimu teismas priima nutartį išieškoti iš skolininko jo paieškos išlaidas.

624 straipsnis. Priverstinio vykdymo priemonės

1. Jeigu skolininkas per raginime įvykdyti sprendimą nustatytą terminą teismo sprendimo neįvykdo, antstolis ne vėliau kaip per dešimt dienų nuo tos dienos, kurią pasibaigė terminas įvykdyti sprendimą, pradeda jį vykdyti priverstinai.

2. Priverstinio vykdymo priemonės yra:

- 1) išieškojimas iš skolininko lėšų ir turto ar turtinių teisių;
 - 2) išieškojimas iš skolininko turto ir pinigų sumų, esančių pas kitus asmenis;
 - 3) uždraudimas kitiems asmenims perduoti skolininkui pinigus, turtą ar vykdyti skolininkui kitas prievoles;
 - 4) dokumentų, patvirtinančių skolininko teises, paėmimas;
 - 5) išieškojimas iš skolininko darbo užmokesčio, pensijos, stipendijos ar kitų jo pajamų;
 - 6) tam tikrų teismo sprendime nurodytų daiktų paėmimas iš skolininko ir perdavimas išieškotojui;
 - 7) skolininko turto administravimas ir iš to gautų pajamų panaudojimas išieškojimui padengti;
 - 8) skolininko įpareigojimas atlikti tam tikrus veiksmus ar nuo jų susilaikyti;
 - 9) priešpriešinių išieškotinių sumų tarpusavio įskaitymas;
 - 10) kitos įstatymų numatytos priemonės.
3. Vienu metu gali būti taikomos kelios priverstinio vykdymo priemonės.

XLII SKYRIUS

VYKDYMO VEIKSMŲ SUSTABDYMAS IR ATIDĖJIMAS. VYKDOMŲJŲ DOKUMENTŲ GRAŽINIMAS IŠIEŠKOTOJUI. VYKDOMOSIOS BYLOS NUTRAUKIMAS

625 straipsnis. Vykdymo veiksmų atidėjimas, vykdomosios bylos sustabdymas, vykdomojo dokumento gražinimas

1. Vykdomąjį dokumentą vykdančio antstolis šio Kodekso nustatyta tvarka savo iniciatyva arba vykdymo proceso dalyvių prašymu savo patvarkymu vykdymo veiksmus gali atidėti, vykdomąją bylą sustabdyti ar vykdomąjį dokumentą gražinti išieškotojui.

2. Patvarkymas dėl vykdymo veiksmų atidėjimo, vykdomosios bylos sustabdymo ar vykdomojo dokumento gražinimo turi būti priimamas nedelsiant po to, kai paaiškėja aplinkybės, dėl kurių vykdymo veiksmai atidedami, vykdomoji byla sustabdoma ar vykdomasis dokumentas gražinamas.

3. Patvarkymo dėl vykdymo veiksmų atidėjimo, vykdomosios bylos sustabdymo ar vykdomojo dokumento gražinimo išieškotojui nuorašas išsiunčiamas išieškotojui ir skolininkui.

626 straipsnis. Privalomasis vykdomosios bylos sustabdymas

Antstolis privalo sustabdyti vykdomąją bylą šiais atvejais:

- 1) skolininkui ar išieškotojui mirus, taip pat reorganizavus ar likvidavus juridinį asmenį, kuris yra skolininkas ar išieškotojas, jeigu atsižvelgiant į teisinius santykius yra galimas teisių ir pareigų perėmimas;
- 2) skolininkui netekus veiksnumo;
- 3) iškėlus skolininkui bankroto bylą, išskyrus neturtinio pobūdžio bylas. Šiuo atveju vykdomasis dokumentas persiunčiamas bankroto bylą iškėlusiam teismui;
- 4) kai Lietuvos Respublikos įstatymų nustatyta tvarka fiziniam ar juridiniam asmeniui laikinai apribojamos nuosavybės teisės ar areštuojamas turtas, jeigu šios teisės apribojamos ar turtas areštuojamas Baudžiamojo proceso kodekso nustatyta tvarka arba siekiant užtikrinti pirmesnės nei išieškotojas eilės kreditoriaus reikalavimus;
- 5) kai skolininkui komerciniam bankui Lietuvos bankas paskiria laikinąjį administratorių;

- 6) kai įkaito turėtojas neprisijungia prie išieškojimo, jeigu išieškoma iš įkeisto turto;
- 7) gavęs išieškotojo ir skolininko sudarytą taikos sutartį;
- 8) kai atnaujinamas terminas apeliaciniam skundui paduoti, jeigu pagrindas vykdomajam raštui išduoti buvo apskųstasis sprendimas (išskyrus skubiai vykdytinus sprendimus).

627 straipsnis. Teisė sustabdyti vykdomąją bylą ar atidėti vykdymo veiksmus

Antstolis gali visiškai ar iš dalies sustabdyti vykdomąją bylą arba atidėti vykdymo veiksmus šiais atvejais:

- 1) kai raštu prašo išieškotojas;
- 2) skolininkui sunkiai susirgus, jeigu liga nėra chroniška, – gavęs dokumentą iš gydymo įstaigos;
- 3) kai skolininkas gydos ligoninėje;
- 4) kai paskelbta skolininko paieška (šio Kodekso 620 straipsnis);
- 5) kai yra iškeldinimo byla, jei skolininkas ar jo šeimos narys suserga, – gavęs dokumentą iš gydymo įstaigos, jeigu liga ne chroniška;
- 6) teismui išreikalavus vykdomąją bylą.

628 straipsnis. Vykdomosios bylos sustabdymo terminai

1. Vykdomoji byla sustabdoma, kol po skolininko (išieškotojo) mirties ar juridinio asmens reorganizavimo (likvidavimo) atsiras jo teisių perėmėjas, neveiksniam asmeniui bus paskirtas globėjas arba išnyks kitos aplinkybės, dėl kurių vykdomoji byla buvo sustabdyta.

2. Vykdomoji byla atnaujinama išieškotojo ar skolininko pareiškimu arba antstolio iniciatyva.

3. Sustabdžius vykdomąją bylą šio Kodekso 626 ir 627 straipsniuose numatytais pagrindais, antstolis gali imtis tik priemonių skolininko turtui surasti bei areštuoti.

629 straipsnis. Vykdomosios bylos nutraukimas

1. Vykdomoji byla nutraukiama:

- 1) jeigu išieškotojas atsisakė išieškojimo;
- 2) jeigu išieškotojas ir skolininkas sudarė taikos sutartį;
- 3) jeigu mirus asmeniui, kuris buvo išieškotojas arba skolininkas, reikalavimas arba pareiga negali pereiti mirusiojo asmens teisių perėmėjui;
- 4) jeigu šiam išieškojimui pasibaigę įstatymų nustatytas išieškojimo senaties terminas;
- 5) jeigu panaikinti vykdomieji dokumentai, kurie buvo vykdymo pagrindas;
- 6) reorganizavus ar likvidavus juridinį asmenį, jeigu negalimas teisių ir pareigų perėmimas;
- 7) jeigu skolininkas ir išieškotojas yra tas pats asmuo;
- 8) jeigu išieškotojas ir skolininkas sudarė skolos padengimo sutartį (Civilinio kodekso 6.436 straipsnis);
- 9) jeigu vykdomasis dokumentas neteisėtai priimtas vykdyti;
- 10) jeigu išieškotojas atsisakė priimti paimtus iš skolininko tam tikrus daiktus, nurodytus teismo sprendime.

2. Vykdomąją bylą nutraukus, visos vykdymo priemonės, kurių ėmėsi antstolis, antstolio patvarkymu panaikinamos. Jeigu skolininko turtas buvo areštuotas teismo nutartimi, apie vykdomosios bylos nutraukimą ir būtinumą panaikinti turto areštą antstolis savo patvarkymu praneša turtą areštavusiam teismui.

3. Nutraukta vykdomoji byla negali būti pradedama iš naujo.

630 straipsnis. Vykdomosios bylos nutraukimo tvarka

1. Vykdomąją bylą nutraukia antstolis savo patvarkymu, išskyrus tuos atvejus, kai vykdomoji byla nutraukiama dėl taikos sutarties sudarymo (šio Kodekso 595 straipsnis). Šį patvarkymą tvirtina teisėjas rezoliucija.

2. Patvarkymo dėl vykdomosios bylos nutraukimo nuorašą antstolis išsiunčia vykdymo proceso šalims.

3. Nutraukus vykdomąją bylą, vykdomasis dokumentas su atitinkama antstolio žyma grąžinamas jį išdavusiai institucijai.

631 straipsnis. Vykdomųjų dokumentų grąžinimas

1. Vykdomasis dokumentas, pagal kurį išieškojimas nebuvo vykdomas arba buvo nevisiškai įvykdytas, yra grąžinamas išieškotojui:

- 1) išieškotojo prašymu;
- 2) jeigu skolininkas neturi turto ar pajamų, iš kurių gali būti išieškoma;
- 3) jeigu išieškotojas atsisakė paimti skolininko turtą, neparduotą vykdant sprendimą;
- 4) jeigu nėra skolininko turto ir išieškotojo nurodytu adresu skolininkas negyvena ar nedirba, išskyrus šio Kodekso 620 straipsnio 1 dalyje numatytus atvejus, arba jeigu nežinoma juridinio asmens buveinė;
- 5) jeigu išieškotojas savo veiksmais sprendimo įvykdymą padaro neįmanomą;
- 6) jeigu skolininkas neturi kito turto, išskyrus būstą, kuriame gyvena, ir išieškoma suma neviršija trijų tūkstančių litų (šio Kodekso 663 straipsnio 2 dalis);
- 7) jeigu antstolis nusišalino ar buvo nušalintas ir nebuvo gautas išieškotojo pageidavimas perduoti vykdomąjį dokumentą kitam antstoliui;
- 8) jeigu vykdymo veiksmai turi būti atliekami kito antstolio aptarnaujamoje teritorijoje (šio Kodekso 590 straipsnio 4 dalis);
- 9) nustačius, kad skolininkas Lietuvos Respublikos teritorijoje negyvena, nedirba ir neturi turto ar pajamų.

2. Šio straipsnio 1 dalies 2, 3, 4 ir 5 punktuose nurodytais atvejais antstolis surašo Sprendimų vykdymo instrukcijoje nustatytos formos aktą.

3. Vykdomojo dokumento grąžinimas išieškotojui per įstatymų nustatytą terminą netrukdo iš naujo pateikti šį dokumentą vykdyti. Vykdomasis dokumentas pakartotinai gali būti pateiktas vykdyti ne anksčiau kaip praėjus trims mėnesiams po jo grąžinimo išieškotojui, išskyrus šio straipsnio 1 dalies 7 ir 8 punktuose nurodytus atvejus ar tuos atvejus, kai turima duomenų, kad pas skolininką atsirado turto arba jis gauna pajamų.

4. Grąžindamas vykdomąjį dokumentą, antstolis panaikina visas priemones, kurių buvo imtasi išieškojimui įvykdyti.

5. Jeigu yra šiame Kodekse numatyti pagrindai grąžinti vykdomąjį dokumentą išieškotojui, tačiau nežinoma jo buvimo vieta, vykdomasis dokumentas grąžinamas jį išdavusiai institucijai.

6. Įvykdyti vykdomieji dokumentai grąžinami juos išdavusiai institucijai.

632 straipsnis. Vykdomosios bylos užbaigimas

Vykdomoji byla laikoma baigta:

- 1) visiškai įvykdžius vykdomąjį dokumentą;
- 2) šio Kodekso 631 straipsnio nustatyta tvarka grąžinus vykdomąjį dokumentą išieškotojui;
- 3) nutraukus vykdomąją bylą;
- 4) persiuntus vykdomąjį dokumentą vykdyti kitam antstoliui;
- 5) vykdomąjį dokumentą išsiuntus išskaitoms padaryti į skolininko darbovietę, mokymo įstaigą, socialinio draudimo įstaigą ir kt.;
- 6) persiuntus vykdomąjį dokumentą bankroto bylą nagrinėjančiam teismui.

XLIII SKYRIUS VYKDYMO PROCESO DALYVIAI

633 straipsnis. Vykdomojo proceso šalys ir suinteresuoti asmenys

1. Išieškotojas ir skolininkas laikomi vykdomojo proceso šalimis.
2. Asmenys, kuriems vykdomojo veiksmai sukelia arba gali sukelti teises pasekmes, laikomi suinteresuotais asmenimis vykdomojo procese.

634 straipsnis. Antstolio atliekami procesiniai veiksmai

1. Antstolis vykdo šio Kodekso 587 straipsnyje nurodytus vykdomuosius dokumentus, konstatuoja faktines aplinkybes, teismo pavedimu įteikia teismo šaukimus ir kitus procesinius dokumentus.

2. Antstolis privalo savo iniciatyva imtis visų teisėtų priemonių, kad sprendimas būtų kuo greičiau ir realiai įvykdytas, ir aktyviai padėti šalims ginti jų teises bei įstatymų saugomus interesus.

3. Šio Kodekso nustatyta tvarka antstoliui taip pat gali būti pavedami atlikti kiti veiksmai.

4. Už teismo šaukimų ir kitų procesinių dokumentų įteikimą, faktinių aplinkybių konstatavimą, teismo pavedimų vykdymą mokama Sprendimų vykdymo instrukcijoje nustatyta tvarka.

635 straipsnis. Faktinių aplinkybių konstatavimas

1. Faktinių aplinkybių konstatavimas – tai smulkus antstolio objektyviai matomų faktinių aplinkybių aprašymas faktinių aplinkybių konstatavimo protokole. Konstatuojamos faktinės aplinkybės papildomai gali būti fiksuojamos vaizdo ar garso įrašymo priemonėmis. Toks garso ar vaizdo įrašas laikomas sudedamąja faktinių aplinkybių konstatavimo protokolo dalimi.

2. Faktinių aplinkybių konstatavimo protokolo formą nustato Sprendimų vykdymo instrukcija.

3. Faktines aplinkybes antstolis konstatuoja teismo pavedimu. Faktinių aplinkybių konstatavimo protokolą antstolis ne vėliau kaip kitą darbo dieną po jo surašymo persiunčia pavedimą davusiam teismui.

4. Antstolio surašytas faktinių aplinkybių konstatavimo protokolas laikomas oficialiu rašytiniu įrodymu ir turi didesnę įrodomąją galią.

636 straipsnis. Antstolio nušalinimo pagrindai ir tvarka

1. Antstolis gali būti nušalintas esant šio Kodekso 65 straipsnyje nurodytiems pagrindams. Antstolį gali nušalinti skolininkas ir išieškotojas. Antstolio nušalinimas pareiškiamas raštu.

2. Nušalinimas turi būti pareiškiamas prieš pradedant priverstinio vykdymo veiksmus. Vėliau nušalinimą pareikšti leidžiama tik tais atvejais, jeigu pareiškiantis nušalinimą asmuo apie pagrindą nušalinti sužino pradėjus vykdymo veiksmus.

3. Nušalinimo pareiškimas pateikiamas pačiam nušalinamajam antstoliui. Jeigu antstolis nenusišalina, nušalinimo pareiškimas ne vėliau kaip kitą darbo dieną kartu su vykdomąja byla perduodamas teisėjui, kad spręstų nušalinimo klausimą.

4. Antstolis negali vykdyti sprendimų ir turi nusišalinti, kai yra šio Kodekso 65 straipsnyje numatyti pagrindai.

5. Apie antstolio nusišalinimą ir nušalinimą raštu nedelsiant pranešama išieškotojui. Išieškotojas per 10 darbo dienų turi teisę pasirinkti kitą antstolį vykdyti išieškojimą pagal vykdomąjį dokumentą.

637 straipsnis. Antstolio nušalinimo išsprendimo tvarka

1. Antstoliui pareikšto nušalinimo klausimą ne vėliau kaip per tris darbo dienas išsprendžia antstolio buvimo vietos apylinkės teismo teisėjas.

2. Prireikus teisėjas gali kviešti ir išklausti nušalinimą pareiškusį asmenį, antstolį ar kitus vykdymo proceso dalyvius.

3. Teisėjas nušalinimo klausimą išsprendžia užrašydamas rezoliuciją nušalinimo pareiškime.

638 straipsnis. Išieškotojas

1. Išieškotojas yra asmuo, kurio naudai išduotas vykdomasis dokumentas.

2. Jeigu pagal vykdomąjį dokumentą turi būti išieškoma į valstybės biudžetą, valstybei atstovauja valstybinė mokesčių inspekcija.

639 straipsnis. Išieškotojo teisės

Išieškotojas turi teisę:

- 1) dalyvauti pats ar per savo atstovus atliekant priverstinio vykdymo veiksmus;
- 2) susipažinti su visa vykdomosios bylos medžiaga;
- 3) gauti pažymą apie vykdymo eigą;
- 4) sudaryti taikos sutartis;
- 5) ginčyti turto priklausomybę ir jo įkainojimą;

- 6) apskųsti antstolio veiksmus;
- 7) reikšti prašymus, nušalinimus;
- 8) atsisakyti išieškojimo;
- 9) kitas šiame Kodekse numatytas teises.

640 straipsnis. Išieškotojo pareigos

Išieškotojas privalo:

- 1) bendradarbiauti su antstoliu vykdymo proceso metu;
- 2) domėtis vykdymo eiga;
- 3) nesudaryti kliūčių antstoliui vykdyti sprendimą;
- 4) nedelsdamas raštu pranešti antstoliui apie savo gyvenamosios vietos ar buveinės pasikeitimą. Jeigu apie tokį pasikeitimą nepranešama ir nauja išieškotojo gyvenamoji vieta ar buveinė nežinoma, pranešimai išieškotojui siunčiami vykdomajame dokumente nurodytu adresu ir laikoma, kad jam tinkamai pranešta;
- 5) vykdyti kitas šiame Kodekse jam numatytas pareigas.

641 straipsnis. Išieškotojo atsisakymas išieškojimo

1. Išieškotojo pareiškimas dėl išieškojimo atsisakymo paduodamas raštu antstoliui, kuris vykdo sprendimą.
2. Antstolis, gavęs pareiškimą dėl išieškojimo atsisakymo, savo patvarkymu išsprendžia klausimą dėl vykdomosios bylos nutraukimo.

642 straipsnis. Skolininkas

Skolininkas yra asmuo, kuris privalo atlikti vykdomajame dokumente nurodytus veiksmus arba susilaikyti nuo vykdomajame dokumente nurodytų veiksmų atlikimo.

643 straipsnis. Skolininko teisės

Skolininkas turi teisę:

- 1) dalyvauti pats ar per savo atstovus atliekant vykdymo veiksmus;
- 2) susipažinti su visa vykdomosios bylos medžiaga, išskyrus dokumentus, su kuriais supažindinimas trukdo vykdyti išieškojimą;
- 3) gauti pažymą apie vykdymo eigą;
- 4) ginčyti turto priklausomybę ir jo įkainojimą;
- 5) apskųsti antstolio veiksmus;
- 6) reikšti prašymus, nušalinimus;
- 7) sudaryti taikos sutartis;
- 8) kitas šiame Kodekse numatytas teises.

644 straipsnis. Skolininko pareigos

Skolininkas privalo:

- 1) nekliudyti antstoliui atlikti vykdymo veiksmus;
- 2) antstoliui nedelsdamas pranešti apie savo gyvenamosios vietos ar buveinės, darbo vietos pasikeitimą. Jeigu apie tokį pasikeitimą nepranešama ir naujoji skolininko gyvenamoji vieta ar buveinė nežinoma, pranešimai skolininkui siunčiami vykdomajame dokumente nurodytu adresu ir laikoma, kad jam tinkamai pranešta, išskyrus šio Kodekso 660 straipsnio 1 dalyje nurodytus atvejus;
- 3) kviečiamas atvykti pas antstolį;
- 4) domėtis vykdymo eiga;
- 5) vykdyti kitas šiame Kodekse jam numatytas pareigas.

645 straipsnis. Skolininko pareiga pateikti informaciją apie turimą turtą

1. Skolininkas privalo antstolio reikalavimu raštu pateikti duomenis apie turimą turtą ir jo buvimo vietą, pas trečiuosius asmenis esantį turtą, lėšas kredito įstaigose.
2. Jeigu reikalavimas pateikti duomenis apie turimą turtą ir jo buvimo vietą pateikiamas juridiniam asmeniui, už tokio reikalavimo įvykdymą atsakingas juridinio asmens vadovas.

3. Už šiame straipsnyje nurodytų reikalavimų neįvykdymą arba melagingų duomenų pateikimą teismas antstolio teikimu be svarbių priežasčių patvarkymo neįvykdžiusiam asmeniui gali skirti iki dviejų tūkstančių litų dydžio baudą arba nubausti areštu iki trisdešimties parų.

XLIV SKYRIUS VYKDOMŲJŲ RAŠTŲ IŠDAVIMO TVARKA

646 straipsnis. Vykdomojo rašto išdavimo tvarka

1. Vykdytinam sprendimui įsiteisėjus, išieškotojui pagal rašytinį pareiškimą pirmosios instancijos teismas išduoda vykdomąjį raštą. Tais atvejais, kai konfiskuojamas turtas arba kai išieškomos pinigų sumos į valstybės biudžetą, kai išieškoma nusikalstama veika padaryta žala, kai išieškomas išlaikymas, žalos, padarytos suluošinant ar kitaip sužalojant sveikatą, atlyginimas, taip pat atimant maitintojo gyvybę, teismas vykdomąjį raštą išduoda išieškotojui ir be jo prašymo.

2. Skubaus vykdymo atvejais pagal išieškotojo rašytinį pareiškimą vykdomąjį raštą ne vėliau kaip kitą darbo dieną po sprendimo priėmimo išieškotojui išduoda skubiai vykdytiną sprendimą priėmęs pirmosios, apeliacinės instancijos ar kasacinis teismas.

3. Išieškotojui vykdomasis raštas išduodamas pasirašytinai arba išsiunčiamas registruotu laišku. Apie vykdomojo rašto išdavimą pažymima byloje.

4. Išduodant vykdomąjį raštą, prie jo pridedami turto arešto dokumentų bei kitų byloje esančių dokumentų, reikalingų sprendimui įvykdyti, nuorašai.

647 straipsnis. Kelių vykdomųjų raštų išdavimas pagal vieną sprendimą

1. Pagal kiekvieną sprendimą išduodamas vienas vykdomasis raštas. Jeigu sprendimas turi būti vykdomas skirtingose vietose, taip pat jeigu sprendimas priimtas kelių ieškovų naudai ar keliems atsakovams arba jeigu nuspręsta išieškoti iš solidarių atsakovų, teismas gali išduoti kelis vykdomuosius raštus, tiksliai nurodydamas vykdymo vietą arba sprendimo dalį, kuri turi būti vykdoma pagal tą vykdomąjį raštą.

2. Remdamasis nuosprendžiu ar sprendimu išieškoti iš solidarių atsakovų, teismas išduoda tiek vykdomųjų raštų, kiek yra solidarių atsakovų.

3. Kiekviename vykdomajame rašte dėl solidarios atsakomybės turi būti nurodyta bendra išieškojimo suma, išvardyti visi atsakovai ir nurodyta, kad jų atsakomybė yra solidari.

4. Solidaraus išieškojimo atveju išieškotojas, kai jam priteista suma visa išieškota, privalo pranešti antstoliui, kurio teritorijoje vykdomas išieškojimas, kad išieškojimas būtų nutrauktas. Jeigu išieškota daugiau negu solidariai priteista suma, pagal antstolio pareiškimą teismas šio Kodekso 593 straipsnyje nustatyta tvarka nutartimi išieško iš išieškotojo permokėtą sumą ir išsprendžia jos grąžinimo solidariems skolininkams klausimą.

648 straipsnis. Vykdomojo dokumento turinys

1. Vykdomajame rašte turi būti nurodoma:

- 1) išdavusio vykdomąjį raštą teismo pavadinimas;
- 2) byla, kurioje išduotas vykdomasis raštas;
- 3) sprendimo priėmimo laikas;
- 4) su išieškojimu susijusi rezoliucinė sprendimo dalis pažodžiui;
- 5) sprendimo įsiteisėjimo laikas arba nuoroda, kad sprendimas skubiai vykdytinas;
- 6) vykdomojo rašto išdavimo laikas;
- 7) pilnas išieškotojo bei skolininko pavadinimas ir jų adresai, asmens kodas, juridinio asmens registravimo kodas, bankų rekvizitai. Vykdomajame rašte dėl išlaikymo periodinėmis išmokomis išieškojimo, be to, nurodoma skolininko gimimo vieta ir vaikų gimimo datos.

2. Prireikus vykdomajame rašte nurodoma, jog pagal teismo nutartį antstoliui leidžiama įeiti į skolininko būstą be jo sutikimo.

3. Vykdomajame rašte nurodoma jį pasirašiusio teisėjo vardas ir pavardė. Teisėjo pasirašytas vykdomasis raštas patvirtinamas teismo herbiniu antspaudu.

4. Jeigu tam pačiam sprendimui vykdyti išduodami keli vykdomieji raštai, tai pažymima vykdomajame rašte nurodant, kuris vykdomasis raštas pagrindinis, o kuris antrinis, tretinis ir t. t.

5. Kitų vykdomųjų dokumentų turinį nustato kiti įstatymai, tačiau visais atvejais tuose dokumentuose turi būti nurodyta šio straipsnio 1 dalies 7 punkte nurodyti rekvizitai bei kokio

įstatymo pagrindu dokumentas turi būti vykdomas šio Kodekso nustatyta tvarka. Vykdomajame dokumente turi būti nurodyta vieta antstolio žymai apie atliekamus vykdymo veiksmus.

6. Jeigu išduodant vykdomąjį dokumentą padaryta rašymo ar kitokia klaida, ją suinteresuoto asmens prašymu ištaiso tą dokumentą išdavusi institucija.

649 straipsnis. Vykdomojo rašto dublikato išdavimo tvarka

1. Jeigu vykdomasis raštas prarastas, tai išieškotojo ar antstolio prašymu išduodamas vykdomojo rašto dublikatas. Prašymas išduoti vykdomojo rašto dublikatą paduodamas bylą nagrinėjusiam pirmosios instancijos teismui.

2. Vykdomojo rašto dublikatas išduodamas tokia pat tvarka kaip vykdomasis raštas, tik jo titulinio lapo dešinėje viršutinėje dalyje įrašoma „dublikatas“.

XLV SKYRIUS VYKDOMŲJŲ DOKUMENTŲ PATEIKIMO IR PRIĖMIMO VYKDYTI TVARKA

650 straipsnis. Vykdomojo dokumento pateikimas vykdyti

1. Vykdomąjį raštą ar teismo įsakymą antstoliui vykdyti gali pateikti išieškotojas ar jo atstovas.

2. Kitus vykdomuosius dokumentus gali pateikti vykdyti juos išdavusi institucija ar pareigūnas, taip pat išieškotojas.

651 straipsnis. Vykdomojo dokumento priėmimas vykdyti

1. Antstolis, gavęs vykdyti vykdomąjį dokumentą, per tris dienas, o skubaus vykdymo atvejais – nedelsdamas, patikrina, ar nėra akivaizdžių kliūčių vykdomajam dokumentui priimti ir vykdymo veiksmams pradėti. Jeigu yra kliūčių vykdomąjį dokumentą priimti vykdyti, antstolis savo patvarkymu atsisako priimti jį vykdyti ir grąžina jį pateikusiam asmeniui, nurodydamas grąžinimo priežastis.

2. Sprendžiant, ar nėra akivaizdžių kliūčių priimti vykdomąjį dokumentą ir pradėti vykdymo veiksmus, patikrinama:

1) ar vykdomąjį dokumentą pateikia vykdyti tam teisę turintis asmuo (šio Kodekso 650 straipsnis);

2) ar vykdomasis dokumentas vykdytinas to antstolio (šio Kodekso 590 straipsnis);

3) ar vykdomojo dokumento turinys atitinka šio Kodekso 648 straipsnio reikalavimus, ar prie vykdomojo rašto pridėti reikalingi priedai (šio Kodekso 646 straipsnio 4 dalis);

4) ar vykdomasis dokumentas pateiktas vykdyti nepraleidus pateikimo vykdyti senaties termino (šio Kodekso 606 straipsnis);

5) jeigu išieškotojui ar skolininkui mirus vykdomąjį dokumentą vykdyti pateikia įpėdinis, – ar po išieškotojo ar skolininko mirties atsirado teisių ir pareigų perėmimas;

6) jeigu išieškotoją ar skolininką juridinį asmenį likvidavus ar reorganizavus vykdomąjį dokumentą pateikia vykdyti jo teisių perėmėjas, – ar atsirado juridinio asmens teisių ir pareigų perėmimas;

7) ar nėra kitokių kliūčių priimti vykdomąjį dokumentą vykdyti.

3. Nenustatęs šio straipsnio 2 dalyje nurodytų kliūčių, antstolis vykdomąjį dokumentą priima ir pradeda jį vykdyti.

652 straipsnis. Nutarimų dėl administracinės teisės pažeidimų bylose paskirtų baudų išieškojimo priėmimo vykdyti ypatumai

1. Antstolis, gavęs vykdyti nutarimą administracinių teisės pažeidimų bylose, pirmiausia patikrina, ar nutarimą priėmusi institucija arba pareigūnas, jeigu skolininkas savanoriškai nesumokėjo baudos, pasiuntė nutarimą vykdyti į skolininko darbovietę, valstybinio socialinio draudimo valdybos teritoriniam skyriui arba mokymo įstaigai išskaityti baudą iš pažeidėjo darbo užmokesčio ar kitokio uždarbio, pensijos ar stipendijos.

2. Jeigu vykdomąjį dokumentą pateikęs asmuo šio straipsnio 1 dalyje nurodytų reikalavimų neįvykdė, vykdomasis dokumentas grąžinamas jį pateikusiam asmeniui ir nurodomos grąžinimo priežastys.

3. Jeigu išieškotojas šio straipsnio 1 dalyje nurodytus reikalavimus įvykdė, tačiau paaiškėjo, kad skolininkas nedirba, arba jeigu baudos išieškoti iš skolininko darbo užmokesčio ar kitokio užmokesčio, pensijos ar stipendijos negalima dėl kitokių priežasčių, antstolis priima vykdomąjį dokumentą vykdyti.

653 straipsnis. Vykdomųjų veiksmų pradėjimo terminai

Vykdomuosius veiksmus antstolis privalo pradėti: skubaus vykdymo byloje – ne vėliau kaip kitą dieną po vykdomojo dokumento priėmimo vykdyti, kitose byloje – ne vėliau kaip per penkias dienas nuo vykdomojo dokumento priėmimo vykdyti.

654 straipsnis. Pirminiai vykdomieji veiksmai

Antstolis, priėmęs vykdyti vykdomąjį dokumentą, gali iškviesti skolininką ir išieškotoją, išaiškinti jiems jų teises ir pareigas, numatytas šio Kodekso 639, 640, 643, 644 straipsniuose, išklausti jų pasiūlymus dėl vykdomojo dokumento įvykdymo, įteikti skolininkui raginimą įvykdyti sprendimą, užklausti reikiamus asmenis dėl skolininko turto ir atlikti kitus parengiamuosius veiksmus, reikalingus operatyviam ir efektyviam išieškojimui.

XLVI SKYRIUS RAGINIMAS ĮVYKDYTI SPRENDIMĄ

655 straipsnis. Raginimas įvykdyti sprendimą

1. Raginimas įvykdyti sprendimą yra dokumentas, kuriuo antstolis praneša skolininkui apie tai, kad yra pateiktas vykdyti vykdomasis dokumentas ir kad, jeigu šiame dokumente nurodyti veiksmai per antstolio nustatytą terminą nebus įvykdyti, bus pradėta priverstinio vykdymo procedūra.

2. Skolininkas įvykdyti sprendimą raginamas vykdomąjį dokumentą pateikus vykdyti pirmą kartą, išskyrus šio Kodekso 661 straipsnyje numatytus atvejus.

3. Vykdamas tą patį vykdomąjį dokumentą, raginimas skolininkui pateikiamas tik vieną kartą, išskyrus atvejus, kai vykdomasis dokumentas buvo grąžintas išieškotojui jo paties prašymu (šio Kodekso 631 straipsnio 1 dalies 1 punktą) ir vėl pateiktas vykdyti.

656 straipsnis. Raginimo įvykdyti sprendimą turinys

Raginime įvykdyti sprendimą nurodoma:

- 1) antstolio vardas, pavardė;
- 2) teismo ar institucijos, kurios sprendimas vykdomas, pavadinimas, vykdomojo dokumento išdavimo data ir numeris;
- 3) išieškotojo ir skolininko pavadinimas arba vardas ir pavardė, išieškotinų iš skolininko pinigų sumos, turtas ar reikalingi atlikti veiksmai;
- 4) terminas, per kurį skolininkas turi įvykdyti sprendimą, taip pat reikiama atvejais – kredito įstaigos ir antstolio depozitinės sąskaitos numeris ar išieškotojo atsiskaitomosios sąskaitos numeris;
- 5) kad neįvykdžius sprendimo, antstolis sprendimą vykdys priverstinai ir iš skolininko bus išieškotos Sprendimų vykdymo instrukcijoje nustatytos vykdymo išlaidos;
- 6) skolininko teisės ir pareigos vykdymo procese, nurodytos 643 ir 644 straipsniuose.

657 straipsnis. Raginimo įvykdyti sprendimą įteikimo tvarka

1. Raginimas įvykdyti sprendimą skolininkui išsiunčiamas registruotu laišku arba įteikiamas skolininkui asmeniškai.

2. Išsiųsdamas raginimą antstolis apie tai pažymi vykdomajame dokumente ir nurodo raginimo išsiuntimo datą.

3. Pasirašydamas vykdomajame dokumente skolininkas patvirtina, kad raginimas įteiktas jam asmeniškai.

658 straipsnis. Vykdymo veiksmai skolininkui įteikus ar išsiuntus raginimą įvykdyti sprendimą

1. Įteikęs ar išsiuntęs raginimą įvykdyti sprendimą, antstolis gali įpareigoti skolininką šio Kodekso 645 straipsnyje nustatyta tvarka pateikti duomenis apie turimą turtą.

2. Tais atvejais, kai yra pavojus, kad skolininkas gali turtą paslėpti, antstolis turi teisę, įteikęs ar išsiuntęs raginimą, areštuoti skolininko turtą.

3. Bylose dėl sumų išieškojimo nusikalstama veika padarytai žalai atlyginti antstolis, įteikdamas arba pasiūsdamas raginimą, areštuoja skolininko turtą.

659 straipsnis. Terminas įvykdyti sprendimą

1. Jeigu vykdomajame dokumente įvykdymo terminas nenustatytas, antstolis skolininkui įvykdyti sprendimą paskiria dešimt dienų, skaičiuojant nuo raginimo įteikimo dienos.

2. Kai iškeldinama iš gyvenamosios patalpos, terminas įvykdyti sprendimą nustatomas ne trumpesnis kaip penkiolika ir ne ilgesnis kaip trisdešimt dienų.

3. Vykdamas sprendimus, įpareigojančius skolininką susilaikyti nuo tam tikrų veiksmų, terminas įvykdyti sprendimą neskiriamas, o nurodoma sprendimą vykdyti nedelsiant nuo raginimo vykdyti sprendimą įteikimo dienos, jei vykdomajame dokumente nenurodyta kitaip.

660 straipsnis. Raginimo įvykdyti sprendimą įteikimas, kai nežinoma skolininko buvimo vieta

1. Tais atvejais, kai nežinoma skolininko buvimo vieta, skolininkas slapstosi ar dėl kitų objektyvių priežasčių įteikti jam raginimą įvykdyti sprendimą negalima, išieškotojo prašymu ir jo lėšomis raginimas įvykdyti sprendimą skelbiamas vykdymo veiksmų atlikimo vietos laikraštyje.

2. Raginimo paskelbimo šio straipsnio 1 dalyje numatyta leidinyje diena laikoma raginimo įteikimo diena.

661 straipsnis. Atvejai, kada raginimas įvykdyti sprendimą skolininkui nesiunčiamas

1. Jeigu įstatymuose ar vykdomajame dokumente nurodyti įvykdymo terminai, raginimas įvykdyti sprendimą nesiunčiamas ir antstolis, pasibaigus nurodytam sprendimo įvykdymo terminui, iš karto pradeda priverstinio vykdymo veiksmus.

2. Raginimas nesiunčiamas skubaus vykdymo bylose, bylose dėl periodinių išmokų išieškojimo ir turto konfiskavimo, vykdamas preliminarinius teismo sprendimus, teismo įsakymus bei hipotekos teisėjo nutartis dėl skolininko turto realizavimo.

3. Sprendimo skubaus vykdymo atvejais antstolis raginimą įvykdyti sprendimą, jeigu yra galimybė, perduoda skolininkui žodžiu ir pasiūlo sprendimą vykdyti nedelsiant.

XLVII SKYRIUS

IŠIEŠKOJIMO IŠ SKOLININKO TURTO BENDROSIOS TAISYKLĖS

662 straipsnis. Išieškojimo iš skolininko pajamų ar turto eilės tvarka

1. Išieškotojas, laikydamasis šio Kodekso 664, 665 straipsniuose nustatytos eilės, iki priverstinio vykdymo pradžios gali raštu nurodyti, iš kokio skolininko turto ar pajamų išieškoma pirmiausia.

2. Jeigu išieškotojas nurodė, iš kokio turto išieškoti, šis nurodymas antstoliui yra privalomas.

3. Jeigu išieškotojas per šio straipsnio 1 dalyje nustatytą terminą nenurodė, iš kokio turto išieškoti, antstolis, laikydamasis šio Kodekso 664 ir 665 straipsniuose nustatytos tvarkos, pats nustato, iš kokio skolininko turto ar pajamų išieškoti.

4. Iš paskesnės eilės turto gali būti išieškoma tik tuo atveju, jeigu nėra antstoliui žinomo pirmesnės eilės turto, šio turto gali neužtekti išieškamai sumai ir vykdymo išlaidoms padengti, šis turtas yra nelikvidus arba jeigu to raštu prašo skolininkas.

5. Reikalavimai dėl išieškojimo eilės tvarkos netaikomi, jeigu išieškoma iš įkeisto turto.

663 straipsnis. Apribojimai, taikomi išieškant iš fizinio asmens turto

1. Pinigų išieškojimas negali būti nukreipiamas į skolininko turtą, jeigu skolininkas pateikia antstoliui įrodymus, kad išieškomą pinigų sumą galima išieškoti per šešis mėnesius darant šio Kodekso 736 straipsnyje nurodyto dydžio išskaitymus iš skolininko darbo užmokesčio, pensijos, stipendijos ar kitų pajamų. Šiuo atveju išieškotojo prašymu antstolis gali areštuoti

pradedamą realizuoti skolininko turtą, jei paaiškėja, jog darant išskaitas iš skolininko darbo užmokesčio, pensijos, stipendijos ar kitų pajamų sprendimas nebus įvykdytas.

2. Tiesiogiai iš skolininko darbo užmokesčio, pensijos, stipendijos ar kitų pajamų taip pat išieškomos periodinės išmokos, jeigu jas galima išieškoti darant šio Kodekso 736 straipsnyje nurodyto dydžio išskaitas.

3. Išieškoti iš skolininkui priklausančio būsto, kuriame jis gyvena, galima tik tuo atveju, jeigu išieškoma suma viršija tris tūkstančius litų.

4. Teismas skolininko ar jo šeimos narių prašymu po to, kai butas ar gyvenamasis namas išieškant sumas, nesumokėtas už sunaudotus energijos išteklius, komunalines ir kitokias paslaugas, yra areštuotas, gali nustatyti, kad nebūtų išieškoma iš paskutinio buto, gyvenamojo namo ar jų dalies, būtino šiems asmenims gyventi. Tai teismas gali nustatyti atsižvelgdamas į vaikų, invalidų ir socialiai remtinų asmenų materialinę padėtį bei interesus. Prašymas dėl to paduodamas ir nagrinėjamas apylinkės teisme šio Kodekso 593 straipsnyje nustatyta tvarka.

5. Šiame straipsnyje nustatyti apribojimai netaikomi išieškant iš įkeisto turto.

664 straipsnis. Išieškojimo iš skolininko fizinio asmens turto eilė

1. Pirmąja eile išieškoma iš hipotekos ir įkeisto turto, jeigu išieškoma hipotekos kreditoriaus ar įkaito turėtojo naudai.

2. Antrąja eile išieškoma iš skolininkui priklausančių pinigų, turtinių teisių, vertybinių popierių, darbo užmokesčio, stipendijos ar kitų pajamų arba kilnojamąjo turto.

3. Trečiąja eile išieškoma iš skolininkui priklausančio nekilnojamojo turto, išskyrus nurodytą šio straipsnio 4 ir 5 dalyse.

4. Ketvirtąja eile išieškoma iš skolininkui priklausančios žemės ūkio paskirties žemės, jeigu skolininko pagrindinis verslas yra žemės ūkis.

5. Penktąja eile išieškoma iš skolininkui priklausančio gyvenamojo būsto, kuriame jis gyvena.

665 straipsnis. Išieškojimo iš skolininko juridinio asmens turto eilė

1. Pirmąja eile išieškoma iš hipotekos ir įkeisto turto, jeigu išieškoma hipotekos kreditoriaus ar įkaito turėtojo naudai.

2. Antrąja eile išieškoma iš skolininkui priklausančių pinigų, vertybinių popierių, pagamintos produkcijos (prekių), taip pat iš kito kilnojamąjo ir nekilnojamojo turto, tiesiogiai nenaudojamo ir nepritaikyto tiesiogiai naudoti gamyboje, išskyrus administracines patalpas.

3. Trečiąja eile išieškoma iš kito turto, išskyrus nurodytą šio straipsnio 4 dalyje.

4. Ketvirtąja eile išieškoma iš gamybai būtinų nekilnojamojo turto objektų, taip pat žaliavų ir medžiagų, staklių, įrengimų, kitų pagrindinių priemonių, skirtų tiesiogiai gamybai.

666 straipsnis. Išieškojimas iš fizinių asmenų turto

1. Išieškojimas iš fizinių asmenų nukreipiamas į turtą, jo dalį bendrojoje dalinėje nuosavybėje, taip pat jo dalį jungtinėje nuosavybėje.

2. Nusikaltimu padarytos žalos atlyginimo išieškojimas gali būti nukreipiamas taip pat į turtą, kuris yra bendroji jungtinė nuosavybė, jeigu teismo nuosprendyje nustatyta, kad tas turtas įgytas už nusikalstamu būdu gautas lėšas.

667 straipsnis. Skolininko fizinio asmens turto, kuris yra jo bendra su kitais asmenimis nuosavybė, dalies nustatymas

1. Jeigu skolininkui priklausanči turto, kuris yra bendras su kitais asmenimis, dalis nenustatyta, antstolis aprašo ir areštuoja bendrąjį turtą ir pasiūlo išieškotojui, o reikiamais atvejais ir bendrosios nuosavybės dalyviams, kreiptis su prašymu į teismą dėl skolininko turto dalies, esančios bendra su kitais asmenimis nuosavybe, nustatymo. Jei per antstolio nustatytą terminą toks prašymas nepateikiamas, antstolis išieškojimą iš to turto nutraukia. Pakartotinai nukreipti išieškojimą į šį turtą pagal tuos pačius vykdomuosius dokumentus galima ne anksčiau kaip praėjus vieneriems metams po išieškojimo iš to turto nutraukimo dienos.

2. Skolininko dalis bendrojoje nuosavybėje nustatoma teismo nutartimi. Nustatydamas nekilnojamojo daikto skolininko dalį, teismas kartu turi nustatyti naudojimosi skolininkui priklausančia nekilnojamojo daikto dalimi tvarką.

3. Įsiteisėjus teismo nutarčiai, kuria nustatyta bendrąja nuosavybe esančio turto skolininko turto dalis, išieškojimas nukreipiamas į skolininko turto dalį.

4. Išieškotojas turi teisę reikalauti nustatyti skolininko dalį taip, kad būtų galima iš jos išieškoti.

668 straipsnis. Turtas, iš kurio negali būti išieškoma

1. Vykdamas išieškojimą iš fizinių asmenų, išieškojimas negali būti nukreipiamas į būtinus drabužius, namų apstatymo ir namų apyvokos reikmenis. Taip pat išieškojimas negali būti nukreipiamas į visus vaikų reikmenis, vieną radijo imtuvą, vienam šildymo sezonui reikalingą kurą, skolininko šeimos pragyvenimui reikalingus maisto produktus, pinigų sumą, neviršijančią Vyriausybės nustatytos vienos minimaliosios mėnesinės algos (MMA), asmeninius nebrangius darbo įrankius, reikalingus skolininko profesiniam darbui, išskyrus atvejus, kai šiais įrankiais skolininkas naudojosi neteisėtam verslui.

2. Vykdamas išieškojimą iš asmenų, su kuriais kartu gyvena nepilnamečiai vaikai, išieškojimas taip pat negali būti nukreipiamas į vienintelį televizorių ir šaldytuvą.

3. Vykdamas išieškojimą iš fizinių asmenų, kurių pagrindinis verslas – žemės ūkis, išieškojimas negali būti nukreipiamas į žiemos laikotarpiu reikalingą pašarą gyvuliams, į kuriuos nenukreipiamas išieškojimas, sėklą, reikalingą eilinei sėjai, vieną karvę, o jei jos nėra, – vieną telyčią.

4. Vykdamas išieškojimą iš valstybės, savivaldybės ar biudžetinių įstaigų, išieškojimas gali būti nukreipiamas tik į joms priklausančias pinigines lėšas.

669 straipsnis. Išieškojimo tvarka likviduojant įmones, įstaigas, organizacijas

Likviduojant įmonę, įstaigą, organizaciją, išieškojimas gali būti nukreipiamas į visą jos turtą, nesilaikant šio Kodekso 665 straipsnio 2 – 4 dalyse nustatytos eilės.

670 straipsnis. Bendroji išieškojimo iš visų rūšių juridinių asmenų ar kitų organizacijų tvarka

1. Išieškojimai iš visų rūšių juridinių asmenų ar kitų organizacijų, tarp jų ir iš užsienio subjektų, vykdomi pagal bendrąsias taisykles, išskyrus išimtis, nustatytas šių asmenų veiklą reglamentuojančiuose įstatymuose.

2. Už antstolio reikalavimų vykdymą, kai išieškoma iš šio straipsnio 1 dalyje numatytų subjektų, yra atsakingi šių subjektų vadovai.

671 straipsnis. Skolininko juridinio asmens ar kitos organizacijos turto, kuris yra jo bendra su kitais asmenimis nuosavybė, dalies nustatymas

Skolininko juridinio asmens ar kitos organizacijos turto, kuris yra jo bendra su kitais asmenimis nuosavybė, dalis nustatoma šio Kodekso 667 straipsnyje nustatyta tvarka.

672 straipsnis. Išieškojimo iš ūkinių bendrijų turto ypatumai

1. Jeigu ūkinė bendrija neturi pakankamai lėšų išieškomoms sumoms padengti, išieškojimas nukreipiamas solidariai į jos narių turtą.

2. Išieškojimas negali būti nukreiptas solidariai į visų tikrosios ūkinės bendrijos narių turtą pagal jos narių prievoles, nesusijusias su bendrijos veikla.

3. Išieškojimas į komanditinės (pasitikėjimo) ūkinės bendrijos turtą nukreipiamas:

1) į tikrųjų komanditinės (pasitikėjimo) ūkinės bendrijos narių visą turtą solidariai;

2) į narių komanditorių turto dalį, kurią jie perdavė arba turėjo perduoti komanditinei (pasitikėjimo) ūkinei bendrijai, bet jos neperdavė per sutartyje numatytus terminus.

673 straipsnis. Išieškojimas iš individualių (personalinių) įmonių turto

Jeigu individuali (personalinė) įmonė neturi pakankamai lėšų išieškomoms sumoms padengti, antstolis išieškojimą nukreipia į kitą jos turtą ir savininko turtą.

674 straipsnis. Išieškojimas iš valstybės ar savivaldybės įmonės, kuri neturi turto

1. Jeigu valstybės ar savivaldybės įmonė neturi turto, iš kurio galima išieškoti, išieškotojų reikalavimai tenkinami atitinkamai iš valstybės ar savivaldybės biudžeto, bet ne daugiau, negu yra

valstybės ar savivaldybės įmonės patikėjimo teise valdomo turto, į kurį negalima nukreipti išieškojimo, vertė.

2. Reikalavimų tenkinimo iš valstybės ar savivaldybės biudžeto klausimą išieškotojo prašymu išsprendžia teismas priimdamas nutartį. Ši nutartis gali būti skundžiama atskiruoju skundu.

XLVIII SKYRIUS TURTO AREŠTAS

675 straipsnis. Skolininko turto areštas

1. Skolininko turto areštas yra priverstinis nuosavybės teisės į skolininko turtą arba šios teisės atskirų sudėtinių dalių – valdymo, naudojimosi ar disponavimo – laikinas uždraudimas ar apribojimas.

2. Antstolis areštuoja skolininko turtą surašydamas turto arešto aktą. Antstolis turi teisę panaikinti turto areštą tik tuomet, jeigu turtas areštuotas antstolio. Antstolis negali areštuoti skolininko turto iš esmės daugiau, negu jo reikia išieškotinai sumai ir vykdymo išlaidoms padengti.

3. Vykdydamas teismo (teisėjo) nutartį areštuoti turtą, antstolis sudaro areštuojamo turto aprašą šio Kodekso 677 straipsnyje nustatyta tvarka. Šiuo atveju antstolis turto arešto akto nesurašo.

4. Turto areštas įsigalioja nuo turto arešto akto paskelbimo skolininkui, o jeigu nėra galimybės paskelbti, – nuo turto arešto akto įregistravimo turto arešto aktų registre. Tais atvejais, kai yra areštuojami produktai, kiti greitai gendantys daiktai, gyvūnai ir jie šio Kodekso nustatyta tvarka paimami ir nedelsiant perduodami realizuoti, turto areštas įsigalioja nuo turto aprašymo momento.

5. Apie įkeisto turto areštą antstolis nedelsdamas praneša įkaito turėtojiui.

676 straipsnis. Areštuoto turto žymėjimas

Kiekvieną areštuotą daiktą antstolis, jeigu yra galimybė, iš išorės pažymi areštą rodančiu ženklu. Apie tai, kad areštuotas turtas yra pažymėtas, nurodoma turto arešto akte.

677 straipsnis. Skolininko turto aprašymas

1. Tais atvejais, kai apribojamos visos nuosavybės teisės į skolininko turtą ar turtas perduodamas saugoti arba administruoti kitiems asmenims arba yra paimami dokumentai, patvirtinantys skolininko turtines teises, taip pat atvejais, kai apribojamos teisės į turto registre neregistruojamą kilnojamąjį turtą, turi būti sudarytas šio turto aprašas.

2. Antstolis negali aprašyti skolininko turto iš esmės daugiau, negu jo reikia išieškotinai sumai ir vykdymo išlaidoms padengti.

3. Skolininko turtas aprašomas dalyvaujant skolininkui. Jeigu paties skolininko nėra, turtas aprašomas dalyvaujant kuriam nors iš pilnamečių jo šeimos narių, o jeigu ir šių nėra, – dalyvaujant teismo ar antstolio paskirtam turto saugotojui (administratoriui).

4. Skolininko juridinio asmens turtas aprašomas dalyvaujant skolininko atstovui ar atsakingam darbuotojui.

678 straipsnis. Turto arešto akto turinys

1. Turto arešto akte turi būti nurodoma:

1) akto surašymo laikas ir vieta;

2) surašančio aktą antstolio, taip pat surašant aktą dalyvaujančių asmenų vardai, pavardės;

3) vykdomojo dokumento pavadinimas;

4) išieškotojo ir skolininko fizinio asmens vardas, pavardė, asmens kodas, gyvenamoji vieta; juridinio asmens pavadinimas, buveinės adresas, kodas;

5) kiekvieno areštuojamo daikto pavadinimas, unikalus numeris (jei daiktas registruojamas viešame registre), daikto skiriamieji požymiai (svoris, matmenys, nusidėvėjimo laipsnis ir kiti), kiekvieno daikto vertė ir viso areštuojamo turto vertė. Jei antstolis arešto metu negali įvertinti areštuojamo turto, turto arešto akte nurodoma, kad turto vertei nustatyti bus kviečiamas ekspertas;

6) kiekvieno areštuojamo daikto savininkas (bendraturčiai) – fizinio asmens vardas, pavardė, asmens kodas, gyvenamoji vieta; juridinio asmens pavadinimas, buveinės adresas, kodas;

7) turto arešto būdai (nuosavybės teisės ar atskirų jos sudėtinių dalių apribojimas) ir mastas;

8) kiti su turto areštu susiję teisių apribojimai, jeigu jie taikomi;

9) kad daiktas pažymėtas, jeigu tai buvo padaryta;

10) daiktų, paimamų perduoti kitam asmeniui saugoti ar administruoti, sąrašas;

11) asmens, kuriam turtas perduotas saugoti (administruoti), vardas, pavardė, asmens kodas ir adresas, jeigu turtą saugoti (administruoti) pavedama ne pačiam skolininkui;

12) kad skolininkui ir kitiems asmenims išaiškinta antstolio veiksmų apskundimo tvarka ir terminas, taip pat kad skolininkui arba turto saugotojui (administratoriui) išaiškintos su saugojimu susijusios jų pareigos ir atsakomybė, numatyta šio Kodekso 619 ir 683 straipsniuose;

13) išieškotojo, skolininko ir kitų asmenų, dalyvaujančių aprašant turtą, pastabos bei pareiškimai, kai sudaromas turto aprašas, taip pat antstolio patvarkymai dėl jų.

2. Prireikus turto arešto akte išvardijami rasti daiktai, į kuriuos pagal įstatymus negali būti nukreipiamas išieškojimas, taip pat kiti daiktai, kurie neareštuojami.

3. Jeigu areštuojant turtą sudaromas turto aprašas, šio straipsnio 1 dalies 5, 6 ir 10 punktuose nurodyti duomenys įrašomi į turto aprašą, kuris yra turto arešto akto priedas.

4. Jeigu turto arešto akto surašymo momentu nėra žinoma skolininko, kurio turtas areštuojamas, turto sudėtis, buvimo vieta, turto arešto akte gali būti nenurodyti viso ar dalies areštuojamo turto išsamūs duomenys. Šiuo atveju antstolis privalo imtis priemonių, išsiaiškinęs išsamius turto duomenis, surašyti turto arešto aktą, pakeičiantį ankstesnį turto arešto aktą.

5. Turto arešto aktą ir turto aprašą pasirašo antstolis, turto saugotojas (administratorius), taip pat išieškotojas, skolininkas ir kiti asmenys, kurie dalyvauja aprašant turtą. Jeigu skolininkas nedalyvauja aprašant turtą arba atsisako pasirašyti turto aprašą, tai pažymima turto apraše.

679 straipsnis. Turto arešto akto ir turto aprašo įteikimo išieškotojui ir skolininkui tvarka

Turto arešto aktas ir turto aprašas, jeigu jis yra sudarytas, įteikiami išieškotojui ir skolininkui pasirašytinai. Jeigu įteikti turto arešto aktą ar turto aprašą nėra galimybės, jis siunčiamas registruotu laišku.

680 straipsnis. Turto arešto akto ir turto aprašo pateikimo turto areštų registro tvarkytojui tvarka

1. Turto arešto aktas ir turto aprašas, jeigu jis yra sudaromas, nedelsiant pateikiami turto arešto aktų registro tvarkytojui.

2. Turto arešto aktas ir turto aprašas nesiunčiami turto arešto aktų registro tvarkytojui, jeigu areštuotas kilnojamasis turtas (produktai, kiti greitai gendantys daiktai, gyvūnai) šio Kodekso nustatyta tvarka paimamas ir nedelsiant perduodamas realizuoti, taip pat jeigu areštuojami asmeniniams ir namų ūkio poreikiams naudojami mažaverčiai daiktai.

3. Antstolis, pakeitęs turto arešto aktą ar panaikinęs turto areštą, taip pat šio Kodekso nustatyta tvarka realizavęs areštuotą turtą, nedelsdamas apie tai praneša turto arešto aktų registrai ir pateikia tai patvirtinančius dokumentus.

681 straipsnis. Areštuoto turto įkainojimas

1. Areštuodamas skolininko turtą, antstolis jį įkainoja rinkos kainomis, atsižvelgdamas į turto nusidėvėjimą bei į arešto metu dalyvaujančių išieškotojo ir skolininko nuomones. Jeigu skolininkas ar išieškotojas prieštarauja antstolio atliktam įkainojimui arba jei antstoliui kyla abejonių dėl turto vertės, antstolis turto vertei nustatyti skiria ekspertizę.

2. Vykdomo proceso metu įkainoto turto vertei pasikeitus, antstolio patvarkymu turtas gali būti perkainojamas laikantis šiame straipsnyje nustatytos tvarkos.

3. Skolininkas ar išieškotojas, dalyvavę areštuojant turtą, prieštaravimus dėl turto įkainojimo gali pareikšti ne vėliau kaip per penkias dienas, skaičiuojant nuo turto arešto dienos. Skolininkas ir išieškotojas, nedalyvavę areštuojant turtą, prieštaravimus dėl turto įkainojimo gali pareikšti ne vėliau kaip per penkias dienas nuo tos dienos, kurią gavo turto arešto aktą.

4. Jeigu šiame straipsnyje nustatyta tvarka turto vertę nustatė ekspertas, tai areštuoto turto vertė laikoma eksperto nustatyta turto vertė.

682 straipsnis. Ekspertizės skyrimo tvarka vykdymo proceso metu

1. Antstolis ekspertizę turto vertei nustatyti skiria priimdamas patvarkymą. Patvarkyme turi būti nurodyta ekspertas ar ekspertizės įstaiga, kuriai pavedama atlikti ekspertizę. Patvarkymo nuorašas išsiunčiamas vykdymo proceso šalims. Vykdymo proceso šalis (šalys) ne vėliau kaip per penkias dienas nuo tos dienos, kurią gavo antstolio patvarkymą paskirti ekspertizę, šio Kodekso 598 straipsnyje nustatyta tvarka gali pareikšti ekspertui nušalinimą.

2. Jeigu išieškotojas ar skolininkas pareiškia motyvuotus prieštaravimus dėl ekspertizės išvados, jų prašymu antstolis savo patvarkymu gali skirti papildomą ar pakartotinę ekspertizę. Antstolio patvarkymas atsisakyti skirti papildomą ar pakartotinę ekspertizę neskundžiamas.

3. Skolininkas ar išieškotojas, prieštaraujantys dėl antstolio nustatytos turto vertės, turi prieš skiriant ekspertizę įmokėti į antstolio depozitinę sąskaitą sumas, būtinas ekspertams ir ekspertinėms įstaigoms apmokėti. Jeigu skolininkas ar išieškotojas pareiškia prieštaravimus dėl antstolio nustatytos turto vertės, tačiau už ekspertizės atlikimą būtinų sumų neįmoka ir nėra pagrindo jo nuo šių sumų sumokėjimo atleisti, antstolis savo iniciatyva gali skirti ekspertizę turto vertei nustatyti. Šiuo atveju už ekspertizę sumokama iš antstolio sąskaitos. Turėtos išlaidos išieškomos iš skolininko šio Kodekso 611 straipsnyje nustatyta tvarka. Šioje dalyje nustatytu atveju antstolio atsisakymas skirti ekspertizę neskundžiamas ir laikoma, kad turtas įkainotas turto arešto akte antstolio nurodyta vertė.

4. Skolininkas ar išieškotojas motyvuotu prašymu gali kreiptis į antstolį, kad atidėtų šio straipsnio 2 ir 3 dalyse nurodytų sumų mokėjimą, o išieškotojas – kad visiškai ar iš dalies atleistų nuo mokėjimo bei šias sumas apmokėtų iš antstolio lėšų. Prie prašymo turi būti pridedami įrodymai, patvirtinantys, kad šių sumų mokėjimą būtina atidėti, iš dalies ar visiškai nuo jo atleisti. Antstolis, atsižvelgdamas į turtinę prašytojų padėtį, savo rašytiniu patvarkymu gali atidėti išlaidų mokėjimą iki turto realizavimo pabaigos, visiškai ar iš dalies atleisti nuo sumų, būtinų ekspertams ir ekspertinėms įstaigoms, sumokėjimo arba prašymą atmesti.

5. Šiame straipsnyje nurodytos išlaidos, kurių mokėjimas buvo atidėtas iki turto realizavimo pabaigos, antstoliui išieškomos iš skolininko šio Kodekso 611 straipsnyje nustatyta tvarka.

6. Ekspertizė atliekama pagal bendrąsias šio Kodekso taisykles, atsižvelgiant į šio Kodekso VI dalyje numatytas išimtis.

683 straipsnis. Areštuoto turto saugojimas ir administravimas

1. Areštuotą turtą antstolis paprastai palieka valdyti asmeniui, pas kurį jis tą turtą areštavo. Tačiau prireikus antstolis bet kurioje proceso stadijoje gali areštuotą turtą perduoti saugoti kitam asmeniui, taip pat ir išieškotojui. Šie asmenys atlieka saugotojo pareigas. Turto saugotojui antstolis įteikia turto arešto aktą. Turtą gali saugoti ir pats antstolis.

2. Bylose dėl nusikalstama veika padarytos žalos atlyginimo skolininkas ar jo giminaičiai gali būti skiriami areštuoto turto saugotojais tik išimtiniais atvejais.

3. Asmuo perduotu saugoti turtu gali naudotis, jeigu dėl šio turto ypatybių naudojimasis juo nesukelia jo sunaikinimo arba jo vertės sumažėjimo.

4. Saugotojas, jeigu jis nėra skolininkas ar jo šeimos narys, už saugojimą gauna atlyginimą. Be to, jam atlyginamos faktiškai turėtos reikalingos turto saugojimo išlaidos, kartu atsižvelgiant į jo gautą naudą.

5. Areštuoto turto administratoriaus teises ir pareigas nustato Civilinio kodekso ketvirtosios knygos XIV skyrius.

684 straipsnis. Iš skolininko paimtų vertybių saugojimas

Iš skolininko paimtus materialius vertybinius popierius, tauriųjų metalų (aukso, platinos, sidabro) luitus, grynuolius, gamybinės ir laboratorinės paskirties pusgaminius bei dirbinius, deimantus, taip pat juvelyrinius ir kitus dirbinius iš aukso, sidabro, platinos ir platinos grupės metalų, brangakmenių, perlų bei jų laužo antstolis perduoda saugoti vietas, kurioje yra teismas, antstolį aptarnaujančiam bankui.

685 straipsnis. Iš skolininko paimtų pinigų saugojimas

Rastas pas skolininką pinigų sumas, reikalingas išieškamai sumai ir vykdymo išlaidoms padengti, antstolis iš skolininko paima išduodamas Sprendimų vykdymo instrukcijoje nustatytos formos kvitą ir ne vėliau kaip kitą darbo dieną sumoka į antstolio depozitinę sąskaitą.

686 straipsnis. Areštuoto nekilnojamojo turto nuoma (panauda)

1. Išnuomoto nekilnojamojo turto nuomos (panaudos) sutarties šio turto areštas nekeičia. Tačiau antstolis gali reikalauti nutraukti nuomos (panaudos) sutartį Civiliniame kodekse numatytais pagrindais.

2. Antstolis turi teisę duoti nuomininkui patvarkymą, kad nuomotojui priklausančius nuompinigius pervestų į antstolio depozitinę sąskaitą. Tokį patvarkymą nuomininkas privalo vykdyti.

3. Antstolis turi teisę išnuomoti nenaudojamą areštuotą nekilnojamąjį turtą. Tokia nuomos sutartis galioja tik iki vykdymo proceso, per kurį buvo areštuotas turtas, pabaigos.

4. Areštuoto turto nuomos sutartis, sudaryta nesilaikant šio straipsnio 3 dalyje nustatytos tvarkos, negalioja.

687 straipsnis. Priešpriešinių išieškotinių sumų tarpusavio įskaitymas

1. Jeigu yra pateikti vykdyti vykdomieji dokumentai dėl skolininko ir išieškotojo priešpriešinių pinigų sumų, esančių toje pačioje išieškojimo eilėje, išieškojimo, antstolis savo patvarkymu atlieka šių sumų tarpusavio įskaitymą.

2. Jeigu yra keli tos pačios eilės išieškotojai ar skolininkai, įskaitymas galimas tik proporcingai jiems tenkančios skolos ar išieškojimo daliai.

3. Jeigu yra šio straipsnio 1 dalyje numatytas pagrindas visą sumą išieškoti pinigų sumų tarpusavio įskaitymo būdu, kitos priverstinio vykdymo priemonės netaikomos.

4. Įskaitymas išieškant išlaikymą negalimas.

688 straipsnis. Išieškojimo nukreipimas į skolininko pinigų sumas ir kitokį turtą, esantį pas kitus asmenis ar priklausančią skolininkui iš kitų asmenų

1. Išieškojimas gali būti nukreipiamas į skolininko pinigų sumas ir kitokį turtą, esančius pas kitus asmenis, taip pat į pinigų sumas ir kitokį turtą, priklausančius skolininkui iš kitų asmenų.

2. Šio straipsnio 1 dalyje nurodyti asmenys antstolio reikalavimu privalo per jo nustatytą terminą pranešti, ar pas juos yra skolininko pinigų bei kitokio turto, taip pat ar jie privalo išmokėti skolininkui pinigų sumas arba duoti kitokį turtą; jeigu privalo, tai koku pagrindu ir per koki terminą.

3. Nustatęs, kad pas kitus asmenis yra skolininko turto, antstolis jį aprašo ar surašo to turto arešto aktą.

689 straipsnis. Piniginių lėšų, esančių kredito įstaigose bei pas kitus asmenis, areštas

1. Nukreipdamas išieškojimą į pinigines lėšas, antstolis bankams, kitoms kredito įstaigoms ar asmeniui pasiunčia Sprendimų vykdymo instrukcijoje nustatytos formos patvarkymą patikrinti, ar skolininko vardu yra piniginių lėšų, bei sustabdyti tokios sumos piniginių lėšų išmokėjimą, kokia reikalinga išieškotinai sumai ir vykdymo išlaidoms padengti.

2. Bankas, kredito įstaiga ar kiti asmenys nuo antstolio patvarkymo gavimo momento sustabdo skolininko piniginių lėšų išmokėjimą tiek, kiek tai būtina antstolio reikalavimui įvykdyti, ir apie tai nedelsdami informuoja antstolį. Jeigu per penkias dienas nuo informacijos apie skolininko turimas pinigines lėšas išsiuntimo antstoliui dienos kredito įstaiga ar kiti asmenys negauna šio straipsnio 4 dalyje nurodyto patvarkymo areštuoti skolininko lėšas, visi lėšų išmokėjimo apribojimai panaikinami.

3. Antstolis, nustatęs, kad bendra surastų skolininkui priklausančių piniginių lėšų suma yra didesnė, negu reikia išieškotinai sumai ir vykdymo išlaidoms padengti, nedelsdamas privalo patvarkymu panaikinti neareštuotinių piniginių lėšų išmokėjimo sustabdymą ir šį patvarkymą išsiųsti atitinkamai banko ar kredito įstaigai.

4. Antstolis, gavęs kredito įstaigos ar kito asmens pranešimą, kad reikalavimas sustabdyti skolininko piniginių lėšų išmokėjimą įvykdytas, per tris dienas bankui, kredito įstaigai ir

skolininkui išsiunčia patvarkymą, kuris prilyginamas turto arešto aktui, areštuoti skolininko lėšas ir jas pervesti į antstolio depozitinę sąskaitą. Patvarkyme nurodoma:

- 1) piniginių lėšų arešto pagrindas;
- 2) kredito įstaigos ar kito asmens pavadinimas;
- 3) areštuotų piniginių lėšų suma;
- 4) antstolio depozitinės sąskaitos rekvizitai;
- 5) antstolio veiksmų apskundimo tvarka.

5. Jeigu skolininko banko sąskaitoje visiems pareikštiems reikalavimams patenkinti lėšų nepakanka, pagal vykdomuosius dokumentus lėšos nurašomos šia eile:

- 1) pirmąją eilę nurašomos lėšos išieškoti išlaikymui ir reikalavimai atlyginti žalą, padarytą suluošinimu ar kitoku sveikatos sužalojimu, ar gyvybės atėmimu;
- 2) antrąją eilę nurašomos lėšos patenkinti darbuotojų reikalavimams, atsirandantiems dėl darbo teisinių santykių.

6. Kredito įstaiga ar kitas asmuo saugo areštuotas pinigines lėšas iki antstolio atskiros patvarkymo. Antstolio patvarkymo pagrindu kredito įstaiga ar kitas asmuo privalo pervesti nurodytą pinigų sumą į antstolio depozitinę sąskaitą.

690 straipsnis. Turto priklausymo skolininkui nustatymas

1. Jeigu išieškojimas nukreipiamas į nekilnojamąjį bei kitą nustatyta tvarka registruojamą turtą, antstolis nustato, ar visas šis turtas priklauso skolininkui, kokia yra tikroji to turto vertė, taip pat ar turtas neįkeistas hipotekos įstaigoje, ar neareštuotas ir kokie yra jam nustatyti apribojimai.

2. Prieš pradėdant realizuoti šio straipsnio 1 dalyje nurodytą turtą, vykdomojoje byloje iš atitinkamos registro įstaigos turi būti gauti rašytiniai duomenys apie realizuojamo turto priklausymą skolininkui ir tam turtui uždėtus apribojimus.

XLIX SKYRIUS TURTO REALIZAVIMO TVARKA

691 straipsnis. Areštuoto turto realizavimas

1. Turto realizavimas – tai areštuoto skolininkui ar įkaito davėjui nuosavybės teise priklausančio turto priverstinis pardavimas iš varžytynių, per įmones, kurios verčiasi turto prekyba ar perdirbimu, pardavimas išieškotojui ar realizavimas kita šiame Kodekse nustatyta tvarka.

2. Areštuotą turtą, atsižvelgiant į arešto pagrindus ir turto rūšis, įstatymų nustatyta tvarka realizuoja antstolis, Valstybinės mokesčių inspekcijos įstaigos, vertybinių popierių viešosios apyvartos tarpininkai ir prekybos įmonės.

692 straipsnis. Perduodamo valstybei turto realizavimas

Teismo konfiskuotą ar perduotiną valstybei turtą antstolis realizuoti perduoda Valstybinės mokesčių inspekcijos įstaigai, jeigu įstatymai nenustato kitaip.

693 straipsnis. Areštuoto turto realizavimo pasekmės

Areštuoto turto realizavimas šio Kodekso VI dalyje nustatyta tvarka panaikina visus to turto areštus.

694 straipsnis. Skolininko turto realizavimo būdai

1. Skolininkui priklausančias nekilnojamasis turtas bei kitas įstatymų nustatyta tvarka registruojamas turtas, taip pat kitas kilnojamasis turtas, kurio vieneto vertė viršija šimtą tūkstančių litų, realizuojamas parduodant iš varžytynių.

2. Šio straipsnio 1 dalyje nenurodytas turtas gali būti realizuojamas ir kitais būdais šiame Kodekse nustatyta tvarka.

695 straipsnis. Išieškotojo teisė pasirinkti turto realizavimo būdą

1. Jeigu pagal šį Kodeksą turtas gali būti realizuojamas keliais būdais, turto realizavimo būdo pasirinkimo teisė priklauso išieškotojui.

2. Jeigu išieškotojas per antstolio nustatytą terminą nepranešė apie savo pasirinktą turto realizavimo būdą, jį nustato savo patvarkymu antstolis. Šis antstolio patvarkymas neskundžiamas.

696 straipsnis. Brangiųjų metalų ir brangakmenių realizavimo tvarka

Tauriųjų metalų (aukso, platinos, sidabro) luitai, grynuoliai, gamybinės ir laboratorinės paskirties pusgaminiai bei dirbiniai, brangakmeniai, taip pat juvelyriniai ir kiti dirbiniai iš aukso, sidabro, platinos ir platinos grupės metalų bei jų laužas realizuojami per prekybos įmones, kurios verčiasi šio turto prekyba.

697 straipsnis. Gyvūnų, produktų, kito greitai gendančio ar galinčio greitai prarasti savo prekinę vertę turto realizavimas

1. Areštuoti produktai, kitas greitai gendantis ar galintis greitai prarasti savo prekinę vertę turtas tuojau pat paimami ir perduodami realizuoti prekybos įmonei. Nesant galimybės šio turto realizuoti per prekybos įmonę, jis gali būti parduodamas antstolio patvarkyme nustatytu kitu būdu.

2. Sumos, kurias gauna įmonės, pardavusios perduotą joms skolininko turtą, atskaičius realizavimo išlaidas, per tris dienas nuo pardavimo dienos perduodamos į antstolio depozitinę sąskaitą.

3. Gyvuliai ir paukščiai, taip pat kiti gyvūnai, jeigu skolininkas ar asmuo, kuriam jie pavedami saugoti, negali ar atsisako juos prižiūrėti, realizuojami antstolio patvarkymu už kiek galima didesnę kainą.

698 straipsnis. Pranešimas apie turto, turinčio istorinę, mokslinę ar meninę vertę, realizavimą

Apie areštuotą ir realizuojamą turtą, turintį istorinę, mokslinę ar meninę vertę, antstolis raštu praneša Kultūros ministerijai.

699 straipsnis. Turto, kuris išimtas iš civilinės apyvartos ar kurio civilinė apyvarta yra apribota, realizavimo tvarka

Turtas, kuris išimtas iš civilinės apyvartos ar kurio civilinė apyvarta yra apribota, realizuojamas teisės aktų nustatyta tvarka.

700 straipsnis. Turto pardavimo iš varžytynių, turto perdavimo išieškotojui be varžytynių bei turto pardavimo skolininko pasiūlytam pirkėjui teisinė reikšmė

Turto pardavimas iš varžytynių, turto perdavimas išieškotojui be varžytynių bei turto pardavimas skolininko pasiūlytam pirkėjui šio Kodekso VI dalyje nustatyta tvarka yra speciali procesinė turto realizavimo forma.

701 straipsnis. Neparduoto iš varžytynių turto perdavimo išieškotojams eilė, jeigu išieškojimo procese dalyvauja keli išieškotojai

1. Jeigu vykdant išieškojimą dalyvauja keli išieškotojai, neparduotą iš varžytynių turtą pirmiausia siūloma pasiimti šio Kodekso 754 straipsnyje nustatytos pirmesnės eilės išieškotojams, laikantis proporcingumo principo ir eilės.

2. Jeigu pirmesnės eilės išieškotojai nesutinka pasiimti turto, jį siūloma paimti paskesnės eilės išieškotojams, laikantis proporcingumo principo ir eilės.

702 straipsnis. Turto perdavimo išieškotojui aktas

1. Išieškotojui, pareiškusiam norą pasiimti turtą natūra, turtas perduodamas surašant Sprendimų vykdymo instrukcijoje nustatytos formos aktą. Šis aktas kartu su vykdomąja byla perduodamas tvirtinti teisėjui.

2. Jeigu yra kitų išieškotojų, turtas pareiškusiam norą pasiimti turtą natūra išieškotojui perduodamas po to, kai jis antstoliui sumoka pradinės perduodamo turto kainos ir apskaičiuotos jam tenkančios lėšų sumos skirtumą.

3. Teisėjas tvirtina aktą šio Kodekso 725 straipsnyje nustatyta tvarka.

703 straipsnis. Antstolio teisė atšaukti varžytynes

1. Jeigu iki varžytynių pradžios paaiškėjo aplinkybės, keliančios abejonių dėl būsimų varžytynių teisėtumo, antstolis savo patvarkymu gali varžytynes atšaukti. Tokiu atveju varžytynių dalyvio mokestis grąžinamas jį sumokėjusiems asmenims.

2. Pakartotinai varžytynės skelbiamos ta pačia tvarka kaip ir ankstesnės varžytynės, kurios buvo atšauktos.

704 straipsnis. Skolininko teisė iki varžytynių pasiūlyti iš varžytynių parduodamo turto pirkėją

1. Iki varžytynių pradžios skolininkas gali pats arba pavesti kitiems asmenims surasti iš varžytynių parduodamo turto pirkėją.

2. Jeigu iki varžytynių pradžios į antstolio depozitinę sąskaitą sumokama ne mažesnė pinigų suma kaip turto arešto akte nurodyta realizuojamo turto vertė, arba mažesnė suma, kurios užtenka visiškai padengti įsiskolinimams ir vykdymo išlaidoms, turto pardavimas iš varžytynių nutraukiamas. Tokiu atveju turto areštas panaikinamas ir turtas grąžinamas skolininkui.

3. Areštuotas turtas skolininko pasiūlytam pirkėjui parduodamas surašant Sprendimų vykdymo instrukcijoje nustatytos formos aktą. Šis aktas kartu su vykdomąja byla perduodamas tvirtinti teisėjui.

4. Teisėjas tvirtina aktą šio Kodekso 725 straipsnyje nustatyta tvarka.

705 straipsnis. Informacija internete apie varžytynes

Šio Kodekso 706 straipsnyje nustatyta tvarka apie visą iš varžytynių parduodamą turtą skelbiama viešai specialiaame interneto tinklapyje.

706 straipsnis. Skelbimas apie būsimas varžytynes

1. Jeigu iš varžytynių parduodamas skolininkui priklausantis nekilnojamasis turtas bei kitas įstatymų nustatyta tvarka registruotas turtas, taip pat kitas kilnojamasis turtas, kurio vieneto vertė viršija šimtą tūkstančių litų, apie būsimas varžytynes antstolis paskelbia antstolių kontoros skelbimų lentoje, turto buvimo vietos vietiniame laikraštyje bei specialiaame interneto tinklapyje ne vėliau kaip likus vienam mėnesiui iki varžytynių dienos. Kitais atvejais apie būsimas varžytynes antstolis ta pačia tvarka paskelbia ne vėliau kaip likus dvidešimčiai dienų iki varžytynių dienos.

2. Kai parduodamas nekilnojamasis turtas, jeigu yra galimybė, skelbimas taip pat išskabinamas ant paties nekilnojamojo turto.

3. Apie turto pardavimo iš varžytynių laiką ir vietą antstolis pasirašytinai praneša išieškotojui ir skolininkui asmeniškai arba registruotu laišku.

4. Skolininkas ir išieškotojas gali imtis priemonių, kad apie varžytynėse parduodamą turtą sužinotų kuo daugiau galimų pirkėjų.

707 straipsnis. Skelbimo apie parduodamą iš varžytynių turtą turinys

Skelbime apie varžytynes nurodoma:

- 1) turto savininko vardas ir pavardė (juridinio asmens pavadinimas);
- 2) antstolio, parduodančio iš varžytynių, vardas ir pavardė, buvimo vieta, telefonas pasiteirauti, kur kreiptis dėl turto apžiūrėjimo;
- 3) turto buvimo vieta ir trumpas aprašymas;
- 4) varžytynių vieta ir laikas;
- 5) varžytynių dalyvio piniginės įmokos dydis;
- 6) pradinė pardavimo kaina;
- 7) parduodamo turto nuosavybės apribojimai;
- 8) pranešimas apie tai, kad visi suinteresuoti asmenys, turintys teises į parduodamą turtą, iki varžytynių pateiktų antstoliui savo teises patvirtinančius dokumentus.

708 straipsnis. Teisė apžiūrėti parduodamą iš varžytynių turtą

Iki varžytynių pradžios antstolio nustatyta tvarka visi pageidaujantys asmenys gali apžiūrėti parduodamą iš varžytynių turtą.

709 straipsnis. Asmenys, neturintys teisės dalyvauti varžytynėse

Varžytynėse neturi teisės dalyvauti teisėjai, antstoliai, antstolių kontorų darbuotojai ir šiame straipsnyje išvardytų asmenų artimieji giminaičiai.

710 straipsnis. Dalyvavimo varžytynėse sąlygos

1. Norintys dalyvauti varžytynėse asmenys privalo iki varžytynių pradžios pasirašyti, kad nėra šio Kodekso 709 straipsnyje numatytų kliūčių jiems dalyvauti varžytynėse, ir įmokėti į antstolio depozitinę sąskaitą ar sumokėti pagal antstolio kvitą varžytynių dalyvio mokestį, kuris sudaro dešimt procentų pradinės parduodamo turto kainos.

2. Asmens, nupirkusio turtą iš varžytynių, įmokėtas varžytynių dalyvio mokestis įskaitomas į pirkimo kainą.

3. Pasibaigus varžytynėms arba jeigu varžytynės paskelbiamos neįvykusiomis, varžytynių dalyvio mokestis per tris dienas grąžinamas jį sumokėjusiam asmeniui, išskyrus atvejus, kai turto pirkėjas per nustatytą terminą nesumoka visos sumos ar paaiškėja, jog jis neturėjo teisės dalyvauti varžytynėse.

711 straipsnis. Varžytynių dalyvio mokesčio panaudojimas tais atvejais, kai turto pirkėjas per nustatytą terminą nesumoka visos sumos ar paaiškėja, jog jis neturėjo teisės dalyvauti varžytynėse

1. Tais atvejais, kai turto pirkėjas per nustatytą terminą nesumoka visos sumos ar paaiškėja, jog jis neturėjo teisės dalyvauti varžytynėse, varžytynių dalyvio mokestis atitenka skolininko įsiskolinimams ir iki varžytynių atsiradusioms vykdymo išlaidoms padengti laikantis proporcingumo principo.

2. Jeigu pirkėjas, kuris žinomai neturėjo teisės dalyvauti varžytynėse, sumokėjo visą kainą už nupirktą turtą, sumokėta pinigų suma panaudojama įsiskolinimams padengti, o turtas pereina valstybės nuosavybėn.

712 straipsnis. Dalyvavimas varžytynėse raštu

1. Varžytynėse asmuo gali dalyvauti raštu, laikydamasis kitų šiame Kodekse nurodytų dalyvavimo varžytynėse sąlygų su šiame straipsnyje nurodytomis išimtimis.

2. Varžytynėse raštu dalyvausiantis asmuo iki varžytynių pradžios turi sumokėti dalyvio mokestį ir pasirašyti, kad nėra šio Kodekso 709 straipsnyje numatytų kliūčių dalyvauti varžytynėse, o savo pasiūlymą dėl kainos, kartu nuroydamas savo vardą, pavardę, asmens kodą, adresą (juridinio asmens pavadinimą, kodą, buveinę ar adresą), pateikti antstoliui užklijuotame voke. Vokai, kuriuose pateikiami raštu varžytynėse dalyvaujančių asmenų pasiūlymai, registruojami Sprendimų vykdymo instrukcijos nustatyta tvarka. Pradėjus varžytynes, antstolis viešai atplėšia voką ir paskelbia pirkėjo vardą, pavardę (pavadinimą) ir jo siūlomą pirkimo kainą. Jeigu raštu pasiūlyta kaina atitinka šio Kodekso 713 straipsnio 4 dalyje nurodytus reikalavimus, ji laikoma pradine varžytynėse parduodamo turto kaina.

3. Jeigu kiti varžytynių dalyviai nepasiūlo didesnės kainos, laimėjusiu varžytynes pripažįstamas asmuo, raštu pateikęs pasiūlymą dėl kainos.

4. Jeigu keli raštu varžytynėse dalyvaujantys asmenys pasiūlė vienodą kainą, pirmumo teisę į parduodamą turtą turi pirmiau užregistruotas pirkėjas.

713 straipsnis. Bendroji varžytynių vedimo tvarka

1. Varžytynės vykdomos skelbime nurodytoje vietoje ir nurodytu laiku. Antstolis, prieš pradėdamas varžytynes, rašytiniu patvarkymu gali ne ilgiau kaip trims valandoms atidėti varžytynių pradžią.

2. Varžytynes veda antstolis.

3. Pradėdamas varžytynes, antstolis paskelbia pradinę parduodamo turto kainą ir klausia: „Kas daugiau?“ Pirkėjų siūlomas kainas antstolis paskelbia žodžiu. Jeigu didesnės kainos niekas nesiūlo, antstolis tris kartus klausia: „Kas daugiau?“ Jeigu po trečiojo paskelbimo didesnės kainos niekas nepasiūlo, antstolis paskelbia, kad turtas parduotas.

4. Parduodant turtą iš varžytynių, pirmasis kainos padidėjimas turi sudaryti ne mažiau kaip penkis procentus pradinės turto pardavimo kainos, jeigu parduodamo turto pradinė kaina iki penkiasdešimties tūkstančių litų, ne mažiau kaip keturis procentus – jeigu parduodamo turto

pradinė kaina yra nuo penkiasdešimties tūkstančių litų iki šimto tūkstančių litų, ir ne mažiau kaip tris procentus – jeigu parduodamo turto pradinė kaina viršija šimtą tūkstančių litų.

5. Turtas laikomas parduotu tam asmeniui, kuris varžytynėse pasiūlė didžiausią kainą.

6. Prieš baigdamas varžytynes, antstolis visiems varžytynėse dalyvaujantiems asmenims žodžiu paaiškina šio Kodekso V dalies XXXI skyriuje nustatytą antstolio veiksmų apskundimo tvarką.

714 straipsnis. Varžytynių protokolai

1. Varžytynių metu rašomas varžytynių protokolai.

2. Protokolą rašo antstolio paskirtas raštvedys arba kitas antstolis.

3. Protokole nurodoma visa varžytynių eiga. Be duomenų apie varžytynių eigą, protokole nurodoma varžytynių vieta ir laikas, kada varžytynės pradėtos ir baigtos, antstolio vardas ir pavardė, kurioje vykdomojoje byloje parduodamas turtas, kas užsiregistravo dalyvauti varžytynėse, kas dalyvauja varžytynėse, kokia pradinė parduodamo turto kaina, kas pasiūlė didesnę kainą, kam parduotas turtas. Jeigu kam nors nebuvo leista dalyvauti varžytynėse, protokole turi būti pažymėtos antstolio nurodytos neleidimo priežastys. Taip pat protokole turi būti pažymėtos varžytynėse dalyvavusių asmenų pareikštos pastabos.

4. Protokolą pasirašo varžytynės vykdomas antstolis, protokolą surašęs asmuo, varžytynėse turtą nupirkęs asmuo (jeigu jis dalyvavo varžytynių metu). Protokolą gali pasirašyti išieškotojas, skolininkas ir kiti varžytynių dalyviai.

715 straipsnis. Skolininko teisė nurodyti, kokį turtą varžytynėse parduoti pirmiausia

Varžytynėse dalyvaujantis skolininkas turi teisę nurodyti, kurie tose varžytynėse parduodami daiktai turėtų būti parduodami pirma kitų. Antstolis šio skolininko nurodymo privalo laikytis.

716 straipsnis. Pinigų sumokėjimo tvarka nupirkus turtą iš varžytynių

1. Visą sumą už varžytynėse nupirktą daiktą pirkėjas privalo sumokėti per penkias dienas nuo varžytynių pabaigos.

2. Pirkėjo prašymu antstolis savo patvarkymu gali pratęsti visos sumos sumokėjimo terminą iki vieno mėnesio.

717 straipsnis. Varžytynių paskelbimas neįvykusiomis

Antstolis savo patvarkymu varžytynės paskelbia neįvykusiomis:

1) jeigu varžytynėse nedalyvavo nė vienas pirkėjas arba dalyvavo tik vienas pirkėjas;

2) jeigu varžytynėse pasiūlyta kaina neatitinka šio Kodekso 713 straipsnio 4 dalyje nustatytų sąlygų;

3) jeigu pirkėjas per nustatytą terminą nesumoka visos sumos už varžytynėse pirktą turtą;

4) jeigu iki teisėjui patvirtinant varžytynių aktą paaiškėja, kad pirkėjas neturėjo teisės dalyvauti varžytynėse (šio Kodekso 709 straipsnis);

5) jeigu dėl įstatymų pažeidimo teisėjas atsisako tvirtinti turto pardavimo iš varžytynių aktą.

718 straipsnis. Parduodamo turto pradinė kaina pirmą kartą rengiamose (pirmosiose) varžytynėse

Pirmosiose varžytynėse parduodamo turto nustatoma pradinė kaina sudaro aštuoniasdešimt procentų šio Kodekso 681 straipsnyje numatyta tvarka nustatytos turto kainos.

719 straipsnis. Turto nepardavimo iš pirmųjų varžytynių pasekmės

1. Jeigu varžytynės paskelbtos neįvykusiomis dėl to, kad jose dalyvavo tik vienas pirkėjas, nedalyvavo nė vienas pirkėjas arba dėl to, kad varžytynėse kaina nebuvo padidinta, kaip numatyta šio Kodekso 713 straipsnio 4 dalyje (šio Kodekso 717 straipsnio 1 ir 2 punktai), turtas perduodamas išieškotojui už pradinę turto pardavimo iš varžytynių kainą.

2. Jeigu varžytynės paskelbtos neįvykusiomis dėl to, kad pirkėjas už varžytynėse pirktą turtą per nustatytą terminą nesumokėjo visos sumos, taip pat dėl to, jog paaiškėjo, kad pirkėjas neturėjo teisės dalyvauti varžytynėse, ar dėl įstatymų pažeidimo teisėjas atsisakė tvirtinti turto

pardavimo iš varžytynių aktą (šio Kodekso 717 straipsnio 3, 4, 5 punktai), turtas išieškotojui perduodamas už tą kainą, kuria jis buvo perkamas paskelbtose neįvykusiomis varžytynėse.

3. Paskelbęs varžytynes neįvykusiomis, antstolis išieškotojui raštu pasiūlo paimti neparduotą iš varžytynių turtą šiame straipsnyje bei šio Kodekso 720 straipsnio 1 dalyje nurodytomis sąlygomis ir nustato terminą, per kurį išieškotojas turi raštu antstoliui pranešti apie savo sutikimą paimti turtą.

720 straipsnis. Išieškotojo sutikimas paimti neparduotą iš varžytynių turtą

1. Pareiškęs sutikimą paimti turtą, išieškotojas turi per penkias dienas įmokėti į antstolio depozitinę sąskaitą perduodamo turto kainos ir jo daliai tenkančios lėšų sumos, apskaičiuotos kiekvienam išieškotojui laikantis nustatytos reikalavimų patenkinimo eilės, skirtumą.

2. Išieškotojo prašymu antstolis savo patvarkymu visos sumos sumokėjimo terminą gali pratęsti iki vieno mėnesio.

721 straipsnis. Išieškotojo atsisakymo paimti iš pirmųjų varžytynių neparduotą turtą pasekmės

1. Jeigu išieškotojas atsisako paimti šio Kodekso 719 straipsnio 1 dalyje nustatyta tvarka jam perduodamą turtą arba per antstolio nustatytą terminą nepraneša apie savo sutikimą paimti perduodamą turtą ar per nustatytą terminą neįmoka pradinės perduodamo turto kainos ir jo daliai tenkančių lėšų skirtumo, ne vėliau kaip po vieno mėnesio nuo varžytynių paskelbimo neįvykusiomis antstolis skelbia antrąsias varžytynes.

2. Jeigu išieškotojas atsisako paimti šio Kodekso 719 straipsnio 2 dalyje nustatyta tvarka jam perduodamą turtą arba per antstolio nustatytą terminą nepraneša apie savo sutikimą paimti perduodamą turtą ar per nustatytą terminą neįmoka pradinės perduodamo turto kainos ir jo daliai tenkančių lėšų skirtumo, ne vėliau kaip po vieno mėnesio nuo varžytynių paskelbimo neįvykusiomis antstolis skelbia pakartotines varžytynes.

3. Pakartotinės varžytynės vyksta tokiomis pačiomis sąlygomis kaip ir ankstesnės varžytynės, kurios paskelbtos neįvykusiomis.

722 straipsnis. Antrosios varžytynės

1. Antrosios varžytynės vyksta tokiomis pačiomis sąlygomis ir tvarka kaip ir pirmosios varžytynės su ta išimtimi, kad antrosiose varžytynėse perduodamo turto nustatoma pradinė kaina sudaro šešiasdešimt procentų šio Kodekso 681 straipsnyje nustatyta tvarka nustatytos turto kainos.

2. Jeigu šio Kodekso 717 straipsnio 1 ir 2 punktuose numatytais pagrindais yra paskelbtos neįvykusiomis antrosios varžytynės, antstolis išieškotojui pasiūlo pasiimti neparduotą turtą už neįvykusiose antrosiose varžytynėse skelbtą pradinę perduodamo turto kainą, laikantis šio Kodekso 720 straipsnio 1 dalyje nustatytos sąlygos. Jeigu išieškotojas atsisako paimti neparduotą turtą, taikomos šio Kodekso 723 straipsnyje numatytos pasekmės.

3. Jeigu antrosios varžytynės paskelbtos neįvykusiomis šio Kodekso 717 straipsnio 3, 4, 5 punktuose numatytais pagrindais, antstolis išieškotojui pasiūlo paimti neparduotą turtą už tą kainą, kuria turtas buvo perkamas neįvykusiose varžytynėse, laikantis šio Kodekso 720 straipsnio 1 dalyje nustatytos sąlygos.

4. Jeigu išieškotojas atsisako paimti turtą šio straipsnio 3 dalyje numatytais sąlygomis, skelbiamos antrosios pakartotinės varžytynės. Jos vyksta tomis pačiomis sąlygomis kaip ir varžytynės, kurios paskelbtos neįvykusiomis.

723 straipsnis. Išieškotojo atsisakymo paimti iš antrųjų varžytynių neparduotą turtą pasekmės

1. Jeigu išieškotojas atsisako paimti šio Kodekso 722 straipsnio 2 dalyje nustatyta tvarka jam perduodamą turtą arba per antstolio nustatytą terminą nepraneša apie sutikimą paimti perduodamą turtą ar per nustatytą terminą neįmoka pradinės perduodamo turto kainos ir jo daliai tenkančių lėšų skirtumo, turtas grąžinamas skolininkui.

2. Grąžindamas skolininkui turtą, to turto areštą savo patvarkymu panaikina antstolis. Jeigu turtas yra areštuotas pagal teismo nutartį, antstolis patvarkymu pasiūlo turto arešto panaikinimo klausimą išspręsti tam teismui, kurio nutartimi turtas buvo areštuotas.

3. Pakartotinai į tą patį turtą pagal tuos pačius vykdomuosius dokumentus išieškojimas gali būti nukreipiamas praėjus ne mažiau kaip vieneriems metams nuo turto grąžinimo skolininkui.

4. Neparduotą iš varžytynių turtą grąžinus skolininkui, išieškojimas gali būti nukreipiamas bendra tvarka į kitą skolininkui priklausančią turtą.

724 straipsnis. Turto pardavimo iš varžytynių aktas

1. Antstolis surašo kiekvieno iš varžytynių parduodamo daikto pardavimo iš varžytynių aktą. Šiame akte nurodoma:

1) kas, kada ir kur įvykdė varžytynes;

2) parduodamo turto pavadinimas, turto unikalus numeris, jeigu toks yra, ir turto apibūdinimas;

3) tikslus pirkėjo vardas, pavardė, asmens kodas bei jo adresas, juridinio asmens – pavadinimas kodas, buveinė (adresas) ir už nupirktą turtą sumokėta suma.

2. Aktą pasirašo antstolis ir pirkėjas.

3. Prie akto pridamas varžytynių protokolai ir skelbimas apie varžytynes.

4. Kai pirkėjas sumoka visą sumą, už kurią jis nupirko turtą, turto pardavimo iš varžytynių aktą antstolis ne vėliau kaip kitą darbo dieną pateikia tvirtinti apylinkės teismo, kurio veiklos teritorijoje yra antstolis, teisėjui.

725 straipsnis. Varžytynių akto tvirtinimo tvarka

1. Teisėjas turto pardavimo iš varžytynių aktą tvirtina rezoliucija, nuo varžytynių dienos praėjus ne mažiau kaip dvidešimčiai dienų.

2. Jeigu yra paduotas skundas dėl antstolių veiksmų, susijusių su varžytynėmis, arba jeigu dėl varžytynių teisėtumo teisėjui kyla abejonų, klausimas dėl turto pardavimo iš varžytynių akto tvirtinimo nagrinėjamas teismo posėdyje. Tame pačiame teismo posėdyje išnagrinėjami skundai dėl antstolio veiksmų parduodant turtą iš varžytynių. Klausimas dėl varžytynių akto tvirtinimo ir skundai dėl antstolio veiksmų išsprendžiami ta pačia teismo nutartimi.

3. Apie teismo posėdžio vietą ir laiką pranešama antstoliui, išieškotojui, skolininkui, turtą varžytynėse nupirkusiam asmeniui ir skundus padavusiems asmenims, tačiau jų neatvykimas netrukdo nagrinėti bylą.

4. Teisėjas, nustatęs esminius pažeidimus, padarytus parduodant turtą iš varžytynių, nutartimi atsisako tvirtinti varžytynių aktą ir varžytynes pripažįsta neįvykusiomis.

5. Nutarties, kuria išspręstas varžytynių akto patvirtinimo klausimas, nuorašas išsiunčiamas posėdyje nedalyvavusiems asmenims. Dėl šios nutarties gali būti paduotas atskirasis skundas.

6. Nutarčiai, kuria patvirtintas varžytynių aktas, įsiteisėjus, laikoma, kad turtas parduotas.

7. Nutarčiai, kuria atsisakyta tvirtinti varžytynių aktą, įsiteisėjus, pirkėjui grąžinama sumokėta suma ir šio Kodekso nustatyta tvarka turtas perduodamas išieškotojui arba skelbiamos pakartotinės varžytynės. Sumokėta suma negrąžinama šio Kodekso 711 straipsnio 2 dalyje numatytais atvejais.

8. Teisėjo rezoliucija ar nutartimi patvirtintas turto pardavimo iš varžytynių aktas yra nuosavybės teisę patvirtinantis dokumentas.

726 straipsnis. Turto pardavimas per prekybos įmonę

1. Šio Kodekso 694 straipsnyje nustatytą turtą perdavus realizuoti per prekybos įmonę komiso pagrindais, nustatoma pradinė realizuojamo turto kaina – aštuoniasdešimt procentų šio Kodekso 681 straipsnyje nurodyta tvarka nustatytos turto kainos.

2. Sumos, kurias gauna įmonės, pardavusios perduotą joms skolininko turtą, atskaičius komisinį atlyginimą, per tris dienas nuo pardavimo dienos pervedamos į antstolio depozitinę sąskaitą.

727 straipsnis. Per prekybos įmonę neparduoto turto realizavimas

1. Skolininko turtą, neparduotą per vieną mėnesį nuo jo perdavimo prekybos organizacijai dienos, išieškotojas gali pasiimti už pardavimo kainą. Jeigu išieškotojas atsisako šio turto, jis perkainojamas.

2. Turtą patvarkymu perkainoja antstolis. Turtą perkainojant dalyvauja prekybos organizacijos atstovas. Apie perkainojimo laiką ir vietą prieš penkias dienas raštu pranešama išieškotojui ir skolininkui, tačiau jų neatvykimas nekliudo atlikti perkainojimą. Šiuo atveju išieškotojui ir skolininkui išsiunčiamas patvarkymo nuorašas.

3. Perkainojamo turto pardavimo kaina nustatoma dvidešimčia procentų mažesnė už pradinę pardavimo kainą.

4. Jeigu yra keli išieškotojai, neparduotas turtas jiems perduodamas laikantis šio Kodekso 701 straipsnyje nustatytos eilės.

5. Jeigu turtas neparduotas per du mėnesius nuo jo perkainojimo dienos, išieškotojas turi teisę pasiimti tą turtą už šio straipsnio 3 dalyje nustatytą kainą. Jeigu išieškotojas atsisako paimti tą turtą, jis grąžinamas skolininkui.

6. Grąžindamas skolininkui turtą, antstolis patvarkymu panaikina to turto areštą. Jeigu turtas yra areštuotas teismo nutartimi, antstolis patvarkymu pasiūlo turto arešto panaikinimo klausimą išspręsti teismui, kurio nutartimi turtas areštuotas.

7. Pakartotinai į tą patį turtą pagal tuos pačius vykdomuosius dokumentus išieškojimas gali būti nukreipiamas praėjus vieneriems metams nuo turto grąžinimo skolininkui.

8. Grąžinus neparduotą per prekybos įmonę turtą skolininkui, išieškojimas gali būti nukreipiamas bendra tvarka į kitą skolininkui priklausantį turtą.

L SKYRIUS

VERTYBINIŲ POPIERIŲ AREŠTO IR REALIZAVIMO YPATUMAI

728 straipsnis. Vertybinių popierių arešto tvarka

1. Išieškant iš vertybinių popierių, antstolis bankams, finansų maklerio įmonėms, vertybinių popierių emitentams bei Lietuvos centriniam vertybinių popierių depozitoriumui pasiunčia patvarkymą patikrinti, ar skolininko vardu yra vertybinių popierių, bei sustabdyti vertybinių popierių realizavimą už tokią sumą, kokia reikalinga išieškotinai sumai ir vykdymo išlaidoms padengti.

2. Šio straipsnio 1 dalyje nurodyti asmenys nuo antstolio patvarkymo gavimo momento sustabdo skolininko vertybinių popierių realizavimą tiek, kiek tai būtina antstolio reikalavimui įvykdyti, ir apie tai nedelsdami praneša antstoliui. Jeigu per penkias dienas nuo pranešimo apie skolininko turimus vertybinius popierius išsiuntimo antstoliui dienos nurodyti asmenys negauna šio straipsnio 3 dalyje nurodyto patvarkymo areštuoti vertybinius popierius, visi vertybinių popierių realizavimo apribojimai panaikinami.

3. Antstolis, gavęs šio straipsnio 1 dalyje nurodytų asmenų pranešimą apie tai, kad reikalavimas sustabdyti skolininko vertybinių popierių realizavimą yra įvykdytas, per tris dienas šiems asmenims ir skolininkui išsiunčia patvarkymą areštuoti skolininko turtą. Šis patvarkymas prilyginamas turto arešto aktui. Patvarkyme areštuoti skolininko turtą nurodoma:

- 1) asmens, kuriam adresuojamas patvarkymas, pavadinimas;
- 2) vertybinių popierių arešto pagrindas;
- 3) areštuotų vertybinių popierių pavadinimas ir skaičius;
- 4) antstolio veiksmų apskundimo tvarka.

4. Patvarkyme nurodytas asmuo saugo areštuotus vertybinius popierius iki antstolio atskiros patvarkymo.

729 straipsnis. Vertybinių popierių realizavimo tvarka

1. Vertybiniai popieriai, įtraukti į vertybinių popierių biržos prekybos sąrašus, realizuojami akcijų paketų pardavimui biržos taisyklėse nustatyta tvarka.

2. Kiti vertybiniai popieriai realizuojami varžytynėse bendra tvarka.

3. Parduodant iš varžytynių uždaryjį akcinių bendrovių akcijas, turi būti sudaromas parduodamų akcijų paketų skaičius taip apskaičiuojant, jog jeigu juos įsigytų keli pirkėjai, nebūtų pažeistas įstatymų nustatytas akcininkų skaičius.

730 straipsnis. Vertybinių popierių, neparduotų Vertybinių popierių biržoje per vieną mėnesį nuo jų realizavimo pradžios, realizavimo tvarka

1. Vertybinius popierius, neparduotus per vieną mėnesį nuo jų realizavimo pradžios Vertybinių popierių biržoje, antstolis pasiūlo išieškotojui pasiimti už kainą, nustatytą pagal paskutinio mėnesio iki realizavimo pradžios vidutinį prekybos šiais vertybiniais popieriais centrinėje rinkoje kursą, laikantis šio Kodekso 701 straipsnyje nustatytos eilės.

2. Jeigu išieškotojas atsisako paimti šio Kodekso 720 straipsnyje nustatyta tvarka jam perduodamus vertybinius popierius arba per antstolio nustatytą terminą nepraneša apie sutikimą paimti perduodamus vertybinius popierius ar per nustatytą terminą neįmoka pradinės perduodamų vertybinių popierių kainos ir jo daliai tenkančių lėšų skirtumo, vertybinių popierių realizavimas pratęsiamas dar du mėnesius. Šiuo atveju perduodamų vertybinių popierių pardavimo kaina nustatoma dvidešimčia procentų mažesnė už pradinę pardavimo kainą.

731 straipsnis. Vertybinių popierių, neparduotų Vertybinių popierių biržoje per tris mėnesius nuo jų realizavimo pradžios, realizavimo tvarka

1. Nerealizavus vertybinių popierių per šio Kodekso 730 straipsnio 2 dalyje nustatytą terminą, antstolis pasiūlo išieškotojui juos pasiimti už toje dalyje nustatytą kainą.

2. Jeigu išieškotojas atsisako paimti šio Kodekso 720 straipsnyje nustatyta tvarka jam perduodamus vertybinius popierius arba per antstolio nustatytą terminą nepraneša apie savo sutikimą paimti perduodamus vertybinius popierius ar per nustatytą terminą neįmoka pradinės perduodamų vertybinių popierių kainos ir jo daliai tenkančių lėšų skirtumo, tų vertybinių popierių areštas panaikinamas.

3. Pakartotinai į tuos pačius vertybinius popierius pagal tuos pačius vykdomuosius dokumentus išieškojimas gali būti nukreipiamas praėjus ne mažiau kaip vieneriems metams nuo arešto panaikinimo dienos.

732 straipsnis. Atlyginimo bankui ar finansų maklerio įmonei už vertybinių popierių realizavimą tvarka

Bankui ar finansų maklerio įmonei atlyginimas už vertybinių popierių realizavimą sumokamas Sprendimų vykdymo instrukcijoje nustatyta tvarka.

LI SKYRIUS IŠIEŠKOJIMO IŠ SKOLININKO DARBO UŽMOKESČIO AR KITŲ PAJAMŲ TVARKA

733 straipsnis. Išieškojimo iš skolininko darbo užmokesčio ar kitų pajamų tvarka

1. Išieškojimą iš skolininko darbo užmokesčio ar kitų pajamų antstolis pradeda skolininko darbdaviui ar kitam išmokančiam asmeniui pateikdamas vykdomąjį dokumentą.

2. Kartu su vykdomuoju dokumentu antstolis pateikia patvarkymą vykdyti vykdomąjį dokumentą. Patvarkyme nurodoma, kokius veiksmus privalo atlikti asmuo, kuriam pateikiamas vykdyti vykdomasis dokumentas.

3. Patvarkyme turi būti nurodoma išskaitymų iš skolininko darbo užmokesčio ar kitų jam prilygintų išmokų bei davinių dydis, periodiškumas, kaip turi būti pasielgta su išskaitytais pinigais, darbdavio atsakomybė už antstolio reikalavimo nevykdymą bei kiti sprendimo vykdymui būtini nurodymai.

4. Siunčiant vykdyti vykdomąjį raštą dėl išlaikymo periodinėmis išmokomis, išieškojimo įsiskolinimas apskaičiuojamas nurodant įsiskolinimo sumą.

5. Išlaikymo periodinėmis išmokomis, jeigu jų suma nenustatyta, įsiskolinimo dydis apskaičiuojamas atsižvelgiant į skolininko faktiškai gautą darbo užmokestį per laikotarpį, už kurį skaičiuojamas įsiskolinimas. Jeigu skolininkas tuo laikotarpiu nedirbo arba įsiskolinimo apskaičiavimo metu nėra duomenų apie tuo laikotarpiu skolininko gautą darbo užmokestį, įsiskolinimas skaičiuojamas pagal išieškojimo vykdymo metu gaunamo darbo užmokesčio dydį, jeigu jis didesnis negu vienas MMA per mėnesį. Jeigu įsiskolinimo išieškojimo metu gaunamas darbo užmokestis mažesnis negu vienas MMA, įsiskolinimas skaičiuojamas imant pagrindu vieno MMA dydžio darbo užmokestį. Jeigu skolininkas ar išieškotojas pateikia duomenis apie skolininko faktinį darbo užmokestį per laikotarpį, už kurį skaičiuojamas įsiskolinimas, antstolis perskaičiuoja įsiskolinimo dydį.

6. Patvarkymą pasirašo antstolis, nurodydamas savo vardą ir pavardę.

7. Patvarkymo vienas nuorašas pasiunčiamas išieškotojui ir vienas paliekamas vykdomojoje byloje.

8. Jeigu patvarkyme nurodytu adresu išieškotojas negyvena ir jo gyvenamoji vieta nežinoma, išskaitytos pinigų sumos pervedamos į antstolio depozitinę sąskaitą. Išieškotos pinigų sumos šioje sąskaitoje saugomos trejus metus. Jeigu per šį laikotarpį išieškotojo buvimo vieta neišaiškėjo, antstolio patvarkymu išieškojimas pagal vykdomąjį dokumentą nutraukiamas, išieškotos sumos grąžinamos skolininkui, o vykdomasis dokumentas grąžinamas šio Kodekso 631 straipsnio 5 dalyje nustatyta tvarka.

734 straipsnis. Duomenys apie skolininko darbo užmokestį

1. Įmonės, įstaigos, organizacijos, kiti darbdaviai privalo antstolio reikalavimu ir per jo nustatytą terminą pateikti duomenis apie tai, ar skolininkas pas juos dirba ir koks jo mėnesinis darbo užmokestis.

2. Tokia pat tvarka antstolis išreikalauja duomenis apie skolininkui priklausančią atlyginimą už naudojimąsi autorine teise, teise į išradimą.

3. Už šiame straipsnyje nurodytų antstolio reikalavimų nevykdymą kaltam asmeniui teismas gali skirti iki vieno tūkstančio litų dydžio baudą.

735 straipsnis. Išskaitų iš skolininko darbo užmokesčio ir kitų jo pajamų dydžio apskaičiavimas

Išskaitų iš skolininko darbo užmokesčio ir iš kitų jam prilygintų išmokų bei davinių dydis apskaičiuojamas imant pagrindu skolininkui išmokėti priskaičiuotas sumas, atskaičius iš jų mokesčius (privalomąsias įmokas).

736 straipsnis. Išskaitų iš skolininko darbo užmokesčio ir kitų jo pajamų dydis

1. Iš skolininkui priklausančios darbo užmokesčio ir jam prilygintų išmokų bei davinių dalies, nevirsijančių Vyriausybės nustatytos MMA, išskaitoma pagal vykdomuosius dokumentus, kol bus visiškai padengtos išieškomos sumos:

1) išieškant išlaikymą periodinėmis išmokomis, žalos, padarytos suluošinimu ar kitokiu sveikatos sužalojimu, taip pat maitintojo gyvybės atėmimu, atlyginimą ir žalos, padarytos nusikalstama veika, atlyginimą, – iki penkiasdešimties procentų, jeigu kitaip nenustatyta pačiame vykdomajame rašte arba ko kita nenustato įstatymai ar teismas;

2) visų kitų rūšių išieškoms, jeigu kitaip nenustatyta pačiame vykdomajame rašte arba ko kita nenustato įstatymai ar teismas, – dvidešimt procentų;

3) pagal kelis vykdomuosius dokumentus – ne daugiau kaip penkiasdešimt procentų.

2. Iš darbo užmokesčio ir jam prilygintų išmokų bei davinių dalies, viršijančios Vyriausybės nustatytą MMA dydį, išskaitoma septyniasdešimt procentų, jeigu ko kita nenustato įstatymai ar teismas.

3. Jeigu skolininkas išlaiko nedarbingus šeimos narius, esant jo rašytiniam prašymui, antstolio patvarkymu šio straipsnio 2 dalyje nurodyta išskaitoma dalis gali būti mažinama po dešimt procentų kiekvienam išlaikytiniui, tačiau taip mažinant negali būti sumažinta įstatymų ar teismo nustatyta dalis. Mažinant išskaitų dydį, neatsižvelgiama į išlaikytinius, kuriems išlaikyti iš skolininko darbo užmokesčio daromos išskaitos.

737 straipsnis. Išieškojimas iš kitų skolininko pajamų, prilygintų darbo užmokesčiui

Išieškojimo iš darbo užmokesčio taisyklės taip pat taikomos ir išieškant iš skolininkui priklausančių:

1) grynųjų pajamų už darbą žemės ūkyje;

2) autorinio atlyginimo už literatūros, mokslo ar meno kūrinių bei išradimų, dėl kurių išduotas autorystės liudijimas;

3) moksleivių, studentų, doktorantų stipendijų;

4) sumų, gaunamų atlyginti žalai, padarytai suluošinimu ar kitaip sužalojus sveikatą, taip pat atėmus maitintojo gyvybę;

5) laimėjimų loterijose, konkursuose, varžybose;

6) dividendų;

7) pensijų.

738 straipsnis. Išieškojimas iš pašalpų

Iš laikinojo nedarbingumo atveju mokamų socialinio draudimo pašalpų, bedarbio pašalpos išieškoti galima tikrai pagal teismo sprendimą dėl išlaikymo išieškojimo ir pagal teismo sprendimą dėl atlyginimo žalos, padarytos suluošinimu ar kitaip sužalojus sveikatą, taip pat atėmus maitintojo gyvybę.

739 straipsnis. Pinigų sumos, iš kurių išieškoti negalima

Negalima išieškoti iš sumų, kurios priklauso skolininkui kaip:

- 1) kompensacinės išmokos už darbuotojui priklausančių įrankių nusidėvėjimą ir kaip kitos kompensacijos, kurios mokamos, kai nesilaikoma normalių darbo sąlygų;
- 2) sumos, mokamos darbuotojui, vykstančiam į tarnybinę komandiruotę, perkeliama, priimamam į darbą ir pasiųstam dirbti į kitas vietas;
- 3) valstybinio socialinio draudimo motinystės (tėvystės) pašalpa;
- 4) valstybės pašalpa šeimoms, auginančioms vaikus;
- 5) socialinė pašalpa;
- 6) laidojimo pašalpa;
- 7) kitos tikslinės socialinės išmokos ir kompensacijos iš valstybės ir savivaldybių biudžetų nepasiturinčių šeimų (asmenų) šalpai, kai šeimos (asmenys) dėl objektyvių priežasčių neturi pakankamai pajamų pragyvenimui.

740 straipsnis. Darbdavio veiksmai skolininkui nutraukus darbo sutartį arba pasibaigus periodinėms išmokoms

1. Nutraukus darbo sutartį su skolininku arba pasibaigus periodinėms išmokoms, asmuo, kuriam buvo pateiktas vykdyti vykdomasis dokumentas, per tris dienas nuo visiško atsiskaitymo su skolininku vykdomąjį dokumentą grąžina antstoliui, kurio veiklos teritorijoje yra įmonė, įstaiga ar organizacija. Vykdomajame dokumente turi būti pažymėta apie atliktus mokėjimus: įmonės, įstaigos, organizacijos pavadinimas, adresas, kiekvienos išskaitos data, dydis, bendra išskaitų suma. Žymos patvirtinamos jas padariusio asmens ir įmonės, įstaigos, organizacijos vyriausiojo finansininko parašais bei antspaudu.

2. Grąžindamas nebaigtą vykdyti vykdomąjį dokumentą, darbdavys turi nurodyti naują skolininko darbo vietą, jeigu ji yra žinoma, ir jo paskutinę žinomą gyvenamąją vietą. Visiškai įvykdytą vykdomąjį dokumentą darbdavys tiesiogiai grąžina dokumentą išdavusiai institucijai.

741 straipsnis. Vykdomųjų dokumentų apskaita įmonėje, įstaigoje ir organizacijoje

1. Įmonėse, įstaigose ir organizacijose turi būti tvarkoma vykdomųjų dokumentų apskaitos knyga.
2. Vykdomųjų dokumentų apskaitos knyga saugoma laikantis buhalterinės apskaitos dokumentų saugojimo tvarkos.
3. Vykdomųjų dokumentų apskaitos knygos tvarkymo taisyklės nustato Sprendimų vykdymo instrukcija.

742 straipsnis. Išlaikymo, mokamo vaikams periodinėmis išmokomis, išieškojimo ypatumai

1. Asmuo, privalęs mokėti vaikams išlaikyti periodines išmokas, per tris dienas turi pranešti antstoliui apie darbo ar gyvenamosios vietos pakeitimą, taip pat apie papildomą uždarbį.

2. Be svarbių priežasčių nepranešusiems šio straipsnio 1 dalyje nurodytų duomenų kaltiems asmenims bei skolininkui antstolio ar išieškotojo pareiškimu teismas gali paskirti iki vieno tūkstančio litų dydžio baudą.

3. Asmuo, pageidaujantis savo noru mokėti išlaikymą periodinėmis išmokomis, turi teisę pateikti darbdaviui arba asmeniui, kuris moka pensiją, stipendiją, pašalpą ar kitokias išmokas, rašytinį prašymą išskaityti iš jo darbo užmokesčio nurodyto dydžio išskaitas ir pinigus išsiųsti arba išmokėti pareiškime nurodytam asmeniui. Darbdavys arba išmokas išmokantis asmuo pagal tokį prašymą turi vykdyti išieškojimą tokia pačia tvarka kaip ir pagal vykdomąjį dokumentą. Savo prašymą dėl išskaitymo darbuotojas gali bet kada atšaukti. Šioje dalyje nurodyta išieškojimo

tvarka netaikoma, jeigu iš skolininko darbo užmokesčio jau yra išskaitoma pagal kitus vykdomuosius dokumentus.

4. Jeigu asmuo, privalęs mokėti vaikams išlaikyti periodines išmokas, šių išmokų nemoka ir nedirba arba išlaikymo įsiskolinimo negalima išieškoti šio Kodekso 663 straipsnio 1 dalyje nustatyta tvarka, išieškojimas nukreipiamas į skolininko turtą.

743 straipsnis. Išskaitų iš darbo užmokesčio kontrolė

1. Ar teisingos išskaitos iš skolininko darbo užmokesčio bei kitų jam prilygintų išmokų ir ar jos nusiųstos išieškotojui, kontroliuoja išieškotojas.

2. Jei išieškotojas dėl pateisinamų priežasčių negali patikrinti, ar išskaitos teisingos, jo prašymu tai patikrina antstolis, kurio veiklos teritorijoje išskaitos yra daromos.

3. Darbdavys privalo sudaryti sąlygas išieškotojui susipažinti, ar tinkamai daromos išskaitos.

LII SKYRIUS SKOLININKO TURTO ADMINISTRAVIMAS

744 straipsnis. Skolininko turto administravimo tvarkos nustatymas

1. Antstolis, pradėdamas išieškojimą vykdyti skolininko turto administravimu ir iš to gautų pajamų nukreipimu įsiskolinimui padengti, kreipiasi į teismą, kurio veiklos teritorijoje yra antstolis, prašydamas nustatyti skolininko turto administravimo ir gautų pajamų paskirstymo tvarką.

2. Teismas skolininko turto administravimo tvarką nustato vadovaudamasis Civilinio kodekso ketvirtosios knygos XIV skyriaus nuostatomis.

LIII SKYRIUS IŠIEŠKOJIMO IŠ HIPOTEKA ĮKEISTO TURTO, ĮKEITIMU ĮKEISTO TURTO, IŠ DAIKTO SULAIKYMO TEISE SULAIKYTO DAIKTO YPATUMAI

745 straipsnis. Išieškojimas iš hipoteka įkeisto turto, įkeitimu įkeisto turto, iš daikto sulaikymo teise sulaikyto daikto

1. Išieškojimas iš hipoteka įkeisto turto, įkeitimu įkeisto turto, daikto sulaikymo teise sulaikyto daikto vykdomas pagal bendras vykdymo proceso taisykles su šiame skyriuje numatytomis išimtimis tiek, kiek to nereglamentuoja Civilinis kodeksas.

2. Jeigu išieškoma iš hipoteka ar įkeitimu įkeisto turto ir įkaito davėjas nėra skolininkas, tai toks įkaito davėjas vykdant išieškojimą iš įkeisto turto turi tokias pačias procesines teises kaip ir skolininkas.

746 straipsnis. Išieškojimo trečiųjų asmenų naudai iš hipoteka įkeisto turto ypatumai

1. Išieškodamas iš hipoteka įkeisto skolininko turto, antstolis raštu kreipiasi į hipotekos kreditorių, siūlydamas duoti sutikimą, kad būtų išieškoma iš hipoteka įkeisto skolininko turto.

2. Savo sutikimą, kad būtų išieškoma iš hipoteka įkeisto skolininko turto, hipotekos kreditorius pateikia raštu. Davęs tokį sutikimą, hipotekos kreditorius netenka teisės reikalauti vykdyti išieškojimą iš hipoteka įkeisto turto perduodant šį turtą jam administruoti.

3. Jeigu hipotekos kreditorius nesutinka, kad būtų išieškoma iš hipoteka įkeisto turto, arba per keturiolika dienų nepateikia antstoliui savo rašytinio sutikimo dėl išieškojimo, išieškoti iš hipoteka įkeisto turto negalima.

4. Jeigu hipotekos kreditorius sutinka, kad būtų išieškoma iš hipoteka įkeisto skolininko turto, tai išieškojimas iš tokio turto vykdomas šio Kodekso VI dalyje nustatyta tvarka.

747 straipsnis. Išieškojimo trečiųjų asmenų naudai iš įkeitimu įkeisto skolininko turto ypatumai

1. Išieškodamas iš įkeitimu įkeisto skolininko turto, antstolis raštu kreipiasi į įkaito turėtoją, siūlydamas duoti sutikimą, kad būtų išieškota iš įkeisto skolininko turto.

2. Savo sutikimą, kad būtų išieškoma iš įkeisto skolininko turto, įkaito turėtojas pateikia raštu. Davęs tokį sutikimą, įkaito turėtojas netenka teisės reikalauti vykdyti išieškojimą iš įkeisto turto Civilinio kodekso 4.219 ir 4.220 straipsniuose nustatyta tvarka.

3. Jeigu įkaito turėtojas nesutinka, kad būtų išieškoma iš įkeisto turto, arba per keturiolika dienų nepateikia antstoliui savo rašytinio sutikimo dėl išieškojimo, išieškoti iš įkeisto turto negalima.

4. Jeigu įkaito turėtojas sutinka, kad būtų išieškoma iš įkeisto skolininko turto, tai išieškojimas iš tokio turto vykdomas šio Kodekso VI dalyje nustatyta tvarka.

748 straipsnis. Išieškojimas iš daikto sulaikymo teise sulaikyto skolininko daikto

1. Daikto sulaikymo teisė pasibaigia nukreipus išieškojimą į sulaikytą daiktą.

2. Išieškojimas iš daikto sulaikymo teise sulaikyto skolininko daikto vykdomas šio Kodekso VI dalyje nustatyta tvarka.

LIV SKYRIUS IŠIEŠKOJIMAS IŠ TURTINIŲ TEISIŲ

749 straipsnis. Išieškojimo iš skolininko turtinių teisių tvarka

1. Išieškojimas iš turtinių teisių vykdomas antstoliui priėmus patvarkymą areštuoti skolininko turtines teises. Šis patvarkymas prilyginamas turto arešto aktui.

2. Reikalavimų teisių, susijusių su pinigineis išmokomis, areštas taikomas ir būsimoms išmokoms.

3. Šio straipsnio 1 dalyje numatytame patvarkyme, be šio Kodekso 613 straipsnyje nurodytų reikalavimų, antstolis nurodo skolininkui, jog šis neturi teisės priimti jokio reikalavimo įvykdymo arba valdyti ar disponuoti turtine teise, o prievolės skolininkui nurodo prievolę įvykdyti antstoliui arba pervesti pinigus į antstolio depozitinę sąskaitą.

4. Antstolis turi teisę įpareigoti prievolės skolininką per nustatytą terminą pranešti, koku pagrindu ir kokio dydžio turtinė teisė priklauso skolininkui, iš kurio vykdomas išieškojimas ar į kurio turtines teises kiti asmenys reiškia pretenzijas, ar teisme vyksta bylų nagrinėjimas dėl turtinių teisių, ar yra išieškoma iš turtinių teisių.

750 straipsnis. Patvarkymo dėl skolininko turtinių teisių arešto įteikimas ir pranešimas apie areštą

1. Šio Kodekso 749 straipsnio 1 dalyje nurodytas patvarkymas įteikiamas skolininkui ir prievolės skolininkui šio Kodekso 604 straipsnyje nustatyta tvarka.

2. Apie turtinių teisių, kurių įgyvendinimas yra užtikrintas, areštą pranešama ir prievolę užtikrinusiam asmeniui.

751 straipsnis. Skolininko turtinių teisių arešto įsigaliojimas

Skolininko turtinių teisių areštas įsigalioja nuo šio Kodekso 749 straipsnio 1 dalyje nurodyto patvarkymo įteikimo skolininkui ar prievolės skolininkui.

752 straipsnis. Išieškojimo iš reikalavimo teisių, atsirandančių iš alternatyvios prievolės, vykdymo ypatumai

Jeigu reikalavimo teisė atsiranda iš alternatyvios prievolės ir jos įvykdymo būdą skolininkas gali pasirinkti, tai šios prievolės įvykdymo būdo pasirinkimo teisė pereina išieškotojui. Jeigu išieškotojas nepasirenka per antstolio nustatytą terminą, prievolės įvykdymo būdą nustato antstolis.

LV SKYRIUS IŠIEŠKOTŲ LĖŠŲ PASKIRSTYMO TVARKA IR IŠMOKĖJIMO IŠIEŠKOTOJAMS TVARKA

753 straipsnis. Reikalavimų išieškoti pagal vykdomuosius dokumentus patenkinimo eilės tvarka

1. Jeigu išieškotos iš skolininko sumos neužtenka vykdymo ir su juo susijusioms išlaidoms bei visiems reikalavimams pagal vykdomuosius dokumentus patenkinti, ši suma, atskaičius išieškotojui grąžintinas ir kitas vykdymo išlaidas, paskirstoma išieškotojams šio Kodekso 754 ir 755 straipsniuose nustatyta eilės tvarka.

2. Paskesnės eilės reikalavimai patenkinami po to, kai visiškai patenkinti pirmesnės eilės reikalavimai. Jeigu išieškotos sumos neužtenka visiems vienos eilės reikalavimams visiškai patenkinti, jie patenkinami proporcingai kiekvienam išieškotojui priklausančiai sumai.

754 straipsnis. Reikalavimų patenkinimo eilė

1. Hipotekos kreditoriaus ir įkaito turėtojo reikalavimai iš įkeisto turto patenkinami be eilės.

2. Pirmąja eile patenkinami reikalavimai išieškoti išlaikymą ir reikalavimai atlyginti žalą, padarytą suluošiniu ar kitokiu sveikatos sužalojimu, taip pat atsiradusią dėl maitintojo netekimo.

3. Antrąja eile patenkinami darbuotojų reikalavimai, atsirandantys iš darbo teisinių santykių.

4. Trečiąja eile patenkinami visi kiti reikalavimai.

755 straipsnis. Teismo nuosprendžio, nutarties ar nutarimo dėl turto konfiskavimo vykdymo eilė

1. Vykdamas teismo nuosprendį, nutartį ar nutarimą dėl turto konfiskavimo, skolininko turtas perduodamas realizuoti po to, kai yra patenkinti iki teismo nuosprendžio priėmimo dienos pareikšti nuteistojo kreditorių turtiniai reikalavimai ir padengtos su tuo susijusios vykdymo išlaidos.

2. Jeigu nuosprendyje, nutartyje ar nutarime išvardyti daiktai konfiskuoti, nuteistojo kreditorių turtiniai reikalavimai turi būti tenkinami išieškant iš kito turto, o iš konfiskuotų daiktų išieškoma tik tada, kai nėra kito turto, iš kurio gali būti išieškoma, arba kai jo neužtenka.

756 straipsnis. Antstolio patvarkymas išieškotoms sumoms paskirstyti

1. Jeigu yra keli išieškotojai ir neužtenka išieškotos iš skolininko pinigų sumos visiems reikalavimams visiškai patenkinti, antstolis, laikydamasis nustatytos išieškojimų tenkinimo eilės ir proporcingumo principo, parengia pinigų paskirstymo išieškotojams patvarkymą ir pateikia jį tvirtinti teisėjui.

2. Antstolio parengtą pinigų paskirstymo išieškotojams patvarkymą teisėjas tvirtina rezoliucija.

757 straipsnis. Iš areštuoto nekilnojamojo daikto gaunamų pajamų paskirstymo tvarka

1. Iš areštuoto nekilnojamojo turto gaunamos pajamos paskirstomos tokia tvarka:

- 1) saugotojo išlaidoms;
- 2) pastato eksploatavimo išlaidoms;
- 3) mokesčiams už nekilnojamąjį turtą;
- 4) nekilnojamojo daikto draudimo įmokoms.

2. Likusios pajamos skiriamos skolininko įsiskolinimui padengti šio Kodekso 753, 754 ir 755 straipsniuose nustatyta tvarka.

758 straipsnis. Išieškotų sumų išmokėjimas išieškotojams

1. Iš sumų, antstolio išieškotų iš skolininko, šio Kodekso nustatyta tvarka pirmiausia apmokamos išieškojimo vykdymo išlaidos, o iš likusių sumų patenkinami išieškotojų reikalavimai. Suma, kuri lieka patenkinus visus reikalavimus, grąžinama skolininkui.

2. Išieškotas iš skolininko ir perduotinas išieškotojams sumas antstolis įskaito į antstolio depozitinę sąskaitą. Užbaigus išieškojimo procesą, išieškotos sumos nedelsiant išmokamos, išsiunčiamos arba pervedamos išieškotojui.

3. Sumos, kurios turi būti įskaitytos į valstybės pajamas, gali būti tiesiogiai įmokamos į atitinkamą valstybės biudžeto sąskaitą banko įstaigose.

4. Jeigu šio Kodekso 725 straipsnio 2 dalyje numatytais atvejais varžytynių aktas tvirtinamas teismo nutartimi, sumos, gautos pardavus turtą iš varžytynių, išieškotojui išmokamos tik įsiteisėjus nutarčiai, kuria patvirtintas varžytynių aktas.

759 straipsnis. Prisijungimas prie išieškojimo

1. Kai yra vykdomas išieškojimas, asmenys, kurie turi vykdomuosius dokumentus dėl išieškojimo iš to paties skolininko kitose bylose, gali prisijungti prie išieškojimo. Jeigu išieškotų sumų užtenka visiems išieškotojams, prie išieškojimo galima prisijungti, kol antstolis grąžina išieškotas sumas skolininkui. Jeigu išieškotų sumų nepakanka visiems išieškotojams, prisijungti prie išieškojimo galima tik iki to momento, kai teisėjas patvirtina antstolio patvarkymą dėl išieškotų lėšų paskirstymo išieškotojams.

2. Prisijungęs prie išieškojimo, išieškotojas gali dalyvauti anksčiau pradėtoje byloje po prisijungimo atliekant vykdymo veiksmus.

LVI SKYRIUS SPRENDIMŲ ĮVYKDYMO ATGRĘŽIMAS

760 straipsnis. Sprendimo įvykdymo atgrėžimas

1. Jeigu panaikinamas jau įvykdytas sprendimas ir iš naujo išnagrinėjus bylą priimamas sprendimas atmesti ieškinį arba priimama nutartis nutraukti bylą ar palikti ieškinį nenagrinėtą, atsakovui turi būti grąžinama visa tai, kas buvo pagal panaikintą sprendimą iš jo išieškota ieškovo naudai (sprendimo įvykdymo atgrėžimas).

2. Atsakovas taip pat turi teisę reikalauti, kad išieškotojas atlygintų nuostolius, padarytus skubiai vykdant teismo sprendimą, kuris paskiau buvo panaikintas, jeigu skubiai vykdyti buvo leista išieškotojo prašymu.

3. Jeigu grąžinti turto negalima, teismas savo sprendime, nutartyje numato, kad turi būti atlyginta šio turto vertė, o kai turtas realizuotas, – suma, gauta jį realizavus.

761 straipsnis. Sprendimo įvykdymo atgrėžimo klausimo sprendimas pirmosios instancijos teisme

1. Teismas, kuriam byla perduota iš naujo nagrinėti, privalo savo iniciatyva išnagrinėti sprendimo įvykdymo atgrėžimo klausimą ir išspręsti jį priimdamas naują sprendimą ar nutartį, ir tuo užbaigti bylą.

2. Jeigu iš naujo nagrinėjęs bylą teismas neišsprendė panaikinto sprendimo įvykdymo atgrėžimo klausimo, atsakovas turi teisę paduoti šiam teismui pareiškimą dėl įvykdymo atgrėžimo. Pareiškimas paduodamas per vienerius metus nuo teismo sprendimo, kuriuo neišspręstas sprendimo įvykdymo atgrėžimo klausimas, įsiteisėjimo dienos. Šis pareiškimas žyminiu mokesčiu neapmokestinamas ir nagrinėjamas teismo posėdyje, pranešus dalyvaujantiems byloje asmenims. Dalyvaujančiųjų byloje asmenų neatvykimas nekliudo teismui išspręsti tą klausimą.

3. Dėl teismo nutarties įvykdymo atgrėžimo klausimu gali būti duodamas atskirasis skundas.

762 straipsnis. Sprendimo įvykdymo atgrėžimo klausimo išsprendimas apeliacinės instancijos ir kasaciniame teisme

1. Jeigu teismas, išnagrinėjęs bylą apeliacine ar kasacine tvarka, savo nutartimi galutinai išsprendžia ginčą dėl teisės arba nutraukia bylą, arba palieka ieškinį nenagrinėtą, jis privalo išspręsti sprendimo įvykdymo atgrėžimo klausimą, išskyrus atvejus, kai pagal byloje esančią medžiagą išspręsti sprendimo įvykdymo atgrėžimo klausimą nagrinėjant bylą apeliacine ar kasacine tvarka nėra galimybės. Tokiu atveju šis klausimas perduodamas spręsti pirmosios instancijos teismui.

2. Jeigu apeliacinės instancijos ar kasacinio teismo nutartyje nėra jokių nurodymų dėl įvykdymo atgrėžimo, atsakovas turi teisę paduoti atitinkamą pareiškimą pirmosios instancijos teismui. Šis išnagrinėja ir išsprendžia tą pareiškimą pagal šio Kodekso 760 ir 761 straipsnių nuostatas.

3. Apeliacine ar kasacine tvarka panaikinus sprendimą bylose dėl išlaikymo periodinėmis išmokomis išieškojimo, atgręžti įvykdymą leidžiama tik tais atvejais, kada panaikintasis

sprendimas buvo pagrįstas ieškovo pateiktais melagingais duomenimis ar suklustotais dokumentais.

LVII SKYRIUS

NEPINIGINIO POBŪDŽIO SPRENDIMŲ VYKDYMO YPATUMAI

763 straipsnis. Nepiniginio pobūdžio sprendimų bendroji vykdymo tvarka

Nepiniginio pobūdžio teismo sprendimai vykdomi laikantis bendrų šio Kodekso VI dalyje nurodytų nuostatų su šiaame skyriuje nurodytomis išimtimis.

764 straipsnis. Teismo sprendime nurodytų vaikų perdavimas išieškotojui

1. Vykdydamas teismo sprendimą dėl vaikų perdavimo, antstolis vykdyimo veiksmus atlieka dalyvaujant asmeniui, kuriam perduodamas vaikas, ir valstybinės vaiko teisių apsaugos institucijos atstovui.

2. Vykdamas šiame straipsnyje nurodytus sprendimus, turi būti užtikrinta vaiko teisių apsauga.

765 straipsnis. Teismo sprendime nurodytų daiktų perdavimas išieškotojui

1. Kai išieškotojui yra priteisti tam tikri teismo sprendime nurodyti daiktai, antstolis paima tuos daiktus iš skolininko ir perduoda išieškotojui.

2. Jeigu sprendime nurodytų daiktų nėra, antstolis surašo tai patvirtinantį aktą ir vykdomasis dokumentas grąžinamas išieškotojui.

3. Jeigu negalima daiktų perduoti dėl to, kad jie yra sugedę, nekomplektiniai, arba jeigu negalima jų perduoti dėl kitų priežasčių, antstolis surašo aktą, kad negalima sprendimo įvykdyti, o vykdomasis raštas grąžinamas išieškotojui.

4. Patvarkyme grąžinti vykdomąjį dokumentą išieškotojui antstolis turi išaiškinti išieškotojui teisę kreiptis į teismą, kad pakeistų sprendimo vykdymo tvarką.

766 straipsnis. Iškeldinamo asmens turto apsauga

1. Iškeldinamo asmens turtą turi pasiimti pats iškeldinamasis.

2. Jeigu iškeldinimo metu iškeldinamas asmuo nedalyvauja arba atsisako pasiimti iškeldinamą turtą, to turto apsaugą turi užtikrinti antstolis.

3. Šio straipsnio 2 dalyje nurodytais atvejais antstolis aprašo ir įkainoja iškeldinamo asmens patalpoje esantį turtą laikydamasis šio Kodekso 677 ir 681 straipsnių nuostatų.

4. Aprašytas turtas kartu su aprašo nuorašu perduodamas saugoti asmeniui, paskirtam turto saugotoju. Aprašo nuorašas išsiunčiamas ar kitaip perduodamas skolininkui.

5. Turtą gali saugoti ir pats antstolis.

6. Turto saugotojas perduoda turtą skolininkui antstolio patvarkymu.

7. Visas su turto saugojimu susijusias išlaidas atlygina skolininkas.

8. Jeigu skolininkas per tris mėnesius nuo turto perdavimo saugotojui dienos nepasiima savo turto, jis realizuojamas šio Kodekso VI dalies XLIX skyriuje nustatyta tvarka, o gautos pajamos, atskaičius vykdymo išlaidas, perduodamos skolininkui.

767 straipsnis. Įkeldinimas į gyvenamąsias patalpas pagal teismo sprendimą

1. Pagal teismo sprendimą į gyvenamąsias patalpas turi būti įkeldinami tik tie asmenys, kurie nurodyti vykdomajame rašte.

2. Apie įkeldinimo laiką prieš penkias dienas raštu pranešama skolininkui ir išieškotojui. Įkeldinama paprastai jiems dalyvaujant.

3. Jeigu skolininkas slepiasi arba nevykdo antstolio reikalavimo įleisti išieškotoją į patalpą, antstolis išieškotoją įkeldina priverstine tvarka, dalyvaujant policijos pareigūnui.

4. Apie priverstinį įkeldinimą antstolis surašo Sprendimų vykdymo instrukcijoje nustatytos formos įkeldinimo protokolą.

768 straipsnis. Iškeldinimas iš gyvenamųjų patalpų pagal prokuroro sankciją

1. Sankcija dėl iškeldinimo įvykdoma per septynias dienas nuo jos įteikimo iš gyvenamosios patalpos iškeldinamiems asmenims dienos. Iškeldinamieji asmenys paraginami, jeigu yra galimybė, išsikelti nedelsiant. Neatidėliotinais atvejais iškeldinama nedelsiant.

2. Sankciją dėl iškeldinimo vykdo namo, iš kurio iškeldinama, buvimo vietos antstolis pagal šio Kodekso nuostatas.

3. Jeigu iškeldinamieji asmenys atsisako įleisti antstolį į gyvenamąją patalpą, kurią jie yra užėmę, kitokiais veiksmais trukdo iškeldinti, iškeldinama padedant policijai.

4. Jeigu yra pateisinamų priežasčių, teismas, davęs sankciją iškeldinti prokuroras, taip pat aukštesnysis prokuroras pagal suinteresuotų asmenų ar antstolio pareiškimą turi teisę atidėti iškeldinimą.

769 straipsnis. Iškeldinimas iš gyvenamųjų ir negyvenamųjų patalpų

1. Pagal teismo sprendimą iš gyvenamųjų patalpų turi būti iškeldinami tik vykdomajame rašte nurodyti asmenys su jiems priklausančiu turtu.

2. Apie iškeldinimo laiką ne vėliau kaip prieš penkias dienas raštu pranešama skolininkui.

3. Jeigu nesuteikiant kitos gyvenamosios patalpos iškeldinami nepilnamečiai vaikai, apie iškeldinimo laiką ir vietą antstolis ne vėliau kaip prieš penkias dienas iki iškeldinimo dienos raštu praneša valstybinei vaiko teisių apsaugos institucijai.

4. Iškeldinimas paprastai vykdomas esant iškeldinamajam. Tais atvejais, kai iškeldinamasis slepiasi arba nevykdo antstolio raginimo išsikelti iš patalpos, antstolis iškeldina jį priverstine tvarka, esant policijos ir turto saugotojo atstovui.

5. Apie priverstinį iškeldinimą antstolis surašo Sprendimų vykdymo instrukcijoje nustatytos formos iškeldinimo protokolą.

6. Pagal teismo sprendimą iškeldinimas iš negyvenamųjų patalpų vykdomas laikantis šiame straipsnyje nustatytų taisyklių.

770 straipsnis. Bylų dėl garbės ir orumo gynimo sprendimų vykdymo ypatumai

Vykdamas sprendimus dėl garbės ir orumo gynimo, taikomos Civilinio kodekso 2.24 straipsnyje nustatytos sankcijos.

771 straipsnis. Sprendimų, įpareigojančių skolininką atlikti arba nutraukti tam tikrus veiksmus, įvykdymas

1. Jeigu neįvykdytas sprendimas, įpareigojantis skolininką atlikti arba nutraukti tam tikrus veiksmus, nesusijusius su turto ar lėšų perdavimu, antstolis apie tai surašo Sprendimų vykdymo instrukcijoje nustatytos formos aktą.

2. Jeigu sprendime yra nurodytos sprendimo neįvykdymo pasekmės, numatytos šio Kodekso 273 straipsnyje, surašytas aktas perduodamas vykdymo vietos apylinkės teismui, o šis priima nutartį taikyti sprendime nurodytas pasekmes, kadangi skolininkas neatliko tam tikrų veiksmų.

3. Jeigu sprendime nenurodytos sprendimo neįvykdymo pasekmės, surašytasis aktas perduodamas priėmusiam sprendimą teismui, o šis išsprendžia sprendimo vykdymo tvarkos pakeitimo klausimą pagal šio Kodekso 284 straipsnyje numatytas taisykles.

4. Jeigu nagrinėjant klausimą dėl sprendimo neįvykdymo paaiškėja, kad išieškotojas neturi lėšų sprendimui įvykdyti, teismas išieškotojo prašymu priima nutartį išieškoti reikiamas lėšas iš skolininko.

5. Jeigu per teismo nustatytą terminą neįvykdytas sprendimas, įpareigojantis skolininką atlikti arba nutraukti tam tikrus veiksmus, kuriuos gali atlikti arba nutraukti tik pats skolininkas, surašytą aktą antstolis perduoda vykdymo vietos apylinkės teismui. Sprendimo neįvykdymo klausimas išsprendžiamas teismo posėdyje. Apie posėdžio laiką ir vietą pranešama išieškotojui ir skolininkui, tačiau jų neatvykimas nekliudo išnagrinėti klausimą, kodėl neįvykdytas sprendimas. Teismas, nustatęs, kad skolininkas sprendimo neįvykdė, gali jam skirti iki vieno tūkstančio litų dydžio baudą išieškotojo naudai ir nustatyti naują terminą sprendimui įvykdyti.

6. Jeigu skolininkas antrą kartą ir daugiau kartų pažeidžia sprendimui įvykdyti nustatytus terminus, teismas vėl pritaiko skolininkui priemones, numatytas šio straipsnio 5 dalyje. Baudos

sumokėjimas skolininko neatleidžia nuo pareigos atlikti arba nutraukti teismo sprendime numatytus veiksmus.

7. Tuo atveju, kai sprendimo, įpareigojančio atlikti arba nutraukti tam tikrus veiksmus, nesusijusius su turto ar lėšų perdavimu, neįvykdo juridinis asmuo, priemonės, numatytas šio straipsnio 5 ir 6 dalyse, teismas gali pritaikyti juridinio asmens vadovui arba kitam už sprendimo įvykdymą atsakingam asmeniui.

8. Dėl nutarčių šiame straipsnyje nurodytais klausimais gali būti duodamas atskirasis skundas.

772 straipsnis. Sprendimų grąžinti į darbą ir pakeisti atleidimo iš darbo formuluotę neįvykdymo pasekmės

Tais atvejais, kai darbdavys neįvykdo teismo sprendimo grąžinti į darbą neteisėtai atleistą ar neteisėtai perkeltą į kitą darbą darbuotoją arba pakeisti atleidimo iš darbo formuluotę, jeigu ta formuluotė sukliudė darbuotojui stoti į kitą darbą, teismas išieškotojo prašymu priima nutartį išieškoti darbuotojui atlyginimą už priverstinės pravaikštos laiką arba išmokėti neteisėtai perkeltam į kitą darbą darbuotojui darbo užmokesčio skirtumą už visą laiką nuo sprendimo priėmimo dienos iki jo įvykdymo dienos.

LVIII SKYRIUS UŽSIENIO TEISMŲ IR ARBITRAŽŲ SPRENDIMŲ VYKDYMO YPATUMAI

773 straipsnis. Užsienio teismų ir arbitražų sprendimų vykdymo bendroji tvarka

1. Šiame skyriuje nurodyta sprendimų vykdymo tvarka taikoma tik sprendžiant su užsienio teismų ir arbitražų sprendimų vykdymu susijusius klausimus.

2. Užsienio teismų ir arbitražų sprendimai Lietuvos Respublikoje vykdomi bendra tvarka, jeigu šiame skyriuje nenustatyta kitaip.

774 straipsnis. Vykdomųjų raštų išdavimo ir pateikimo vykdyti tvarka

Vykdomuosius raštus pagal pripažintus ir leistus vykdyti Lietuvos Respublikoje užsienio teismų ir arbitražų sprendimus išduoda Lietuvos apeliacinis teismas ir išsiunčia išieškotojui, jeigu prašyme pripažinti sprendimą išieškotojas nurodo, kad sprendimo pripažinimas reikalingas jo vykdymui Lietuvos Respublikoje.

775 straipsnis. Vykdomojo rašto priedai

Prie vykdyti perduodamo vykdomojo rašto pridedama nutarties, kuria užsienio teismo ar arbitražo sprendimas pripažintas ir leista jį vykdyti Lietuvos Respublikoje, nuorašas, užsienio teismo sprendimo nuorašas ir vertimas į lietuvių kalbą (jeigu tarptautinėje sutartyje numatyta, kad sprendimas pateikiamas išverstas į lietuvių kalbą).

776 straipsnis. Užsienio valiuta nurodytų sumų išieškojimas

Užsienio valiuta nurodytos sumos išieškomos litais pagal sprendimo priėmimo dieną Lietuvos banko nustatytą oficialų lito ir atitinkamos užsienio valiutos kursą.

777 straipsnis. Užsienio teismų ir arbitražų sprendimų įvykdymo išdėstymas ir atidėjimas

Prašymus dėl užsienio teismų ir arbitražų sprendimų įvykdymo išdėstymo ir atidėjimo nagrinėja Lietuvos apeliacinis teismas.

778 straipsnis. Vykdomojo rašto grąžinimas

1. Jeigu skolininkas išvyksta gyventi iš Lietuvos Respublikos arba jei nežinoma skolininko gyvenamoji vieta, vykdomoji byla užbaigiama, o vykdomasis raštas grąžinamas Lietuvos apeliaciniam teismui ir saugomas byloje dėl užsienio teismo ar arbitražo sprendimo pripažinimo.

2. Grąžindamas vykdomąjį raštą Lietuvos apeliaciniam teismui, antstolis apie tai praneša išieškotojui. Išieškotojui antstolis taip pat praneša apie Lietuvos Respublikoje pagal tą vykdomąjį raštą atliktus išieškojimus. Išieškotojas turi teisę kreiptis į Lietuvos apeliacinį teismą dėl vykdomojo rašto pakartotinio pateikimo vykdyti.

779 straipsnis. Skolininko paieška vykdant užsienio teismų ar arbitražų sprendimus

Skolininko paieška Lietuvos Respublikoje gali būti skelbiama šio Kodekso 620 straipsnyje nustatyta tvarka tik esant rašytiniam išieškotojo prašymui.

VII DALIS TARPTAUTINIS CIVILINIS PROCESAS

LIX SKYRIUS TEISMINGUMAS IR NORMŲ TAIKYMAS

PIRMASIS SKIRSNIS BENDROSIOS NUOSTATOS

780 straipsnis. Normų taikymas

Šio Kodekso VII dalies nuostatos taikomos, jeigu tarptautinė sutartis, kurios dalyvė yra Lietuvos Respublika, atitinkamų santykių nereglamentuoja kitaip.

781 straipsnis. Nacionalinio teismo pirmenybės prioritetas

1. Jeigu ieškinio pareiškimo metu byla yra teisinga Lietuvos Respublikos teismams, šis teisingumas išlieka neatsižvelgiant į tai, kad vėliau sąlygos pasikeičia.

2. Jeigu Lietuvos Respublikos teismai pagal šiame Kodekse nustatytas teisingumo taisykles yra kompetentingi nagrinėti civilines bylas, ši kompetencija neišnyksta, kai ta pati byla yra nagrinėjama užsienio valstybės teisme.

782 straipsnis. Neteisingumo pasekmės

Bylą nagrinėjantis teismas privalo savo iniciatyva patikrinti, ar byla teisinga Lietuvos Respublikos teismams. Jeigu teismas jau po bylos iškėlimo konstatuoja, kad byla nėra teisinga Lietuvos Respublikos teismams, pareiškimas paliekamas nenagrinėtas.

783 straipsnis. Teisingumas

1. Apygardos teismai, kaip pirmosios instancijos teismai, nagrinėja civilines bylas, kurių viena šalis yra užsienio valstybė.

2. Vilniaus apygardos teismas, kaip pirmosios instancijos teismas, nagrinėja civilines bylas dėl tarptautinio įvaikinimo.

3. Ieškinys atsakovui, neturinčiam Lietuvos Respublikoje gyvenamosios vietos, gali būti pareiškiamas pagal jo turto buvimo vietą arba pagal paskutinę žinomą jo gyvenamąją vietą Lietuvos Respublikoje.

4. Lietuvos Respublikos tarptautinės sutarties pagrindu ir tvarka civilinė byla gali būti perduodama nagrinėti užsienio valstybės teismui.

5. Dėl teismo nutarties perduoti bylą nagrinėti užsienio valstybės teismui gali būti duodamas atskiras skundas.

ANTRASIS SKIRSNIS

BENDROSIOS NACIONALINIO TEISMO PIRMENYBĖS Taisyklės

784 straipsnis. Šeimos teisinių santykių bylų teisingumas

1. Lietuvos Respublikos teismams yra teisingos šeimos bylos, jeigu nors vienas iš sutuoktinių yra Lietuvos Respublikos pilietis arba asmuo be pilietybės ir nuolatinė gyvenamoji vieta yra Lietuvos Respublikoje.

2. Jeigu abiejų sutuoktinių nuolatinė gyvenamoji vieta yra Lietuvos Respublikoje, jų šeimos bylas nagrinėja išimtinai Lietuvos Respublikos teismai.

3. Lietuvos Respublikos teismai taip pat yra kompetentingi nagrinėti šeimos bylas, jeigu abu sutuoktiniai yra užsieniečiai, bet jų nuolatinė gyvenamoji vieta yra Lietuvos Respublikoje.

785 straipsnis. Tėvų ir vaikų teisinių santykių bylų teisingumas

1. Lietuvos Respublikos teismai išimtinai nagrinėja tėvų ir vaikų teisinių santykių, įvaikinimo teisinių santykių bylas, jeigu nors viena iš šalių yra Lietuvos Respublikos pilietis arba asmuo be pilietybės ir tos šalies nuolatinė gyvenamoji vieta yra Lietuvos Respublikoje.

2. Jeigu abiejų šalių nuolatinė gyvenamoji vieta yra Lietuvos Respublikoje, jų bylas, nurodytas šio straipsnio 1 dalyje, nagrinėja išimtinai Lietuvos Respublikos teismai.

3. Lietuvos Respublikos teismai taip pat yra kompetentingi nagrinėti bylas dėl tėvų ir vaikų teisinių santykių bei įvaikinimo teisinių santykių, jeigu abi šalys yra užsieniečiai, bet jų nuolatinė gyvenamoji vieta yra Lietuvos Respublikoje.

786 straipsnis. Daiktinių teisinių santykių bylų nagrinėjimas

Išimtinai tik Lietuvos Respublikos teismai nagrinėja bylas dėl daiktinių teisinių santykių, susijusių su Lietuvos Respublikoje esančiu nekilnojamuoju daiktu.

TREČIASIS SKIRSNIS

NACIONALINIO TEISMO PIRMENYBĖS GINČO TEISENOJE

787 straipsnis. Principai

1. Bylos, nagrinėtinos ginčo teisena, tačiau neišvardytos šio Kodekso VII dalies LIX skyriaus antrajame skirsnyje, yra priskirtinos Lietuvos Respublikos teismų jurisdikcijai, jeigu:

1) atsakovas ieškinio įteikimo metu yra Lietuvoje arba turi joje nuolatinę gyvenamąją vietą ar gyvena;

2) atsakovas Lietuvoje turi turto arba jam priklauso turtinės teisės;

3) ginčo dalykas yra Lietuvoje esantis daiktas, Lietuvoje esantis palikimas arba prievolė, kuri atsirado arba turi būti įvykdyta Lietuvoje.

2. Šalys gali raštu susitarti, kad turtiniai ginčai bus sprendžiami Lietuvos Respublikos teismuose.

788 straipsnis. Susitarimas dėl Lietuvos teismų kompetencijos apribojimo

1. Ūkinės komercinės veiklos subjektai gali raštu susitarti, kad ginčai, kylantys iš sutartinių teisinių santykių, bus nagrinėjami ne Lietuvos teismuose, jeigu šis susitarimas neprieštarauja tos valstybės, kurios teismų kompetencijai numatoma priskirti ginčo nagrinėjimą, teisei. Šis susitarimas negalimas dėl bylų, kurioms numatoma išimtinė Lietuvos Respublikos teismų kompetencija.

2. Į šio straipsnio 1 dalyje esančius susitarimus teismas atsižvelgia tik esant suinteresuotos šalies prašymui. Prašymas gali būti paduodamas iki bylos nagrinėjimo iš esmės pradžios.

KETVIRTASIS SKIRSNIS NACIONALINIO TEISMINGUMO TAISYKLĖS YPATINGOJOJE TEISENOJE

789 straipsnis. Principai

1. Išimtinai tik Lietuvos Respublikos teismai gali nagrinėti bylas dėl fizinio asmens pripažinimo neveiksnium ar ribotai veiksnium, paskelbimo mirusiu ar pripažinimo nežinia kur esančiu, jeigu šis asmuo yra Lietuvos Respublikos pilietis arba asmuo be pilietybės, bet jo nuolatinė gyvenamoji vieta yra Lietuvos Respublikoje.

2. Lietuvos Respublikos teismas turi teisę taip pat pripažinti mirusiu ar nežinia kur esančiu užsienietį, jeigu:

1) asmens, turinčio teisę kreiptis į teismą su atitinkamu prašymu, nuolatinė gyvenamoji vieta yra Lietuvos Respublikoje;

2) užsieniečio gyvenamoji vieta buvo Lietuvos Respublikoje arba jo turtas buvo Lietuvoje.

3. Lietuvos Respublikos teismų kompetencijai taip pat yra priskiriamos ir kitos ypatingosios teisenos bylos, jeigu nors vienas iš byloje dalyvaujančių asmenų yra Lietuvos Respublikos pilietis.

PENKTASIS SKIRSNIS LIETUVOS RESPUBLIKOS TEISMAMS NETEISMINGOS BYLOS

790 straipsnis. Asmenys, negalintys būti atsakovais

1. Atsakovais Lietuvos Respublikos teismuose negali būti asmenys, kuriems taikomas diplomatinis imunitetas, bei jų šeimos nariai.

2. Šio straipsnio 1 dalies nuostata nėra taikoma, jeigu:

1) ginčas kyla dėl nekilnojamojo daikto, esančio Lietuvos Respublikos teritorijoje, ir tą daiktą turi šio straipsnio 1 dalyje nurodyti asmenys ar atitinkamos tarptautinės organizacijos;

2) ginčas kyla iš paveldėjimo teisinių santykių;

3) ginčas kyla iš kitų ūkinių komercinių santykių, kuriuose šio straipsnio 1 dalyje nurodyti asmenys dalyvauja ne kaip asmenys, kuriems yra taikomas diplomatinis imunitetas.

3. Atsakovais Lietuvos Respublikos teismuose negali būti asmenys, kuriems ieškinys pareiškiamas dėl jų pareiginių funkcijų atlikimo, jeigu:

1) jie yra valstybės tarnautojai, kitų valstybių vardu atliekantys konsulines funkcijas, neatsižvelgiant į jų turimą pilietybę;

2) jie yra užsieniečiai – administraciniai ar techniniai užsienio valstybių diplomatinės atstovybių ar konsulatų darbuotojai ar kiti tarptautinių sutarčių, įstatymų ar tarptautinių papročių galia jiems prilyginti asmenys.

4. Šio straipsnio 3 dalies nuostatos nėra taikomos valstybės tarnautojams, atliekantiems konsulines funkcijas, taip pat konsulatų administraciniais bei techniniais darbuotojams, jeigu jiems pareiškiamas ieškinys dėl žalos, padarytos transporto priemone, atlyginimo.

791 straipsnis. Išimčių netaikymas

1. Išimtys, numatytos šio Kodekso 790 straipsnio 1 ir 3 dalyse, nėra taikomos, jeigu valstybė, siųsdama asmenis, aiškiai atsisako taikyti jiems imunitetą.

2. Tarptautinių organizacijų pareigūnams taikomo imuniteto atsisakymą gali pareikšti tik išimtinai šios tarptautinės organizacijos.

3. Jeigu asmenys, nurodyti šio Kodekso 790 straipsnio 1 ir 3 dalyse, pareiškia ieškinį Lietuvos Respublikos teisme, šio Kodekso nustatyta tvarka jiems galima reikšti priešieškinį.

792 straipsnis. Draudimas atlikti vykdymo veiksmus

1. Asmenims, nurodytiems šio Kodekso 790 straipsnio 1 ir 3 dalyse, negali būti atliekami jokie vykdymo veiksmai, išskyrus atvejus, kai jie gali būti atsakovais Lietuvos Respublikos teisme.

2. Asmenims, nurodytiems šio Kodekso 790 straipsnio 1 ir 3 dalyse, gali būti atliekami vykdymo veiksmai, jeigu atitinkamos valstybės ar tarptautinės organizacijos šio Kodekso 791 straipsnyje nustatyta tvarka pareiškia, kad imuniteto atsisakymas galioja ir vykdymo procesui.

3. Draudžiama atlikti vykdymo veiksmus užsienio valstybių diplomatinių atstovybių, misijų, konsulatų patalpose bei asmenų, nurodytų šio Kodekso 790 straipsnio 1 dalyje, gyvenamosiose patalpose, išskyrus atvejus, kai diplomatinės atstovybės ar misijos vadovas su tuo sutinka.

**LX SKYRIUS
PROCESAS**

**PIRMASIS SKIRSNIS
BENDROSIOS NUOSTATOS**

793 straipsnis. Civilinis procesinis teisnumas ir veiksnumas

1. Užsienio valstybių asmenų bei asmenų be pilietybės teisnumas ir veiksnumas vertinami vadovaujantis šio Kodekso nuostatomis. Užsieniečiai, kurie pagal savo šalies įstatymus neturi civilinio procesinio veiksnumo arba jų veiksnumas yra ribotas, laikomi turinčiais civilinį procesinį veiksnumą, jeigu jie atitinka šio Kodekso 38 straipsnio reikalavimus.

2. Abipusiškumo pagrindu Lietuvos Respublikos teismuose advokatams gali būti leista atstovauti užsieniečiams, nurodytiems šio straipsnio 1 dalyje, jeigu jie yra atitinkamų valstybių piliečiai.

794 straipsnis. Ieškovo pareiga užtikrinti bylinėjimosi išlaidų atlyginimą

1. Ieškovas kitos valstybės fizinis ar juridinis asmuo atsakovo prašymu privalo šio Kodekso nustatyta tvarka sumokėti užstatą galimų bylinėjimosi išlaidų atlyginimui užtikrinti.

2. Šio straipsnio 1 dalyje nurodyta pareiga netaikoma:

1) jeigu ieškovas Lietuvos Respublikoje turi turto, kurio pakanka bylinėjimosi išlaidoms padengti;

2) neturtinio pobūdžio šeimos bylose, bylose pagal pareikštą priešieškinį bei bylose, kuriose prašoma išduoti teismo įsakymą;

3) bylose, kuriose šalys susitarė dėl to, kad ginčai bus nagrinėjami Lietuvos Respublikos teismuose;

4) jeigu užstato institutą draudžia atitinkama tarptautinė sutartis.

3. Pareikalauti užtikrinti galimas bylinėjimosi išlaidas atsakovas turi teisę ne vėliau kaip pirmojo procesinio veiksmo atlikimo metu. Reikalavimas gali būti pareiškiamas ir vėliau, jeigu jau bylos nagrinėjimo metu buvo sužinota, kad ieškovas yra kitos valstybės fizinis ar juridinis asmuo.

4. Jeigu atsakovas pripažįsta pareikštą ieškinį iš dalies ir to užteks būsimoms bylinėjimosi išlaidoms atlyginti, jis neturi teisės reikalauti, kad ieškovas užtikrintų galimų bylinėjimosi išlaidų atlyginimą.

795 straipsnis. Užstato dydžio nustatymas

1. Vadovaudamasis šio Kodekso nuostatomis, užstato dydį nustato bylą nagrinėjantis teismas, atsižvelgdamas į galimas atsakovo bylinėjimosi išlaidas, išskyrus tas, kurios atsirastų dėl priešieškinio pareiškimo, bei į tai, kad užstato dydis neužkirstų šaliai galimybės pasinaudoti teise į teisminę gynybą. Užstatui sumokėti teismas nustato ne trumpesnę kaip trijų dienų terminą. Jeigu pasibaigus teismo nustatytam terminui užstatas nėra sumokamas, teismas ieškinį palieka nenagrinėtą.

2. Jeigu bylos nagrinėjimo metu paaiškėja, kad nustatytas užstatas yra per mažas, teismas turi teisę atsakovo prašymu jo sumą padidinti.

3. Užstatas visais atvejais sumokamas pinigais.

796 straipsnis. Užstato grąžinimas

Jeigu proceso metu išnyksta priežastis, dėl kurios buvo pareikalauta užtikrinti bylinėjimosi išlaidų atlyginimą, ieškovo prašymu ir išklausęs atsakovo nuomonės teismas atleidžia ieškovą nuo pareigos užtikrinti bylinėjimosi išlaidų atlyginimą ir grąžina sumokėtą užstatą.

797 straipsnis. Bylinėjimosi išlaidų atlyginimas iš užstato

1. Atsakovo prašymu teismas nusprendžia atlyginti bylinėjimosi išlaidas iš užstato sumos.

2. Šio straipsnio 1 dalyje nurodytas prašymas turi būti pareiškiamas ne vėliau kaip iki bylos nagrinėjimo iš esmės pabaigos. Jeigu per šioje dalyje nustatytą laiką nepareiškiamas atitinkamas prašymas, teismas ieškovo prašymu grąžina sumokėtą užstatą.

3. Teismas nusprendžia nedelsiant grąžinti ieškovui sumokėtą užstatą, jeigu iš įsiteisėjusio teismo sprendimo aišku, kad atsakovui nepriklauso turėtų bylinėjimosi išlaidų atlyginimas.

798 straipsnis. Atsakovo pirmumo teisė

Atsakovo teisė, kad jo turėtos bylinėjimosi išlaidos būtų atlygintos iš sumokėto užstato, yra pirmesnė negu kitų ieškovo kreditorių.

799 straipsnis. Normų taikymas ypatingojoje teisenoje

Šio skirsnio nuostatos dėl užstato yra taikomos ir ypatingosios teisenos bylose, kai pareiškėjas yra kitos valstybės fizinis ar juridinis asmuo.

ANTRASIS SKIRSNIS

KITOS VALSTYBĖS FIZINIO IR JURIDINIO ASMENS ATLEIDIMAS NUO BYLINĖJIMOSI IŠLAIDŲ APMOKĖJIMO, TEISINĖ PAGALBA, ĮTEIKIMAI, ĮRODYMŲ UŽTIKRINIMAS

800 straipsnis. Kitos valstybės fizinio ir juridinio asmens atleidimas nuo bylinėjimosi išlaidų apmokėjimo

1. Kitos valstybės fiziniais ir juridiniams asmenims taikomos tokios pačios atleidimo nuo bylinėjimosi išlaidų mokėjimo, jų sumažinimo, atidėjimo bei mokėjimo išdėstymo sąlygos kaip ir Lietuvos Respublikos asmenims.

2. Asmenys be pilietybės, turintys gyvenamąją vietą Lietuvos Respublikoje, turi tokias pat teises kaip ir Lietuvos Respublikos piliečiai.

801 straipsnis. Teismų susižinojimas

1. Nagrinėdami bylas Lietuvos Respublikos teismai su užsienio valstybių teismais dėl teisinės pagalbos susižino per Lietuvos Respublikos teisingumo ministeriją, išskyrus tarptautinių sutarčių ir Europos Sąjungos teisės aktų nustatytus atvejus, kai susižinoma tiesiogiai.

2. Lietuvos Respublikos teismai atsisako teikti teisinę pagalbą, jeigu:

1) veiksmas, kurį reikalaujama atlikti, prieštarautų Lietuvos Respublikos viešajai tvarkai arba jos nepriklausomybei;

2) atlikti reikalaujamus veiksmus nepriklauso Lietuvos Respublikos teismų kompetencijai;

3) valstybė, iš kurios teismų gautas teisinės pagalbos prašymas, atsisako suteikti teisinę pagalbą Lietuvos Respublikos teismams.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [IX-2171](#), 2004-04-27, *Žin.*, 2004, Nr. 72-2494 (2004-04-30)

802 straipsnis. Teismų pavedimai

1. Užsienio valstybės teismo ar kitos institucijos prašymą suteikti teisinę pagalbą vykdo Lietuvos Respublikos teismai, vadovaudamiesi Lietuvos Respublikos teise. Lietuvos Respublikos teismas, kuriam yra perduotas teisinės pagalbos prašymas, prašymą teikiančio užsienio valstybės teismo ar kitos institucijos iniciatyva gali taikyti kitas taisykles, negu numato Lietuvos Respublikos įstatymai, jeigu jų nedraudžia Lietuvos Respublikos teisė arba jos neprieštarauja Lietuvos Respublikos viešajai tvarkai.

2. Jeigu užsienio valstybės teismas ar kita institucija kreipiasi į Lietuvos Respublikos teismą dėl procesinio dokumento, kuris nėra išverstas į lietuvių kalbą, įteikimo Lietuvos Respublikos teritorijoje esantiems asmenims, dokumentas yra įteikiamas, jeigu adresatas išreiškia valią jį priimti. Jeigu asmuo atsisako priimti procesinį dokumentą, jam turi būti išaiškintos galimos tokio atsisakymo pasekmės.

803 straipsnis. Lietuvos teismų kreipimasis dėl teisinės pagalbos

1. Su prašymu suteikti teisinę pagalbą užsienyje Lietuvos Respublikos teismai gali kreiptis į Lietuvos Respublikos diplomatinės atstovybes, konsulatus, užsienio teismus ar kitas valstybės institucijas.

2. Į Lietuvos Respublikos diplomatinės atstovybes ar konsulatus teismai teisinės pagalbos kreipiasi, jeigu asmuo, kuris turi būti apklaustas arba kuriam turi būti įteiktas procesinis dokumentas, yra Lietuvos Respublikos pilietis, gyvenantis užsienyje arba dirbantis Lietuvos Respublikos diplomatinėje atstovybėje ar konsulate.

3. Į užsienio valstybės teismą ar kitą valstybės instituciją dėl teisinės pagalbos suteikimo teismas kreipiasi, jeigu asmuo, kuris turi būti apklaustas arba kuriam turi būti įteiktas procesinis dokumentas, nėra Lietuvos Respublikos pilietis arba jeigu reikia atlikti kitokį procesinį veiksmą. Lietuvos Respublikos teismai turi teisę prašyti užsienio valstybės teismo leisti naudoti ryšių technologijas (videokonferenciją, telekonferenciją ir kitas) renkant įrodymus.

4. Šio straipsnio 3 dalis taip pat yra taikoma ir tais atvejais, kai per Lietuvos Respublikos ambasadą ar konsulatą šio straipsnio 2 dalyje nurodytų veiksmų atlikti neįmanoma.

5. Europos Sąjungos teisės aktų nustatyta tvarka rinkti įrodymus Europos Sąjungos valstybėje narėje turi teisę visi Lietuvos Respublikos teismai (teisėjai).

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [IX-2171](#), 2004-04-27, *Žin.*, 2004, Nr. 72-2494 (2004-04-30)

804 straipsnis. Procesinių dokumentų įteikimas asmenims, esantiems Lietuvos Respublikos teritorijoje ir užsienyje

1. Procesiniai dokumentai asmenims, kurie būdami Lietuvos Respublikos teritorijoje nepriklauso Lietuvos Respublikos teismų jurisdikcijai, įteikiami per Lietuvos Respublikos užsienio reikalų ministeriją.

2. Užsienio piliečiams ar asmenims be pilietybės ir užsienio juridiniams asmenims siųstini procesiniai dokumentai turi būti išversti į anglų ar kitą jiems suprantamą kalbą.

805 straipsnis. Įgalioto asmens paskyrimas

1. Jeigu užsienyje gyvenanti šalis nepaskyrė atstovo byloje, privalo paskirti įgaliotą asmenį, gyvenantį Lietuvoje, kuriam būtų įteikiami su byla susiję procesiniai dokumentai.

2. Jeigu užsienyje gyvenanti šalis neįvykdo šio straipsnio 1 dalyje nurodytos pareigos ir nenurodo įgalioto asmens, visi procesiniai dokumentai, skirti užsienyje esančiai šaliai, lieka byloje ir yra laikomi įteiktais. Šios pasekmės šaliai turi būti išaiškintos pirmojo įteikimo metu. Šaliai taip pat turi būti išaiškinta pareiga pateikti atsiliepimą dėl pareikšto ieškinio ir šio atsiliepimo nepateikimo pasekmės, taip pat turi būti išaiškinta, kas gali būti įgaliotu asmeniu.

806 straipsnis. Įrodymų užtikrinimas

Lietuvos Respublikos teismas gali užtikrinti įrodymą, esantį Lietuvoje, jeigu to reikia teismo sprendimui užsienio valstybėje priimti. Prašymas įrodymą užtikrinti pateikiamas tam apylinkės teismui, kurio veiklos teritorijoje yra užtikrinimo reikalingas įrodymas.

807 straipsnis. Užsienio valstybių oficialūs rašytiniai įrodymai

Užsienio valstybių oficialūs rašytiniai įrodymai turi tokią pačią teisinę galią kaip ir Lietuvos oficialūs rašytiniai įrodymai, tačiau jeigu dokumentas yra susijęs su Lietuvoje esančio nekilnojamojo turto nuosavybės teisės perėjimu, jis turi būti patvirtintas Lietuvos Respublikos diplomatinėje atstovybėje ar konsulate. Tos pačios taisyklės yra taikomos ir dokumentams, kurių autentiškumą teismas abejoja.

TREČIASIS SKIRSNIS UŽSIENIO TEISĖS TAIKYMAS

808 straipsnis. Užsienio teisės taikymas

1. Lietuvos Respublikos tarptautinių sutarčių ar įstatymų numatytais atvejais užsienio teisę taiko, aiškina bei jos turinį nustato teismas savo iniciatyva (*ex officio*).

2. Jeigu užsienio teisės taikymą numato šalių susitarimas, tai visus įrodymus, susijusius su taikomos užsienio teisės normų turiniu, pagal tos teisės oficialų aiškinimą, jos taikymo praktiką ir doktriną atitinkamoje užsienio valstybėje pateikia ginčo šalis, kuri remiasi užsienio teise. Šalies prašymu teismas gali padėti jai surinkti informaciją apie taikytiną užsienio teisę.

3. Jeigu teismui ar šaliai, kuri remiasi užsienio teise, nepavyksta įvykdyti šio straipsnio 1 ir 2 dalyse numatytos pareigos, taikoma Lietuvos Respublikos teisė.

4. Išimtiniais atvejais, kai būtina imtis skubių laikinų asmens teisių ar jo turto apsaugos priemonių, kol bus nustatyta ginčui taikytina teisė ir jos turinys, teismas gali išspręsti neatidėliotinus klausimus taikydamas Lietuvos Respublikos teisę.

KETVIRTASIS SKIRSNIS UŽSIENIO TEISMŲ (ARBITRAŽŲ), IŠSKYRUS EUROPOS SĄJUNGOS VALSTYBIŲ NARIŲ TEISMUS, SPRENDIMŲ PRIPAŽINIMO TVARKA

Skirsnio pavadinimas keistas:

Nr. [IX-2171](#), 2004-04-27, *Žin.*, 2004, Nr. 72-2494 (2004-04-30)

809 straipsnis. Užsienio teismų (arbitražų) sprendimų pripažinimo teisinė reikšmė

1. Užsienio teismų (arbitražų) sprendimai Lietuvos Respublikos teritorijoje gali būti vykdomi tik po to, kai juos pripažįsta Lietuvos apeliacinis teismas, kaip valstybės įgaliota institucija pripažinti sprendimą.

2. Nereikalauja pripažinimo įsiteisėję užsienio teismų sprendimai dėl neturtinių ginčų tarp ne Lietuvos Respublikos piliečių, išskyrus atvejus, kai šis sprendimas yra santuokos sudarymo arba kitokio civilinės būklės akto registravimo pagrindas ar kitokių teisių registravimo viešame registre pagrindas.

810 straipsnis. Užsienio teismų (arbitražų) sprendimų pripažinimo sąlygos

1. Užsienio teismų sprendimai yra pripažįstami tarptautinių sutarčių pagrindu. Nesant tarptautinės sutarties, užsienio teismų sprendimus atsisakoma pripažinti, jeigu:

1) sprendimas nėra įsiteisėjęs pagal tos valstybės, kurioje jis yra priimtas, įstatymus;

2) pagal Lietuvos Respublikos teisę ar tarptautinės sutarties nuostatas byla priskirtina išimtinai Lietuvos Respublikos ar trečiosios valstybės teismų kompetencijai;

3) šaliai, kuri nedalyvavo nagrinėjant bylą, nebuvo tinkamai pranešta apie civilinės bylos iškėlimą bei proceso metu nebuvo sudarytos procesinės gynybos galimybės, o tais atvejais, kai ji buvo neveiksni, – tinkamo atstovavimo galimybės;

4) užsienio teismo sprendimas, kurio pripažinimo yra prašoma, nėra suderinamas su Lietuvos Respublikos teismo sprendimu, priimtu byloje tarp tų pačių šalių;

5) sprendimas prieštarauja Lietuvos Respublikos Konstitucijoje įtvirtintai viešajai tvarkai;

6) užsienio valstybės teismas priimdamas sprendimą išsprendė klausimus dėl Lietuvos Respublikos piliečio veiksnio ar teismo, atstovavimo pagal įstatymą, šeiminių turtinių ar

paveldėjimo teisinių santykių ir tai prieštarauja Lietuvos Respublikos tarptautinei privatinei teisei, išskyrus atvejus, kai Lietuvos teismai byloje būtų priėmę tokį patį sprendimą.

2. Šio straipsnio 1 dalies 4 ir 6 punktuose numatytas sąlygas patikrinti nereikalaujama, jeigu užsienio valstybės teismo sprendimu pagal tos valstybės teisę yra patvirtinama, kad asmuo, gyvenantis Lietuvoje, įgyja palikimą, kuris palikėjo mirties momentu buvo tos valstybės teritorijoje.

3. Šio straipsnio 1 dalies nuostatos taip pat nėra taikomos ir byloms, nurodytoms 809 straipsnio 2 dalyje. Šiuo atveju atsisakyti pripažinti užsienio teismo sprendimą Lietuvos apeliacinis teismas gali tik motyvuodamas tuo, kad tas sprendimas prieštarauja Lietuvos Respublikos Konstitucijoje įtvirtintai viešajai tvarkai.

4. Sprendžiant klausimą dėl užsienio teismo sprendimo pripažinimo, negali būti tikrinamas šio sprendimo teisėtumas ir pagrįstumas.

5. Užsienio teismų sprendimai tarptautinių sutarčių pagrindu pripažįstami pagal šiose sutartyse numatytas sąlygas.

6. Užsienio arbitražų sprendimų pripažinimo sąlygas nustato 1958 m. Niujorko konvencija dėl užsienio arbitražų sprendimų pripažinimo ir vykdymo.

811 straipsnis. Kreipimasis dėl sprendimo pripažinimo

1. Dėl užsienio teismo (arbitražo) sprendimo pripažinimo į Lietuvos apeliacinį teismą turi teisę kreiptis bet kuris asmuo, turintis byloje teisinį suinteresuotumą.

2. Prie pareiškimo dėl užsienio teismo (arbitražo) sprendimo pripažinimo pareiškėjas turi pateikti prašomą pripažinti užsienio teismo (arbitražo) sprendimą bei šio sprendimo vertimą į lietuvių kalbą, patvirtinimą, kad sprendimas yra įsiteisėjęs, taip pat įrodymus, kad šaliai, kuri nedalyvavo nagrinėjant bylą, buvo tinkamai pranešta apie civilinės bylos nagrinėjimo vietą ir laiką.

3. Pareiškimas dėl užsienio teismo (arbitražo) sprendimo pripažinimo žyminiu mokesčiu neapmokestinamas.

812 straipsnis. Bylos nagrinėjimas

1. Pareiškimus dėl užsienio teismų (arbitražų) sprendimų pripažinimo nagrinėja Lietuvos apeliacinio teismo trijų teisėjų kolegija. Apie teismo posėdžio vietą ir laiką pranešama asmeniui, kuris toje byloje buvo atsakovas. Teismo nutartis dėl užsienio teismų (arbitražų) sprendimų pripažinimo įsiteisėja nuo jos priėmimo dienos. Teismo nutartis per vieną mėnesį nuo jos priėmimo dienos gali būti skundžiama kasaciniu skundu. Byloje taip pat galima procesą atnaujinti.

2. Pareiškimą dėl užsienio teismo (arbitražo) sprendimo pripažinimo nagrinėjantis teismas gali pripažinti tik dalį užsienio teismo (arbitražo) sprendimo.

3. Pareiškėjas turi teisę prašyti dalies užsienio teismo (arbitražo) sprendimo pripažinimo.

4. Teismas, nagrinėjantis pareiškimą dėl užsienio teismo (arbitražo) pripažinimo, turi teisę sustabdyti bylos nagrinėjimą, jeigu šis teismo (arbitražo) sprendimas yra apskundžiamas įprastinėmis atitinkamos valstybės teismų (arbitražų) sprendimų kontrolės formomis arba jeigu terminas šiam skundui paduoti dar nėra pasibaigęs.

5. Prašymas pripažinti užsienio teismo (arbitražo) sprendimą gali būti paliktas nenagrinėtas, jeigu nustatoma, kad jis pateiktas nesilaikant šiame Kodekse ar tarptautinėse sutartyse nustatytos tvarkos.

6. Kartu su pareiškimu pripažinti užsienio teismo (arbitražo) sprendimą gali būti sprendžiamas klausimas dėl leidimo šį sprendimą vykdyti.

PENKTASIS SKIRSNIS

LEIDIMO VYKDYTI UŽSIENIO TEISMŲ (ARBITRAŽŲ), IŠSKYRUS EUROPOS SĄJUNGOS VALSTYBIŲ NARIŲ TEISMUS, SPRENDIMUS TVARKA

Skirsnio pavadinimas keistas:

Nr. [IX-2171](#), 2004-04-27, Žin., 2004, Nr. 72-2494 (2004-04-30)

813 straipsnis. Vykdytinumas

1. Užsienio teismų (arbitražų) sprendimai gali būti vykdomi, jeigu:

1) sprendimas gali būti vykdomas valstybėje, kurios teismai jį priėmė;

2) jie yra pripažinti šio Kodekso VII dalies LIX skyriaus ketvirtajame skirsnyje nustatyta tvarka.

2. Šio straipsnio 1 dalies reikalavimai taikomi taip pat ir taikos teisėjo sprendimams, priimtiems užsienyje.

3. Užsienio arbitražų sprendimų vykdymo sąlygas taip pat nustato 1958 m. Niujorko konvencija dėl užsienio arbitražų sprendimų pripažinimo ir vykdymo.

4. Prie prašymo leisti vykdyti užsienio teismo (arbitražo) sprendimą kreditorius turi pridėti dokumentus, nurodytus šio Kodekso 811 straipsnio 2 dalyje, bei patvirtinimą, kad šis sprendimas galėtų būti vykdomas toje valstybėje, kurios teismas jį priėmė.

814 straipsnis. Bylos nagrinėjimas

Pareiškimai dėl leidimo vykdyti užsienio teismų (arbitražų) sprendimus nagrinėjami šio Kodekso 812 straipsnyje nustatyta tvarka.

815 straipsnis. Teisė sustabdyti vykdymą

1. Kasacinis teismas, nagrinėjantis skolininko kasacinį skundą dėl leidimo vykdyti užsienio teismo (arbitražo) sprendimą, kasatoriaus prašymu turi teisę užsienio teismo (arbitražo) sprendimo vykdymą sustabdyti, jeigu valstybėje, kurioje buvo priimtas teismo (arbitražo) sprendimas, jis yra apskūstas įprastiniu teismų (arbitražų) sprendimų kontrolės būdu arba jeigu terminas šiam skundui paduoti dar nėra pasibaigęs. Pastaruoju atveju teismas turi teisę nustatyti terminą, per kurį skundas turi būti pateiktas.

2. Šio straipsnio 1 dalyje nurodytais atvejais teismas, leisdamas vykdyti užsienio teismo (arbitražo) sprendimą, turi teisę šio Kodekso nustatyta tvarka pareikalausiti piniginio užstato.

ŠEŠTASIS SKIRSNIS

UŽSIENIO VALSTYBĖS TEISME, IŠSKYRUS EUROPOS SĄJUNGOS VALSTYBIŲ NARIŲ TEISMUS, PATVIRTINTŲ TAIKOS SUTARČIŲ IR TEISMO NUTARČIŲ, PRIPAŽINIMO IR LEIDIMO VYKDYTI TVARKA

Skirsnio pavadinimas keistas:

Nr. [IX-2171](#), 2004-04-27, Žin., 2004, Nr. 72-2494 (2004-04-30)

816 straipsnis. Taikos sutarčių pripažinimo ir leidimo vykdyti tvarka

1. Užsienio valstybės teisme patvirtinta taikos sutartis gali būti pripažinta ir vykdoma Lietuvos Respublikoje, jeigu ji galėtų būti vykdoma toje valstybėje, kurioje buvo sudaryta, ir jeigu ji neprieštarauja Lietuvos Respublikos Konstitucijoje įtvirtintai viešajai tvarkai.

2. Užsienio valstybės teisme patvirtintos taikos sutarties pripažinimo ir vykdymo Lietuvos Respublikoje tvarką reglamentuoja šio Kodekso VII dalies LX skyriaus ketvirtasis ir penktasis skirsniai.

817 straipsnis. Teismo nutarčių pripažinimo ir leidimo vykdyti tvarka

Lietuvos Respublikos teismai gali pripažinti ir vykdyti užsienio valstybių teismų nutartis dėl laikinųjų apsaugos priemonių taikymo. Šiame straipsnyje nurodytos nutartys Lietuvos Respublikoje pripažįstamos ir vykdomos ta pačia tvarka kaip ir užsienio valstybių teismų (arbitražų) sprendimai ir tik tuo atveju, jeigu suinteresuotai šaliai buvo tinkamai pranešta apie teismo posėdžio laiką ir vietą.

SEPTINTASIS SKIRSNIS

EUROPOS SĄJUNGOS VALSTYBIŲ NARIŲ TEISMŲ SPRENDIMŲ PRIPAŽINIMO IR VYKDYMO TVARKA

818 straipsnis. Europos Sąjungos valstybių narių teismų sprendimų pripažinimo ir vykdymo tvarka

1. Europos Sąjungos valstybių narių teismų sprendimai ir kiti pagal Europos Sąjungos reglamentus vykdytini dokumentai Lietuvos Respublikoje pripažįstami ir leidžiama juos vykdyti pagal Europos Sąjungos reglamentų ir šio Kodekso nustatytą tvarką. Jei Europos Sąjungos reglamentai nenustato Europos Sąjungos valstybių narių teismų sprendimų pripažinimo ir leidimo

juos vykdyti tvarkos, šie sprendimai yra pripažįstami ir leidžiama juos vykdyti pagal šio Kodekso VII dalies LX skyriaus ketvirtąjį, penktąjį ir šeštąjį skirsnius.

2. Šio skirsnio nuostatos *mutatis mutandis* taip pat taikomos ir tuo atveju, kai užsienio valstybių teismų sprendimai yra pripažįstami ir leidžiama juos vykdyti pagal tarptautines sutartis, jeigu jose yra nustatyta galimybė du kartus patikrinti teismo sprendimo dėl užsienio valstybės teismo sprendimo pripažinimo teisėtumą ir pagrįstumą.

3. Jei Europos Sąjungos reglamentai nustato šalių teisę kreiptis į teismą dėl Europos Sąjungos valstybių narių teismų sprendimų pripažinimo, prašymas dėl Europos Sąjungos valstybės narės teismo sprendimo pripažinimo nagrinėjamas šio straipsnio 4–6 dalyse nustatyta tvarka.

4. Prašymas dėl leidimo vykdyti Europos Sąjungos valstybės narės teismo sprendimą yra pateikiamas Lietuvos apeliaciniam teismui. Šis prašymas turi atitikti bendruosius procesinius dokumentams keliamus reikalavimus, įskaitant reikalavimą prašymą ir jo priedus pateikti valstybine kalba arba pridėti šių dokumentų vertimą į lietuvių kalbą. Jeigu pareiškėjas gyvena ne Lietuvos Respublikoje ir nepaskyrė atstovo byloje arba įgalioto asmens procesiniams dokumentams gauti, gyvenančių (turinčių profesinės veiklos buveinę) Lietuvos Respublikoje (šio Kodekso 805 straipsnis), prašyme dėl leidimo vykdyti Europos Sąjungos valstybės narės teismo sprendimą turi būti nurodytas adresas Lietuvos Respublikoje arba telekomunikacijų galinio įrenginio adresas, kuriuo pareiškėjui būtų įteikiami procesiniai dokumentai. Prašymas dėl leidimo vykdyti Europos Sąjungos valstybės narės teismo sprendimą žyminiu mokesčiu neapmokestinamas.

5. Šio straipsnio 4 dalyje nurodytą prašymą nagrinėja Lietuvos apeliacinio teismo vienas teisėjas. Teisėjas, nustatęs, kad prašymas paduotas nesilaikant šiame Kodekse arba Europos Sąjungos reglamentuose nustatytos tvarkos, gali jį laikyti nepaduotu ir nutartimi grąžinti pareiškėjui, o tuo atveju, jeigu prašymas jau buvo priimtas teismo žinion, palikti jį nenagrinėtą. Teismas gali nustatyti terminą prašymo formos arba turinio trūkumams pašalinti (šio Kodekso 115 straipsnis), jeigu pareiškėjas gyvena Lietuvos Respublikoje, nurodė adresą Lietuvos Respublikoje arba telekomunikacijų galinio įrenginio adresą, kuriuo pareiškėjui būtų įteikiami procesiniai dokumentai, arba paskyrė atstovą byloje ar įgaliotą asmenį procesiniams dokumentams gauti, gyvenančius (turinčius profesinės veiklos buveinę) Lietuvos Respublikoje (šio Kodekso 805 straipsnis). Jeigu per teismo nustatytą terminą trūkumai nepašalinami, prašymas laikomas nepaduotu ir grąžinamas pareiškėjui, o jeigu prašymas jau buvo priimtas teismo žinion, jis paliekamas nenagrinėtas. Teisėjas leidimo vykdyti Europos Sąjungos valstybės narės teismo sprendimą klausimą išsprendžia priimdamas nutartį rašytinio proceso tvarka. Šioje nutartyje turi būti nurodyta jos peržiūrėjimo ir įsiteisėjimo tvarka, o nutartyje, kuria sprendimą leista vykdyti, taip pat pažymėta, kad Europos Sąjungos valstybės narės teismo sprendimą leista vykdyti netikrinant, ar egzistuoja Europos Sąjungos reglamentuose nurodyti pagrindai atsisakyti pripažinti Europos Sąjungos valstybės narės teismo sprendimą. Ši nutartis įsiteisėja pasibaigus Europos Sąjungos reglamentuose numatytam teismo nutarties dėl leidimo vykdyti Europos Sąjungos valstybės narės teismo sprendimą apskundimo terminui. Vykdomąjį raštą Lietuvos apeliacinis teismas išduoda tik po nutarties įsiteisėjimo ir pareiškėjo, ir asmens, kurio atžvilgiu siekiama sprendimą įvykdyti, atžvilgiu.

6. Prašymą peržiūrėti nutartį dėl leidimo vykdyti Europos Sąjungos valstybės narės teismo sprendimą nagrinėja Lietuvos apeliacinio teismo trijų teisėjų kolegija. Šių prašymų nagrinėjimui *mutatis mutandis* taikomos atskirųjų skundų nagrinėjimo taisyklės. Į Lietuvos apeliacinio teismo teisėjų kolegiją negali būti skiriamas teisėjas, priėmęs šio straipsnio 5 dalyje nurodytą nutartį. Išnagrinėjęs atskirąjį skundą dėl nutarties dėl leidimo vykdyti Europos Sąjungos valstybės narės teismo sprendimą ir nutaręs nutartį panaikinti, teismas negali perduoti klausimo nagrinėti iš naujo šio straipsnio 5 dalyje nustatyta tvarka. Visais atvejais teismas, išnagrinėjęs prašymą peržiūrėti nutartį dėl leidimo vykdyti Europos Sąjungos valstybės narės teismo sprendimą, priima nutartį. Ši teismo nutartis įsiteisėja nuo jos priėmimo dienos. Teismo nutartis gali būti skundžiama kasaciniu skundu pagal bylų proceso kasaciniame teisme taisykles.

Kodeksas papildytas septintuoju skirsniu:

Nr. [IX-2171](#), 2004-04-27, *Žin.*, 2004, Nr. 72-2494 (2004-04-30)

ĮGYVENDINAMI EUROPOS SĄJUNGOS TEISĖS AKTAI

1. 2000 m. gegužės 29 d. Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1347/2000 dėl jurisdikcijos ir teismo sprendimų, susijusių su santuoka ir tėvų pareigomis abiejų sutuoktinių vaikams, pripažinimo bei vykdymo (su paskutiniais pakeitimais, padarytais 2002 m. liepos 1 d. Komisijos reglamentu (EB) Nr. 1185/2002, iš dalies pakeičiančiu 2000 m. gegužės 29 d. Tarybos reglamento (EB) Nr. 1347/2000 dėl jurisdikcijos ir teismo sprendimų, susijusių su santuoka ir tėvų pareigomis abiejų sutuoktinių vaikams, pripažinimo ir vykdymo I priede pateiktą kompetentingų teismų sąrašą).

2. 2000 m. gruodžio 22 d. Tarybos reglamentas (EB) Nr. 44/2001 dėl jurisdikcijos ir teismo sprendimų civilinėse ir komercinėse bylose pripažinimo bei vykdymo užtikrinimo (su paskutiniais pakeitimais, padarytais 2002 m. rugpjūčio 21 d. Komisijos reglamentu (EB) Nr. 1496/2002, iš dalies pakeičiančiu Tarybos reglamento (EB) Nr. 44/2001 dėl jurisdikcijos ir teismo sprendimų civilinėse ir komercinėse bylose pripažinimo ir vykdymo I priedą (3 straipsnio 2 dalyje ir 4 straipsnio 2 dalyje nurodytos jurisdikcijos taisyklės) ir II priedą (kompetentingų teismų ir institucijų sąrašas).

3. 2001 m. gegužės 28 d. Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1206/2001 dėl valstybių narių teismų tarpusavio bendradarbiavimo renkant įrodymus civilinėse ar komercinėse bylose.

Kodeksas papildytas priedu:

Nr. [IX-2171](#), 2004-04-27, Žin., 2004, Nr. 72-2494 (2004-04-30)

Pakeitimai:

1.

Lietuvos Respublikos Seimas, Įstatymas

Nr. [IX-1490](#), 2003-04-08, Žin., 2003, Nr. 39-1765 (2003-04-25)

TEISMŲ ĮSTATYMO, ADMINISTRACINIŲ BYLŲ TEISENOS ĮSTATYMO, CIVILINIO PROCESO KODEKSO, BAUDŽIAMOJO PROCESO KODEKSO PAKEITIMO IR PAPILDYMO ĮSTATYMAS

Šis Įstatymas įsigalioja nuo Lietuvos Respublikos įstojimo į Europos Sąjungą dienos.

2.

Lietuvos Respublikos Seimas, Įstatymas

Nr. [IX-2126](#), 2004-04-15, Žin., 2004, Nr. 63-2244 (2004-04-28)

KONKURENCIJOS ĮSTATYMO PAKEITIMO IR PAPILDYMO, VALSTYBĖS PAGALBOS ŪKIO SUBJEKTAMS KONTROLĖS ĮSTATYMO PRIPAŽINIMO NETEKUSIU GALIOS IR CIVILINIO PROCESO KODEKSO 1 STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMAS

Šis Įstatymas, išskyrus šio skirsnio 4 straipsnį, įsigalioja nuo Lietuvos Respublikos įstojimo į Europos Sąjungą dienos.

3.

Lietuvos Respublikos Seimas, Įstatymas

Nr. [IX-2171](#), 2004-04-27, Žin., 2004, Nr. 72-2494 (2004-04-30)

CIVILINIO PROCESO KODEKSO 1, 42, 62, 801, 803 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO IR PAPILDYMO, LX SKYRIAUS KETVIRTOJO, PENKTOJO IR ŠEŠTOJO SKIRSNIŲ PAVADINIMŲ PAKEITIMO, LX SKYRIAUS PAPILDYMO SEPTINTUOJU SKIRSNIU IR KODEKSO PAPILDYMO PRIEDU ĮSTATYMAS

4.

Lietuvos Respublikos Seimas, Įstatymas

Nr. [X-80](#), 2005-01-20, Žin., 2005, Nr. 18-574 (2005-02-08)

CIVILINIO PROCESO KODEKSO 57, 83, 99 IR 225 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO ĮSTATYMAS

Šis įstatymas įsigalioja nuo 2005 m. gegužės 1 d.

*** Pabaiga ***

Redagavo: Aušrinė Trapinskienė (2005-02-09)
autrap@lrs.lt